

МОЛИТВА

преподобног Симеона Новог Богослова пре проповеди

“Ти, Боже и Творче мој, који си изволео да постанеш учитељ нас грешних, Сам ме научи да кажем оно што је потребно и како треба и ради себе и ради народа који стоји преда мном.

Јер си Ти Путовођа и просвећење душа наших. Ти отвараш уста наша и дајеш веома снажну реч нама који проповедамо Јеванђеље Твоје, и Теби славу узносимо, сада и увек и у векове векова. Амин.”

Свети Јован Златоуст каже: “Чак ни ако грешници и после дуготрајног саветовања остану у истим пороцима, човек не сме да престане да саветује оно што је право, слично као што извори воде теку чак и ако нико не захвата из њих, и реке теку и ако нико не пије из њих: тако и онај ко проповеда треба да ради свој посао, чак и ако га нико не слуша.”

У име Оца и Сина и Светога Духа

То су речи молитве, пријатељи моји, којима смо први пут у животу посведочили своју веру у купељи светог Крштења; то су речи с којима се за вишњи мир силом Божије благодати рађа нови човек – Божји човек.

И од тренутка када се у нама деси велика тајна Крштења водом и Духом, ове речи нас прате на нашем животном путу чувајући нас мајчинским благословом у детињству, охрабрујући нас у младости и пратећи нас на путу самосталног живота. И мајчинска рука ће с трепетом прекрстити већ поодрасло чедо благосиљајући га да изабере животни пут, и мајчински глас ће дрхтећи од бриге осећајно изговорити: “У име Оца и Сина и Светога Духа”, освећујући непознати пут који му предстоји у животу, било да је то пут породичног или монашког живота. И Црква ће заједно с родитељским благословом руком свештеника предати Божји благослов: “У име Оца и Сина и Светога Духа”, - као видљиви знак предавања благодати Светог Духа за изабрани животни пут, за добро дело које човек започиње.

Божја благодат је управо она светиња, сила и снага која је скривена у речима ове молитве и у крсном знамењу које је прати. Сва три Лица Пресвете Тројица делују у овој молитви. Оно што је желео Бог Отац, што је испунио у Себи Син Божји, то нама вернима даје Дух Свети који нас у њој осењује. И ова молитва звучи и као наше исповедање Бога, и као наша проповед о вери. И мала молитва невидљиво чини велико дело освећујући почетак сваког људског посла, дајући му велику моћ да постане жртва Богу освећујући истовремено и онога ко ову молитву приноси.

Ову молитву у свет није донео људски ум. Први пут ју је у темељ хришћанске вере и живота положио Сам Јединородни Син Божји Исус Христос када је заповедио Својим ученицима шаљући их на проповед Јеванђеља широм света: “Идите... научите све народе крстећи их у име Оца и Сина и Светога Духа. Учећи их да држе све што сам вам заповједио...” (Мт. 28, 19-20).

У кратким речима – “у име Оца и Сина и Светога Духа” – Господ је дао садржај и суштину хришћанске вере и сву основу хришћанског живота. Овом молитвом Христос је посведочио веру у Једнога Бога Који се слави у три Лица. Сам Бог Отац, Бог Син и Бог

Дух – јединствено присуствују у њој и носе чудо на које смо ми толико навикли, извор живота и бесмртности, тајанствену и моћну силу – Богом продуховљен живот.

Основа, пак, хришћанског живота јесте управо у томе да *“не нама, Господе, не нама, него имену Својему дај славу...”* (Пс. 115, 1 – руски текст: Пс. 113, 9). А то значи да човек дело које следи после молитве неће чинити у своју славу или ради своје земаљске користи, већ за Бога, ради Бога и у славу Божију. Оно се, било мало или велико, освећује Божијим именом, и с Божијом помоћу и по Божијем Промислу ће дати плод на корист и спасење душе.

Пријатељи моји, увек имајмо на уму да је:

- ова молитва спасоносни печат који запечаћује све оне који је примају на спасење;
- да је она кључ који отвара ум и све силе душевне за примање речи Божије;
- да је она стражар који чува чистоту душе, ума и срца.

Драги моји, примимо свесно и осмишљено Божји дар – светињу ове молитве – и у зору дана који почиње, кад нас она води пред иконе на јутарње поклоњење Богу, и у току дана молећи се за Божји благослов за сваку нашу духовну и свакодневну животну потребу, и започнимо њоме и своју вечерњу жртву Богу пред одлазак на спавање. “У име Оца и Сина и Светога Духа” – чује се са амвона сваки пут, позивајући нас да обратимо пажњу на слушање проповеди о Богу, о светињи, о светима.

Отворимо срца своја у сусрет Божијој благодати и нека узрaste у срцима нашим снагом ове молитве још једна молитва која све побеђује, све освећује и све препорађа: “Слава Оцу и Сину и Светоме Духу, Тројици Јединосушној и Нераздељивој, Која нам је предала исповедање о Себи!” Амин.

БЕСЕДА

у Недељу Свих светих који су у Руској земљи засјали
(1000-годишњица Крштења Русије)

У име Оца и Сина и Светога Духа!

Величајем Тја, Триипостасниј Владико, вјероју православноју земљу Рускују озарившаго и свјатих сродников наших сонм велиј в њеј прослављшаго.

Данас је, пријатељи моји, имендан Русије – дан сећања на све свете наше Руске земље, чијим трудом и патњама, чијом величином духа смо ми сада православни хришћани. Овај дан обележавамо сваке године. Али је данас прослављање сећања на свете руске угоднике Божије нарочито велико још и због тога што је 1000 година прошло откако се десило духовно рођење руског народа у светом Крштењу, када је погледао Господ на Русију и удахнуо у њу дух живота.

Овај 1000-годишњи јубилеј нас наводи да се осврнемо на пређени пут, на историју и да посебно оценимо догађај који се одиграо тако давно, али од којег Русија и дан-данас живи. Ово не могу да не признају, не могу да не поштују сви, независно од свог погледа на свет и вероисповест. И једнодушно се слави празник и религиозни, и национални, и државни и културни.

“Крштења Русије се и може сматрати почетком историје Русије и историје руске културе уопште,” кажу савремени научници. Управо због тога читав свет “од истока сунца до запада” данас обележава 1000-годишњи јубилеј Крштења Русије.

“Без Мене не можете чинити ништа,” – рекао је Господ (Јн. 15, 5). Колико је племена и народа отишло у небиће, а Руси, одгајани благодаћу Светог Духа, датог им од Господа као дар у светом Крштењу, постадоше велика Русија, Русија. Велику вредност дара Божијег Русија није примила формално, већ се потрудила управивши ум и срце по заповестима Божјим.

“Љуби ближњег свог као самога себе – у томе су сав закон и пророци” (уп. Мт. 22, 39-40). Како је једноставна реч Божија, како је блага, али колико жртава и труда је потребно да би се она оваплотила у живот. 1000-годишња историја Русије је целом свету показала да се само од тога може живети и да само та реч рађа у живот, и негује, и одгаја, и чува. Чува и нас Господ док ми чувамо реч живота – љубав.

А од чега је почело преживљено, како се развијала историја и ко је био први на овом тешком путу који нас води кроз живот и у вечни живот? Тешко је обухватити све, али оног основног се треба присетити.

Први век – Христос, Син Божји је дошао у свет и у току свега три године Својим животом и речју јављао свету нове, до тад нечувене моралне и духовне вредности. Химна љубави! Љубав – чак до смрти! Љубав – према непријатељима!

И ко може ово да чује, ко може да прими? Дванаест људи, дванаест апостола и међу њима Андреј Првозвани. Замислите се над тим, само дванаест људи! Али уистину се Син Божји појавио у свету. Јер од једног, и притом Умрлог и Васкрслог се родило оно што је потресло и изменило читав свет.

Христос је умро и васкрсао, а дванаест непознатих, незнатих Његових ученика кренуло је у свет и понесе у свет искру нове вере и учења.

До руских племена је дошао самовидац Христа – апостол Андреј. Подигао је на Кијевској гори крст и благодаћу Светог Духа казао реч јаку и истиниту: “На овим планинама ће засјати благодат Божија.”

Апостол Андреј је рекао реч – посејао је семе. Али колико се времена трудио Господ да би семе никло, трудио се Сам, невидљиво и незнано, у мраку паганског суровог света, међу изабраним људима. Историја о овоме ћути, а ми видимо да се у X веку одједном, као блесак јавља свету – опет први – равноапостолни кнез Владимир.

Ми сад кажемо да је он светац и сад на Кијевској гори стоји његов споменик. С крстом у рукама он гледа Русију и плодове свог труда. Сад је он светац! Али тада, пре 1000 година – кнез-паганин, који је у животу достигао врхунац свих земаљских наслада, необуздан и груб у свему, син пакла, ако би се мерило хришћанским појмовима. Као да је он сам у себи скупио сву прошлост Русије. Његов долазак на врх власти је повезан са убиством рођеног брата. Како би он сам могао да се оваплоти у новог човека?

Међутим, срео га је Христос. И он није почео да се саветује са својом разузданом плоћу, већ се окренуо ка Христу и дао Му срце, и све своје је позвао за собом. Сурова је и одлучна кнежева реч: “Ко не дође да се крсти није ми пријатељ.” И пођоше верни за својим кнезом, повероваше његовом избору схвативши разлику између Перуна-бога, који је захтевао крваве жртве и Христа-Бога љубави према свим људима.

Разуме се, људска природа није могла одмах да се измени. Људи су остајали људи са свим њима својственим врлинама и манама, али су заповести Божије већ одјекивале у њима и везивале грех, који је још живео у срцима и водиле ка моралном препороду.

Русија је примила пут Крста, пут раскида са свим лошим, са свим што је прикива за земљу. А живи пример кнеза Владимира, у којем су сви видели чудо преображаја великог

грешника у праведника позвао је у живот цео велики народ. И свети кнез Владимир, који је прослављен овим чудом стоји на извору хришћанске Русије.

И до дан-данас завет светог кнеза својој деци, а значи и нама, води људе кроз живот и у вечни живот. Само прими, само живи због њега, само поверуј, тим пре што је све потврђено самим проживљеним 1000-годишњим животом.

Свети крститељ Русије нам говори: “Ми смо људи, грешни и смртни и ако нам ко учини зло, желимо да га прогутамо и да што пре пролијемо његову крв. А Господ наш, владајући животом и смрћу грехове наше који превазиђоше главе наше трпи читавог живота... Као што отац волећи дете бије то дете и опет га пригрли, тако је и нама Господ наш показао победу над непријатељима и како да се трима добрима избављамо од њих и побеђујемо их: покајањем, сузама и милостињом.”

Владимир Црвено Сунашце – тако је руски народ звао свог духовног родоначелника. И у овој оцени је све: и признање, и захвалност за даровану топлину, за радост и сам живот.

У X веку од угодника Божијег и државног јунака започела је нова Русија, нови народ, нови дух, нови пут, нова култура. И ако данас погледамо живот руског народа од светог Крштења до данас видећемо да је Русија ишла путем који јој је одредио дух и пример њеног крститеља.

Поколење за поколењем се рађало у Руској земљи и када је стајало пред избором једног од два царства бирало је Царство Небеско. И живело због њега, и одлазило остављајући потомству лекције свог животног пута у светима својим. Ништа не може тако да освоји и одушеви човека као очигледан пример, и ни од кога не можемо тако лако и радосно да се научимо да живимо хришћански као од онога ко сам искрено и радосно служи Христу.

Угодници Божји, молитвеници земље руске – колико их је? Нема им броја у свој историји Русије, познатих и непознатих, - мноштво светих мушкараца, жена, светитеља, чудотвораца, кнежева, монаха... Разна својства руске религиозности они показују, али су сродни по томе што су сви напојени једним духом – духом свете вере и црквене побожности, Духом Христовим.

Историјски ток руског живота је био разноврстан: било је колебања, било је застоја, било је и заустављања. Река руског народног живота која је рађала свеце текла је у задатом правцу, али понекад брзо и плодотворно, а понекад полако, понекад тако споро да је било тешко установити да ли тече унапред или уназад. И ево сада, кроз 1000 година можемо да дамо обресе основних периода руске религиозне историје од светог кнеза Владимира до данашњег дана. Има их шест и седми се приближава. И некако само од себе се намеће поређење ових седам периода са седам светих црквених тајни.

Први период – Владимирски – одговора тајни светог Крштења. Он је кратак, али необично значајан, због коренитог преврата у животу и свести народа, због стремљења ка новом циљу. Рођење водом и Духом. Тада се појављују први свеци – наставници истинске вере и наши заступници пред Владиком.

Плодови, достојни светости оца – два сина светог кнеза Владимира – први мученици и блажени страстотрпци Борис и Глеб. Почујте, о пријатељи моји, погледајте како иде на крст подвигом вере син великог кнеза – Борис: “Срце моје гори, душа ми помућује разум, коме да се обратим и коме да упутим ову горку бол, да ли брату, што ми би уместо оца. Али мислим да се он сада предаје испразности светској и да размишља како да ме убије. Реши ли се он да ме убије, бићу мученик пред Богом, јер се нећу

успротивити, јер је писано: “Господ се гордима противи, а смиренима даје благодат...” – тако се припрема да прими смрт проповедник хришћанске кротости.

Други период следи за првим и траје до монголског јарма. Он одговара светој тајни Миропомазанја. У овом периоду, када народ расте, лечи се од остатака паганства и утврђујући се у религији Крста, требало је да се деси препород сваке руске душе понаособ и на сваку душу је требало ставити печат Царства Небеског. А Миропомазанје као тајна означава утврђивање у вери печатом дара Духа Светог.

“Проповеда Православље и гласније од трубе вапије свештена и велика Лавра коју преподобни Антоније основа.” Колико дела и примера достојних да их се сећамо дају они, Божји угодници – монаси. Међу њима су и летописци, и уметници и несебични исцелитељи – лекари душа и тела.

Трећи период одговара тајни светог Покајања – јер он протиче у ропству, у сузама и несрећи, под влашћу Монгола. Требало је да ветар ропства одува са душе народа грехе који су се накупили за време слободе. И овај тешки период је усмерен на достизање главног циља – очишћења духа од свега земаљског и бирање Царства Небеског.

У ово време Господ такође дарује дивне по животу и разуму људе, ревнитеље послушања, збор светитеља – Петра, Алексеја, Јону, Филипа, сабор преподобних и мноштво других. Нема довољно времена да се поброје сви свеци који су се појавили у Русији у ово тешко време.

Четврти период – од свргавања монголског јарма до цара Петра. Ослобађање је започело Куликовском битком, где је показао величину духа благоверни војник – кнез Димитрије Донски. Љубав народна према њему и благодарно сећање пронето кроз векове данас га прогласише за свеца. Овај блистави период слободе одговара светој тајни Брака.

Народна душа, очишћена страдањем заручава се и потпуно предаје свом Небеском Женику. У руској земљи неподељено царује Христос и руска земља се украшава безбројним свецима. То је време брачног пира – сједињења народа са Богом. У ове векове више од сто педесет нових светаца стају пред Престо Божји као заступници за свој народ. И међу њима су преподобни, епископи, кнезови, богоносни оци – то је пир вере.

Пети период одговара светој тајни Јелеосвећења. Историјски он почиње од цара Петра и траје до првог светског рата. То је синодални период у току којег се руска интелигенција разлаже и колеба, одлази из Русије на Запад и уместо својих некадашњих врлина доноси туђе заблуде.

Број оних који су заборавили на Бога и изабрали за кумир царство земаљско грозничаво расте. Идоли које је срушио свети кнез Владимир оживљавају у душама оних који се колебају. И река руског религиозног живота успорава свој ток.

Шести период – од првог светског рата па до данас. Овај период одговара светој тајни Причешћа.

Никада се руски народ – “мало стадо” није тако искрено сједињавао с вољеним Христом као сада, када неверници газе светињу, када је кнезу мира овог допуштено да до одређеног рока поново покаже своју силу и власт. И мрачни зли дух се упиње, али се народ руски причешћује и нарочито умива страдањем, подвигом крсног живота, који га још тесније сједињује са Христом.

И даће Господ да се у **седмом** периоду напуне сасуди вере хришћанске и Он ће Сам просветити руски народ Својом благодаћу, која ће дати људима снагу да у име Сина Божијег поново и поново слободно бирају Царство Божије – Царство Небеско – као циљ живота на земљи.

И овај период ће одговарати светој тајни Рукоположења. И руски народ ће постати свештени народ, јутарња звезда међу народима.

Али, пријатељи моји, кад год да живимо, у сва времена је спасење душе људске непроцењиво благо. И само ово је циљ човековог живота, и само се о спасењу драгоцене душе брине Господ. У најтежим периодима живота видимо са чуђењем како се сила Божија у нашој немоћи остварује и погињемо главу пред Божијим величанством и чудом, које се показује у Промислу Божијем.

Нећемо далеко тражити примере. Године 1917. када се у предсмртној агонији завршавало многовековно устројство руског живота и када се у порођајним мукама рушило све унаоколо, Господ Своју земаљску Цркву ставља на чврсте основе патријараштва.

Загледајте се добро – јер је то чудо и дело руку Божјих! Црква земаљска и Црква Небеска јесу тело Христово и оне не могу да не састрадавају у боли и да се не радују радости овог или оног њеног члана, и не може Црква Небеска, победничка и радосна да не учествује у свом другом делу који још увек живи исповедањем и често страдањем. Због тога се и појављују у Цркви земаљској небески посланици – нови свеци, нови молитвеници и нови чудотворци који нам дају своју духовну енергију и снагу.

Побројаћу свеце, прослављене у нашој Цркви у савременом нам историјском периоду од 1917. године.

На Помесном Сабору Руске Православне Цркве 1917-1918. године лику светих су били прибројани светитељи Софроније Иркутски и Јосиф Астрахански.

Године 1977. на захтев Светог Синода Православне Цркве у Америци канонизован је просветитељ Америке митрополит Московски и Коломенски Инокентије (Венијаминов). Љубав и захвалност Јапанаца према свом мисионару, који је у Јапан донео светлост Христове истине, - светитељу Руске Православне Цркве Николају (Касаткину) га је 1970. прогласила за свеца. Из Константинопољске Цркве нам је дошао Јован Руски, који је тамо канонизован 1962. године. Из Америке се 1970. године вратио у Русију као светац Герман Аљаски, који је на Аљаску отишао из Валаамског манастира 1794. године.

А данас је у години јубилеја, Господ даровао Русији нове заступнике, испуњене Божијом благодаћу. У разна времена су они живели и разним путевима ишли путем Божјим у Царство Небеско, али су њихова срца тако јарко горела љубављу према Богу тако да се ова светлост није угасила и светли нам сада на нашем путу ка Богу. Јер су они делима показали истинитост и поузданост снаге својих молитава, својих дела у служењу Богу, Цркви и људима.

Данас је на Помесном Сабору Руске Православне Цркве посвећеном јубилеју 1000-годишњице Крштења Русије, који се одвија у Свето-Тројицкој Сергијевој Лаври од 6. до 9. јуна Његова Светост Патријарх Московски и целе Русије Пимен објавио: “Изволи се Духу Светом и нама да лику светих угодника Божјих ради сверуског црквеног поштовања прибројимо следеће подвижнике хришћанске побожности:

1. Благоверног великог кнеза московског Димитрија Донског (1350-1389.), који је показао подвиг праведног и благочестивог живота... који је “душу своју положио за другове своје” (Јн. 15, 13). Он је шгитио веру Христову, оснивао многе манастире, градио храмове и био добротинитељ сиромашнима.

2. Преподобног Андреја Рубљова (1360-1. пол. XV в.), испосника и аскету, познатог иконописца...” богослова, који је савршено изразио догму о Триједином Богу у својој икони “Света Тројица”, коју зна и поштује сав свет.

Преподобни Јосиф Волоцки је за Андреја Рубљова писао да је он удостојен “виђења и созерцања невештаствене Божанствене Светлости...” А после смрти своје монах Андреј се јављао свом саподвижнику иконописцу Данилу обучен у блиставу ризу.

3. Преподобног Максима Грка (1470-1556.) локално поштованог радоњешког свеца, чудотворца, монаха-аскету и учитеља монашког живота. Он је... као духовни учитељ продубио светоотачку традицију.

4. Митрополита Московског и целе Русије Макарија (1482-1563.), који је показао подвиг врлинског и посничког живота због којег је удостојен дара прозорљивости и чудотворства... Његова црквена делатност је обележена...” борбом са јересима, а такође “...скупљањем духовних блага Руске Цркве...”

5. Схиархимандрита Пајсија Величковског (1722-1794.)...” Он је у Русији обновио школу старчества.

6. Блажену Ксенију Петроградску (XVIII – поч. XIX в.)... Подвиге љубави према ближњим пронела је кроз сав свој многострадални живот, стекла љубав Божију у дару прозорљивости и чудотворења, и љубав људску која се не гаси ево већ друго столеће.

7. Епископа Игњатија Брјанчанинова (1807-1867.) подвижника побожности, учитеља хришћанског живота... и писца духовног.

8. Јеросхимонаха Амвросија Оптинског (1812-1891.) – старца, пастира и проповедника, делатеља љубави према Богу кроз људе.

9. Епископа Теофана Затворника (1815-1894.)... Он је показао висину и светост живота у плодотворном служењу Цркви чувајући православну чистоту и богопросвећеност.

“Молитвама новопрослављених светих нека да Господ Своју милост и благослов свима онима који се са вером и љубављу обраћају њиховом небеском заступништву.”

Милостив је Господ – то је пир вере, да се наша срца не би поколебала никаквим животним тешкоћама, да бисмо видели да Господ није оставио Цркву Своју и нас, њену децу, да бисмо се хранили плодовима њеним, надахњивали примерима живота и високим подвизима оних који су већ достигли жељено Небеско Царство и који ликују са анђелима.

Угодници Божји, свеци руски, објављени и необјављени, али познати Богу, су са нама, они су увек поред нас, они нас зову: “Учите се, молите се, молите” – и примиће нас Господ, и они ће нас примити као сабраћу, као пријатеље у житницу Христову на вечну радост.

Пријатељи моји, честитам вам данашњу неземаљску радост која нас је посетила! Не заборављајте да се молите њима – новим свецима – и то нарочито сада када су засјали у сили и величини онога што је са њима учинио Господ.

“Веселите се праведници пред Господом; праведнима доликује славити” (Пс. 32, 1).

Пријатељи моји, данашњој Литургији је претходио свечани парастос на којем смо се молили Богу за оне који су живели, трудили се, радовали и страдали и отишли на пут на који иду сви људи на земљи. А после Литургије ћемо први пут празничним молебном објавити о јављању наших нових светаца. И у молитви свим руским угодницим Божјим чији је земаљски живот завршен тако дивно, јер им је Он дао светла крила анђела, која су их узнела до Престола Божијег, молићемо их да моле Бога и за нас. Певаћемо им величање и поћи ћемо у литији како би се све што живи радовало са нама у нашој радости и нашој данашњој свечаности.

Молићемо Господа за благослов, а све руске свеце – за молитве за ступање у други миленијум, како по њиховим молитвама не би осиромашила у Русији православна вера у

свој чистоти и како не бисмо заборавили ни ми, ни наши потомци Божије заповести и завете. И још ћемо захвалити Господу за миленијум који је отишао у вечност.

“Христос воцарисја, Христос прослависја. Велиј јеси, Господи, и чудна дјела Твоја, и ни једино же слово довољно буди к пјенију чудес Твојих!”

Боже наш, слава Теби за све и сва у векове векова Амин.

30. мај (12. јун) 1988. године

БЕСЕДА
на дан спомена
на Сабор новомученика и исповедника руских

У име Оца и Сина и Светога Духа!

И кад отвори пети печат, видјех под олтаром душе побијених за ријеч Божју и за свједочанство које имаху. И повикаше гласом великијем говорећи: докле, Господару Свети и Истинити! не судиш и не покајеш крви наше на онима што живе на земљи?

...И речено им би да почину још мало времена, докле се наврше и другари њихови и браћа њихова, који ваља да буду побијени као они (Откр. 6, 9).

Пријатељи моји, данас је празник молитвеног сећања на свете, којем је темељ био ударен онда када су они, ови људи још живели и тек стајали на прагу подвига који им је предстојао. И они сами, не знајући то о себи, али пророчански предвиђајући будућност Руске Православне Цркве 1917-1918. године објавише: “Треба установити по васцелој Русији свакодневни молитвени помен 25. јануара или у недељни дан који за њим следи (...) свих исповедника и мученика упокојених у данашње љуго време прогона.”

Они нису знали да су то они, али је Дух Свети, Који у Цркви почива и Цркву води, њиховим устима очигледно изрекао будућност народа Божијег у Русији за дуг период њене историје и назвао га “временом љутим”.

И на овом Сверуском Сабору, који је поново успоставио Богом дату власт патријарха у Русији, још се очигледније видела древна црквена слава Русије. Али тамо се њој, овој слави већ супротставила надолazeћа будућност – непомирљива, непријатељска сила која мрзи хришћанство и Крст и која је Руској Цркви обећала подвиг мучеништва и исповедништва, који се у њој до тада ретко јављао.

Изгледало је да су непрекидни прогони у којима се рађала Васељенска Црква, мимоишли Русију. Русија је примила хришћанство кад је оно било готово, кад су за њега пострадали други, из руку свог владара – великог равноапостолног кнеза Владимира – и урасла је у њега са веома малим жртвама. Али да ли је Руска Црква могла да заобиђе пут који је заједнички свим хришћанима, који је Христос овако осликао: “...метнуће руке своје и гониће вас и предавати... у тамнице, и водиће вас пред... царева и краљева имена Мојега ради...” (Лк. 21, 12)? Ова Божија одредба о Цркви открила се са свом очигледношћу још од апостолских времена.

А за Русију је час испитивања њене вере, час подвига за Христа наступио у XX веку. Јер без Русије Васељенска Црква није могла да достигне пуноту духовног узраста и савршенства. Готово хиљаду година после примања хришћанства с невиђеном снагом се на Руску Православну Цркву обрушише прогони, покретани од стране активног

богоборства, чији је циљ био да збрише Цркву са лица земље и да избрише само сећање на Бога из срца Руса. И циљ је оправдавао средства. За релативно кратко време – за седамдесет година – Руска Православна Црква је испунила небеску отаџбину мноштвом руских светих мученика и исповедника.

И данас је друга година како прослављамо све оне који су пронели подвиг вере до исповедништва и мучеништва у ово ново доба историје руске државе и њене Свете Цркве.

Тек седамдесет пет година након што је донета одлука, која се зачула на Сабору 1917. године, она је оживела и почела да делује. И у тај дан ми вршимо молитвени помен на оне који пострадаше за веру и истину: који су били стрељани, мучени, убијени, који су умрли од болести и хладноће у логорима – примили мученичку смрт за веру Христову. Данас помињемо само осам имена – осам првих мученика, које је Руска Православна Црква канонизовала 1992. године: то су свештеномученик Владимир, митрополит Кијевски и Галички; свештеномученик Венијамин, митрополит Петроградски и Гдовски; свештеномученик архимандрит Сергије; мученик Јуриј; мученик Јован; преподобномученица Велика кнегиња Јелисавета; преподобномученица инокиња Варвара. И само је патријарх Тихон био прослављен раније, 1989. године.

Али иза њих, чија су имена наведена, стоји безбројно мноштво клирика, мирјана, чија имена зна само Бог, и који својим сведочанством о вери Христовој “чак до смрти” постадоше молитвеници и заступници пред Престолом Божјим, за нас и руску земљу.

Први период крвопролића и масовних прогона Христове Цркве је почео после декрета о одузимању црквених драгоцености и објављивању у штампи списка “непријатеља народа”, на којем је први био патријарх Тихон, а за њим епископи и свештеници – читав најбољи део руског духовенства. До краја 1922. године по судској одлуци било је стрељано 2691 лице из белог свештенства, 1962 монаха, 1447 монахиња и искушеница. Ово је списак само оних чији су се “судски” предмети сачували, а колико их је непознатих, убијених без суда и суђења, стало пред Бога у победничким белим ризама, убељеним страдањем.

Први је на чело руских новомученика стао патријарх и отац – Његова Светост Тихон. Он је био тај који је својим првосветитељским благословом указао деци Цркве Руске једини прави пут у “новом” животу: “А ако буде потребно и пострадали за дело Христово, зовемо вас, вазљубљена чеда Цркве, зовемо вас на та страдања заједно са собом...”

Ако буде потребна жртва искупљења, ако буде потребна смрт невиних оваца стада Христовог, - благосиљам верне слуге Господа Исуса Христа на муке и смрт за Њега,” – звучи очев глас.

Такав је пут Христа, такав је пут Његове Свете Цркве. Такав је пут свакога ко је постао хришћанин. И Црква Божија и подвижник Христов слободно иду на крст и узаћи ће на њега. У слободи је и сила подвига и његова вредност.

Примајући жезал патријарха 1918. године митрополит Тихон је знао какав пут му предстоји и није се одрекао крсног подвига. “Ваша вест о томе да сам изабран за Патријарха за мене је онај свитак на којем је било напистано: “Плач, и јецај, и несрећа...” Од данас се мени поверава брига о свим руским црквама и предстоји ми умирање за њих у све дане,” рекао је владика Тихон на дан свога избора. И његово умирање је почело од првих дана.

Против хришћанства, наоружаног само крстом и молитвом, наоружала се власт и сва сила зла у безумном пориву да уништи, згази у њему Христа. И Русија је предвођена својим Патријархом ступила на своју Голготу.

Патријарх Тихон је у збору мученика Руских, наизглед био лишен радости мученичког венца, али је по сили страдања он постао први. Његово бескрвно мучеништво је било непрестано у току дугих седам година. Свакога дана, свакога часа, до последњег дана живота, до смрти. Ради користи Цркве он је примио подвиг мање видљив, свакодневнији, који и не изгледа као подвиг. Он се борио са непријатељем, његовим насиљем, поругама и поквареношћу за слободу Цркве. И Црква, сачувана његовим подвигом данас кличе: “Светитељу, оче Тихоне, моли Бога за нас.”

Са Сверуског Сабора, не сачекавши његов завршетак, тек што је добио благослов Богом дарованог Патријарха на страдање и смрт, кренуо је на пут митрополит Кијевски и Галички Владимир (Богојављенски). Свештеномученик Владимир је шездесет година живота ишао за Богом. Његов живот је био препун труда и страдања. Они су га учили да увек и у свему испуњава вољу Божију. У Цркви је прошао послушање од ученика средње богословске школе до митрополита. У трагичној смрти своје жене и јединца као још млад свештеник он је видео Промисао Божји. И пут монашког послушања је постао за њега једини до краја живота. Владика је увек био с народом Божјим као истински пастир у свим његовим недаћама. Нарочито јасно се ово испољило за време епидемије колере и неродне године у Самарској губернији. Са крстом и молитвом он се појављивао у баракама где је владала колера, служио молебан на трговима – неустрашиви војник Христов и пастир добри. Он је учио, подучавао, лечио, хранио, грејао. И народна љубав му је била награда.

Истинско смирење је узнело светитеља на највишу висину која је била могућа на дужности јерарха. Он је са стидљивошћу и чуђењем говорио о себи, да као да је постао сверуски митрополит, будући да је био на свим главним митрополитским катедрама Русије – Москве, Петрограда и Кијева.

Не сме се прећутати један веома важан детаљ. Године 1915. владика је премештен на Кијевску катедру, и он је, као да је предвиђао оно што му предстоји, био потиштен. На питање блиског човека: “Да није боље да сада оде у пензију?” митрополит Владимир је спокојно одговорио: “Да, судећи људским мерилима слажем се са вама. А како је по Божијем? Да ли је угодно испитивати и спречавати вољу Божију?”

То је она – заједничка црта у животу свих светих људи – “А како је по Божијем?”

По Божијем је требало да се митрополит Владимир, митрополит Венијамин, архимандрит Сергеј, мирјани Јуриј и Јован, велика кнегиња Јелисавета и инокиња Варвара одрекну себе, да се одрекну људског и узму Божије – свој крст и да следе за Христом. И они, покретани духом љубави према Христу, пођоше на подвиг. Осећали су присуство Светог Духа, када радост постаје вечна.

Бранећи јединство Украјинске Цркве са Сверуском Православном Црквом, владика Владимир је нешто мало пре своје погибије рекао: “Никога и ничега се не бојим. У свако доба сам спреман да дам свој живот за Цркву Христову, за веру православну како не бих дао непријатељима њеним да јој се наругају. До краја ћу страдати како би се сачувало Православље у Русији тамо где је почело.” Како ове речи одјекују готово као ехо речи патријарха Тихона: “Нека погине име моје у историји, само да то буде корисно за Цркву.”

И тамо, где је Русија крштена у Христа, где је рукама апостола Андреја Првозваног било подигнуто знамење победе – Крст Христов – у Кијеву изнад Дњепра, био је разапет

на крст наследник апостолског служења свештеномученик митрополит Владимир, и с истог овог места је почело кршење Руске Цркве огњем и крвљу.

Без суда, без објављивања кривице, као на разбојника кренуше да ухапсе митрополита непознати, незнани, нови владари живота са бајонетима и огњем. Мучили су га, извели ван капија Кијево-Печерске Лавре. А он се, подигавши своје руке ка небу, молио. Затим је благосиљајући у облику крста обема рукама своје убице казао: “Господ вас благосиља и опрашта вам.” Мученик је сам благословио своју смрт и измолио опроштај за убице. **“Господ вам опрашта!”** А распојасани свет зла, не могавши да поднесе прекоре истине и светлости смртоносним мецима и ранама од бајонета заврши суд над правдом.

То је био први крвави злочин, и “по људском суду ова смрт изгледа ужасно, али нема ничег случајног у путевима Промисла Божијег, и ми дубоко верујемо... да је ова мученичка смрт владике Владимира била не само очишћење хотимичних и нехотичних грехова његових, који су неизбежни за сваког ко живи у телу, већ и жртва миомирисна за очишћење грехова велике матушке Русије,” рекао је свети Патријарх Тихон за свештеномученика митрополита Владимира и за све будуће свештеномученике и мученике земље руске, који је требало да се појаве одмах после ове прве жртве.

Четири године након смрти митрополита Владимира мученички је завршио свој животни пут светитељ Петроградске епархије – митрополит Венијамин (Казански). Он је о мучеништву размишљао још у детињству. И то је било тако дубоко и од свег срца да је Господ испунио жељу онога ко је Њега заволео свим животом својим и дао Господу своје срце. “У детињству и раној младости сам стално читао житија светих,” писао је о себи владика Венијамин, “усхићивала ме је њихова храброст... жалио сам што више нису та времена и што нећу имати прилике да доживим оно што су они доживели.”

Невиђено расуло и глад захватише земљу 1921. године. Са њима су почели и прогони Цркве, који су наводно спровођени у циљу одузимања црквених драгоцености. Владика Венијамин је дајући пример хришћанске љубави благословио да се за потребе сиромашних предају драгоцености које се не употребљавају за време службе. “Све ћемо сами дати,” говорио је он. Међутим, одузимање није било основни циљ људи на власти. Њима је било потребно да организују лажни судски процес над духовенством оптуживши га за заверу.

Ухапшен због ове лажне оптужбе владика митрополит је нарочито патио због људи којима је било суђено заједно с њим. Патио је због клевета нелегалних судија и због лукавства лажне браће – нових “јуда” – обновљенаца, који су издавали истину – Цркву.

Узалуд се паства која ја волела владика заступала за њега, узалудни су били и његова духовна мудрост, и разум, који су разобличавали све клевете на оптужене. Пресуду – “погубити због кривице” – ништа није могло да измени. И очекујући да се изврши пресуда митрополит Венијамин оставља својим ученицима и сапастирима заповест – бесмртне речи узвишене снаге. “Тешко је страдати, али што су већа страдања већа је и утеха од Бога. Тешко је преступити овај рубикон, границу, и потпуно се предати вољи Божијој. Када се то догоди човек има обилну утеху, не осећа ни најтеже патње.” “Страдања су достигла свој врхунац, али је већа и утеха,” пише он, “Радостан сам и спокојан... Христос је наш живот, светлост и мир. С Њим је увек и свуда добро. За судбину Цркве Божије се не бојим. Ввише вере треба, ми, пастири да имамо, више вере. Треба да заборавимо уздање у себе, свој ум и своју ученост и да дамо места благодати Божијој.”

Владика Венијамин је на суду, у свом последњем говору рекао: “Не знам какву ћете ми пресуду донети – живот или смрт, али без обзира на то какву пресуду да донесете ја ћу са подједнаким свештеним страхом подићи свој поглед, прекрстићу се и рећи: “Слава Теби, Господе Боже, за све.”

Недуго пре извршења пресуде блиски људи су добили митрополитску камилавку владике Венијамина и на њеном дну је са унутрашње стране било написано: “Враћам своју белу камилавку чисту.” По поузданим подацима владика митрополит је на смрт ишао мирно, тихо шапћући молитву и крстећи се.

Судбину владике поделили су и мирјани, активни учесници у црквеном животу: мученици Јуриј и Јован, као и свештеноченик архимандрит Сергије. Архимандрит Сергије је обраћајући се суду у последњем говору рекао да је монах веома танком нити везан за живот. Његова судбина је богомислије и молитва и кидање ове нити за монаха није страшно. “Радите свој посао. Жалим вас и молим се за вас...” Његове последње речи пред смрт биле су речи молитве: “Опрости им, Боже, не знају шта чине.”

“Господе, опрости им, не знају шта чине!” била је последња молитва велике кнегиње Јелисавете пре него што ју је прогутало црно окно напушеног рудника. Она је ишла према овој зјапећој провалији свесно, категорично одбивши да напусти Русију кад су почела безакоња. Она је ишла за Христом и њеним душевним очима је одатле из бездана, светлела светлост Васкрсења.

Шта је њу, племкињу, из друге земље довело у уралски град Алапајевск, који је постао њена Голгота? Шта ју је предало у руке непознатих људи, опседнутих демонском злобом? Њихови животни путеви никад раније нису могли да се сретну. Она је ове људе видела први и последњи пут у животу. Срела се са њима само због тога да би они извршили пресуду суда који је не зна се када одржан. Али то је по људским расуђивањима. А како је по Божијем? А по Божијем је то био људски суд – “за Бога” или “против Бога”.

И велика кнегиња Јелисавета, бивша протестанткиња која је примила Православље у својој новој домовини, у Русији, и која је заволела Православну Цркву и Русију “чак до смрти”, је одговорила злу. Без обзира на то какву пресуду да јој донесе разуздано, безумно зло, она ће је примити као пресуду одозго, као дату јој могућност да на делу потврди оно што је чинило смисао и садржај њеног живота.

Љубав према Богу и љубав према људима је била истински смисао њеног живота, и она је велику кнегињу одвела на крст. И њен крст је израстао и претворио се у Крст Христов и постао јој сладан.

Велика кнегиња је изгубила супруга који је погинуо од злонамерне руке терористе. Својим рукама она скупља оно што је остало од човека којег је волела и носећи у срцу бол због страшног губитка она иде у тамницу код преступника са Јеванђељем да би му опростила и привела га Христу покајањем.

Сав њен даљи живот у Русији је постао дело милосрђа у служењу Богу и људима. Велика кнегиња је окупила сестринство основавши Марто-Маријинску обитељ и служећи по примеру двеју јеванђељских сестара свим несрећним и страдалницима. Она је у ово дело уложила сва своја средства, дала је све без остатка, и сама му се предала у потпуности до краја. Њена љубав према људима јој се враћала као узвратна љубав људи.

Инокиња Варвара која је била са великом кнегињом-матером у данима њеног труда и није хтела да је остави ни у последњем подвигу – умирања. И она је освојила мученички венац својим самоодрицањем и давањем себе.

У тешке бунтовничке дане 1917. године, када су се рушили стубови некадашње Русије, када се спремао убиство цара који је представљао руску државност, кад је све свето било исмевано, а у светиње Кремља се пуцало, велика кнегиња Јелисавета је писала да је управо у овим трагичним тренуцима осетила до које мере је “Православна Црква истинска Црква Господња. Осетила сам тако дубоку жалост према Русији и њеној деци,” пише она, “која сада не знају шта чине. Зар то није болесно дете... Желела бих да понесем његова страдања, да га научим трпљењу, да му помогнем... Света Русија не може да пропадне. Али велике Русије, авај, више нема.” “Потпуно је разрушена велика Русија, храбра и беспрекорна.”

Из рушевина и згаришта Русије, из боли читавог народа, из њених бесмислених смрти чује се глас жртве који потврђује живот: “Света Русија” и Православна Црква, коју “врата пакла неће надвладати,” постоји и постоји више него икада раније.” Ове речи је она написала пред вратима гроба.

“Уверена сам,” наставља велика кнегиња, “да је Господ Који кажњава исти Господ Који и воли.” Ево мере њеног духовног раста, ево мере њеног кенозиса. Она сама је добровољно постала жртва, и Господ је примио њену жртву за Русију коју је она тако волела.

И никакву власт не би имали над њом људи-целати који су се не знано одакле појавили на њеном животном путу да им није била дата одозго.

Сви људе који су били са великом кнегињом Јелисаветом били су бачени у окно живи, осим једног који је пружио отпор. Они нису умрли одједном. Још су дуго мештани слушали Херувимску песму која је допирала испод земље. А велика кнегиња је и тамо, у овој заједничкој гробници наставила да чини дело Божије – глава једног од људи који су били са њима била је превијена њеним апостолником.

Кад су три месеца након смрти мученика пронашли место њиховог упокојења видело се да је велика кнегиња лежала на избочини од брвана на дубини од петнаест метара с иконом Спаситеља на грудима којом је била благословена на дан свог присаједињења Православљу. Праведници живе заувек!

И руски новомученици су они чију је жртву чекала Васељенска Црква, који су попунили број убијених за Реч Божију. И ко зна колико ће још трајати ово “мало” апокалиптичко време у којем зри земаљска Црква до суда Божијег, који ће дати плату онима који живе на земљи за крв праведника?

“Нови страсотрпци Руски, који исповеднички земаљско попрште пређосте, због страдања смелост примисте, молите се Христу, Који вас је укрепио, да и ми, када дође час да испитани будемо, храбрости дар од Бога примимо. Јер сте пример онима који подвиг ваш целивају да ни мука, ни тескоба, ни смрт од љубави Божије одвојити вас не могуше.”

А ми гледајући на сијање славе ових руских мученика с надом у препород наше Цркве, наше домовине – многострадалне Русије, - из дубине својих верујућих срца данас кличемо: “Свети новомученици и исповедници руски, молите Бога за нас!” Амин.

31. јануар (13. фебруар) 1994. године

БЕСЕДА
у Недељу 13. по Духовима,
на причу о злим виноградарима

КАМЕН-ТЕМЕЉАЦ ЖИВОТА ЈЕ БОГ

У име Оца и Сина и Светога Духа!

Камен који одбацише зидари, онај поста глава од угла... (Мт. 21, 42).

Камен-темељац живота је Бог. Ако га склониш из темеља срушиће се читаво здање живота. То је од Господа. То је закон живота. И историја старозаветних народа и историја народа новог доба и историја наше домовине сведочи о томе.

Диван рај је засадио Господ – Велики Виноградар – једним Својим покретом, и увео у њега човека да чува и да обрађује рај сладости. И Бог је био у њему све и у свему. Али је човек пао и вечну радост и сладост рајског живота сменили су рад и зној земаљски где су ретке радости помешане са несрећом и грех вреба добро.

Преко греха је смрт ушла у свет. И предао је Господ – Велики Виноградар – виноград живота – земљу – човеку. И оградио је живот од смрти чврстом оградом – Законом Божјим и заповестима како ништа туђе не би крало човека од Бога. И подигао је Господ у винограду живота кулу-стражару – савест – неподмитљивог и увек будног чувара чистоте и истине душе.

Завештао је Господ човеку да влада, да обрађује, да гаји плодове и да се радује животу. Али и опет, као некада у рају, дао је Господ заповест људима да запамте да је живот душе, срећа душе само у Богу. Господ је дао човеку виноград живота како би плодови које он одгаји творили спасење човекове душе. Научио је Господ човека како да обрађује земљу у винограду да би плодова било довољно и изобилно за живот, научио је како да обрађује и земљу душе своје, како би живи виноград људски живео у миру, љубави и изобилју.

Све је Господ уредио и дао у руке човека, и починуо од свих дела Својих, удаљио се као Творац предавши сву творевину у друге стваралачке руке, у руке човека. И сад сам човек негује виноград живота на земљи, сам твори спасење душе своје.

Али Господ – Домаћин није оставио свет. Он, давши му законе живота пази и прати како свет живи. Господ је спреман да у сваком тренутку пружи спасоносну помоћ човеку-делатељу. И Он долази да узме плодове рада када живот сазри.

Али шта човек чини? Као што је некад у рају пожелео да буде бог, хитро послушавши наговор непријатеља, тако и данас покушава да сагради на земљи своју “вавилонску кулу”, замишља како да засади свој виноград не желећи да обрађује виноград Божји. И примери нараштаја који су живели до њега, који су се због свог богоборства разбили о камен-темељац живота – о Бога, бришу се у свести и сећању, и све почиње испочетка.

Стихије зла, трујући живот и развраћујући тло људске душе, слабе човекову везу с небом, и дају себи задатак да из човека истерају и само сећање на Бога као на једини Извор живота, као на Господара душе. И зло у људској души које негује зло света – сатана, шири се и расте, и човек као роб који је сам себе продао греху, свакодневно наговаран злом, престаје да осећа и да примећује свакодневне промислитељне ударце од Бога. Он замишља да је само он истински владар свог живота.

“Душа је моја... живот је мој... способности и снаге животне, и сви таленти су моји... Ја мислим... ја сам убеђен... ја хоћу... ја радим... све “Ја”, “Ја”, “Ја”. Све је од мене и моје.” И завртео се људски живот и у њему за Бога нема места.

Али не може у свету да се измени природа постојећег. Истерујући из винограда живота Живот човек жање смрт, пустош и трулеж. И чујемо речи данашњег Јеванђеља: “Кад дође дакле господар од винограда шта ће учинити виноградарима онијем?... Злочинце ће злом смрти поморити; а виноград даће другијем виноградарима, који ће му давати родове у своје вријеме” (Мт. 21, 40-41).

И ове јеванђељске речи су се већ више пута остваривале у историји разних народа. И са свом силом су се откриле у историји јеврејског народа који је одбацио Исуса Христа као Месију и Сина Божијег.

Добивши у наследство од Бога обећану земљу они се опише у веселу живота, многе ударце по Промислу из Божије руке сматрали су за случајне неуспехе и даље се утврђујући у себичности и самољубивом егоизму.

Посланици Божји – богонадахнути пророци, који су долазили у ритама, а не у злату, били су протеривани као изроди света. Син Божји, Који је дошао да отвори народу, који је пропадао, загрљај Оца Небеског, да га подсети на смисао живота, гине од њихових руку. “И ухватише га (*Сина Божијег*), и убише, и избацише напоље из винограда.” (Мк. 12, 8).

Истог тренутка се завршио живот. Јер је Бог протеран. Милост Божија је одступила, препуштајући место сопственом људском злу.

И одмах по вазнесењу Христа на небо почеше у Израиљу да се дешавају необичне природне појаве и страшне народне несреће, и смртоносни рат који је прождирио све живо докусури јудејско царство.

Навешћу ради очигледности опис онога што се тамо дешавало који је дао очевидац догађаја историчар Јосиф Флавије. “Све несреће, које су овај народ задесиле од почетка света биле су ништа у поређењу са онима које су се обрушиле на Јудејце. Војници су нападали град (а у њему се због празника јудејске Пасхе скупило око два милиона људи), убијали су свакога кога би тамо срели, и спаљивали куће са укућанима. Упадајући у куће ради пљачке налазили су мноштво трупова умрлих од глади и болести. И ако су осећали неку жалост видевши мртве били су потпуно немислосрдни према живима. Град је до те мере био препун крви да се на многим местима пламен пожара гасио од ње.”

У ово страшно време је од ватре, мача, болести, глади, погинуло око милион и по људи, деведесет седам хиљада је било одведено у Рим како би се народ веселио у циркусима, где су предавани разним облицима смрти, а они који су остали у животу продавани су у ропство по баснословно ниским ценама.

И сетимо се на овом страшном згаришту смрти речи Сина – Бога, Који је дошао да спаси оне који пропадају: “Јерусалиме, Јерусалиме, који убијаш пророке и засипаш камењем послане к себи! Колико пута хтјех да скупим чеда твоја... и не хтјесте! Ето ће вам се оставити ваша кућа пуста.” (Мт. 23, 37-38). Отишао је Бог и смрт је завладала тамо где је цветао живот.

Дошао је Господар винограда – Бог – и предао смрти виноградаре и дао виноград другима. И назвао је Господ нове делатеље хришћанима - новим Израиљом, и позвао да раде у Божијем винограду и доносе плодове Господу у своје време.

И ево већ двадесет столећа се обрађује нови врт живота, где је све од Бога, све због Њега, све ка Њему. А камен живота – Христос Бог, Којег су убили претходни делатељи стао је у главу угла и то је камен-темељац у темељу нама датог новог винограда – Оснивач наше Православне Цркве, коју никакве силе пакла неће моћи да надвладају.

И Закон Божји – свето Јеванђеље је нова ограда. И нови брус винограда су благодатне тајне Христове Цркве које препорађају, освећују и окрепљују снаге делатеља. И стуб и утврђење истине у средишту винограда је Света Православна Црква, храм Божји, где се свакога дана приноси бескрвна жртва за људске грехове, и Свете Христове Тајне се заступају за вечни живот делатеља Христовог винограда. И као и раније, људска савест је кула стражара сваке чистоте.

Али зашто ми, нови Израил поново на себи осећамо дах гнева Божијег? Природне недаће се само смењују: час сунце јаросно спаљује виноград живота, час силне кише обећавају глад, час пожари и земљотреси пустошећи носе смрт живима. И до сада нечувене болести се обрушавају на сам почетак живота – новорођенчад. А наказно, страшно зло шета слободно, упадајући у живот и рукама човека-делатеља сеје распад и смрт. И човек постаје домишљатији од демона у злу.

Да, све ове недаће и патње које данас трпи наша домовина, некада православна Русија су очигледни знаци да су се у нашем винограду, у нашем животу појавили зли делатељи који се изругују вери, хуле на Бога, газе светињу, одбацују духовну власт пастира; који су сами себи глава, и угађају свим својим каприцима односећи се без икаквог поштовања према власти. Нарушавају тајну Брака, законитост власти. Нису позвани за учитеље, а проповедају своје измишљено лажно учење упркос учењу Цркве. И зло које је Господ обећао иде на зле делатеље.

Осврнимо се на себе, погледајмо у виноград своје душе, јер је свакоме од нас Господ поверио свој врт, његов виноград, чији плодови ће такође добити дужну награду. Има ли у нашем винограду Бога, има ли у њему делања по Богу? Хоћемо ли нешто донети Господу рекавши Му: “Твоје од Твојих, Господе!” Да не ради наша душа већ у истом колу са злим делатељима? И шта ако се одједном испостави да код нас нема ничег Божијег? Одједном ће се испоставити да је уз сав наш наизглед православни живот оно наше унутрашње у најбољем случају – наша себичност, а можда чак и просто отворено непријатељска сила.

И, драги моји, са свом одговорношћу свештеника вам говорим – управо о томе сада сведоче несреће у нашем животу.

Чак се већина оних који се налазе у огради Цркве и хладним разумом исповедају Бога није припила уз Њега љубављу свог срца, већ оставља срце у заробљеништву страсти и својих каприца, дајући га не небу, него у потпуности земљи. И остајући наизглед верници ми по свом животу почињемо да личимо на празне гробове који се расипају у прах када их дотакне и најмање искушење и испитивање.

Али вратимо се данашњој причи у вези с нашом душом, нашим виноградом који је Бог дао свакоме од нас. А многи од овде присутних ће се успротивити не признајући своју одговорност за Божји виноград православне Русије. Али има ли смисла противити се? Ако се загледамо у себе, у своју душу, јасно ћемо видети да није мала наша лепта у делима злих делатеља и да смо далеко отишли од Бога. Прича нам показује етапе духовног пута гушења у себи светлости Божије, које се завршавају потпуним свесним раскидом са Богом и смрћу душе.

Прича говори како господар винограда, господар душа наших – Бог, шаље слуге Своје по плодове душе. Он шаље Своје анђеле, наше анђеле-чуваре, чији глас се стално чује у души нашој. Они буде глас наше савести и ми често чујемо као одговор на своје поступке и мисли: “Не живиш како треба, поправи се...” То је глас анђела Божијег – слуге

који се по Промислу Самог Бога брине о нама – чује се у најбољим тренуцима човековог живота, када се душа најлакше одазива на Божанствено промислитељно подсећање.

Али ми испочетка просто одбацујемо ова непријатна подсећања. Немамо времена да се бавимо тим стварима – да размислимо о добром, да осмислимо своје поступке и речи у светлости Божанствене истине, имамо свог посла који нам је сада важнији.

И добро, и сама мисао о добру нам постају туђи. Истина се празних руку изгони из душе. А глас савести постепено слаби. То је прва етапа истребљења Бога у души. И од ње почиње болест душе.

Све чешће одбацивање зова Божијег од стране душе прелази у окамењеност душе. Прекори савести почињу да нас љуте. И у овом стању човек, кад га неривра све свето, све Божије, прелази у напад на Њега.

По речима приче, човек свирепо баца оно што је било свето, што је стајало на челу његовог живота “камење” – грубе, тешке ударце, који излазе из човекове животињске природе, разбије оно нежно и велико, што је живело у дубини душе и осветљавало живот. Опијајући се слашћу порока он више не види бездан који се отвара под његовим ногама. Човек са цинизмом гази светињу, обешчашћује је, као да се сила зла која је већ нарасла у човеку боји светиње.

И после тога се душа спушта на следећи ступањ самоуништења. Свето се уопште не пушта да уђе у душу. Зов савести је престао. Угасила се светлост, у човеку је завладало и господари животињско, зверско, плотско. То је време потпуне духовне окамењености. И у причи се каже: “...опет посла другога: и онога убише...” (Мк. 12, 5).

И ево у души, која се ослободила куле-стражаре – савести, распојасава се безбожни, незадрживи пир зла. Зло царује у човеку и мора себе да задовољи. А човек постаје његов јадан послушни роб. У бунилу овог кола човек више не примећује мрак око себе, трулеж и смрад, он брзо лети ка провалији, ка коначној погибелји. И звучи прича: “...и многе друге, једне избише, а једне побише” (Мк. 12, 5). Тако наступа последња етапа: погибелј.

Али погибелји обавезно претходи последњи и најјачи утицај Промисла Божијег на људску душу. Последњи пут Господ шири Свој загрљај души, открива јој да је ради ње, ради људске душе дао Господ земљи све најбоље, чак Јединог Сина Свог није пожалио, и да љубав Бога Сина према палом човеку може да покрије све човекове злочине.

А на овај последњи позив Божије љубави према човеку душа, која тоне у греху, чини последњи акт свог пада: она убија Бога у себи. Последњи напад разуданог ума и прљавог срца објављује да Бога нема, да Му човек не одговара за живот, и Бог се избацује из мисли и свести. “И ухватише га (*Сина Божијег*), и убише, и избацише га напоље из винограда” (Мк. 12, 8).

Сада је ово зло у души завладало неограничено и снажно. А са злом заједно царују тама, распадање, погибелј, смрт...

Нема Бога – и нема ни живота у винограду. Скинута је ограда – Закон Божји, срушена кула-стражара – савест, опустео је, испрљао се, и иструлио брус – добра дела, које рађа благодат Божија. И у некадашњем врту душе царује смрт. Зло је исекло корење које га напаја соковима, страсти су сасушиле зеленило, почео је да дува ветар трулежи – немој чекати на плод!

Виноград душе је погажен пороком и сасушио се. А са погибелји душе вену у човеку и природне способности и вере коју је уништио. Жалосна, немоћна, одрталела

воља пузи по земљи. Природна смрт ће само довршити дело. Страшна је слика погибелји душе, смрти свега живог.

Али управо нам је због тога Господ оставио ову причу како бисмо могли да избегнемо смрт, да не би остао пуст, да не би пропао виноград наших душа. Управо од погибелји човекове душе почиње погибелј читавог народа, почиње погибелј света.

И по ономе што сада доживљавамо очигледно је да су и наше душе болесне да је у свету све мање живих Божјих душа, а значи, ближи се час када ће Господ “доћи и погубити (зле) виноградаре...” (Мк. 12, 9).

А Спаситељ је причу завршио речима из Старог Завета. Оне су и нама упућене. Оне су општи закључак приче: “Зар нијесте читали у Писму ово: камен који одбацише зидари, онај поста глава од угла...” (Мк. 12, 10).

Не заборавимо дакле, драги моји, да је камен-темељац живота Бог. Пожуримо да чинимо дела Божија док још има времена, док је још време скупљања плодова. Предајмо Богу зреле гроздове добрих дела наших која се за Бога, ради Бога и у славу Божију чине. Живимо у Богу и са Богом, везујући сваког часа своју самовољу и себичност, плашећи се судбине оних које је Бог одбацио, да се не би одузело и од нас Царство Божије.

“Призри с небесе Боже, и вижд, и посјети виноград сеј, и утврди и, јегоже насади десница Твоја.” Амин.

31. август (13. септембар) 1992. године

БЕСЕДА

о путу спасења, о Закхеју
и о преношењу моштију светитеља Јована Златоуста

У име Оца и Сина и Светога Духа!

Пријатељи моји! Круг црквених богослужења нас је поново довео пред врата Великог поста. И ми се пред овим вратима, као и сваке године, поново срећемо са Закхејем – “праведним, правичним” по имену (јер ово означава његово име), али по делима грешним човеком, начелником цариника, који се веома дуго ни Бога није бојао ни људи стидео.

Али је управо овај грешник, грешнији од многих, достојан да уђе у црквену историју, зато што је дао слику првих корака палог човека који је кренуо у сусрет Господу. И пример његовог живота је јавио открочење о милосрђу, о пажњи Христовој према обраћењу грешног човека, на прве кораке ка поправљању.

И данас се такође – тако су се данас поклопили дани – нарочито молитвено сећамо онога ко нас свакодневно подсећа на себе, чији се орган душе, срце и уста удостојио да по Божијој заповести отпева јединствене, непоновљиве речи, које дају живот свету – речи Свете Литургије. Сећамо се великог учитеља Васељенске Цркве – светитеља Јована Златоуста. Јер је данас дан сећања на враћање његових светих моштију из заточеништва у Цариград на престо патријарха, одакле га је по људској подмуклости и клевети збацила сатанска злоба желећи да разбије овај Богом изабрани сасуд.

Међутим, величина духа светитеља, од најранијих година преданог Богу, победила је животне буре и речи: “Слава Богу за све” – овенчале су његов много тежак, много жалостан и много плодан живот.

“О, Јоване! Житије је твоје уистину пуно жалости било, али је смрт твоја часна, гроб твој славан, награда твоја многа,” тако су савременици оценили живот светитеља одмах после његовог упокојења. А како ћемо ми оценити овај заиста велики живот у Богу 1585 година након његовог завршетка ако и до дана данашњег идемо на изворе живе воде, вођени његовим учењем, његовом речју?

И док је пример Закхеја-митара почетак грешниковог обраћања Богу, велики Злаотуст је целим животом који је проживео, својом смрћу и својим животом после смрти оставио савршен пример како треба живети с Богом и како се може и треба достићи животом богоподобје, како треба достићи светост, како би се живело вечно и на земљи и на небу.

Али започнимо своју беседу од првих корака обраћања ка Богу. Почнимо разговор о Закхеју-митару, јер није мало људи који попут њега још увек лугају по беспућима живота у тами житејске магле осврћући се овамо и онамо вођени привидним циљевима, далеко од Бога.

Страст према лакој заради и богатству, сладострашће, жеља за било каквом славом, нека је чак и да не ваља, али је слава, која издваја из опште масе, из гомиле – то је судбина многих. Хоћемо ли препознати себе у овој гужви, у овој људској испразности?

Овде је и Закхеј-митар, славан по неправедном богатству и понижен свеопштим презиром и богатих и сиромашних. Гомила жуди за хлебом и играма, и она је око Христа, али ће Га њена радозналост само окрзнути погледом и угасиће се прошавши поред, прогутаће је житејске бриге и пристрасности. А Закхејева радозналост је погођена причама о Праведнику и Чудотворцу, Који се не гнуша ни губавих, ни грешних. И Закхеј жели да види невероватно, нечувено – Човека који уме да воли.

Закхеј чини први корак. Он се издваја из гомиле. Он трчи испред ње, и заборавивши на себе, заборавивши на којој је дужности, колико има година, чини невиђено, пење се на дрво, уздиже се изнад земље. Мали, важни човек, већ у годинама, не обраћајући пажњу на то како изгледа у очима околине, Закхеј се пење на дрво. И истог тренутка, желећи да види Човека-Христа, он среће Христа-Бога. “Сиђи брзо: јер Ми данас ваља бити у твојој кући,” чује Закхеј речи које му је упутио Спаситељ, које награђују његов првобитни напор (Лк. 19, 5).

Драги моји, у Закхејевом животу се догодило чудо! Чудо сусрета душе с Богом! И у наше време је то најочигледније, најистинскије чудо које се догађа свакодневно, које су многи од нас сами доживели у тренутку свог обраћања Богу.

Данас људи често говоре о чуду као о виђењима и откровењима покушавајући да на тај начин утврде своју веру, а заборављају да њу то можда, а најчешће и јесу просто демонска прелест и непријатељске замке за човека који се дрзнуо да се супротстави духу времена. А то, што савремени човек, који је одрастао и васпитан без Бога долази у Цркву, где га Господ дочекује речима: “...данас Ми ваља бити у кући твојој... данас је спасеније кући овој...” – ево ово није привидно, већ право чудо (Лк. 19, 5, 9). И колико ће нам још таквих чуда Божијих која сачињавају наше религиозно искуство, наш живот у Богу, открити Господ. Треба да се учимо да видимо и чувамо сваки додир Бога који можемо да осетимо, и само то ће нам дати чврстину у вери.

А Закхеј, потресен чудом, цео као да је горео у захвалној преданости Богу. “...Госпode! ево пола имања својега даћу сиромасима, и ако сам кога занио вратићу онолико четверо” (Лк. 19, 8). То је већ следећи корак у сусрет Богу, од којег је започео његов нови живот, живот у Богу. Тако је Закхеј кренуо за Христом путем спасења.

Ево, и ми се налазимо у Цркви, и чудо сусрета са Христом се већ догодило у животу многих од нас. Али да ли смо учинили свој следећи корак за Христом, да није наша душа поново умрла, да се нисмо препустили ситним стицањима и пристрасностима? А можда душа и уздише, али наслађујући се бављењем собом и комешањем у себи и око себе, бива поново парализована земљом и одбацујући истину Божију тражи своју истину.

Да, прва ревност за Богом, рођена у сурету с Њим постепено слаби. И човек који је устремљен ка Богу почиње да осећа да његови кораци за Христом постају све тежи и тежи и јарам Христов, добар и лак, који раније нисмо осећали нас оптерећује као бреме, притиска ка земљи. И човек би тако желео да збаци овај терет заповести, чак да наруши верност догмама, а свет, гомила, почиње нарочито да дави обраћеника, и ђаво нам, сећајући се наше прве љубави према њему, прилази са мноштвом саблазни.

У овом стању тако често многи у недоумици одустају, и тиранска власт туге уништава све у нашем животу, бришући и најсветлију успомену на Божију благодат, на милост Божију према нама. Тада нам само једна помисао зуји у глави: “Зашто се угасила светлост, како је отишло оно чега је изгледало да ће бити довољно за цео живот?”

И обратите пажњу, драги моји, многи у ово прво време напада туге са још већим напором и чак са некаквом помамом појачавају спољашње делање, спољашње подвиге. Али авај! Спољашњи и унутрашњи живот се све више руше и човек се често враћа назад, на претходно, а понекад на још гори начин живота? Због чега је то?

Сетимо се да су се поред Закхеја-митара у за њега тешко време духовног одрастања наши Христови апостоли који су га васпитали и у своје време поставили на светитељску службу (о чему говори Свето Писмо). Тако је и поред нас народ Божји, пастири Христови, светитељи, и сва Црква наша с Начелником пастира Христом. Господ Сам кроз Своје слуге учи онога ко искрено и са вером иде ка Њему. Немамо довољно времена да побројимо све велике људе Божије, које је Црква васпитала и који су у своје време васпитали оне који су за њима кренули ка Христу. Само треба заиста ићи за Њим.

Данас је дан када се поштује велики учитељ васељене Јован Златоуст, хајдемо и ми путем спасења за Христом, вођени Божанственом благодаћу која је засјала од уста светитеља. У области учитељства је он сам учинио тако много да ћемо морати да ограничимо своју ревност и да се дотакнемо само најважнијих у данашње време животних питања. У делима светитеља Јована Златоуста, у његовом животу потражићемо и наћи ћемо одговоре на своја “зашто”.

Ко од нас не зна какво тешко, нестабилно време сада преживљава наш народ, наша Црква. Никада на њиви Христовој није било толико и тако разноврсног кукоља као данас. Никада непријатељ људског спасења – ђаво није улагао толики напор да разруши Царство Божије на земљи. Никада се непријатељи Цркве нису окомили на њу са таквом јарошћу као сад. Никада, вероватно, ни ми, верници нисмо били тако немоћни, слаби и малOVERНИ.

Раније смо говорили о томе због чега је баш Црква брод спасења и зашто се њени крманоши подвргавају прогонима, клеветам, лажним оптужбама и свакој другој врсти борбе против њих. Али доста о томе, да ли се ова несрећа појавила тек данас, у XX веку?

Чујте шта о Цркви говори свети Јован Златоуст 404. године. “Зашто патиш и зашто се жалостиш?” обраћа се светитељ-мученик савременици из суровог заточеништва, три године пре своје мученичке смрти, прогањан све више, све даље без икакве кривице – једино због ревности за Бога, због ревности за човека који пропада. “Зашто патиш и зашто се жалостиш? Шта смућује душу твоју? То што се страшна и мрачна непогода навалила на Цркву и све претворила у ноћ без месечине? То, што се из дана у дан високо подижу

таласи мучећи се у рађању сурових бродолома? Што све више и више расте и умножава се погибелъ васељене?”

Жалостите се, плачите и ридајте; смех се ваш већ претворио у плач, а радост – у тугу. Предосећај погибелъ света у IV веку разједа душу светог човека. Олујне облаке надолазећих недаћа виде праведници и старци оптински почетком XX века, они праведници које сад већ видимо у збору светих. Апокалиптичке казне се већ дотичу и нас, грешних. Али ево чуда – у свеопштим недаћама и жалостима рађају се, устају светила духа – свети Божији људи.

У IV веку су засјали многи познати свеци међу којима је васељенски учитељ Јован Златоуст и непознати праведници, они које је он учио, којима је писао писма из прогонства. И у XX веку су такође прослављени многи познати свеци: светитељ патријарх Тихон, праведни Јован Кронштатски, и многи други познати и непознати свеци: и праведници, и мученици, и светитељи, и пастири, и мирјани. Све недаће кроз које су морали да прођу не само да их нису омеле, већ су их учиниле још блиставијима.

И поново се поставља питање: “Али зашто је оно што је за једне погибелъ, за друге још већа слава?” И ево одговора светог Јована Златоуста на њега: “Видећи недаће ја се не одричем својих најбољих надања; мислим о Владару свих догађаја, о Господу, Који не побеђује непогоде умешношћу, већ једним потезом кроћује буру.”

Дакле, праведници су испунили реч апостола: “...понизите се пред Господом, и подигнуће вас” (Јак. 4, 10). А нама ово тек предстоји да испуњимо, предстоји нам да даље идемо за Христом, за Његовим ученицима.

Још једном ћу поновити, пријатељи моји: “...понизите се пред Господом и подигнуће вас.” Понизимо се и ми под крепком руком Божијом, примајући све из Његове руке. У томе је наше спасење.

“Али Господ не чини чуда изненада, у почетку,” наставља своја посматрања и поуке свети Златоуст, “него кад већина почне да губи наду Он показује сопствену силу с једне стране, с друге – васпитава стрпљење оних који трпе.” И исти овај велики учитељ Цркве, велики трпељивац нас упозорава: “Не падајте духом. И не заборавите да је само једно страшно, само је једно право искушење – то је грех.” Само је грех страхан, све остало су “празне приче”.

Све пролази. “Ако ми укажеш на подмуклост, или лицемерје, или на обмане, на ласкања, на клевете, на оптужбе, на прогонства... макар и на борбу читаве васељене. Ма какве да су све наше непријатности оне су пролазне и кратког века, постоје за смртно тело, али не могу нашкодити бодром духу.

Дакле, нека те ништа случајно не погађа; не зови овога или онога, не трчи за сенком, јер је људска помоћ - сенка.

Исуса Којем служиш, Исуса зови непрестано; један Његов потез и све ће се одједном изменити. Он одједном почиње да умирује све и да свему даје неочекивани обрт, јер Бог може да нам дарује не само она блага која очекујемо, којима се надамо, већ може да учини много више и бесконачно боље.”

Ево дакле, где се крије разлог нашег доброг расположења, драги моји, - остајући наизглед са Христом ми изнутра на Њега заборављамо, не идемо ми за Њим, већ Њега водимо за собом. “Види, Господе, диви се мом труду, мојим подвизима, учинићу још то и то.”

“Ја!” “Ја!” “Ја!”. И ево већ нам је ово “Ја” заклонило Христа, али оно – наше “Ја” малаксава од сопствене немоћи, од слабости. А Христос нас само гледа с извесним

прекором, као Своју неразумну децу, дајући нам да се потпуно насладимо сопственом немоћу како бисмо поново пришли Њему – сада већ сами.

Јован Златоуст нам заједно с апостолом Јаковом потврђује да је једини за нас стварно спасоносни пут: “остави своје”, “покори се Богу” и овом покорношћу Богу супротставићеш се ђаволу. И тек ће тада ова страшна тамна сила побећи од нас. “Не колебај се, него увек и за све захваљуј Богу, прослављај, зови, моли, падај пред Њим; не брини се чак и ако пред тебе устане хиљаде брига и колебања. У тешким околностима ми не можемо бити бржи од Господа чак и ако све почне страшно да пропада. Само Он може и пале да подигне, и заблуделе да врати на прави пут, и саблажњене да поправи, и грешнике који су учинили хиљаде преступа да промени и учини праведнима. Ако Он чини из небића биће, онеме што нигде и никада није постојало дарује бивство, тим пре му је лако да поправи оно што постоји и што је давно постојало.”

А сви ми, који смо немоћни, али несумњиво верујемо у Христа, не треба да одустанемо и да погнемо главе, већ треба да носимо у сећању и срцу речи које је Господ казао апостолу Павлу: “...доста ти је Моја благодат: јер се Моја сила у слабости показује сасвијем” (2 Кор. 12, 9).

И пријатељи моји, зар нам сада није очигледно да је много тога из садашњости већ било доживљено. Нека ми сада не видимо знамења и чуда, али и сада налазимо дела која нису ништа мања од чуда, очигледне трагове Промисла Божијег, помоћи Божије.

Дакле, свако од нас треба да чини дела свог личног спасења. Свакоме од нас је дат крст нашег личног живота, указан нам је пут и само ћемо на њему бити корисни, управо на њему ћемо чинити дело по вољи Божијој; управо нам се зато од Бога и дају потребне силе и разум.

Тако на наша питања и одговарају примери живота праведника Божјих и њихово учење. А ево шта свети Златоуст жели сваком хришћнину у својим писмима: “...Жел ео бих ти такву утеху да се уопште не колебаш, да не плачеш, него да живиш весело и спокојно... с вером у Бога и надом у Њега.”

А нама, пријатељи моји, остаје само да се смрћу Јована Златоуста учврстимо у убеђењу да за Бога нема мртвих, већ су сви живи, да праведници иду за вољеним Христом својим крсним путем, својом слободном вољом.

Јер када је након тридесет година после смрти светитеља цар Теодосије изволео да врати његов ковчег из места прогонства у престоницу светитељ није хтео да испуни вољу императора. Изасланици нису могли да помере ковчег с места колико је био тежак. И владар је осетио колико се огрешио о праведника. И оплакао је пред упокојеним као пред живим и своје сагрешење и грех своје мајке – прогоне и смрт Златоуста због њене злобе. И написао је Теодосије покајничко писмо и послао га на гроб светитеља молећи Златоуста да се врати: “Опрости ми што дрско почех, покриј обиљем твоје премудрости; ти који си све учио покајању, опрости ми, покајнику; и као деци која оца воле, дај себе нама, и развесели оне који те воле доласком својим... О најчаснији оче, доћи с миром у своје, и своји ће те с љубављу примити.”

Ово писмо-покајање је стављено у светитељев ковчег, одслужено је свеноћно бденије. И ковчег је постао лак. Тако је Златоуст одговорио на покајање. И свете мошти се уз дозволу светитеља вратише у Цариград. Многа су чуда, као сијање божанствене славе Златоуста, текла од његовог ковчега. Једно од њих се никако не сме прећутати. Сетимо се да се ковчег царице Евдоксије, која је била крива за светитељева злострадања, и коју је Бог још за живота казнио тешком и страшном болешћу, њен ковчег који није знао за мир,

већ се стално тресао, престао да се тресе. Мајка је по молитвама сина добила светитељев опроштај.

И ево, пријатељи моји, дошли смо до суштине данашњег празника – “...који претрпи до краја благо њему¹”, спасиће се сам, и спасиће многе, додаћемо не без основе.

Тридесет година након мученичке кончине у прогонству светитељ Јован Златоуст се својим моштима враћа на престо патријарха. Кивот с његовим ковчегом је био стављен у цркву и кад је Патријарх који је служио отворио ковчег испоставило се да је тело светитеља Јована Златоуста остало нетрулежно. Народ је, запањен чудом, узвикнуо: “Прими престо твој, оче.” И догађа се још једно задивљујуће чудо: светитељ отвара уста која је смрт затворила, његова рука се подиже ради последњег архипастирског благослова. Истинска хришћанска љубав светитеља-мученика је из ковчега даровала опроштај свима – и онима који су га волели и онима који су га прогањали – са последњом жељом: “Мир свима.”

Мир свима који иду за Христом, од сада и до века. Амин.

27. јануар (9. фебруар) 1991. године

БЕСЕДА

на дан сећања на апостола и јеванђелисту
Јована Богослова и светитеља Тихона,
патријарха Московског и целе Русије

У име Оца и Сина и Светога Духа!

Ако језике човјечије и анђелске говорим а љубави немам, онда сам као звоно које звони, или прапорац који звечи. И ако имам пророштво и знам све тајне и сва знања, и ако имам вјеру да и горе премјештам, а љубави немам, ништа сам... А сад остаје вјера, нада, љубав, ово троје; али је љубав највећа међу њима (1 Кор. 13, 1-2, 13).

Пријатељи моји, данас је дан упокојења светог апостола и јеванђелисте Јована Богослова и данас је дан кад се слави светитељ Тихон – патријарх Московски и целе Русије.

Света Црква слави сећање на апостола и јеванђелисту Јована Богослова три пута годишње и сећање на њега увек и стално греје душе наше.

Дуго, веома дуго је он сам био господар наше пажње и љубави тог дана, 26. септембра. Али ево, пре три године, Промисао Божји моћном руком поред апостола љубави ставља још једног свог изабраника – првосветитеља, патријарха Московског и целе Русије Тихона. Прослављање првосветитеља, које се догодило управо тог дана, и сећање на њега које је оживело обретењем његових нетрулежних моштију уливају се у моћну бујицу црквеног сећања које вољом Божијом чува предања о сваком човеку који је због Бога живео, који је живео због Цркве која нарочито ставља на свећњак празника црквених имена оних који су у свој пуности својим животом испунили вољу Божију и учење Божије.

---

¹ Руски текст: “...спасиће се”

Дакле, две свеће данас горе у Цркви нетрулежном таворском светлошћу освећујући и нама својим животом пут ка небу.

Свети апостол и јеванђелиста Јован Богослов је прва карика у нараскидивом ланцу благодатног прејемства (наследности) од Самог Господа Исуса Христа у I веку хришћанства, а последња карика је светитељ-мученик Тихон, који је двадесет векова удаљен од дана боравка Христа Спаситеља на земљи.

И зар се у нама неће родити питање због чега је Господ тако сјединио два Своја изабраника овде, на земљи? Зар они нису живели једним срцем, зар нису живели једним умом, иако у разна времена и у различитим условима, зар нису једно дело испунили живећи на земљи, да би се сјединили и у вечности на земљи и у људском сећању. Погледајмо пажљивије њихов живот и захватимо са извора који увек тече живу воду, која души даје бесмртност.

Апостол Јован је чистотом своје девствене душе тако заволео Господа да га никакве земаљске везе нису оптерећивале у земаљском животу. Он је Богу предао своје срце, препуно мириса чисте и свете љубави само према Њему. Као још сасвим млад он је оставио дом свог оца, рибара Зеведеја, и одазвао се на проповед Христовог Претече који је позивао људе Божије да припреме пут Господу: "...поравните стазе Његове..." (Лк. 3, 4). Млади Јован је сам кренуо овим путем у очекивању Онога Који иде за Крститељем, Који "...ће вас (људе) крстити Духом Светијем и огњем..." (Мт. 3, 11).

И ево, свети Јован Претеча указује својим ученицима на Некога и говори им: "Гле, Јагње Божије Које узео на Се гријехе свијета..." (Јн. 1, 29). И послушан речи девственика-учитеља, девственик-ученик оставља Јована Претечу како би ишао за Највећим Девствеником и Учитељем и Спаситељем својим.

Крену Јован за Христом оставивши све Њега ради: и родни дом, и оца, и мајку, и тихи, мирни рибарски живот – он крену бурним житејским морем непознатим до тада путем у непознату обећану земљу – у Царство Небеско. Тако се у I веку у Христовом присуству запалило Јованово срце.

Али зар се није исто тако запалило срце младог Василија Белавина у од Израиља веома удаљеној земљи, хладној Русији, након деветнаест столећа што прођоше од времена подвига Спаситеља и труда Јована Богослова. С тринаестак година Василије напушта очински дом ради школовања у богословској средњој школи, јер је већ у родитељском дому младо срце рањено љубављу према Христу, према заповестима Његовим, према Његовој Цркви. И надимак који су му из шале и поштовања дали ученици богословије – Архијереј, пророчански показује пут праведника на самом његовом почетку.

И као што је Јован Богу дао своје благо сачувано – девствено срце своје, тако је и Василије исти овај дар принео Богу. И с љубављу је, као свети дар примио Христос преданост младих срцаца. Од пуноће Своје љубави Господ је излио у њихова срца извор живе и делатне љубави. А они су, достигавши у љубави савршенство могли да освећују и да греју њоме и даље и ближе. Љубав Јована Богослова је прошла кроз векове, а љубав светитеља Тихона нам је засијала из гроба.

У своје време Јован је заволео Христа свом душом, у потпуности се прилепио за Њега и није се раздвајао од Њега до краја Христовог живота на земљи. То су биле три године његове "академије", где је предавач био Сам Божанствени Учитель, где се жива реч Новог Завета показивала очигледно.

Јован Богослов је један од тројице људи који су видели када је Исус васкрсао кћи Јаирову. Јован је један од тројице великих који је видео славу Христа Који се преобразио.

Јован лежи на грудима Спаситељевим на последњој вечери у Сионској горњој одаји, где се једе пасхално јагње Старог Завета, где је Христос – Јагње Божије – заувек ударио темељ Новом Завету с људима у Својој Крви.

То је било време кад је камен-темељац – Христос – полагао у темељ Свете Православне Цркве. А први Његови ученици постадоше учитељи и апостоли ове Цркве.

Срце ученика, препуно љубави слива се у једно са срцем Божанственог Учитеља и нема тајне, која је скривена од ученика. Сав живот Божанственог Учитеља, сва Његова дела, сва непојамна дубина новог учења отварају се срцу које воли. И младић Јован је за три године дошао у меру узраста Христовог, сазрео је за потпуно самоодрицање, да би живео само у Богу, сазрео је за служење Богу и људима, сазрео је за крсни апостолски пут, поставши све свима.

Три године академије је прошао и будући патријарх Тихон, тада још увек младић Василије. И његово одрастање је прошло крај Спаситељевих ногу, у наручју Свете Православне Цркве и он је видео Господа, “...Он ми је с десне стране...” (Пс. 16, 8). И нови надимак пун поштовања – Патријарх, који је добио од другова са академије и за који се испоставило да је пророчански, говори нам о томе какав је живот водио у то време.

И Василије је примио својом чистом и слободном душом љубав Христову. И огрејан њеним зрацима, он је, као и апостол Јован, сазрео до потпуног предавања себе вољи Божијој, сазрео је до спремности да иде тамо куда га Господ позове, и да испије до дна чашу, коју му је Бог припремио. И он је учинио свој први корак за Господом на крст, погнувши у двадесет шестој години главу под три узвишена монашка завета: девствености, сиромаштва и послушања. И родио се монах Тихон, за којег је започео нови живот, од првог до последњег дана предат служењу Богу, служењу Руској Православној Цркви.

И шест година касније он је већ постао епископ, и епископство за њега није било “сила, почаст и власт, већ дело, труд, и подвиг”. У тридесет првој години он је постао отац отаца, његово срце које је волело Бога испунило се љубављу и осетљивошћу према људима, непогрешиво освајајући за љубав Божију срца пастве. Такво је својство љубави. Јер и по речима апостола јеванђелисте Јована Богослова: “...Бог је љубав” (1 Јн. 4, 8).

Навешћу један, на први поглед безначајан пример из живота светитеља Тихона, који је тек годину дана пре тога започео високо архијерејско служење. Свега годину дана је светитељ Тихон провео на својој првој катедри, али кад је дошла наредба о његовом премештају плач је испунио град, плакали су православни, плакали су унијати и католици, којих је такође много било у Холмском крају. Град се окупио на станици да испрати архипастира који је тако мало код њих служио, али којег су они тако много заволели. Народ је на силу покушавао да задржи владику који је одлазио, скинувши персонал са воза, а многи су једноставно легли на железничке шине, спречавајући да се од њих одвезе драгоцен бисер – православни архијереј. И тек је искрени говор самог владике умирио народ.

И овакви опроштаји су свуда пратили светитеља Тихона целог његовог живота. Плакала је православна Америка, где га и до дан-данас називају апостолом Православља; плакао је древни Јарослављ, плакала је Литванија растајући се са архипастирем који им је постао рођени отац.

Оба угодника Божија – свети апостол и јеванђелиста Јован Богослов и првосветитељ Тихон су се многим патњама и трудом потрудили “за благовест Христову”. Испоставило се да је љубав ових ученика према њиховом Божанственом Учитељу јача од

страха пред непријатељима. Они су тако заволели Господа, да су прошли крсним путем, попели се на крст и разапели себе и свој живот. Они нису живели ради себе, већ ради Онога Ко је за њих умро и васкрсао.

Поред Спаситељевог Крста био је Јован који Му је састрадавао. Само његовом срцу које је безгранично волело, је Спаситељ поверио Своју Мајку, учинивши га Њеним сином. Вољеном ученику – вољену Мајку поверава Господ, да се он о Њој брине до краја Њених дана.

На крст који је предстојао Руској Православној Цркви – Невести Христовој на земљи – долази светитељ Тихон, примајући се у тешким годинама немира у Русији за подвиг служења патријарха. Вољеном ученику – вољену Невесту Своју поверава Господ да се о њој брине и да је сачува.

А време је било такво, када је све и сва обузела брига за будућност, када је оживела и ширила се злоба и смртоносна глад погледала у очи радном народу, када је страх пред пљачком и насиљем продро у домове и у храмове. Предосећај свеопштег надолazeћег хаоса и царства антихриста је обузео Русију.

И под грмљавином оружја, под штектањем митраљеза рука Божија на престо патријарха ставља Првосветитеља Тихона, како би се он попео на своју Голготу и постао свети Патријарх-мученик.

Какве сузе рони нови патријарх пред Господом због свог народа, због Цркве Божије: “...Госпode, синови руски оставише завет Твој, разрушише Твоје жртвенике, пуцају по црквеним и кремаљским светињама, туку свештенике Твоје...” И он је изговорио одговор Господа који се зачуо у његовом жалосном срцу у ово тешко време усхођења на крст: “Иди и пронађи оне због којих још стоји и држи се руска земља. Али не остављај ни заблуделе овце, осуђене на погибел, на клање... изгубљену – нађи, отерану – врати, рањену – превиј... напасај их по правди.” Пастира доброг пронађе Господ.

Нећемо имати времена да набројимо сав труд и подвиге светих људи којих се данас сећамо. Обојица су пронела проповед Христовог Јеванђеља у најсуровијим, најстрашнијим условима, окружени један – злбом паганског света, други – страшном демонском злбом нових богоборца који су отпали од истине.

Неронови прогони нове религије су подвргли апостола многим мукама: он је испијао отров, горео је у котлу са врелим уљем, али је остао неповређен. Прогони нових богоборца XX века подвргли су Његову Светост Патријарха Тихона неупоредивим мукама. Он је горео у ватри духовне муке сваког тренутка мучен питањима: докле се може повлачити пред безбожном влашћу? Где је граница, кад он добробит Цркве мора да стави изнад добробити свог народа, изнад људског живота, притом не свог, већ живота њему верне православне деце? О свом животу, о својој будућности он више уопште није размишљао. Сам је био спреман да погине свакога дана.

Поновити речи Патријарха које смо сви ми више пута чули: “Нека погине моје име у историји, само нека то буде корисно за Цркву.” Ево мере подвига, ево мере истинског служења. Он иде за својим Божанственим Учителем до краја.

Живот апостола Јована се ближи крају. Прогнаник који је созерцавао страшна виђења на пустим стенама Патмоса, већ је био написао последњу пророчанску књигу о будућој судбини Цркве и света. Ослабели стогодишњи старац, трудбеник Христов, говори последњу проповед: “Децо, волите једни друге! Ово је заповест Господња, ако је испуните довољно је.” То је све учење које преноси од пуноће љубави светило Христово вазљубљено које догоревало.

Ближи се крају подвиг Патријарха-мученика. Лије се, лије се у Русији крв мученика. Гаси се и његов живот. И чује се његов завет: “Дечице моја! Сви православни Руси! Сви хришћани!.. Само на камену овом – лечењу зла добром – гради се неразрушава слава и величина наше Свете Православне Цркве... и неухватљиво ће и за непријатеље бити свето име њено и чистота подвига њене деце и служитеља.” “Идите за Христом! Не издајте Га” Не дајте да вас савлада искушење. Не упропаштавајте у крви освете и своју душу. Не дајте да вас зло победи. Побеђујте зло добром!” Христова љубав и незлобивост према непријатељима јесу последња проповед Патријарха.

Послушни заповести учитеља Јованови ученици га живог засуше земаљским прахом. Најближи саподвижници патријарха сахрањују свог првосветитеља-мученика који је отишао у радост вечности.

Пролази неколико дана и Јованови ученици, отворивши гроб не пронађоше Јованово тело. Гроб је био празан. Славље љубави и девствености: дах смрти није угасио онога ко је горео од љубави.

Прошло је само шездесет седам година и гроб патријарха-мученика је такође постао празан. Свете мошти његове даровао је Господ Русији да би је укрепио за предстојећа тешка времена. И као што је некада у време искушења позвао Господ Спаситељ светитеља Тихона, тако га је и сада послао у помоћ земаљској Цркви која води борбу.

Ево, пријатељи моји! Надам се да сам успео да вам одговорим на питање зашто је Господ решио да се истог дана слави сећање на два Његова чеда изабрана. И ко ће се данас, замисливши се над животима два Божија човека, која су живела у I и XX веку усудити да каже да закон Божји није дат за све и у сва времена, ако нам они – ова два примера – сведоче данас да је увек све могуће срцу које верује и које воли. Јер је Господ и јуче, и данас, и заувек Исти. Крај Његових ногу никоме није тесно од првог века Његовог доласка на земљу до последњег. И једнака награда чека онога ко је за Њега радио и првог часа и последњег.

Приђимо и ми, вољени моји, децо Божија, Господу, приђимо с љубављу, с молбом, с вером и надом. И неће Господ изневерити нашу љубав, веру ће укрепити, наду оправдати.

Не заборавите, драги моји, да “сад остаје вјера, нада, љубав, ово троје; али је љубав највећа међу њима.” Амин.

26. септембар (9. октобар) 1992. године

БЕСЕДА

на празник Покрова Мајке Божије

У име Оца и Сина и Светога Духа!

Величајем Тја, Пресвјатаја Дјево, и чтем Покров Твој честниј...

Данас опевамо духовно покровитељство, посредовање и заступање пред Богом које добијамо по великом милосрђу и љубави Мајке Божије према нама. Јер откад је воља Божанственог Страдалника и Спаситеља света учинила да Мајка Божија усвоји људски род који је представљао Његов вољени ученик Јован Богослов – ово покровитељство није прекидано ни на један дан, и у сва времена историје човечанства је било тако – Мати и

чедо! Замислите се над речима, над смислом најдубљег и најсветијег сродства од којег на земљи нема чистијег и светијег.

“Жено! Ето Ти сина!” чују се речи са Крста из уста Божанственог Страдалника (Јн. 19, 26). И шта значе ове речи?!

Од данас, ма шта да се дешава са Твојим усвојеним сином, проћи ће кроз срце Твоје. Од данас ће његове мале радости бити Твоја срећа, његова бол, несрећа и туга – Твоја велика туга и сузе; и оно главно је непрестано размишљање и брига о детету, брига која не зна за умор, која не зна за одмор. И све је ово као завештање, примила Пресвета Дјева од Свог Јединородног Сина Који је умирао на Крсту.

Од тада се свет испунио многим знамењима покровитељства Мајке Божије – знацима Њене мајчинске љубави. Примери су безбројни, почевши од давнина до наших дана.

Сећање на данашњи празник, Покров Мајке Божије је сачувано од X века, када је у време несрећа које су се надвиле над грчком државом, њена погибелъ била предодређена читавим током догађаја “и немамо заступника”. Варварско племе Сарацена (народ сличан садашњим Турцима, муслимани по вери), покретан мржњом према хришћанима, опколио је Константинопољ с јединим циљем да га сатре са лица земље, да разруши његове многобројне храмове, чији је већи део био посвећен Царици Небеској, а житеље да подвргне љутој смрти, а неке ропству, исмејавши њихову веру.

Сав народ се од малог до великог окупио у Влахернској цркви. Очајање је говорило људима да се са великим вапајем и сузама у молитви обрате Мајци Божијој. То је била последња и једина нада.

Замислите како су се они молили замишљајући се над својим сутрашњим даном одакле се осећао дах смрти. Све земаљско је заборављено, пред њима су врата у вечност и мученичка насилна смрт на прагу.

Дубина покајничког осећања скрушености због грехова, који су били узрок несреће која је задесила Грке била је тако велика да је Царица Небеска Сама пожурила да се јави богомолницима и да их утеши. Њен омофор који је сијао јаче од сунчевих зрака постаје Покров од несрећа које су им долазиле.

Али не виде сви својим очима Њено јављање. Само двојица чији је живот посвећен Богу, правди и истини, чије је срце крај ногу Спаситеља, само су они запањени виђењем. То су свети Андреј, Христа ради јуродиви, Словен пореклом, и његов ученик Епифаније.

“Благо чистима срцем, јер ће Бога видјети” (Мт. 5, 8). Двојица видеше Мајку Божију, а сви они који су се молили, очистивши срца покајањем, могли су безусловно да им поверују. После вере се појавило дело – непријатељ је изненада, без икаквог видљивог разлога одустао од своје намере.

А сви они који се сећају овог догађаја у свом срцу од тада певају: “Радуј се Радости наша, покриј нас од свакога зла часним Твојим омофором.”

Моћни Покров Мајке Божије је покрио сав хришћански род за сва времена. Православна Русија је удео Мајке Божије. Она се Сама јављала у Русији оним свецима чија срца нису знала за сенку порока: преподобном Сергију Радоњешком, Серафиму Саровском и другима. Било их је много, сада се не могу сви набројати. Она је посећивала многострадалну, али верну Богу Русију Својим многобројним иконама, показујући преко њих руским људима Свој Покров. О Мајци Божијој се смело може рећи да је Она – неисцрпни океан чуда, показаних у Русији.

Код нас су најпоштованије иконе Владимирска и Казанска. Њихов значај у животу руског народа је огроман. Оне су постале свенародна светиња и знамење Небеског Покрова над Руском Црквом и нашом отаџбином. Архиепископ Херсонески Инокентије (Борисов; умро 1857.) је Казанску икону назвао “Руским Покровом” – Покровом Пресвете Богородице над Русијом.

У тешка времена, 1612. године, дружина Димитрија Пожарског је носила копију чудотворне Казанске иконе у својим редовима и истерала из Москве пољске интервенционисте. У сећање на тај догађај 1649. године је било установљено сверуско празновање Казанске иконе, које се обавља 22. октобра. Године 1709., уочи Полтавске битке Петар се са својом војском молио пред Казанском иконом и била је извојевана победа. Године 1812. иста ова икона је била благослов руским војницима који су одбили напад Француза. И управо 22. октобра је руска војска нанела противнику први велики пораз.

У сва за Русију тешка времена, у свим походима и ратовима (не искључујући последњи – Други светски рат) руска војска је увек носила са собом иконе Мајке Божије – Казанску, Смоленску, Донску. И увек је наша земља осећала помоћ Заступнице Усрдне рода хришћанског.

Владимирска икона се слави три пута годишње у знак захвалности за избављење наше Отаџбине од непријатеља уз њену помоћ. Црква се сећа ових догађаја 21. маја, 23. јуна и 26. августа.

А псковска земља нарочито обележава још и 7. октобар, када је чудотворна Псково-Печерска икона “Умиленије” која се налази у нашој светој обители, сачувала Псков и Псковску земљу од напада иновераца. Ова икона је више пута спасавала Псков, и нашу обитељ од различитих непријатеља који су одувек желели да завладају Руском земљом.

Смоленска икона Мајке Божије (“Одигитрија” или “Путеводитељка”) је донета у Смоленск у XII веку. Тада је руској држави враћен град који је сто десет година био под влашћу литванских кнежева.

У XIII веку је Теодоровска икона спасила Кострому од татарске најезде. Кнез Василије је наредио да се ова икона носи на челу његове војске. Снажни зраци, који су исходили од свете иконе заслепили су непријатеље и напад је био згромљен. Она се прославила и за време природних непогода, помора, куге и колере, који су се ширили у народу.

Безбројна чуда су се дешавала у свој земљи нашој од копија чудотворних икона Мајке Божије – Теодоровске, Богољупске и Смоленске, које су доношене на места захваћена ветром страшних болести.

И нарочито треба истаћи чудесну појаву иконе Мајке Божије “Државна”. Ово се догодило оне године када се престола одрекао последњи руски цар, 2. марта 1917. године у селу Коломенском близу Москве. У рукама Мајке Божије су били царски жезал и држава. И Она је рекла да ће од тада Сама чувати Русију. И сада је у Русији царство не од овога света, сада уместо цара земљом управља Мајка Божија. И ми осећамо на себи Њен моћни Покров и бригу о руском народу.

Мајка Божија је увек шгитила и волела Русију, кажњавала и увек враћала Своју љубав људима, који су због грехова својих прошли кроз патње, и који су покајањем и страдањем очистили своја срца.

Али да није у данашње тешко време, када је земља остарила, када је отежала због неверја, безакоња и незнања заповести Божјих, одступила од нас Заступница наша Усрдна,

ревнујући о слави Сина Свог и Бога? Не, драги моји, то не може бити. Мајци је још драже чедо у невољи. И док у Русији макар “мало стадо” носи и чува верност Христовим заветима, наду на заступање Мајке Божије – нећемо пропасти.

Не смемо ни да сумњамо ни да нас смућује све оно што сада видимо и чујемо. “На земљи нема ничега што нема вођу, јер је почетак свега Бог” – тако кажу свети оци. И данашњи догађаји нису тако велико откриће за нас, јер је то потврда да ни једна реч Божија неће ослабити, већ ће се све остварити до најситнијих детаља у своје време.

Зар не читамо речи апостола Павла, које су упућене његовом ученику апостолу Тимотеју пре двадесет векова. Вероватно им се апостол Тимотеј тада чудило и није их схватио у потпуности, а нама такође преостаје да им се чудимо видећи како се остварују речи које су речене у дубокој старини: “Али ово знај да ће у пошљедње дане настати времена тешка. Јер ће људи постати саможиви, среброљупци, хвалише, поносити, хулници, непокорни родитељима, неблагодарни, неправедни, нељубавни, непримирљиви, опадачи, неузддржници, бијесни, недоброљубиви, издајници, нагли, надувени, који више маре за сласти него за Бога, који имају обличје побожности, а силе су се њезине одрекли.” И последње речи су заповест нама: “Овијех се клони!” (2 Тим. 3, 1-5).

Човек може да не поверује речима, али како ми, који сада живимо да не верујемо делима која су се већ догодила. Како да не верујемо Богу? Реч Божија – у њој је све, сав живот заувек. Кроз двадесет столећа је продро апостолов поглед и он је угледао нас, који живимо у ова тешка времена.

Погледајмо на себе, погледајмо у себе и око себе, и ако смо такви завапимо Богу и Мајци Божијој да нас поправе. Клони се безаконика и удаљимо безакоња од себе.

И још је један страشان бич који разара све живо од државе до Цркве и њега је видео Господ и устима верног ученика заповедио свету – чувајте се деоба.

У Првој посланици Коринћанима Господ преко апостола кротко моли народ Божји: “Молим вас пак, браћо... да сви једно говорите, и да не буде међу вама распре, него да будете утврђени у једном разуму и у једној мисли.” (1 Кор. 1, 10).

Ово је тако важно да и на другом месту, у Посланици Римљанима апостол преклиње браћу да се пазе деоба. Молим вас пак, браћо, чувајте се од онијех који чине распре и раздоре... уклоните се од њих; јер такви не служе Господу нашем Исусу Христу него својему трбуху, и благијем ријечима и благословима прелашћују срца безазленијех” (Рим. 16, 17-18).

Господ учи, упозорава, предупредује, преклиње. И сви ми треба да се потрудимо да чујемо реч Божију, јер је тачно да се нешто потпуно страшно по живот крије у раздорима. Народ на народ, и царство на царство, и суседи на суседе, и родитељи на децу, и деца на родитеље – све устаје, све се распада. Нема једнодушја и пресушује љубав – једини извор истинског, правога знања.

А за оне којима је реч Божија – сам живот, нема страха. Примиће их Господ у тајне обитељи Своје. Они се неће поколебати, већ ће остати верни и у тешко време искушења. И реч Божија ће их провести кроз сенку и таму смртну.

“Пазите, стојте у вјери, мушки се држите, утврђујте се. Све да вам бива у љубави” (1 Кор. 16, 13-14).

А Мајка Божија је увек била и увек ће бити са онима који су верни Њеном Божанственом Сину, који иду на Његов зов путем вечног спасења. Она је, по речима светитеља Јована Златоуста – прва Наследница Божанствених дарова и прва Дароватељка

ових дарова и благослова људима који траже помоћ од Господа и милост од Ње. Тако ће бити увек, до последњег часа и тренутка живота света.

И наше срце које верује и зна за велику снагу заступништва Мајке Божије нека увек пада пред Њене ноге са својим уздасима, потребама, жалостима, у свим искушењима и у тренуцима плача због грехова. И Она, Радост свих жалосних, наша Небеска Мати, ширећи Свој моћни Покров заступиће се за нас и смиловаће се свима нама. Амин.

1. (14.) октобар 1990. године

БЕСЕДА на празник Успења Мајке Божије

У име Оца и Сина и Светога Духа!

Драги моји, данас је велики дан – дан почетак земаљске и небеске славе Оне Која је била земаљски човек, али је постала Царица Небеска. Данас је дан завршетка великог подвига Њеног живота у име спасења човечанства – дан Успења Пресвете, Пречисте, Преблагословене, Славне Владарке наше Богородице и Приснодјеве Марије.

Тако сада свет слави једног јединог човека на земљи – Дјеву Марију, Богородицу и Мајку Светлости.

И управо на дан Успења засјала је и узнела се над земљом наочиглед читавог света слава и величина до тада потпуно непознатог живота, и то живота великог. Пресвета Дјева је освећивала Својим боравком земљу у току шездесет и две године.

Сад смо ми сви навикли на Њену славу, Њену моћ, Њену разуму непојамну људску љубав. Ми смо толико навикли да Је молимо и да од Ње добијамо оно за шта молимо да у осећању срца заборављамо на Њу као живог човека, сличног нама. Заборављамо да су Њени данашња слава и Божанствена моћ плодови Њеног земаљског живота. И ови плодови су рођени вером Пресвете Дјеве, Њеном Божанственом љубављу, Богоподобним смирењем и непрестаним, непролазним страдањем – мучеништвом читавог живота.

Она је ишла ка Крсту Свог јединог Сина носећи Свој крст много пре Његовог страдања на Голготи. Она је усходила на Свој крст постепено, читавог живота и трње патње је убадало Њена осећања, ум и срце свакога дана, док обећано, као што је унапред рекао праведни старац Симеон Богопримац, оружије није проболо саму Њену душу. И овај Њен крст је узнео Пресвету Мати-Дјеву у слави на небо. А подвиг Њеног мајчинског служења и заступништва за род људски, грешни, пали и слаби којем је вечно потребна помоћ, заступништво и помиловање траје и после Њеног Успења.

А ми, драги наши, под спољашњим догађајима живота Богомајке често испуштамо из вида унутрашњи садржај Њеног живота. Јер се он састоји од немог, великог страдања које је прелазило у мучеништво, које није могло да нађе утеху у откривању, саосећању, схватању и састрадавању људима. И исто таквог великог беспоговорног предавања Себе вољи Божијој.

Тајна земаљског задатка живота Пречисте Дјеве коју Јој је Бог открио арханђеловим гласом: “Радуј се, Благодатна, Господ је с Тобом: благословена си Ти међу женама” – је била толико натприродна и толико велика да смирење Пречисте Дјеве није могло да је повери ниједном човеку. А и како Она Сама да говори о томе на какву Ју је висину Бог узнео. Само четворо људи, који су били изабрани због свог праведног живота,

удостојили су се да им Сам Господ открије највећу тајну која се десила на свету. Које то? Праведном Јосифу Заручнику, Симеону Богопримцу, Јелисавети, мајци Јована Претече, и пророчици Ани, који су се први свесно поклонили Пресветој Дјеви као Мајци Божијој, а Њеном Сину као Богу и Сину Божијем.

Света Дјева је пак изабрала за Себе да читавог живота ћутке пати. И сав Њен живот је непрестано удубљивање срца у непролазну муку, вечно невидљиво крварење мученичком крвљу. Она је ћутке патила због подозрења праведног Јосифа, који је за Њу мислио да је прекршила брак, тј. “бракоокрадованују помишљајушчегу”. Она је ћутала, стављајући Цара Васељене у животињске јасле и Сама није имала где да се склони. Ћутке је патила Дјева-Мати, када су “тражили душу” Њеног Младенца и када је страх за Његов живот натерао свету породицу у бекство из родне земље у Египат.

Она је ћутке и стрпљиво носила убогу трудбеничку судбину Свога живота. Пред Њеним очима је Њен Син и Њен Бог био Младенац, Дечак, Младић, и све мајчинске бриге, које су одговарале Његовом узрасту биле су Њена судбина, Њене радости. Али у тренуцима радости мајчинства, кад свака мајка гледајући своје чедо машга о његовој светлој будућности у животу, који обећава Њој, Мајци, утеху, радост и ослонац, Пресвета Дјева-Мати је и у тим тренуцима видела у Сину Јагње Божије које је дошло у свет да на Себе узме његове грехове. Васпитана у храму Божијем Она је знала Писмо и знала је због каквог великог циља се у животу појавио Син Божји и Син Дјеве. И с каквим трепетом је гледала како Он расте, а с тим и приближавање оног великог и с људске тачке гледишта страшног часа. И сваки тренутак радости због Сина је неминовно у Њеном срцу одражавао и непрестано страдање. И Њен Син, Који је о свему био сличан људима осим греха, ничим и никада није увредио и није ожалостио Своју Мајку људском греховном слабошћу, већ је одлазио од Ње, удаљавао се растући, почињући да служи човечанству.

Већ са дванаест година Дечак Христос са свом одлучношћу изговара прво отворено признање Себе за Сина Божијег, а са њим и прво отворено указивање Својој Мајци да Јој Он више не припада. Пресвета Дјева-Мати, нашавши Дечака Исуса Који је заостао на путу од рођака у Јерусалимском храму, на Нежни прекор чује: “Шта ако сте Ме тражили? Зар не знате да треба да будем међу оним, што припада Оцу Моме?” (уп. Лк. 2, 49). Болно су се зариле ове речи у Мајчино срце, јасно Јој откривши будућност Сина. И опет се Пресвета Дјева ћутке поклонила пред вољом Свевишњег. И као некад, на почетку Њеног великог изборања, њено срце се није супротставило ономе што долази: “Ево слушкиње Господње, нека Ми буде по ријечи Твојој” (Лк. 1, 38). И Она предаје Свог Сина, Она одлази у непознатост да би се вратила Њему са правима Мајке тек у Његов страшни час на Голготи, када Га сви оставе. Отићи ће чак и Бог Отац, дајући место пуноћи подвига Христовог, пуноћи Његовог Божанственог кенозиса. А Дјева-Мати је и у том тренутку ћутке, жалосна до дубине срца, али храбра, верна и неустрашива, стајала и гледала, замрла у састрадавању у Сину. А шта се догађало у Њеном срцу видео је само Бог и Син Њен. Она је желела да одмах ту, у истом тренутку умре заједно са Сином, како би се прекратиле ове невероватне муке. “Зде же умру и спогребусја Јему,” чује се плач душе Богомајке.

И подвигу целог Њеног живота, ћутљивог страдања додаје се у том тренутку и испитивање подвига Њене вере: “Тдје Сине Мој и Боже благовјешченије древнеје, јеже Ми Гавриил глаголаше; Царја Тја, Сина и Бога Вишњаго нарицаше. Ниње же вижу Тја, Свјете Мој сладкиј, нага и ујазвена мертвеца.” Стојећи пред поругама и распећем Свог вољеног Сина, видећи малодушни пад следбеника, другога-апостола пред лицем опасности, Она није могла да се не сети обећања арханђела о томе да ће Сину Дјеве,

Њеном Сину Господ “дати... престо Давида, оца Његовог... и Царству Његовом неће бити краја” (Лк. 1, 32-33). А по људском расуђивању све је већ било завршено срамном смрћу на Крсту.

С Крста Божанственог Страдалника Христа Мајчинском растрзаном срцу зачуло се охрабрење, и завет, и уздизање на Престо Царице-Мајке неба и земље: “Жено! Ово је син Твој” (Јн. 19, 26). И ево, више не једног Сина, већ синове и кћери читавог рода људског мора да прими Њено напаћено срце. Оно мора да прими у себе оне који су Јој одузели утеху – Сина-Јединца. И опет, као у свим тешким тренуцима живота чује се Њен одговор Богу Оцу и Богу Сину: “Ево слушкиње Господње, нека Ми буде по речи Твојој.”

Још петнаест година живота у свету непознатом труду на стварању Цркве – Невесте Христове на земљи, у молитвама Сину за род људски, у заступништву с љубављу за оне који још нису знали Бога. Не, Она није изашла на проповед заједно са апостолима, иако би о Свом Сину управо Она могла да исприча више него било ко други, јер је Њено осетљиво срце у Њему видело Бога од самог Његовог рођења. Она опет ћутке носи подвиг материнства и подвиг вере и само апостоли Јој прибегавају поклањајући се и хранећи се од скривених дубина Њеног духа, обоженог подвигом живота. Пресвета Богородица је била прва Хришћанка на земљи.

Она Којој ниједан грех није био својствен, осим од родитеља наслеђеног општељудског првородног греха - Пресвета Богородица, дошла је до краја Свог земаљског живота. Желећи да се разреши житејских веза, Она је опет смирено молила Свог Сина и Бога за оно о чему размишља свако ко је рођен на земљи – о предстојећем страшном смртном часу, када тамне силе имају моћ и власт да плаши оне који напуштају земљу. И Њој, се као сећање на Њено изабрање и потврда његове истинитости поново јавио арханђел Гаврило и објавио Јој да је испуњена Њена молитва, дао Јој је блиставу рајску гранчицу, као знак победе над злим духовима и везама плоти, и рекао да ће кроз три дана наступити Њено Успење.

Свето предање је сачувало сећање на ово велико славље – победу човека над смрћу. Управо у тренутку Њеног Успења благословену међу женама Богородицу је Отац Небески благословио као Кћи, Син Божји – као Мајку, и Дух Свети – као Невесту Неневестну сваким благословом. Обасјан небеском славом у пратњи Небеских Сила Христос је примио у Своје Божанствене руке душу Мајке Своје, Која Га је родила по телу, како би је сопственим рукама однео Оцу Своме.

“Дођи, Најчаснија, да се прославиш заједно са Сином и Богом.” А апостоли погребеше Њено тело са сваком чашћу и славом. Тако је Пресвета Дјева Богородица – Кћи људска, Својим животом дала данак природи, али пошто је постала Часнија од Херувима и Славнија од Серафима, сјединила је небо са земљом.

Смрт није могла да задржи Њено пречисто тело, које је у животу заблистало огњем патњи и у њему се обожило. И три дана након погребња апостоли одваливши камен од пећине погребња нађоше само Њене завоје за погреб. Владарка Богородица је саваскрсла Свом Сину и Богу. А васкрснувши, Богомајка остаде Мати хришћанског света, незалазна Нада очајних, Тражитељка пропалих, Спаситељка грешних. Из вере, страдања и љубави саткани су Божанствена сила и моћ Пресвете Владарке наше Богородице. И због њих је Она добила власт и право да разуме, састрадава и воли све немоћне, оптерећене тешкоћама живота и оковима греха. Пошто је и Сама била искушавана њима, Она сада може да помаже онима који сада бивају искушавани.

Надахнути и поучени данас примером великог у Богу живота Богомајке, драги моји, молићемо Је за помоћ у свему и у сваком тренутку. И молићемо Заступницу Усрдну не да одагна од нас животворне патње које нас очишћују, већ да нам помогне да их носимо на спасење душе, да не очајавамо у њима и да видимо велика духовна блага скривена тајно у њиховим недрима.

“О Пречиста, моли се прилежно Сину и Богу Твом, да се спаси цело стадо Твоје!”
Амин.

15. (28.) август 1994. године

БЕСЕДА
на дан празника иконе Мајке Божије
“Свих жалосних Радост”

У име Оца и Сина и Светога Духа!

Пријатељи моји, данас настављамо тему које смо се дотакли на празник Покрова Пресвете Богородице. Јер данас опевамо и славимо духовно покровитељство, затупништво и заузимање пред Богом које добијамо по великом милосрђу и љубави Мајке Божије према нама. На данашњи дан се слави чудотворна икона Пресвете Богородице “Свих жалосних Радост”.

Данашњи празник нам долази из 1688. године. Сестра Патријарха Јоакима Јефимија је тешко патила од ране на куку и више готово да се није ни надала да ће оздравити. Али је једном, пробудивши се рано, почела да изговара молитву: “Господе Исусе Христе, Сине Божји, помилуј ме,” и затим је замолила да је подигну и почела да призива Богородицу молећи Јој се у својој неиздрживој болести, жалости због туге и безнађа који су је били обузели. Мука ове паћенице је била толика да је Мати Божија пожурила ка детету у невољи. И Јефимија чу Њен глас: “Јефимија, тако дуго патиш, зашто не прибегнеш Исцелитељки свих? У храму Преображења у Москви на Ординки постоји Моја икона “Свих жалосних Радост”, позови свештеника из тог храма са том иконом, и нека он одслужи молебан, тада ће проћи твоја болест.” Наредба је била одмах испуњена и болест је минула.

А сећање на дивно исцелење је брижљиво чувано преносећи се с колена на колена. И потекли су од тада страдалници, болесници и инвалиди ка чудотворној икони у којој је показала Мати Божија Своју благодатну силу и милост. И до наших дана не пресушује лековити извор благодати од иконе “Свих жалосних Радост”. Само моли, тражи, уздахни из саме дубине срца свога, принеси бол твој Мајци и нико те неће схватити боље од Ње, и нико ти неће помоћи брже од Ње.

Погледајте, драги моји, пажљиво икону Царице Небеске “Свих жалосних Радост”. Ко је поред ње, ко је пао пред Њене ноге и какве је патње донео, ко је подигао од туге и немоћи малаксале руке? Зар нисмо то ми?

Ми смо данас дошли да искажемо поштовање према Царици Небеској, ми смо данас пожурили под Покров Радости свих паћеника, и сви смо ми дошли са својим жалостима којима нема броја. Овде су и наше болести и жалости због болести наших ближњих. Овде је и невероватна туга срца, која нас притиска због грехова наших, и жалости друштва, и сви ми, који смо овде дошли налазимо се у јарму животних страдања.

А сада се још поново, као некада, бурни таласи подижу на сам темељ нашег живота – на Свету Цркву.

И многи тако често губећи наду у Бога и Мајку Божију, дошавши до изнемоглости постављају питање: “Шта ће нам он, овај бесконачно тежак живот, живот-страдање?” Рађа се човек са јецајем, у патњи, и пати целог живота и умире у патњи.

Ово питање није нимало бесмислено, јер га постављају сви људи и одговор на њега добијају из самог живота и од живота. И одговор зависи од једног суштинског момента, а то је: “Како верује човек?”

Људи који нису просвећени светлошћу јеванђељског учења искусивши живот с његовим варкама и привидном бесмислицом смене радости и жалости почињу да сматрају да је најбоља судбина на земљи да се човек не роди и да не види светлост сунца, јер је за њих живот “дар случајан, дар непотребан” (Пушкин А.С.). Онда живи дан за дан, једи, пиј, весели се, јер ћемо сутра умрети. И у безбожном свету нису тако ретки случајеви самовољног дрског окончавања сопственог живота.

Али благо ономе коме светлост Христовог учења осветљава све гушћу таму живота и кога снажна десница Божија води непознатим путем, и кога Покров Царице Небеске покрива сигурније од сваке друге заштите. Јер управо њима Господ открива велики смисао животних патњи које као лествица, воде човека ка духовном узрастању, а са њим и ка блаженству у Богу.

Нећу се уморити понављајући вам речи светих отаца, који су прошли кроз сурову школу патње и који су спознали спокој и радост у Богу, њихове речи у којима је ослонац наше снаге, да се не поколебамо: “На земљи нема ничега обезглављеног, зато што је почетак свега Бог.”

Ево у чему су наша нада и снага – у непоколебљивој уверености да се у свету ништа не дешава без Бога, већ да се све догађа или по Његовој вољи, или по Његовом допуштењу. Све добро се одвија по Његовој вољи и Његовим дејством; супротно бива само по Његовом допуштењу када нас покровитељство Божије напушта због нечистоте и суровости срца, допушта се ђаволу да нас тиранише или нас тиранишу небројене телесне страсти.

Ево дакле у чему је узрок несрећа које су нас задесиле. Постали смо слепи и глуви. Ми смо суровог срца и спремни смо да окривимо све и свакога, заборављајући да само лични грех изопачује наш живот. А Бог увек жели да истина победи. И Он је наредио Цркви да је објављује свету. И наш посао је да слушамо глас Цркве – глас истине.

Али и у Цркви су жалости, и у Цркви има несугласица, и у њој се ствари тако одвијају да смо спремни да посумњамо у истине које нам Црква објављује, па чак и у Самог Бога. Али управо у овако тешким тренуцима морамо чврсто да знамо да је Бог љубав, и добро и да Он све шаље ради наше користи. А ево сам начин на који то Господ чини не смемо да испитујемо и не смемо да падамо у очајање, не смемо да ропћемо, када не можемо да схватимо шта се дешава. Управо у таквим околностима човек показује подвиг вере и венчава се спасењем.

Жалост, тескоба и недоумица су на срцу у тешким тренуцима и управо тада треба да пожуримо да погледамо у своје срце: да није оно узрок туге – моје срце које устаје на Промисао Божији, које захтева да му Бог положи рачун, зашто се ово дешава овако, а не другачије. Требало би да у срцу свом урежемо једино знање: без обзира шта ради Господ то чини ради наше користи и ми све морамо да примамо са захвалношћу као од

Добročинитеља и Доброг Владара чак и ако је тешко. Тако су радили Божји људи у сва времена, овако су они пролазили кроз тешкоће животног пута.

И колико се пута у историји Цркве бурни ветар подизао против ње. Колико су верници то пута осећали на себи! Непријатељи Христови су се окомљавали на њу од њеног најранијег доба. Тако је у прве векове хришћанства изгледало да млада Христова Црква сигурно мора да пропадне. Хришћани су убијани, храмови су рушени, свештене књиге спаљиване. Али не, Црква је преживела, још увек јако малобројна, али снажна духом.

И колико су пута у друга, каснија времена таласи лажног разума устајали на Цркву – на извор живота. И у не тако далека времена, пре седамдесет година, ковани су подмукли планови да се уништи Црква: “Морамо да ступимо у одлучну и беспопштеду битку с клиром и да угушимо његов отпор са таквом суровошћу, како они то не би заборавили у току неколико деценија.” (Лењин В.И.)

Црква је преживела чак и после таквог програма, спроведеног у живот, иако заиста неће заборавити оне који су душу своју положили за нас, за нашу Цркву, за истину. Али кад су страшни прогони на Цркву тек почињали, пророчки су се зачуле речи једног јерарха, наше Свете Цркве, митрополита Сергија (Стрфгородског; потоњег патријарха): “Да, догађаји који долазе могу да збришу Руско царство, али Црква не може да пропадне.”

Пророчанство се остварило. Али зашто Бог допушта да се Његово дело тако посрамљује (пред рат су у Русији на својим катедрама остала три епископа). Због чега Господ, који је Владар природе, не спречи буру, зашто је не умири на самом почетку?

Свето Писмо у извесној мери ово објашњава – душе се васпитавају у строгој школи. “Гдје је вјера ваша?” пита Христос Своје ученике, који се уплашише од буре (Лк. 8, 25). “Где је вера ваша?” пита и нас.

Спољашњи порази су наша победа и страдања Цркве јесу услов за њен препород и спасење. Господ нас учи да не очекујемо да Јеванђеље победи због спољашњих разлога, већ је ради тога Он благо Јеванђеља ставио у “сасуде од глине” да би сви јасно видели да се сила Божија у немоћи остварује. Све земаљске власти могу да се уједине против хришћанства, “сасуди од глине” могу бити разбијени, али њихов садржај никако не може коначно и без трага бити уништен: истина ће исто сијати на земљи. Бог ће у потребном тренутку доћи у помоћ, неће дати да до краја пропаднемо.

Не заборавите да нас Господ покрива кад се боримо с таласима у бурном житејском мору, Мајка Божија се заступа за нас, јер су Они са нама “...у све дане до свршетка вијека” (Мт. 28, 20). Тачно, понекад Божија помоћ не долази одмах. Спаситељ чека. У томе се састоји највеће испитивање вере.

Бог је не једном у светској историји приморавао Своје најпреданије и најверније служитеље да испију, изгледало је, до дна чашу искушења – земаљских несрећа, а затим их је позивао из света после страшног мучеништва. То су савршени људи и они су се очистили као злато у огњу.

Зато не заборавимо, пријатељи моји, да се искушења шаљу на нашу корист и да Господ никоме неће дати да буде искушаван више него што може.

Ако Бог не даје одмах Своју помоћ – причекајмо је! Ако ветар постаје све јачи и ноћ све гушћа, супротствимо “авети” своју тврду веру; садашњим стварима – ствари које долазе; вечери, која се завршава у сузама – освит утехе; неправедности, која нас притиска – поново успостављање истине које ће бити неизбежно и вечно; царству безакоња, које

има крај – Царство Божије, којем неће бити краја и у којем ће Господ обрисати сваку сузу из очију наших!

А Мајка Божија је увек и биће увек са онима који су верни Њеном Божанственом Сину, који иду на Њен позив путем вечног спасења. Она је по речима светитеља Јована Златоустог, - прва Наследница Божанствених дарова и прва Дароватељка ових дарова и благослова људима, који траже помоћ од Господа и милост од Ње.

Тако ће бити увек – до последњег часа, до последњег тренутка живота света.

И наше срце које верује и зна за велику силу заступништва Мајке Божије нека увек буде крај ногу Мајке Божије са својим уздасима, потребама, жалостима, с дубоким покајањем у свим искушењима и у тренуцима плача због грехова.

И Она, Радост свих жалосних, наша Небеска Мати, ширећи Свој државни Покров ће заштитити, спасити и смиловати се свима нама. Амин.

24. октобар (6. новембар) 1990. године

БЕСЕДА
у Недељу 20. по Духовима,
на причу о сејачу

У име Оца и Сина и Светога Духа!

У почетку бјеше Ријеч, и Ријеч бјеше у Бога, и Бог бјеше Ријеч. Она бјеше у почетку у Бога. Све је кроз Њу постало, и без Ње ништа није постало што је постало (Јн. 1, 1-3).

Пријатељи моји, свакога дана се у читавом свету у Цркви Божијој служи Божанствена служба и чује се реч Божија. Чује се иста она свемогућа стваралачка реч Божија којом је једном Господ створио свет и којој је Он даровао снагу у све векове – да чува и поново ствара живот на земљи. И дао је Господ човеку несумњиви доказ истинитости речи Своје неоспорним Божанственим пророчанствима о свему што ће се догодити на свету.

“Који од почетка јављам крај и издалека што још није било...” (Ис. 46, 10). Слушајте, верујте, живите по речи Мојој – каже Господ. “Небо и земља проћи ће, али ријечи моје неће проћи” (Мт. 24, 35).

Пророчанства су се остваривала на свету и у народима. Нестао је у потоку први свет, који је раније потонуо у своје безакоње, протеравши Бога из свог живота. Скупља и сабира врело угљевље зла други свет, који је већ скупио такве резерве ватре да ће ако се само запали овај огањ моћи да прождре васељену и сво зло у њој. И предосећај да смо ми савременици последњих времена осећа се у ваздуху.

А одступање од Бога стално расте у наше дане и уједно се ближи завршетку оно што је предсказао Господ Исус Христос, али ко чује, ко види и ко разуме оно што се дешава? Таквих је све мање. Опет се испуњавају пророчанства: “..Слушајте али нећете разумјети, гледајте али нећете познати” (Ис. 6, 9).

Али Господ дуго трпи и чека и и даље сеје семена живота. Једно поколење смењ ује друго, и свакоме од њих свакодневно излази Велики Сејач речи – Бог, да би сејао семена Свог Божанственог учења, од којег свет једино и може да живи.

А како се труди Творац живота на њиви Својој, како јако покушава да засади, одгаји, спасе и сачува живот! Он учи, подучава, разобличава. Куца и куца у душе људске. Сеје свуда унаоколо по читавој васељени, по путевима и беспућима, градовима и селима, дању и ноћу, без умора, без одмора, како би спасио барем још неке.

А свет нема одговора пред Богом. И неће Бог судити свету, већ ће свет сам осудити себе кад се нађе пред својом вапијућом неправдом. И неће на земљи бити човека којег на његовом животном путу не био срео Господ са Својом речју истине, речју љубави, речју великог дуготрпљења. И неће бити на земљи човека чије срце не би дотакао дах зова Божијег. Ово позивање се не чује само у гласу Цркве, већ и у гласу човекове савести, и у околностима његовог живота. Чуо је човек, али није одговорио, није хтео да одговори.

Али због чега онда семена Божанственог учења, која су сама по себи јака и предобра, очигледно не ничу у животу? Све је мање оних који чују, све је мање оних који испуњавају. И свет клизи климавим беспућима ка својој коначној погибелји.

Због чега пропада тако добро семе и труд тако усрдног и Великог Делатеља? Не потиче смрт од Сејача, који сеје живот, и не израстају коров и трње, спремни за спаљивање, из семена, које је даровано моћном Божанственом руком. "...Милости Господње пуна је земља," у то не можемо да сумњмо – тако је дивно и премудро створен свет (Пс. 33, 5). Али шта је онда?

Остаје да погледамо земљу, која прима семе, остаје да погледамо на себе. Бог је несумљиво у животу звао сваког од нас. Неко је срео претечу Божијег – човека ватрене живе вере, нечија душа је задрхтала под благодаћу црквене службе. Не могу се побројати сви могући случајеви кад душу дотиче Дух Божији.

И зов је био. Нађите овај слатки трен у свом животу, обавезно нађите – то је веома важно. То је живо религиозно искуство сваког од нас.

Али погледајмо даље, како смо се ми одазвали на овај зов? Како смо се ми препустили Божанственом призивању? Јер Господ свом Својом силом и свом Својом љубављу на може да нас спаси без нашег учествовања. Велики дар слободе – да изаберемо добро или зло – чини нас сатворцима нашег Творца – Бога, или саучесницима свог погубитеља – непријатеља рода људског.

И ево, у данашњем јеванђељском одломку нам Сам Господ тумачи причу, и непосредно из Његових уста постају јасни узроци због чега читање, слушање, па чак ни знање речи Божије не доносе спасоносне плодове.

Реч живота Господ сеје у живо људско срце. Али управо оно, наше срце је остављено без пажње, како оно често постаје немоћно да прими семе.

"...Изиђе сијач да сије (семе своје). И кад сијаше...

једно паде крај пута...

а друго паде на каменито мјесто...

друго паде у трње...

и друго паде на земљу добру; и даваше род..." (Мк. 4, 3-8).

Ево нашег срца:

данас је оно – камен, али сутра напором воље и трудом нашим може да постане плодносна земља:

сад је оно - покрај пута и беспуће живота, и каквог само ђубрета нема у њему, и какво се само зло није одомаћило у њему, а сутра ово исто наше срце, омивено покајањем и брижном пажњом према њему може постати обрађена и масна орилица и пристаниште сваког добра;

сад је оно – срце, обрасло трњем греха, а сутра ће оно, оплевљено и неговано, постати терен спреман да прими добро семе.

Ово су четири стања људске душе, и само у једном од њих ће семе Божије дати плод за Живот Вечни.

Размотримо пажљивије ова стања наше душе и погледајмо: да ли смо ми она земља која може да прими семе, да оно на њој никне и да плод. Јер, већ смо схватили да различитост у примању речи Божије не зависи од људске природе, него од наше слободне воље.

Људска душа личи на пут. Њоме пролазе и газе је хиљаде људи, кроз њу непрестано теку и смењују се животни утицаји и утисци.

Разбојник-телевизор је зграбио душу и држи је у свом мртвом загрљају док је потпуно не опустоши. И нема души одмора, нема јој мира.

У овој збрци у низу опшгих утисака одједном пролети, промакне и реч о Богу и Божија реч. Али ништа се у таквој души не задржава дуго. Жеђ за новином брзо брише оно што је прошло, и опет је душа пуста. А ветрови злотворних учења подижу у њој вихор злих помисли, и узбуђене страсти журе да их испуне.

Ево и беспућа у човековој души. Господ је посејао семе живота, али су тешки табани ликујућег зла погазили семе. А некад као птице-грабљивице налете за време читања или слушања речи Божије – наша расејаност и мисли о свакодневици. И опет се испоставља да је труд Великог Сејача узалудан. Семе је украдено, а да се није ни дотакло људске душе. Она је остала празна, хладно јој је и непријатно у свету.

А реч Божија је кратка: “А оно су крај пута, гдје се сије ријеч и кад је чују одмах дође сотона и отме ријеч посијану у срцима њиховијем” (Мк. 4, 15). И хоћемо ли ми сада кривити Сејача? Зар није у нашој моћи било да сачувамо семе? А ако је ђаво и крадљивац, зар не зависи од нас да му не дамо да украде наше? Стражите, бдите. “...Противите се ђаволу, и побјећи ће од вас...” (Јак. 4, 7).

Али ево, осећамо већ и другу муку – жалимо се да је окамењена суровост завладала душом. Патимо осећајући безнадежност овог стања. И Господ потврђује наше најгоре зебње.

“...Оно што се сије на каменитијем мјестима су који... немају коријена у себи, него су непостојани... кад буде до невоље или их потјерају ријечи ради, одмах се саблазне” (Мк. 4, 16-17). “...За неко вријеме вјерују, а кад дође вријеме кушања отпадно...” (Лк. 8, 13).

Да, у нама је пламтело срце према Богу. Сећамо се радости и лакоће душе када ју је обузело велико откриће – постоји, постоји Бог! И како се у том тренутку преобразио свет, како је ликовало срце, први пут упијајући Божанствену јеванђељску реч.

Али одједном је свет опет избледео и оно што нас је недавно радовало и привлачило Богу претворило се у неиздрживо тешке вериге, ланце, који нам сметају да живимо.

Да, то нас је, драги моји, реч Божија, позвала на подвиг самоодрицања, она је захтевала од нас да вежемо своју себичност, своје навике, захтевала је од нас жртву љубави. То је она насрнула на идоле који су се угнездили у нашој души. Ипак, показује се да немају сви снаге да подигну руку на идола.

И ево, неко време се душа мучи желећи да сједини неспојиво – да служи Богу и велијару истовремено. Али срце је већ начинило избор, - и делима свог живота ми већ

издајемо Бога. И нема храбрости у души, нема живе Божије силе у нама да бисмо се супротставили искушењима живота, да бисмо се супротставили ђаволу.

И видимо како је слаба у нама реч истине, како је беживотна, како је близу умирању. Испоставља се да није довољно само чути реч Божију, треба је још напором своје воље, свог труда примити као једину светлост истине, једини живот.

А како неприметно, али моћно и сигурно устају на наш живот у Богу овоземаљске туге, богатство и сласти. Испразна везаност за земаљско и пролазно, испуњавајући наше срце, гуши у њему дејство речи Божије и Божије благодати.

Све ово Господ назива једном речју – трње. “...И нарасте трње и удави га, и не донесе плода” (Мк. 4, 7).

Везаност за земаљско рађа непрестану, непролазну бригу о себи. Почиње од бриге да се стекне наизглед неопходно, али како овог неопходног убрзо бива све више и више. И почео је да се врти точак – умножавати на сваки начин, чувати, бојећи се да се не изгуби стечено. И ево већ је густо трње заглушило срце, угушило у њему све добро, украло време.

А најопасније трње духа јесу страсне жеље, овоземаљске сласти. Њихов корен се налази у дубини људског срца, јер је то други закон у удовима нашим, који се супротставља закону Божијем и поробљава нас закону греховном.

И ово зло корење јесу дела плоти, о којима је срамно и говорити, и за која је казано да они који чине таква дела “Царства Божијег неће наслиједити” (Гал. 5, 21).

У многим ово зло почиње тако безазлено, од дечјих шала које неприметно постају животни сапутници, а њихов резултат је погибел и још овде, на земљи, психичко растројство, одсуство воље. И управо ови изданци као трње и чичак непрестно расту и рађају се поново чак и онда када желимо да их искоренимо, али то чинимо недовољно одлучно и беспопшедно.

Не заборавимо, драги моји, да живимо у свету зла, немоћни смо, склони смо греху. Грех нас вреба на сваком кораку. И ако му дамо слободу, он расте у нама као рак, прождире наш живот.

Али како онда да живимо да бисмо чули добри глас Оца Небеског: “...слуго добри и вјерни! Уђи у радост Господара својега” (Мт. 25, 21)? Како да постанемо плодна земља, која ће чувши сачувати реч “..у добре и чистом срцу, и род доноси у трпљењу” (Лк. 8, 15)?

Треба се потпуно препустити Богу у љубави према Њему и страху Божијем, а пажњом и молитвом штити себе у сваком тренутку како се ова прва три јалова стања не би укоренила у души. На њиви душе треба да стоји будни стражар – чиста савест, која ће уништити окамењеност срца и попалити коров страсти пре него што се оне укорене у нама и поведу нас за собом. А ватра Божанствене љубави и пламена жеља Вечног Живота ће родити молитву и Божија благодат, коју ће она привући учиниће да непоколебљиво стојимо у истини.

Али не може се, драги моји, очекивати да семе истине и добра брзо донесе плод на душевној њиви. Свако семе се негује у трпљењу, у борбама, у зноју, много дана и година, у великој стрпљивости.

Господ каже: “Трпљењем својим спасавајте душе своје” (Лк. 21, 19).

“...Царство се Божије проповједа јеванђељем, и сваки наваљује да уђе у њега” (Лк. 16, 16).

Тада ће Спаситељева обећања венчати наш труд још у овом животу.

“Јер си одржао ријеч трпљења Мојега, и ја ћу тебе сачувати од часа искушења, који ће доћи на сав васиони свијет да искуша оне који живе на земљи” (Откр. 3, 10). А то да су данас у свету наступила управо таква времена више ни код кога не изазива сумњу.

“Тајна безакоња” која је својевремено устала против Самог Бога и била прогнана на земљу објавила је још тада непошгедан не на живот, већ на смрт – рат против свега Божанственог, а која се испољава:

- против хришћанске државе, која чува морално устојство народног живота;
- против Хришћанске Цркве која носи реч Божанствене истине;
- против хришћанске душе, која држи бакљу Божанственог учења, као звезду-водиљу у све гушћем мраку света који је изгубио разум због безакоња.

“Претече антихриста” су уништавале православну Русију. Оне су изопачиле, заглушиле народ туђим сатанским идејама, насађујући их свим могућим лажима, ласкањем, обманом и крвљу, и истребљујући истину Божију из народне свести.

И ево данас се на наше очи вероватно дешава последњи страшни напад паклених сила на оно што још чува остатке истинске Божанствене духовности, - на Православну Руску Цркву. Прогони Цркве су сада постали скривени, али тиме и подмуклији.

Управо сада када је у целом свету објављена жељена “слобода” цео наш живот показује да је дата само једна-једина слобода – слобода да се чини зло, слобода да се пролива крв, слобода да се краде, слобода да се тајно и јавно убијају душе.

Армија сатанских секти, окултних јереси, кабалистика, теософија, астрологија, хипноза, кодирање, медитација, биоенергетски утицаји на човека, парапсихолошке методе “лечења” – унакажавања људи, које црквена веронаука дефинише као магију и чаробњаштво – нашли су сада у нашој домовини високе покровитеље.

И сва средства мас-медија су предата снагама непријатељским Православљу које желе да отрују чисте, животворне изворе православног хришћанског учења, да лажу против њих, да их оклеветају и обрукају.

Не треба ићи далеко да би се нашли примери. Са свих страна наше домовине доста дуго пре 28. октобра зачуо се вапај верника: “Зар нису са телевизијских екрана обећали да ће тог дана наступити крај света? Реците!” Па и како да човек не посумња ако угледна државна штампана издања такође упозоравају на догађаје који треба да се десе 28. октобра.

А реч Божанствене истине говори: “А о дану томе и о часу нико не зна, ни анђели небески, до Отац Мој сам...” (Мт. 24, 36).

Али руски људи одвратише уши од истине да би веровали бајкама. И замрла је тог дана Русија, сви су напето ишчекивали како ће се догађаји развијати. Али 28. октобар је прошао. А 29. су сви уздахнули са олакшањем, још једном се уверивши у истинитост свог безверја.

И обрукани очигледном лажју људи сада више никада неће пожелети да дођу у додир с истинама вере, живе и делатне. Лажни учитељи и лажни пророци који су купили слободу да чине зло у Русији, завршиће страшно дело убиства народне душе.

Да, “тајна безакоња” довршава сада своје сатанско дело. Свет је видљиво осиромашао Духом Божјим, али је постао веома богат духом заблуде.

“Гледајте да се на уплашите; јер треба да то све буде,” каже истина – реч Божија (Мт. 24, 6). И она нас упозорава на борбу која ће се догодити кад “...устане народ на народ и царство на царство...” (Мт. 24, 7).

Ово значи да народ Божји – православни хришћани који су уписани у књигу живота и који припадају Царству Божијем морају да поведу борбу с народом безакоња – богоборцима и лажним учитељима који припадају царству таме. И победиће народ Божји, јер ће Господ убити безаконике духом уста Својих. Али док се ово не догоди треба да трпимо и да покажемо своју верност Божијем изборању.

И данас ћу свима нама поновити позив нашег савременог јерарха, митрополита и старца Јована Санкт-Петербуршког и Ладошког, који се зачуо по целом свету у ове дане тешке за Русију и руски народ. И то је глас Цркве Православне: “Устанимо, браћо! Будимо будни. Обуцимо се у свету ревност, одбацимо очајање и кукавичлук! Ускладимо свој живот са спасоносним вероучењем Православне Цркве.”

Ево, данас нас Господ позива да радимо на њиви Његовој, да не бисмо чули глас Његов како нас осуђује: “Знам твоја дјела да нијеси ни студен ни врућ. О да си студен или врућ! Тако, будући млак, и нијеси ни студен ни врућ, избљуваћу те из уста Својих... Постарај се дакле, и покај се” (Откр. 3, 15-16, 19).

Покајмо се због свог лењости и потрудимо се на светом делу Божијем – препороду Дома Пресвете Богородице – Православне Русије!”

“Ријеч ваша да бива свагда у благодати, сољу зачињена, да знате како вам свакоме треба одговарати” (Кол. 4, 6). Амин.

19. октобар (1. новембар) 1992. године

БЕСЕДА

у недељу 22. по Духовима,
на дан сећања на свете оце
Седмог Васељенског Сабора

У име Оца и Сина и Светога Духа!

Драги моји, пријатељи моји!

Данас прослављајући сећање на свете оце Седмог Васељенског Сабора приносимо Богу благодарност за Његову велику свеобухватну Божанствену љубав. Јер нам је управо та љубав даровала све оно од чега данас живимо – Цркву Божију с њеним Тајнама и одредбама, с њеном светињом и светима, који су умели тако да живе због Бога, тако да раде Богу, да их је обасјала светлост Божанствене љубави и да су почели да је зраче и нама. И благодат Божанственог откровења су понели у свет, као што га носи и чува све оно чега се Бог дотакне.

“Препрослављен јеси, Христе Боже наш, свјетила на земљи отци наши основавиј, и тјеме ко истињеј вјере всја ни наставивиј...” – пева Света Црква.

Препрослављен је Господ Бог наш, и славни су Његовом славом оци Цркве. Љубав Божија је пре свега реални живот Цркве Божије, коју је Господ оставио свету као чуварку Свог Божанственог откровења, где Сам Он и Дух Свети невидљиво, али приметно хране и негују свете.

Црква Божија сједињава све вернике општењем у тајнама и јединством живота у Христу. Сједињује у једно тело оне који окушају од Хлеба, Који је Христос, од првог до последњег, сједињује и великог, и снажног, и немоћног, и слабог, светог и грешног – све Црква сједињује, надомештајући недостатке немоћних и слабих својом светињом и светошћу молитава оних који су умели да се предају Богу у потпуности. Ево због чега се

тако топло и срдечно моли срце у нарочите дане пошговања светих отаца, чији труд и молитве хране немоћ нашу, дарујући нам снагу да живимо у Богу.

И следећа наша благодарност, сећање и љубав после оних које осећамо према Богу јесу према светим оцима, нашим учитељима.

А да бисмо јасније схватили наше реално јединство у Богу са свим светима сетимо се последње молитве Спаситеља нашег и Господа, нашег Великог Првосвештеника, кад Он, видећи пред Собом страшно оруђе Своје смрти, размишља о животу света, који се крије у богопознању, о његовом освећивању Божанственом истином у сједињењу с Богом.

И моли се Спаситељ Богу Оцу, и оставља свету ову Своју молитву: “Оче Свети! Сачувај их у име Своје, оне које си Ми дао, да буду једно као и Ми... Не молим пак само за њих, него и за оне који Ме узвјерују њихове ријечи ради; да сви једно буду, као Ти, Оче, што си у Мени и Ја у Теби, да и они у Нама једно буду...” (Јн. 17, 11, 20-21).

У овим Христовим речима, у овој молитви јасно је одређена суштина свег хришћанства. Хришћанство је заједнички живот, и Христос се моли Свом Небеском Оцу за животно јединство свих оних који верују у Њега, без обзира на то да ли су живели у првим вековима хришћанства или им је Бог одредио да виде претпоследње или последње дане света.

Истина Цркве се тиче живота сваког хришћанина и одређује не само његово веровање, већ и сам живот. Управо због тога је тако важно да знамо црквену историју и дела отаца, обајсаних светошћу. А молитве Спаситеља коју смо данас чули у Светом Јеванђељу по Јовану треба да се сећамо што чешће и чешће, да не бисмо скренули са пута у мраку безбожног света, да нас не би преварила јарка дречава светлост богопротивних учења, да бисмо увек били са Богом, да бисмо се сећали да је ово јединство могуће само у Цркви Божијој.

Дирљива је ова узвишена молитва Спаситеља. Он шаље Своје ученике, прве хришћане, ово “мало стадо” у свет, у царство мрака с проповеђу јеванђељске истине. И зна Господ са каквом злобом ће тамо бити дочекани, да ће против њих и њихових следбеника почети прогони. И какву непоколебљиву веру и какву храброст они треба да поседују да би издржали навалу свирепих непријатеља Божије истине? И где човек да узме ову веру, ову храброст?

Зна Господ наш Спаситељ да само помоћ одозго чини немоћне непоколебљивима. И Спаситељ се у овој Својој последњој молитви обраћа Богу Оцу, како би Он сам сачувао њихову веру од искушења и колебања, како би их осветио Својом истином.

Прочитајте сви ову велику молитву кад дођете кући, и читајте је чешће, одушевљавајући се њеним духом. (Још једном понављам: то је седамнаеста глава Светог Јеванђеља по Јовану.) То је молитва исповедања Христа Спаситеља пред Оцем Небеским, то је молитва за ученике, који ће у свет понети реч Учитеља о Богу, то је молитва за Цркву, молитва за свет, то је молитва за нас.

“И показах им име Твоје,” каже Господ “и показаћу, да љубав којом си Мене љубио у њима буде, и Ја у њима” (Јн. 17, 26).

Ево у чему је живот нашег духа. Ми и наш живот смо скривени у Богу, и сједињавање са Христом је циљ нашег живота.

Све је Господ дао како би човек испунио свој задатак на земљи. Све је предвидео и ништа за Њега није било тајна. Видео је Господ у последњим тренуцима Свог земаљског живота како први дан живота тако и последњи дан.

“Не бој се, мало стадо!” – само веруј, Господ је с тобом у све дане (Лк. 12, 32). “Не бој се, мало стадо!” Остављам ти Цркву Божију – стуб и утврђење истине.

Живи у њој, живи њоме, она је оно једино, оно непоколебљиво што неће преварити, неће обманути, јер је Сам Господ у њој, и Он свето чува истину у саборности одлука Цркве. “Изволи се Духу Светом и нама”, таквим речима се сваки пут и у сва времена објављује саборна одлука.

Седам стубова – седам Васељенских Сабора – чврсто и непоколебљиво држе црквене сводове, ограђујући истину Божију у свету. И прослављајући данас сећање на свете оце једног од Васељенских Сабора, управо Седмог, ми треба да се упознамо с њиховим делима, да би се наша захвалност заснивала на реалном знању онога што су они за нас учинили.

Од рођења Цркве било је укупно седам Васељенских Сабора. Они су се сазивали сваки пут ради појашњавања питања вере, чије је несхватање или нетачно тумачење изазивало распре и јереси у Цркви. На Саборима су се састављала правила црквеног живота. А јереси и распре су се периодично појављивали у сва времена живота Цркве и увек претендовали на истинитост, покушавајући да потуре себе уместо богонадахнутог учења Православне Цркве. И увек су јереси побеђиване на Васељенским Саборима где је једина Света, Саборна и Апостолска Црква одбацивала лажна учења као измишљотине у суштини непријатељске самом духу Цркве и силом Духа Светог ограђивала верне од жалца саблазни.

Тако се оваплоћивала у живот она првосвештеничка молитва Господња, коју смо на почетку већ помињали. Бог Отац, Бог Син, Бог Дух Свети невидљивим оком Својим види живот света, живот Цркве Божије, живот сваког њеног члана и саборним умом богонадахнутих отаца води црквени брод из времена у вечност.

Драги моји, управо оцима Седмог Васељенског Сабора дугујемо захвалност за то што су освећени наши храмови, наше келије и домови светим иконама, за то што светлуцају пред њима живе ватрице кандила, што чинимо метаније пред светим моштима и што миомирис светог тамјана узноси наша срца у небеске обитељи, одвајајући нас од земље. И благодат откровења од ових светиња је многа и многа срца заробила љубављу према Богу и одухотворила за живот већ сасвим умрли дух.

Нећемо далеко ићи да нађемо пример, сетимо се само недавног другог обретења моштију преподобног Серафима Саровског и како је његово путовање по Русији поново осветило нашу земљу, наш ваздух и наше душе. А тога свега је могло и да не буде да у своје време, у VIII веку нису у заштиту светиња устали свети оци Цркве светитељи и монаси. Њихова борба до проливања крви је угасила многобројне ватре на којима су спаљиване иконе, које су гореле током педесет година.

Укратко ћу вам испричати историјски след догађаја.

Седми Васељенски Сабор, чије оце данас славимо окупио се 787. године у граду Никеји.

“Јако бо свјетлија свјетила от запада, и сјевера и морја, и истока” стекли су се свети оци у град Никеју, како би светлошћу јеванђељског учења одагнавали мрак јеретичких заблуда, мрак иконоборства. Потреба да се овај Сабор сазове је тихо сазрела. Јер је непријатељ рода људског, непријатељ сваке истине и светиње стално сејући кукољ свог мудровања у црквену средину већ много постигао. Крајем VIII века у Цркви је била очигледна нова јерес – иконоборство. Питање о поштовању светиња и светих икона је у ово време поделило Цркву.

Нарочиту моћ иконоборство је достигло 741-745. године за време цара Константина Копронима. Спољашњи узрок прогона икона били су политички разлози владара-икнобораца, а унутрашњи, као и увек – јеретичко дрско устајање на догму Цркве о боговаплоћењу, устајање на Бога и Божанствене истине.

Иконоборци су, наводно негирајући поштовање материје дошли до негирања поштовања земаљске светости Мајке Божије и светих Божијих угодника и оптуживали су православне за јеретичко клањање тварној творевини – икони. Око питања о поштовању икона повела се жестока борба. У заштити светиња устали су многи верници, нарочито монаси. И управо се на монаштво обрушила сва тежина прогона од стране иконобораца.

Нарочито се у вези са овим прогоном присећамо судбине светог Јована Дамаскина, који је писао многобројне, врло убедљиве трактате у заштити иконопоштовања. Паклена злоба је оклеветала овог монаха-писца пред владарем и њему одсекоше руку, која је писала у заштити икона. Али, дешава се очигледно чудо – Царица Небеска, пред Чијом иконом се он молио га исцељује и само ожиљак сведочи о доживљеном. И још остаје сећање о том догађају у све векове – јављање иконе Мајке Божије, која се зове “Тројеручица”.

Године 775. Господ зауставља жестину прогона смрћу прогонитеља – умире цар Копроним. Међутим, ни после његове смрти није престало прогањање икона и њихових поштовалаца, иако је ослабило. А Иверска икона Мајке Божије, која је на свом лику добила рану од дрске богоборачке руке до данас нас подсећа на ово страшно време у животу Цркве.

И ево све ово је захтевало да се да потпуно учење Цркве о икони, да се оно јасно и разумљиво дефинише, да се иконопоштовање поново успостави заједно са поштовањем Светог Крста и Светог Јеванђеља.

Догма о поштовању икона се, немајући теоријски израз, исповедала у Цркви самим животом, почевши од првих времена хришћанства. Јер су се иконе Спаситеља и Мајке Божије појавиле још за време Њиховог земаљског живота. Прва икона је био лик Спаситеља, благослов едеском кнезу Авгарију од Самог Христа, назван “Спас на Убрису” или “Спас Нерукотворни”.

После ове иконе појавиле су се иконе које су приказивале лик Царице Небеске с Њеним Божанственим Сином на рукама. По предању, Њене прве иконе је насликао апостол и јеванђелиста Лука. Он је постао молитвени заступник оних којима се даје благослов за иконописање.

У првим вековима хришћанства иконе су се шириле споро због нарочитог положаја Цркве – честих прогона хришћана. Али су прве иконе показале свету чудотворну Божанствену силу која се у њима крије, силу невидљиву, али која може да се осети. Иконе су као и благодатни људи, понеле у себи благодат откровења Божијег и силе Божије.

И ево, свети оци Седмог Васељенског Сабора сакупише црквено искуство поштовања светих икона од првих времена, образложише га, и формулисаше догму о иконопоштовању за сва времена и за све народе, који једним устима и једним срцем буду исповедали свету Православну веру.

Свети оци су објавили да је иконопоштовање дело које нису измислили живописци, већ је то одобрен закон и Предање Цркве који усмерава и надањује Свети Дух, Који живи у Цркви. Сликovitост икона је нераздвојива од јеванђељских прича. И оно што нам јеванђељска реч саопштава кроз слух, исто то икона показује кроз ликове. Седми Сабор је утврдио да је иконописање посебна форма откровења Божанствене реалности и кроз

богослужење и икону Божанствено откровење постаје наслеђе верника, наше наслеђе. Кроз икону, као и кроз Свето Писмо ми не само да сазнајемо нешто о Богу, већ и спознајемо Бога; кроз иконе светих угодника Божјих ми долазимо у додир са преображеним човеком, причесником Божанственог живота; кроз икону добијамо свеосвећујућу благодат Светог Духа.

Драги моји, желео бих да кажем још неколико речи о томе како можемо да осетимо како икона делује на нас, поредећи то са дејством који молитва има на нас кроз речи. Јер је икона, како тврде оци, такође молитва. Ево и ми се молимо, и сви знамо и реално доживљавамо разна молитвена стања. Понекад осећамо како душа, очигледно се освећујући молитвом, осећа близину нечег неземаљског, и у том тренутку цело наше биће, сва душа и чак тело теже ка Богу. И ми не видимо ко нас се то и шта дотакао, али знамо те небеске додире и дуго се усхићујемо блаженством доживљених тренутака.

Ево и освећена икона је сама по себи света, и кад се молимо пред њом свете речи наших молитава и видљива света икона пред нама нас истовремено преображавају, усмеравајући и нас, грешне и приземљене ка светости.

Митрополит Филарет (Дроздов) је о утицају светиње на нас говорио следеће: “Кад у животу срећемо светог човека ми не знамо да је он свет, јер нема никаквих спољашњих знакова светости, али нас срце и душа вуку ка њему, а ми можемо и да не схватамо због чега је тако.” Али понекад “свет не види свете, као што слепи не виде светлост.” И тада треба да тражимо узрок нашег слепила управо у нашем удаљавању од Бога, у нашој греховности.

Зар се не јавља поново ново иконоборство и у данашња веома сложена и тешка времена када је ново паганство поново заслепило свет? Иконе се данас не уништавају, њих скупљају, просто их лове, али једни у њима виде само лепоту старине – егзотику, други бивају освојени професионалним савршенством приказаног, трећи богохулно пружају руке према њима како би их претворили у сребро или злато.

Зар то није светогрђе?!

И они држе у својим рукама и на зидовима својих домова иконе, али не знају да Дух Свети у власницима икона тражи живе храмове достојне да се светост усели у њих, и кад не нађе такве, Он одступа. И доноси о њима жалосну пресуду: “Ни једнога нема разумна, и ни једнога који тражи Бога; сви се уклонише и заједно неваљали посташе...” (Тим. 3, 11-12). И гнев Божји почива на њима.

Драги моји, зар ово није страшно? Оно што треба да освећује човека чини га још грешнијим, додајући осталим гресима тешки грех увреде Светог Духа. И Дух Свети се удаљава, а човек постаје слеп и више не може да види чуда Божија.

Пријатељи моји! “Док видјело имате вјерујте видјело, да будете синови видјела...” (Јн. 12, 36). Имајући светињу – икону у кући, не заборавимо на то, гледајмо је свакодневно, говоримо с њом речима молитве или тропара, или просто станимо пред њу ћутке душом се прилепивши за њу; и захватићемо у икони просвећење и живот душе и снагу за сваки дан.

Нећу набрајати примере Божјих дарова које добијамо кроз свете иконе, кроз светињу Тајни Цркве. Нема им броја. Свакога дана Света Црква прославља иконе Мајке Божије, прославља сећање на свете Божје угоднике. Њихове иконе се стављају пред нас на налоњ како бисмо им се поклонили и живо религиозно искуство свакога од нас, искуство нашег постепеног преображаја кроз њих нас чини верном децом Свете Васељенске Православне Цркве. И ово је истинско оваплоћење у свету дела светих отаца Седмог

Васељенског Сабора. Управо због тога је од свих победа над мноштвом разноврсних јереси само победа над иконоборством и поновно успостављање иконопоштовања било проглашено за Победу Православља. А вера отаца седам Васељенских Сабора је вечна и истинска основа Православља.

Данас страшније од таласа светског потопа, који је у своје време истребио цео људски род, свет поново запљускују таласи лажи и таме, спремни да прогутају васељену, да истребе веру у Христа, да изопаче Његово учење. И једино наше спасење, наш ковчег је Света Црква која се на свом путу руководи светилима небеским – делима светих Божјих угодника.

Немојмо презрети овај ковчег, не удаљимо се надменошћу и гордошћу од смиреног повиновања истинама Цркве, не седајмо у друге бродове, оштећене лажним учењима, не отпаднимо хладноћом и колебањем од руководства Светим Писмом – и спасићемо се!

Слава Бесмртном Богу Оцу Невидљивом!

Слаба Бесмртном Богу Сину Који је дошао у плоти!

Слава Бесмртном Богу Духу Светом Који је говорио кроз пророке, апостоле и свете оце!

Пресвета Тројице, слава Теби!

За све и сва слава теби! Амин.

14. (27.) октобар 1991. године

БЕСЕДА

у Недељу 24. по Духовима
на причу о милосрдном Самарјанину

У име Оца и Сина и Светога Духа!

Драги моји, пријатељи моји!

Данас чешће него икад у току читавог свог живота, а то није мало година, имам прилике да чујем питање: “Како човек да живи, а да не погине?”

“Како да живимо да бисмо се спасили?” – питају верници. “Како живети?” питају и они чији појмови о животу не допиру даље од суграшњег дана.

Ово питање постављају и млади који тек почињу да живе, и стари који већ завршавају свој животни пут, на чијем крају су открили страшну ствар, да је живот већ прошао, али не на радост стварања и да су сав труд и напор уложени у расуло и погибелљ који гутају све пред собом.

Да, питање “како живети?” није нимало бесмислено. И како су слична ова питања наших савременика с питањем које је некада Начелнику Живота – Христу – поставио Његов савременик и не просто савременик, већ чувар Богом даног закона.

Он упита: “Учитељу! Шта ћу чинити да добијем живот вјечни?” (Лк. 10, 25). И “словеса Господња – словеса чиста” чују се у одговор законнику, а са њим и нама, откривајући једини правилан пут за решавање свих питања, неспоразума и недоумица. Увек треба да се обраћамо речи Божијој, каже Господ. “...Шта је написано у закону? Како читаш?” (Лк. 10, 26).

Закон Божји! Он је дат за сва времена читавом човечанству. Он је дат у Божанственом Писму, он је дат у закону савести сваког човека, он је дат у законима Богом саздане природе.

Ни ми данас нећемо порећи да знамо овај велики закон Господњи, закон у којем се крије наша земаљска срећа и којим идемо у вечност блаженог живота с Господом и са свим Његовим светима.

“...Љуби Господа Бога својега свијем срцем својијем, и свом душом својом, и свом мисли својом...љуби ближњег својега као самога себе. О овима двјема заповијестима виси сав закон и пророци” (Мт. 22, 37-40).

Да, да, ми знамо овај закон и његове захтеве, ми знамо и како да га испунимо у свом животу. Јер ко од нас не зна шта је за нас добро и пожељно, а шта лоше, шта свим могућим средствима треба да се трудимо да избегнемо.

Господ је дао заповест: не чини другоме оно што не желиш себи. Ова заповест је такође увек са нама, увек је уз нас као увек будан непристрасан стражар, она показује, она разобличава истовремено и наше знање и наше лукавство. Ако јеванђељског законика Господ приморава да призна да му је познато све што је потребно за спасење, ни ми се нећемо оправдати наивним питањем као да нисмо знали пут спасења до данас.

Божји закон је један и све заповести остају истините за сва времена, док свет постоји. Ово су два сидра живота. Воли Бога свим срцем својим, свом душом... Воли ближњег као себе самог.

О љубави према Богу ми не питамо, јер нама, верницима изгледа да се то подразумева. Али – ближњи?

Ко је мој ближњи? И данас више не пита законик Христа, и не разобличава њега Господ, већ нас, драги моји, који постављамо питање заједно са веком овим, али не извршавамо јасну и животворну реч Божију. То ми питањима прикривамо своју малодушност, своју духовну лењост, своје немање жеље да се потрудимо. Ми заборављамо да “...пред Богом нијесу праведни они који слушају закон, него ће се они оправдати који га творе...” (Рим. 2, 13).

Ми данас вероватно не бисмо чак Господу ни поставили питање: “Ко је наш ближњи?” јер су нам сада готово свуда и отворено сви постали далеки. Чак и рођаке по крви, чак је и родитеље удаљило ово невероватно порасло наше “Ја”.

“Ја” и “моје” – ево нашег новог животног закона. По њему ће и најближи, они који су у нас уткали свој живот, рађавани многим тешкоћама труда, болестима и жалостима, које смо ми сами рађавали, узалудно од нас очекивати помоћ. И јучерашњи пријатељи ће већ данас престати да буду наши ближњи доспевши у невољу, изгубивши могућност да нам буду од користи на празнику живота, у јурњави за срећом.

Овде ми дајемо себи пуну слободу да оцењујемо све и свакога. Тако се испоставља да неприметно више никога нема поред нас, не налазимо онога ко би био достојан наше љубави: један је грешник и недостојан љубави; други је припадник друге вере или другачије мисли; трећи је сам ископао себи јаму у коју је упао, значи да је достојан казне.

Широка је и дубока заповест Божија, а ми кренувши путем надменог осуђивања усвојивши истовремено осећања и свештеника и левита који су прошли поред човека у невољи, такође пролазимо поред свакога ко се нађе поред нас, коме је потребна наша пажња, ко нас моли за помоћ, а да не одговоримо о онима који једноставно ћутке пате поред нас.

И ево, нисмо више извршиоци закона већ судије. И питање: “Како се спасити?” звучи бесмислено, погажено одбацивањем Богом дате заповести о љубави према ближњем. Ми немамо ближњег.

И хоћемо ли чути данашњу причу – поуку о милосрдном Самарјанину којем је закон љубави био написан у срцу, за кога се испоставило да му је ближњи не ближњи по духу, не ближњи по крви него онај кога је он случајно срео на свом животном путу, коме су управо у том тренутку биле потребне његова помоћ и љубав.

Хоћемо ли чути одредбу Господњу дату законнику, нама, који знамо закон: “...Иди, и ти чини тако” (Лк. 10, 37). Заборави на себе и своје “Ја”, стави у центар свог живота човека којем је потребна твоја помоћ, било материјална или духовна. Стави у центар живота онога коме је потребан ближњи и ти буди његов ближњи.

Ево драги моји, мере нашег духовног узраста, где се крије одговор на питање о спасењу. “...Иди, и ти тако чини.” Иди и поступај онако како Господ учи. Иди и чини добро свакоме коме је оно потребно, без обзира на човеково порекло, на његов друштвени положај, без обзира на све. Иди и чини добро и испунићеш заповест љубави.

Чини добро... чини добро од срца, чини га у име Бога, свој браћи својој у Богу, чини добро и непријатељима, чини добро онима који те мрзе и који су те увредили, и испунићеш заповест љубави. И љубав према ближњима ће те учинити блиским Богу и испунићеш закон Христов и спасићеш се. Али ево сад, кад омамљеност од такозване духовне опијености која је на нас навалила пролази, расејава се магла самообмане и преваре и видимо да су се цркве отвориле или се још мноштво њих отвара, манастири примају омладину која се колико јуче крстила, и из затвора људи пишу писма желећи да тамницу или бараку замене манастирском келијом, управо сада постаје очигледно да чинити дела љубави, којима се испуњава закон Христов није баш тако једноставно. Да, томе човек треба да се учи, то треба да жели. Треба само делима љубави према ближњему видети и осетити могућност преображаја душе своје, могућност спасења.

Али ничега тога нема. Засад нема, а главно је што се чак не види ни тежња ка томе.

И зар се нећемо замислити над потпуно новим појавама у свом животу.

Данас када је бујица раније непознатих саблазни запљуснула Русију, када блуд, насиље, среброљубље, пијанство, наркоманија постадоше очигледни пороци на које смо се већ навикли, а тежња ка светињи и светогрђе над њом се истовремено боре и овладавају човеком питање о милосрђу, о љубави израста у првостепено, главно питање живота. Јер се само милосрђе и љубављу може стећи Свети Дух Божји, Којим човек једино и може да се супротстави страшним духовима злобе који су завладали људима и светом.

И није случајно, драги моји, што у ово страшно апокалиптичко време последњег периода постојања света милост Божија поново пружа руку пропалом човеку.

На улицама, међу онима који живе поред нас све је више и више људи који нас моле за милост, оних који су раније називани просјацима. И старији људи, који су увек држали Цркву, сада су опет изашли на улице како би били од користи Цркви – да јој врате пропале, дајући људима могућност да покажу у себи дух хришћанског милосрђа, да би људе отпале од Бога због греха вратили Њему милосрђе. И они који нас сада моле за помоћ нас гледају уплашено као кривци, зарађујући нам својим тешким просјачким трудом Царство Небеско.

Не пролазимо онда поред руку које су пружене према нама, поред страдалника, поред човека чије су очи испуњене болом и несрећом, поред нашег ближњег. Не прођимо,

драги моји, поред свог спасења; не прођимо поред Самог Христа, који нас у лику сваког онога коме је потребна наша помоћ позива на вечеру љубави.

Близу су нелицемерни Суд Божји и блага реч Сина Човечијег – Христа – за једне: “...ходите благословени Оца Мојега, примите Царство, које вам је приправљено... јер оградњех, и дасте ми да једем; ожедњех, и напојисте Ме; гост бијех, и примисте Ме; го бијех, и одјенусте Ме; болестан бијех, и обиђосте Ме; у тамници бијех, и дођосте к Мени” (Мт. 25, 34-36).

Али и друге ће стићи страшна, коначна пресуда: “...Идите од Мене проклету у огањ вјечни приправљени ђаволу и анђелима његовим...” (Мт. 25, 41).

Спасавајте се, пријатељи моји, спасавајте се! Спасавајте се делом идући овим тешким, нарочито данас, путем живота у спасење.

Ти Сам, Милостиви Господе, удахни у нас осећање Своје љубави и удостој вечне радости у земљи живих. Амин.

16. (29.) новембар 1992. године

БЕСЕДА на празник Јоакима и Ане

У име Оца и Сина и Светога Духа!

Радуетсја, Јоакиме и Ано: радуетсја, јако радости и спасенија Ходатаица... нам раждајетсја.

Пријатељи моји! Јуче смо славили Рођење Оне Која је постала Мати читавог човечанства, Која је Својим Рођењем ударила темељ нашем спасењу. Јер је Она једина и јединог Христа увела у васељену – спасење душа наших, јер је Она једина и само Њом се сјединише земаљско и небеско. И није било због величине догађаја који се десио на тај дан места за сећање на било кога другог.

Али нам данас Света Црква славећи и даље Рођење Богоотроковице предлаже да узнесемо благодарно молитвено сећање на оне којима дугујемо Њен долазак на свет. То су родитељи Пресвете, Пречисте и Преблагословене Владарке наше Богородице – Јоаким и Ана!

Ко су они, како су живели, како су сачували непоколебљиву веру своју и наду у Бога у време када је већ примећено њено опадање у израелском народу?

Мајка и отац Оне Која је постала Часнија од Херувима и неупоредиво Славнија од Серафима су потомци Богом благословених породица. Јоаким који је био син царског Давидовог рода, а Ана – првосвештеничког Левијиног рода по оцу и из колена Јудиног по мајци, живели су у Назарету Галилејском.

Сједињени савезом љубави у часном браку, они га сачуваше као велику Тајну која је ударила темељ и људској и свештеној историји. Односећи се према браку као према венцу и завршетку Божанствене икономије, они су очекивали благословени плод као испуњење свог задатка на земљи. Овај највиши циљ на земљи – родити и васпитавати потомство за Бога и у Богу – је загреван још и свеопштим очекивањем Месије – Избавитеља и Спаситеља света у израелском народу. И тајна мисао, која се гнездила у подсвести је била: “Да нећу можда ја наћи благослов Божји да послужим тако великом циљу?” је подгревала наду многих.

Очигледан је био Божји благослов на дому супружника: пратили су их богатство и свако изобиље. Али они нису за кога имали да скупљају имање. Њихова кућа је остајала без деце. И ова околност их је укрепљивала и надањивала на духовне подвиге, усрдност и истрајност у молитви.

Побожност супружника, која се рађала у потпуном обраћању Богу и нади да ће добити оно за шта су молили даривала је и Божји храм и Божји народ – сиромашне и путнике – штедрим жртвама. Управо се у то време невидљиво градио дом њихове душе. Стрпљење, на које су се временом били навикли родило је веома дубоко смирење. Јер их је управо оно, које је израсло и заснивало се на тврдом уздању у вољу Божију, штитило од роптања у тренуцима тешког искушења кроз које им је предстојало да прођу у својој старости.

Године су пролазиле. И ако су у младим годинама супружници још гајили наду да ће им се испунити жеља, кад су били стари по годинама они с недоумицом и болом гледали на јалово проживљен живот. Јер је неплодност (по народном веровању) разобличавала благочестиве супружнике због неких њима непознатих грехова и давала повод околини да их срамоти и вређа. И обрушило се ово срамоћење на њих тим више и тим неочекиваније што су они у својој преданости Богу већ почели да заборављају и на саму жељу да имају децу.

На један од великих празника старац Јоаким је дошао у Јерусалимски храм с намером да принесе жртву Господу, али је свештеник одбацио принос. И болно у старчевом срцу одјекнуле речи свештеника да жртва бездетног не може бити пријатна Богу. Неочекивани прекор погодио је праведика у срце. И не знајући за собом греха, он прима срамоћење као праведан гнев Божји, који га прати немањем деце.

Смирена свест о својој греховности води старца у пустињу у усамљеност да стоји пред Богом у молитви и посту призивајући на себе Божије милосрђе. Чetrдесет дана напетог молитвеног подвига старац преузима на себе.

О чему се молио, шта је тражио, чиме је дисало његово срце? Скривено је то од очију људских. То зна само Бог. Ми пак сви знамо да се десило оно што је људима немогуће. “Идјеже хошчет Бог побјеждајетсја јестества чин... И утроба нераждајушчаја раждајет.”

Али није Јоаким сам носио свој четрдесетодневни подвиг. Његова верна и богобојажљива супруга Ана, сједињујући се са њим у супружанству у једно биће и сад у несрећи понавља молитву за супругом. И она зна шта моли. Не заустављајући се пред природним преградама за испуњење њене молбе она моли за чудо. “Разреши болезан сердца мојего и разверзи узи мојего неплодија! Да будет рожденоје мноју принесено в дар Тебје и да благословитсја и прославитсја в нем Твоје милосердије.”

Прођено је испитивање читавог живота. И живот је васпитао и показао праведнике. Они су целог живота верно служили Богу, они су Га звали и онда када је већ било бесмислено очекивати да се испуни оно за шта су молили.

Колико знамо примера који потврђују да за Бога нема ничег немогућег. Један Његов потез и у тренутку се све мења. Само Он све може – и да подигне пале, и заблуделе да врати на прави пут, и саблажњене да поправи, и грешнике, који су починили злочине да промени и учини праведнима и умрле да оживи и старо да обнови.

Ако Господ непостојеће чини постојећим, ономе чега нигде и никада није било дарује бивство, тим Му је лакше да поправи оно што постоји и што је већ давно постојало. Господ чини чуда и твори необична дела, али то не чини одједном, не истог тренутка као

одговор на молбу, него испитујући и вежбајући стрпљење оних који трпе и наду верних. А ми, по примеру праведника не треба да падамо духом.

Да, у Светом Писму и у свештеној историји нема ни једног сувишног слова, ни једног непотребног догађаја, већ се живима све даје као пример и поука за сва времена.

Стари родитељи нису живели дуго после рођења своје Кћери. Испуњавајући завет који су Богу дали, они трогодишњу Девојчицу уведоше у храм Господњи да се васпитава у Богу. Неколико година после овог догађаја они се упокојише. Јоаким када му је било осамдесет година и Ана, надживевши супруга две године, кад јој је било седамдесет година, одоше ка Господу. А своју побожност, васпитану у животним превратима они предадоше Кћери својој, препустивши Је Богу да се васпитава у Светињи над светињама.

И по примеру Јоакима и Ане, по примеру свих праведника који су живели у сва времена може се рећи да нема заиста ниједног правог искушења осим греха. Само грех разара живот и уништава све живо. А све остало, ма какво било, је краткотрајно и не наноси штету бодром духу, укорененом у Богу испуњењем завета који су Му дати.

И данас, када се сећамо благочестиве породице Јоакима и Ане, и благословене Кћери Коју су они родили, зар се нећемо осврнути на себе, на наше време с његовим духом разарања, а не стварања. И зар нећемо себи поставити питање: у чему је узрок, где је корен сурове и мрачне непогоде која је обузела свет и довела га на ивицу пропасти?

Да нисмо управо ми ти рушитељи домаће цркве, да нисмо ми можда ти нарушиоци старинских правила породичног живота, да нисмо ми они који су децу своју дали на васпитање у далеку земљу, где их хране чичковима и трњем и одводе од Оца Небеског, и од земаљских родитеља?

Живот је тешка ствар. И он постаје несносно тежак кад се из њега протера Бог. Јер кад човек истера Бога из куће на Његово место долазе веома зли духови који сеју свој смртоносни коров. Мрак и тама су одавно почели да остварују своје смртоносне планове уставши против породице, против материнства, које крије у себи будућност света – васпитавање потомства.

И сви ми ово треба да имамо на уму, јер је то наша садашњост и наша будућност. И у томе је наша одговорност пред Богом. Страшна одговорност!

Замислите се над речима које је изрекао велики учитељ Цркве Јован Златоуст: “Родитељи који не воде рачуна о томе да своју децу хришћански васпитају су гори од децеубица, јер децеубице одвајају душу од тела, а они и душу и тело бацају у пакао огњени.”

За седамдест година колико је Црква била у заробљеништву колико је генерација одрасло поробљених мраком безбожништва и заражених материјалистичким духом стицања и скупљања. Људи су одрасли без Бога. И сад ми морамо да улазимо у реално стање нашег живота, да стрпљивошћу својом у раду и молитви покушамо да поправимо оно што је било нарушено.

Многи се сећају година трагичних за вас и за вашу децу, када је због саме жеље да се деца васпитају у хришћанском духу, претила опасност да их заувек изгубите. Родитељи су лишавани материнства и очинства, а деца насилно предавана у интернат и дечје домове. Пред вашом децом је затваран пут у живот, затварана су врата школских установа. Преживели смо то страшно време. И оно, сигурно није могло да не остави ожилке на нашим срцима. А колико је суза и боли срца коштало мајчинско срце да види како се оно мало што је успевала да уради код куће у породици, гази у дечијој души у школи.

И проливале су се сузе, лиле су се молитве. Немојте мислити да оне нису примећене и да нису услышене. Људи могу да не чују и да не схвате, али не и Бог. А за Бога то нису просто сузе, то је крсни пут мајке-хришћанке, која се бори за своје чедо против читавог света, против самог ђавола.

То чак није просто крст. То је мучеништво. Мучеништво за Христа. А благодат Божија је увек укрепљивала мученике, укрепљивала је и вас у вашој неравноправној борби за децу, укрепиће вас и сад. Само да не ослаби хришћанска увереност и устремљеност – вера наша. И сад ми, као праведна Ана треба да молимо Господа за чудо: “Госпode, разреши бол срца мога. Нека се благослови и прослави у рођеном од мене Твоје милосрђе.” И немојте посумњати, чудо ће се десити по вашој вери.

Али је страшно и разорно ако код нас, код одраслих вера у Бога остаје само на речима, а не преображава наш свакодневни живот, и ако је праћена у нама духовном јаловошћу која нема живе животне силе Духа Божијег. Али и за ово чудо молите и даће вам се.

Сви ми сада треба да схватимо да треба под хитно да спасавамо од трулежног духа времена и да враћамо Богу нашу малу цркву, нашу породицу. Управо у њој треба да упалимо кандило хришћанског живота у Богу. И само у томе је спасење света, наше спасење.

Нећемо одмах напредовати, биће нам крајње тешко, али треба да то чинимо ради живота у вечности.

Јер су очеви и мајке, Богом благословени творци и покровитељи своје деце, одговорни за њих и за себе. И зар није наш посао да сада, у пустињи света, где царују усамљеност, ужурбаност и злоба, створимо огњиште молитве. Треба имати на уму да је Господ међу онима који су удвоје или утроје сабрани у име Божије.

Тада ће кућа оживети! И једна и друга и трећа. Вратиће се поредак унутрашњег живота породице и сваког човека који је безбожје пореметило. И Царство Божије, које се вратило у душу ће поново почети да преображава свет. И деца ће се вратити Богу, и вратиће се својим родитељима из непогоде света који их окружује.

У Светом Писму Господ даје и не једном подсећа родитеље на њихову нарочиту власт и право у односу на децу, даје им нарочиту силу да се заступају за своју децу пред Богом. Онда, дајте, драги моји, да користимо ову силу и ову власт. Али за све то сви ми треба да имамо несумњиву веру и храброст у молитви.

Постоји још један услов без којег неће бити плода, - то је наш свакодневни труд у делу васпитавања деце.

Много, много суза мајке сада проливају над децом и због деце. Какву несносну тугу и бол носи њено срце видећи децу која одбацују добро и свесно бирају зло.

Мајка почиње да се моли, она моли Бога за помоћ, али је не добија. Због чега? Па због тога, драги моји, што не можемо да пребацимо на Бога оно што смо ми сами били дужни да учинимо. Јер су управо родитељи пре свега били дужни да се брину о деци, да сеју у земљу њихових срдаца семена вере и страха Божијег. А кад посеју да вредно негују посејано и да га чувају од непогоде штетних утицаја. И за то је потребан труд, потребан је духовни напор, увек се треба сећати своје деце и своје одговорности пред Богом за њих.

Очеви и мајке! Сами без своје деце не можете да се спасите – и то треба запамтити!

Шта можемо да очекујемо од деце ако се наша брига о њима буде ограничавала само напором да их нахранимо и обучемо? А ко ће учинити остало? Улица? Школа?

И не смемо, драги моји, да заборавимо још једно. Речи туђег човека чак и добронамерног, делују на разум детета, а мајчина реч дотиче директно његово срце, а реч и пример оца даје детету снагу и енергију да оваплоти то у живот.

Не ограничавајте онда свој утицај на децу само бригом да их једном недељно доведете у цркву и оставите да у њој раде шта хоће. Не, то неће родити живу веру. Ваша брига мора да се састоји од васпитања страха Божијег у деци, од тога да у њих улијете православне појмове, да их научите својим примером, свим животом својим. Проникните у дететов живот, знајте његове мисли. Разговарајте са њим о свему. Благосиљајте децу сваког дана ујутру и увече, чак и када нису код куће.

А хришћански начин живота у породици с постовима, молитвеним правилом ујутру у и увече макар кратким, и уз вођење рачуна о дечјим могућностима и обавезама, с одласцима целе породице у храм и уз заједничко учествовање у Тајнама – све ће то невидљиво изграђивати дечију душу. И оно што је посејано у дечију душу обавезно ће нићи у зрелим годинама.

Вековима потврђено искуство показује да крсно знамење има велику силу у односу на сва човекова дејства и у току читавог живота. Зато је потребно да се у децу укорени обичај да се чешће крсте, нарочито пре јела, кад лежу да спавају и када се буде, пре него што изађу из куће. “Крстом заштићени непријатељу се супротстављамо” – то ће спасити нашу децу од многих невоља и опасности.

У стара времена се сматрало да је несрећан онај ко све зна, али не зна Бога. И сматрало су да је блажен онај ко зна Бога, чак и ако не зна ништа друго. То не значи да су људи осуђивали образованост, - не, просто мудрост Божија није могла никако да се пореди са мудрошћу људском. Јер мудрост Божија даје људима највишу правду и истину. И постојана побожност, коју човек стиче познавањем Закона Божијих и Христових заповести на Христовом путу чува од заблуда на путу људске мудрости.

Тако данас треба да учимо своју децу васпитавајући у њима највиши хришћански морал како би она живела, како бисмо ми били живи и како се свет не би коначно угушио у злу. Тако својим примером и својим трудом треба да васпитавамо своју децу. Да живимо по савести, да живимо праведно.

Не заборавимо никада своју одговорности и присећајмо се речи светих људи: “Мало је дрвце, куда га усмериш, у том смеру ће расти. Нова посуда ће мирисати на оно што у њу сипате – или смрдљиву течност или мирисну и чисту.”

Исповедајући гласно у породици Божију благост и Божији Промисао даваћемо деци прве часова богопознања и молитве. То ће бити најважнија лекција побожности, која ће се у срцу сачувати за цео живот и која ће дете сачувати у овом животу за Живот Вечни.

А завршићу речима светог учитеља Цркве Јована Златоуста: “Нема веће уметности од умећа васпитања. Мудар васпитач ствара живо образ, којем се радују Бог и људи када га гледају.”

Дакле, да не бисмо данас плакали због своје деце, да не бисмо оплакивали и њих и себе када одрасту, и да данашње сузе не би постале почетак будућих, немојмо чинити дело Божије – васпитање деце – са немаром.

Пријатељи моји, ако сада не осетимо опасност духовног дивљања човечанства које постепено губи образ и подобје Божије, ако не зауставимо процес богоодступништва и губитка вере у својим породицама, у себи, близу је време када ће се остварити речи Христа Спаситеља: “...Али Син Човјечји кад дође хоће ли наћи вјеру на земљи?” (Лк. 18, 8). Амин.

9. (22.) септембар 1991. године

БЕСЕДА
у Недељу 28. по Духовима

ГОСПОДЕ, ИМЕ ТИ ЈЕ СИЛА,
УКРЕПИ СВЕ НАС,
КОЈИ СМО ИЗНЕМОГЛИ И КОЈИ ПАДАМО

У име Оца и Сина и Светога Духа!

А ову кћер Аврамову коју свеза сотона ево осамнаеста година... (Лк. 16).

Драги моји, пријатељи моји! Данашњи недељни одломак из Јеванђеља нам нарочито даје повод да говоримо о постојању ђавола, о његовој разорној, смртоносној делатности. И наш садашњи живот упорно захтева да се сви ми веома пажљиво односимо према овој теми. Јер наше незнање, или стидљиво прећуткивање, или чак негирање постојања ове страшне силе нас пред њом чини потпуно разоружанима, и она може да нас води у погибелљ као овце на клање. Јер ми понекад, и чак често више не схватамо где је светлост, где је тама, где је живот, а где смрт.

И највећа победа ове силе је, треба признати, то што је она многе људске нараштаје убедила у то да је уопште нема.

Али до пре неког времена, док духовни вид људи није био потпуно помрачен ђаво је деловао опрезно – силом сугестије. А сад, у наше време, када су нас наша безбрижност и духовни сан открили од покроба Божије благодати, од силе духа, ђаво устаје пред нама у свем свом злом облику, он наступа као жива делатна сила која може да се осети, и као сила љута.

Господ је у своје време свим живима на земљи који верују у Његове речи објавио Своје речи које треба да нас упозоре и да нас учине опрезнима и позову на нарочиту будност. "...Ја видјех сотону гдје спаде с неба као муња..." (Лк. 10, 18). А на другом месту Светог Писма се говори да се за њега није нашло место на небу, и да је он у страшној јарости сишао на земљу како би ишао по њој, обитавао на њој и рикао као лав тражећи кога ће да прогута (уп.: Откр. 12, 9, 12; 1 Петр. 5, 8).

И он је постао погубитељ-ђаво, "кнез света овог", а заједно са њим настаниле су се на земљи безбројне војске његових пајташа. И од тада је место њиховог обитавања постао дубоки бездан који одваја Цркву која се бори од Цркве Ликујуће.

А прво и горко искуство његове подмукле власти су на себи осетили наши праоци Адам и Ева. Јер су због његових работа познали сладост греха и окусили горчину смрти. А он од тих давних времена неуморно ради свој посао. И његов главни задатак у сва времена је била, јесте и биће борба са Богом за људске душе, где место битке представљају људска срца.

Све се одвија тамо: тамо ће се сместити и паклена провалија и тамо ће искра вере, коју Бог чува од трулежног даха непријатељског, родити пламен Божанствене љубави – заступника вечне радости.

И ми, драги моји, треба пажљиво да се загледамо у све догађаје који се дешавају око нас и са нама лично. Треба човек да познаје своје срце јер нас непажња и незнање неће оправдати на дан Страшног Суда који се неумољиво приближава земљи.

“...Идите од Мене проклету у огањ вјечни приправљени ђаволу и анђелима његовим...” – рећи ће Син Човечји онима који нису знали, који нису хтели да знају (Мт. 25, 41).

А примера опседнутости и насиља демонске силе над људима у Светом Писму има много: то је и данашња јеванђељска слика жене, коју је на осамнаест година везао ђаво; то су и двојица бесомучних који су живели у гробницама, који су страшном демонском силом кидали ланце од гвожђа, којима су људи покушавали да их вежу, и који нису имали нимало здравог разума; то је и онај бесомучни којег је демон, желећи да га погуби, бацао час у ватру час у воду; и многи други примери (в.: Лк. 13, 11-16; Мт. 8, 28; Мк. 5, 4; Мт. 17, 15).

И никад Господ, исцељујући бесомучне није бесомучност назвао природном болешћу. Он је директно говорио да су њени виновници демони и изгонио их је.

Али ови примери због окамењености нашег срца и наше кратке памети не дотичу наше срце када о њима читамо или слушамо. Јер то је било некада и негде, а многи се чак усуђују да у дубини срца сумњају у примере туђег живота, а неки иду још даље, неверјем одбацујући речи Божанственог Писма.

Али ми сада нисмо неки примери из давнина, а наш сопствени живот нам даје да осетимо насиље, тиранију над нама и самог ђавола, и синова хуле, односно људи који су постали извршиоци зле воље ђавола на земљи.

Саслушајте пажљиво, драги моји, речи светог пророка Божијег Исаије, саслушајте пажљиво и замислите се над откровењем овог старозаветног богослова. Зар не говори о нама, о нашем времену пророк који је живео 759 година пре Христовог Рођења?

“Сасвијем ће се испразнити земља, и сасвијем ће се оплијенити... Тужиће земља и опати, изнемоћи ће васиљена и опати; изнемоћи ће главари народа земаљскога. Јер се земља оскврни под становницима својим, јер преступише законе, измијенише уредбе, раскидоше завјет вјечни. Зато ће проклетство прождријети земљу, и затрће се становници њезини; зато ће изгорјети становници земаљски, и мало ће људи остати... невјерници невјеру чине, баш невјерници невјеру чине... Сва ће се земља разбити, сва ће се земља распасти, сва ће се земља усколебати. Сва ће се земља љуљати као пијан човјек... отежаће јој безакоње њезино, те ће пасти и неће више устати” (Ис. 24, 3-6, 16, 19-20).

Да, ове речи су о нама! То смо ми преступили закон Божји! Ми смо ти који су нарушили Његов завет! Ми смо ти који су заборавили Бога!

И наша мајка-хранитељка земља сад рађа само чичак и трње због злобе оних који живе на њој. И небо, које је некада даривало људима светлу кишу живота и плодносноу росу сеје на наше главе отровну хемијску влагу и ветар Чернобиља спаљује свет својим смртоносним дахом. И одвија се на земљи теревенка зла, лукавства и непријатељства.

И нема молитве да би се угасио овај пожар зла, нема духовне силе како би се спречила погибелъ која долази.

Зар је све то човек створио?!

Не, драги моји, човекове могућности су ограничене, и године његовог живота су седамдесет година, а ако је у снази – осамдесет година. Понекад он чак не стиже да схвати ни која је сврха његовог живота на земљи, а већ силази у гроб. Он нема ни времена, ни моћи, ни маште да посеје толико несрећа и зала да то буде довољно за читаво човечанство.

Свим оним малим злом, које ми, грешни људи, стижемо да направимо, диригује велики диригент – сатана, онај који у нама сеје мало. Он сеје мало и негује мало тако да оно постане велико. И то се назива “тајна безакоња”. И тајна безакоња расте управо због тога што је крајње ослабила наша борба против ње, оскудно је постало наше знање о њој.

Ми у својој обмани заборављамо на Бога, заборављамо на небо, заборављамо вечност. На овом тлу потпуног понирања људи у телесни живот расте разврат који све гута.

Деца, зачета у безакоњу се на свет рађају болесна, од рођења опседнута духом злобе, она по лукавству често превазилазе одрасле. Дечаци и девојчице, не знајући за дечју простодушност играју се одраслих, у опојним хемијским материјама они траже нарочите визије и осећања, често налазећи смрт у њима. Младићи и девојке, не знајући за сам појам невиности и чистоте погружавају се у мочвару такве прљавштине, о којој је страшно и помислити и срамно говорити. Наркотичко бунило за многе постаје једини реалан живот. А грохот демонске буке који је упао у наше домове са телевизијских екрана, је заглушио, опио све од малог до великог, увукао све у вирове пакленог вртлога, поробивши душе насиљем.

И ми не размишљајући, дакле добровољно, пуштамо у своје домове телевизијске чаробњаке свих врста и учимо од њих како да брже и сигурније неповратно погубимо душу. Окови, сковани из мрака издаја, превара, стихијске гордости, лажи и надмености све јаче стежу наша срца, везују наш ум, наше руке, читаво наше биће. И ми постајемо неспособни за било шта добро. И свети анђео-чувар стоји далеко од нас, оплакујући наша срца која постадоше играчка демона.

Животна норма постаје – корачај преко лешева оних које си удавио, отимај парче из туђих уста и плуј на све завете.

А онај непријатељ који је у нама посејао страشان коров злобе и гордост лажног разума, он – човекоубица од увек, лажљивац и отац лажи – ужива у својим плодовима. Успео је. Победио је људе. И Бог не само да се негира, колико се протерује из људског срца различитим пристрасностима и овоземаљским бригама. Бог је једноставно заборављен.

“Дај Ми, сине, срце своје...” – моли, зове Господ (Прич. 23, 26). А где је оно, наше срце?! И има ли га још?.. Ако оно и постоји, нема тамо кутка – месташца за Бога, за светлост и тишину, за мир и љубав. И страшно нам је што ће светлост Божија открити пред нама страшно ђубре нашег срца. И ми опет протерујемо Бога и бежимо од свега што може да открије наше истинско лице.

Али опет то нисмо ми, драги моји, већ исти онај човекоубица, који нас одвлачи све даље и даље да отпаднемо од спасења које је људима припремио Син Божји. Непријатељ је сам већ ушао у наше срце и овладао њиме.

Али он то није могао да учини без нашег пристанка. Јер је Премудрост Божија тако створила човека да се без њега самог или против његове воље човек не може ни спасити ни погубити. И ми сами, одбацујући Бога неверјем или верујући у Бога, али одбацујући дела која нам је Он заповедио, одбацујемо своје спасење. И не прихватајући мрачну, безобличну страшну силу ђаволску, али чинећи дела таме, ми се сами предајемо у њене руке, ми сами спремамо себи адски бездан.

Дакле, знајте, драги моји, да ђаво не продире у нас другачије него овладавши нашим умом, нашим помислима. Код једних он краде из ума и срца веру, у другима његов смрадни дах сажиче страх Божји, треће он победивши таштином, води у заробљеништво

многих страсти, јер таштина и гордост у нама рађају такве пороке који отварају врата душе свим демонима. И човек не примећује како постаје опседнут демонском силом.

Треба добро да запамтимо да је главна црта којом се одликује ђаволска борба прилагођавање, да зли дуси са нама воде непрестану борбу и да њеној разноврсности нема краја.

Главно је – треба обавезно знати, да ми не примећујемо како нам она прилази и да она делује постепено. Почевши од малог, зли духови постепено стичу велики утицај на нас. Демонска лукавост и подмуклост по правилу услужно излазе у сусрет нашим жељама и тежњама, и они чак добро и невино умеју да преобрате у своје оруђе.

Ево данас је много омладине похрлило у Цркву, једни су већ остарили у нечистоти греха, други су изгубили наду да ће се разабрати у животним преокретима и разочарали се у њене замке, а трећи – замисливши се над смислом постојања. Људи чине страшан скок отржући се из сатанског загрљаја, људи чезну за Богом. И Бог им шири Свој Очински загрљај. Како би било добро кад би они могли као деца да приме све оно што Господ у Цркви даје Својој деци, кад би почели да се уче у Цркви да поново мисле, да поново осећају, да поново живе.

Али не! Велики “заводник” – ђаво на самом прагу Цркве од већине краде смирену свест човека о томе ко је он и због чега је овамо дошао. И човек не улази него “упада” у Цркву са свим оним што јесте и што је било у њему од живота којим је живео, и у таквом стању одмах почиње да суди и да одлучује шта је у Цркви правилно, а шта је време да се промени.

Он “већ зна шта је благодат и како она изгледа”, док још није ни постао православни хришћанин он постаје судија и учитељ. Тако он поново истерује Господа из свог срца. И то где? У самој Цркви.

А човек ово више ни не осећа, јер се налази у Цркви, јер је већ све књиге прелистао, и он већ треба да буде рукоположен за свештеника, а она већ треба да обуче монашку одећу.

Међутим, драги моји, примиће они и свештенство, примиће и монаштво, али је све то опет без Бога, води их иста сила која их је водила у животу до доласка у Цркву и која их је тако спретно и сад преварила. А даље се могу очекивати и друге изузетне појаве које су могуће само на тлу изврнуте вере. Без труда, без борбе и без крсних страдања примљено – хришћанство без живота је то само по имену, а то значи и без Бога, и даће различите обмане у визијама и откровењима.

Ђаво ће руководити својом жртвом унутрашњим гласовима, а неке ће напунити ум, поробити срце хулним сликама и речима. И тешко човеку ако је он незналица у вери, ако се поново не баци да тражи помоћ од Бога Који је спреман да помогне чак и издајници.

И сви ми треба да запамтимо да док ће у светлој и чистој души чак и једна мисао коју ђаво баци изазвати тескобу и бол срца, у души помраченој грехом, још увек мрачној и оскрнављеној, ће чак и само непријатељско присуство бити не приметно. И овој не приметности помаже сам дух злобе, јер му она иде на руку. Он тирански владајући грешником покушава да га задржи у обмани убеђујући га да човек делује сам од себе, или му сугерише да наводно анђеол, чије је светло обличје лукави узео на себе, већ указао поштовање овом човеку својом појавом.

Обманути као лептир лети на привидну светлост демонских визија или откровења које ће смртносно спалити његову душу. Он је желео чудо, тражио је откровење, и оно се јавило. А човек чак ни не помишља на свој живот, проживљен у греху који је већ

постао зид између њега и Бога. Колико још треба радити како би се овај зид разбио, како би се угледала светлост истине!..

Тешко је преварити праве вернике. Смирење и страх Божји ће предупредити, а Дух Свети, Који их чува ће им открити истину и упутити их на сваку истину. А они и знају по речима Самог Спаситеља Христа да саблазни треба да дођу и опрезни су према њима.

Из житија отаца-подвижника је познато да су они препознавали демона који им се јављао чак и у Христовом обличју. А духовно слепило вероватно већине савремених хришћана који се само називају хришћанима, одвлачи ове људе све многобројнијим демонским саблазнима.

Већ сада чујемо и читамо у редовној штампи о свакаким појавама-знамењима час на небу, час на земљи: о светлећим летећим објектима, о “добрим” марсовцима, о “овчицама” које се увлаче у живот наших савременика намећући им одређене животне норме и понашање више не у помислима, већ видљиво, делом, творећи привидна чуда, навикавајући саблажњене на потпуно послушање. Има, пак, случајева самоубистава која су почињена по сугестији ових “брижника”.

И никога не узнемирава таква њихова поплава, никоме не пада на памет мисао: а откуда они, зашто су дошли и где су били раније? Али чак ако би неко све ове појаве у тој штампи назвао својим именима, ако би казао да су то демони који су се разиграли, расплесали са помраченим обезбоженим светом читаоци више не би могли да осмисле и схвате шта то носе у себи ове појаве и игре.

А нове, способности које су се откриле у последње време, способности исцељивања духовним виђењем, видовитости и прозорљивости код многих људи сваког узраста, разног образовања? Од младића који једва да усваја школски програм, до предавача на факултету, од теткице-домаћице до даме образоване у сваком смислу.

Запањујуће је како већина њих, немајући никаквог знања из области медицине доживљава откриће као дар неба.

Дар, и то какав дар! Али од кога и због чега, шта може он да донесе и “лекару” и болеснику? “Лекару” он доноси демонску гордост, а пацијенту који му се препустио – поремећај свих душевних и духовних снага – опседнутост.

Али до тога ће доћи касније. А сад сви желе да буду здрави **по сваку цену**. И то је поново богоборство.

Истински хришћанин који није то само по имену и због моде, обавезно ће се у вези са свим овим појавама сетити како су поступили свети апостоли сревши девојку која је имала духа прорицања и која је на тај начин доносила приход својим господарима (в. Дап. 16, 16-18). Сетиће се верујући и побећи ће од духа обмане, а остали ће сами утонути у погубну обману и повући ће за собом многе.

Све су то, драги моји, знамења времена. Све то значи да се хришћанство као дух, неприметно за ужурбану гомилу која служи свету, удаљава из људске средине остављајући свет да коначно падне.

У свим живима на земљи данас се рађа предосећај надолazeће катастрофе, али човечанство мучено тешким предосећајем, не жели да застане, да се замисли, да схвати шта се то са њим дешава. Ђаволске силе су поробиле ум и срце људи који живе због греха, који је човека погурио и унаказио толико да је престао да види Бога, да више не може да се исправи, како би његов ум обасјала светлост Божанствене истине и како би тама нестала.

Сетимо се, онда, драги моји, како се једним покретом Спаситеља, једном Његовом речју, речју Божанствене љубави исправила згрчена жена која је од насиља ђавола патила осамнаест година.

Паднимо пред Спаситеља Христа са молбом и љубављу, отресимо се окова греха, побегнимо од саблазни и обмана ђаволских. Паднимо пред Спаситеља – управо овим ћемо моћи да се одупремо ђаволу и он ће побећи од нас.

Научимо се да схватимо и да чувамо добро своје душе, стражаримо над улазима у нашу душу, научимо се да видимо себе, тада ћемо открити сва дела, све замке ђаволске у нама и око нас. Помолимо се дакле, да нам Господ да бодар ум, трезвену савест, да нам открије духовни вид. И главно је да никада не заборављамо на исконског непријатеља који се бори против људског рода.

И имајући на уму да је снага противника јака, а наша сила немоћна, смирено прибегавајмо несумњивој вери у Онога Чија је сила јача од сваке друге.

Господе, име Ти је Сила, укрепи све нас, који смо изнемогли и који падамо. Амин.

25. новембар (8. децембар) 1991. године

БЕСЕДА
у Недељу 29. по Духовима
ЧОВЕКОВО СПАСЕЊЕ СЕ ОСТВАРУЈЕ
САМО ВЕРОМ И САМО У ЦРКВИ

У име Оца и Сина и Светога Духа!

“Устани, иди; вера твоја спасила те”, чујемо, драги моји, пријатељи моји, у данашњем одломку из Јеванђеља Спаситељеве речи (Лк. 17, 19). Ове речи изазивају још веће изненађење тиме што су упућене грешном човеку и што још за његова живота сведоче о његовом спасењу. Спасење човека се већ остварило. И само једна реч нам открива тајну онога што се догодило.

Вера!

“...Вера твоја спасила те!”

Али какав је смисао скривен у овој речи – “вера”? Каква вера? Какав живот? Јер и ми верујемо, али да ли тако да бисмо и ми могли да чујемо одлучне речи: “Иди, спасен си!”

Упућена нам је кратка јеванђељска реч – дођи и види, научи се спасењу вером.

Непријатељ људског рода је човекову душу унаказио грехом. Он као ловац прогања душу неуморно, он је учинио да је она као згрчена до земље. И човек више не види небо. Само сопствени стомак и прах, који гази својим ногама стоје пред његовим очима, пред његовим помислима. И болест тела сустопице прати болест душе.

Дакле, десет губаваца, десет патника чија су тела распадајући се и трулећи носила на себи страшне чиреве греховног живота, је стајало пред Господом Спаситељем. Они су стајали далеко од Њега, колебала их је слаба вера и неверје истовремено. Али прича о Христу као великом Исцелитељу је већ дошла до њих и родила у њиховим душама извесну наду.

“...Исусе Наставниче, смилуј нам се!” – вапију губавци за помоћ (Лк. 17, 13). И изглед њихових патњи и вапај за помоћ чине да се Господ смилује. Он шаље болеснике у

цркву тражећи од њих да испуне законе: “...идите, покажите се свештеницима” (Лк. 17, 14). Својом исцељујућом силом Христос скида губу болести иако се они тек налазе на путу ка испуњењу закона, на путу у цркву. Награђена је и сама спремност грешника да испуне законе. И десеторица људи уђоше у цркву као они којима је дат опроштај и који су као последицу опроштаја добили исцељење од своје неизлечиве болести!

Али шта се даље дешава? Било их је десеторица, несрећних грешника, изранављених заједничком болешћу, али је само један као што чујемо у Јеванђељу добио дар Вечног Живота – спасење. Само један од десеторице губаваца, запањен чудом које му се десило, видећи да је исцељен, очишћен, поново тражи Христа како би пао пред Њим са осећањем захвалности и дивљења, јер је у Исцелитељу препознао Живога Бога. И он се враћа Христу како више никада од Њега не би отишао ни речју, ни делом, ни помишљу.

И његова захвалност је постала сведочанство живе вере. А вера је постала његов живот, постала је сила душе. Осећање Живога Бога, потреба да се иде ка Богу хвалећи и прослављајући Га дарује човеку спасење.

Али “...зар се нису десеторица очистила? Где су деветорица?” – чује се поново глас Спаситеља (Лк. 17, 17).

А деветорица се, добивши оно што су хтела, добивши милост опроштаја и очишћења, вратише у свој претходни живот – у живот греха и порока. Они одоше заборавивши на чудо, заборавивши на Онога Ко им је даровао Своју милост. И њихова вера се одмах угасила, угасио ју је ветар живота, уграбио ју је ђаво. И у њиховим душама је завладао ранији мрак греха и празнина, душа није сачувала ни трага Божијег утицаја на њу.

И нема љубави према Богу – Добročинитељу, Исцелитељу, Извору живота. Поново је Бог заборављен до неке нове прилике у низу несрећа, болести, жалости, које ће поново одгајити њихов греховни живот.

Али то може да се каже и за нас.

Човек непрестано прибегава Богу и тражи, захтева добра: срећу, задовољство, здравље. Он прибегава Богу са својим потребама, али не живи због Њега, и сваки пут се, добивши оно за шта је молио, враћа ранијем греховном животу. И ово јалово тискање човека око Бога све чешће и чешће изазива у губавим душама роптање против њиховог Творца, против свега и свакога. Тада Бог постаје кривац за све: Он је тај који не одговара на молбе-захтеве, Он је тај који човеку не да сву пуноћу животне среће.

А то што сам човек не живи по заповестима Божјим и у закону Божијем, што жање горчину живота који је сам уништио својим безакоњима – то му не пада на памет. Нема у њему истинске вере, истинског живота духа, и неће се његов пут завршити спасењем.

То је све! Како је јасно и просто!

Човеково спасење се остваривало, остварује се и оствариваће се у сва времена само вером и само у Цркви. У сва времена губу греха – семена смрти, које је ранило сав људски род, лечи, исцељује само у Цркви и само Спаситељ Бог.

У данашњем Јеванђељу опет јасно видимо борбу два начела – светлости и таме, добра и зла, живота и смрти, Бога и ђавола. И ако се непријатељ рода људског тако упорно, тако тврдоглаво бори за душу сваког човека, о чему смо подробно говорили у прошлој проповеди, тим више се стара да се бори против Цркве Христове од самог њеног рођења, јер се само у Цркви и кроз Цркву остварује човеково спасење.

Тајна безакоња је потпуно супротна тајни хришћанске побожности. Уништавање вере у Христа Спаситеља као Бога је један од главних задатака неуморне ђаволске бриге.

Јер је само Света Православна Црква Христова жив организам који засађује и негује виноград Христов, само је у њој – залог човековог живота и спасења, само у њој Христос увек “живи и делује”. Свети Кипријан Картагински је говорио: “Коме Црква није мајка њему Бог није Отац.” Управо због тога се Црква налази под нарочито будним оком непријатеља-погубитеља.

Непријатељ је у свако доба историје Цркве проналазио своје посебне начине за борбу са њом и сваки пут бивајући све лукавији у нападима који све више одговарају времену његових напада на Свету Цркву, он ју је нападао споља, прогонима властодржаца, час је упадао у Црквена недра расколима, час ројем јереси, заблуда и неистина извртао истину, раскидајући јединство и покушавајући да победи веру.

Ми, драги моји, треба да знамо не само све оно што се тиче ђаволских сплетки против наших душа, како не бисмо постали заробљеници, већ треба да знамо и све начине његове борбе против Цркве, како уместо да доспемо у Цркву Божију не бисмо доспели у цркву подмуклу.

Изузетан је пут Руске Православне Цркве после 1917. године. Осуђена од стране власти на потпуно уништење, када се Православље у пуном смислу те речи грчило, она је дуго доживљавала такве сурове прогоне који се могу поредити само са прогонима првих векова хришћанства. Али тада је Православље у Русији још било толико јако, да је само физичко уништење Цркве Божије, њене хијерархије и народа Божијег помагало да нови властодршци испуне овај прворазредан задатак.

Касније, када је истребљењем свештенства Цркви био нанет страشان ударац, а у верујућем народу посејан страх, непријатељ сваке истине уводи у Цркву раскол обновљенчества желећи да у оном малом што је од Цркве остало живо сломи Духа Божијег, да га прилагоди захтевима миродршца и да тако доврши свој задатак уништивши Цркву изнутра. Али глас крви нових руских мученика је измолио за Руску Цркву милост Божију. Почео је рат који је зауставио планове који су већ били спремни за извршење.

У послератно време на смену јавним прогонима долазе нова, скривена, која трају све до дан-данас. Сада се прогони непријатеља не виде, сви су наизглед пријатељи док неверје и зловерје води своју невидљиву, али непошtedну борбу. И као и раније, за Цркву је то борба за опстанак.

И док су се раније, у сва времена јеретици јавно показивали, данас је Црква пуна скривених јеретика. То су сви они који долазе у Цркву, али нетачно мисле о њој, о вери, о Богу.

Ево одакле потиче, драги моји, ваш вапај, да у Цркви више нема Божије благодати. Али ова оцена је неправилна. У Цркви је благодат била, има је и биће, само они који су у њој не могу да приме у себе благодат, њихове душе, њихова срца нису препуштена Богу. И ви срцем осећате да је поред вас човек туђ Цркви.

Олакшава се деловање разрушитеља у Цркви још и општом религиозном подивљалашћу људи. А у таквом стању, када нема ко да се противи болестима које долазе, свака од њих, чак и најбезопаснија, може да постане смртоносна.

Најновије време је у Цркву донело још страшнији раскол и поделе. Црква загранична, црква аутокефална, црква катакомбна – и све оне мисле да су само оне једина истинска Православна Црква. Непријатељ постиже циљ: они који се називају православним хришћанима, којима је дата заповест јединства вере у Христу, цепају ризу Христову, вођени политичким разлозима безбожних владара света.

Данас се у Русији свима даје слобода – и хришћанској и инославној вероисповести. Католици отварају своје мисије; тамо где никада није било друге вере осим православне чује се њихова проповед, обавља се њихова служба. У Москви, у Новосибирску, у Караганди су створене епархије с католичким кардиналима на челу.

Истовремено са спољашњим притисцима непријатељ наставља свој напад и на садржај православног вероучења, покушавајући да изврне истину. Сеје се плева лажне вере, која негирајући православно хришћанство говори о заједничкој јединственој вери свих народа у Бога.

Колико је омладине сад дошло у Цркву са животних беспућа прошавши кроз окултизам, индијску философију и јогу. Они су ова демонска знања донели са собом и у цркву. Немајући ни снаге, ни времена, а често ни жеље да се ослободе овог страшног кормила зла, они почињу да на хришћанском тлу измишљају своју нову, невиђену веру, где као равни по достојанству заједно живе и истина и лаж. Али по речима апостола Петра: “Јер им бјеше боље да не познаше пута правде, неголи кад познаше да се врате натраг од свете заповијести која им је предана” (2 Петр. 2, 21).

А непријатељ рода људског – активан помоћник и инспиратор ових несрећника – више воли да остане у сенци. Самосталним верама које су измишљене по његовом диктату ни броја се не зна, а биће их још више: свако царство има своју вероисповест, потом, свака област, даље, сваки град, а наступиће тако страшно време да ће сваки човек, свака глава – имати своју веру.

Тамо где људи сами себи граде веру, не прихватајући Богом дату, другачије не може ни бити. А и неверје не жели равнодушно да гледа на веру, неће да се задовољи својим неверјем. Оно жели да коначно уништи све оне који мисле другачије, нарочито у питањима вере, бића Божијег и бесмртности душе.

А најстрашнија врста богоборства и уништавања Православне Цркве данас јесте извртање истинског хришћанства и потурање лажног уместо њега. Јеванђеље које је данас свима познато, постаје објекат личног преосмишљавања, тумачења, свакаких измишљања на основу речи Божије.

Било је време кад верници нису имали књига како би им истина постала јаснија, а свештенство је ћутало везано прећутном забраном владара света овог. Али чак ни тада није било овакве бесконачне поплаве измишљотина на тему речи Божије.

А сад кад је књиге црквене и тумачења која су изrekli свети Божји људи, покретани Духом Светим лакше купити него хлеб насушни, јеретички служитељи сатане присвајајући себи управо име хришћана, обрушавају се на Цркву. Они објављују вероломство под маском вере, антихриста под именом Христа и прикривајући лаж нечим што је налик на истину, лукавством, уништавају за нас истину. И “...Али Син Човјечиј кад дође хоће ли наћи вјеру на земљи?” (Јк. 18, 8).

Сад наступају дани кад се хришћанско име чује свуда, храмова се отвара чак и више него што се у њима може наћи света који се моли. Али не хитајмо да се радујемо. Јер је то јако често само привид, јер унутра нема више духа хришћанског, духа љубави, Духа Божијег, Који твори и даје живот, већ тамо влада дух века овог – дух подозривости, злобе, раздора. Духови-обмањивачи и демонска учења су већ очигледно продрли у црквену средину. Свештенослужитељи, црквени народ, допуштајући себи да у животу корачају у похотима срца својих истовремено се молећи Богу и радећи греху, добијају за ово дужну награду. Бог их не чује, а ђаво, који није везан силом Божијом чини кроз обмануте своја развратна дела.

Дух Божји је још у првим вековима хришћанства упозоравао све живе, да “...ће у пошљедња времена одступити неки од вјере слушајући лажне духове и науке ђаволске...” (1 Тим. 4, 1). Данас се одступање од Бога и вере шири на земљи. Човек одбацујући добро и бирајући зло постаје саучесник тамне силе у борби против дела Божијег – грађења живота на земљи.

Ми видимо како се ово остварује.

Ево каква страшна опасност прети свету! Како да живимо на овој земљи избеумљеној од зла? Слушајте пажљиво.

Светитељ Божји Игњатије нам одговара: “Они који се заиста буду трудили Бога ради, благоразумно ће се сакрити од људи и неће међу њима чинити знамења и чуда. Они ће кренути путем делања, раствореног смирењем и показаће се да су у Царству Небеском већи од отаца који су се прославили знамењеима.”

Драги моји, ово је за нас изузетно важан савет! Чувајте се буке, чувајте се да не чините нешто да би вас људи видели, чувајте се свега онога што вас лишава смирења. Тамо где нема смирења не може бити ни истинског угађања Богу.

Данас је време када су пресушиле благодатне руковође заиста духовног живота. Сад је безбедније руководити се светим Писмом, делима подвижника вере. Господ је и овде изашао на помоћ “малом стаду” које Га тражи.

Књиге истинских духоносних отаца су поново угледале светлост, поново су дошле верницима. Читајте светитеља Теофана Затворника, размишљајте о прочитаном и замке вражије вас се неће дотаћи, вас који испуњавате његове савете.

А ево последње речи нама, који живимо у тако тешким временима: Бог је дозволио одступање: немој да покушаш да га зауставиш својом немоћном руком... Удаљи се, заштити се од њега сам; и то ти је доста. Спознај дух времена, проучи га, да би колико год је могуће избегао његов утицај.

Драги моји! “Обуците се у свеоружје Божије, да бисте се могли одржати против лукавства ђаволскога: јер наш рат није с крвљу и с тијелом, него с поглаварима таме овога свијета, с духовима пакости испод неба” (Еф. 6, 11-12). И Господ ће бити са нама, биће наш Помоћник.

Научимо се онда вери, драги моји, у Цркви, научимо се животу по вери од јеванђељског губавца! И скинуће се са наше душе губа, и нестаће ослабљеност тела, и тада ћемо се одухотвореним душама свим својим бићем прилепити за Најслађи Извор живота – Бога и предано прибегнувши Њему зачућемо Његов глас који нас препун љубави зове: “Устани... устани од губе од греха, вера твоја спасила те...” И устаћемо оправдани, и остаћемо са Спаситељем својим у векове векова. Амин.

2. (15.) децембар 1991. године

БЕСЕДА

на дан сећања на преподобног
Серафима Саровског чудотворца

У име Оца и Сина и Светога Духа!

Вољени моји, пријатељи моји, данас се Православна Црква сећа дана упокојења дивног угодника Божијег, покровитеља и молитвеника земље руске, оца нашег Серафима Саровског.

Његово кратко житије је готово свима вама познато. Сад по Божијем благослову до нас долазе књиге о преподобном штампане у великим тиражима. Некада су их читали наше баке и деке, и чак можда и наши родитељи и ове књиге су подржавале у њима живу ватру љубави према дивном угоднику Божијем, говорећи о подвизима и поукама преподобног Серафима. А сад имамо тако радосну могућност да подробно сазнамо о његовом житију и да се руководимо његовим поукама на путу ка Богу.

Пре 158 година отишао је у други свет велики подвижник, прешавши од великог труда ка великој радости вечној, храбро се молећи Светој Тројици за многострадалну Русију. Он је отишао, али су искуство његовог живота, његови савети и љубав остали са нама, и данас желим да испричам беседу старца са човеком који је као и ми сада, тражио пут спасења.

Преподобни Серафим Саровски по живој љубави према људима наликује на врело које је почело да тече као чист млаз из дубина мрачне шуме, разлило се у реку и носећи у море своје непресушне таласе, поји милионе људи.

Живећи на земљи старац Божји је учио, тешио, исцељивао оне који су са вером, љубављу и надом долазили код њега, укрепљивао је и учио оне који су желели да побеђују грехове.

“Умрећу и лежаћу у гробу, али ви долазите код мене на гроб, и овде ми, као живом испричајте све што ваше срце жели да каже, и ја ћу вас, као жив чути из гроба,” – говорио је старац пријатељима пред смрт.

Не успевају сви људи, нарочито сиромашни, радници или болесници, чак и ако имају дубоку веру у молитвену помоћ и љубав старца, да дођу код њега, али зато сви могу да прочитају савете његовог светог срца које нам је он оставио. Ево због чега је у ове свете дане када Црква славослови Христа и сећа се кончине преподобног старца, верног слуге Христовог, добро да се и ми присетимо савета светог Серафима.

На Божић 1832. године неки слуга Божји се удостојио да види оца Серафима у Саровској пустињи. “Ја сам,” говорио је овај раб Божји, “дошао у болничку цркву на рану Литургију пре почетка службе и видео да отац Серафим седи за десном певницом, на поду... Када се Литургија завршила, поново сам му пришао, а он ме је поздравио речима: “Молитвама Пресвете Богородице све ће добро бити!” Ја се тада усудих да га замолим да ми закаже време како бих чуо његове спасоносне савете. Старац ми је на то овако одговорио: “Празник траје два дана. Не треба одређивати време. Свети апостол Јаков, брат Божји нас овако учи: ако Господ буде хтео, и ако живи будемо учинићемо то и то.”

Упитах га: да ли да наставим службу или да живим у селу? Отац Серафим одговори: “Још си млад, служи.” “Али моја служба није добра,” одговорих. “То је од твоје воље,” одговори старац. “Чини добро; свеједно је то пут Господњи! Непријатељ ће свуда бити са тобом. Ко се причешћује – свуда ће бити спасен, а ко се не причешћује – мислим да неће. Где је господар, тамо ће бити и слуга. Смируј се, чувај мир, и нипошто се не гневи.”

Упитао сам још: хоће ли се моја ствар добро завршити? Старац одговори: “Треба у љубави да се подели са рођацима, ако неко има. Два рођена брата су имала два језера; код једног се све умножавало, а код другог не. Онај хтеде све да освоји ратом. Једном је

потребно двадесет хвати (руска мера за дужину 2,134 м), а другом више. Немој више да желиш.”

После тога упитих: да ли да дам децу на учење језика и осталих наука? И он одговори: “Шта има лоше у томе да човек нешто зна?” А ја грешни помислих, расуђујући овоземаљски да би и он сам требало да буде учен да би одговорио на то, и одмах од прозорљивог старца зачух разобличавање: “Откуд могу ја, дете, да одговорим на тако тешко питање? Питај неког паметнијег.”

Увече сам га молио да наставимо спасоносну беседу и поставио му следеће питање: зар скривање дела предузетих у име Господње у случају када знаш да ће те за њих пре исмејати него похвалити не личи на одрицање Петрово; и шта да радим у противречностима? Старац ми је на то овако одговорио: “Свети апостол Павле у посланици Тимотеју каже: пиј вино уместо воде, а одмах затим следи: не опијајте се вином. За то је потребан разум. Немој да трубиш; а где је потребно, немој прећутати.”

Упитих још: шта ће ми казати да читам? И добих одговор: “Јеванђеље по четири зачала на дан, од сваког Јеванђелисте по једно зачало и још живот Јова. Иако му је жена говорила: боље је умрети; а он је све трпео и спасио се. И још не заборави да шаљеш поклоне онима који су те увредили.”

На моја питања: да ли човек треба да се лечи кад је болестан и како уопште да проводи живот, он је одговарао: “Болест чисти грехове. Ипак то је твоја воља. Иди средњим путем; немој се лаћати онога што је преко твоје мере – пашћеш, и непријатељ ће те исмејати; ако си још млад, уздржи се. Једном је ђаво предложио праведнику да скочи у јаму, и он пристаде, али га је Григорије Богослов задржао. Ево шта да чиниш: кад те прекоревају не прекоревај; кад те гоне – трпи; кад хуле – хвали; осуђуј сам себе, тако те Бог неће осудити, покоравај своју вољу вољи Господњој; никада немој да ласкаш; спознај у себи добро и зло; благо човеку који то зна, воли ближњег свог: ближњи твој је плот твоја. Ако по телу живиш погубићеш и душу и тело; а ако по Божијем спасићеш обоје. Ови подвизи су већи него у Кијев да идеш или даље кога Бог позове.

Последње речи оца Серафима су се односиле на моју жељу да одем на ходочашће у Кијев и даље, ако благослови. Узгред речено, ову жељу му још нисам открио и отац Серафим је за њу знао искључиво по дару прозорљивости, који је имао по благодати Божијој... Замолио сам га да се помоли за мене, он је одговорио: “За све се молим сваког дана. Држи мир у души, да никога не увредиш и да се ни на кога не љутиш, тада ће ти Бог дати сузе покајања.” И поново је поновио: “Ако те прекоревају – не прекоревај” итд.

На моје питање: како да сачувам морал људи који су ми потчињени и да ли су Богу мрске законске казне – он је одговорио: “Милостињама, олакшавањем посла, а не ранама. Напој, нахрани, буди праведан. Господ трпи; Бог зна и можда ће још дуго трпети. Ти овако чини: ако Бог опрашта и ти опраштај. Сачувај мир душевни да у вашој породици нипошто не буде свађе; тада ће бити добро. Исак, Аврамов син се није љутио кад су му затрпавали бунаре и одлазио је; а затим су га молили да дође код њих када га је Господ Бог благословио стоструким плодом јечма.”

Упитих старца: “Да ли човек треба да се моли Богу за избављење од опасности?” Старац је одговорио: “У Јеванђељу је речено: “Кад се молите не говорите сувишно... јер зна Отац ваш шта вам је потребно, пре него што замолите. Овако се молите: Оче наш, Који јеси на небесима! Да се свети име Твоје, да дође Царство Твоје; да буде воља Твоја и на земљи, као што је на небу; хлеб наш насушни дај нам данас. И опрости нам дугове наше као што и ми опраштамо дужницима нашим; и не уведи нас у искушење но избави

нас од лукавога. Овде је благодат Господња; а што је примила и целивала Света Црква то све хришћанском срцу треба да буде мило. Не заборављај празнике: уздржавај се, иди у цркву, једино немој ако си болестан, моли се за све: много ћеш добра тиме учинити; дај свеће, вино и уље у цркву: милостиња ће ти много добра учинити.”

Кад сам упитао о посту и браку старац је рекао: “Царство Божије није храна и пиће, већ истина, мир и радост у Духу Светом; само човек не треба ништа испразно да жели, а све Божије је добро: и девственост је славна и постови су потребни ради побеђивања телесних и душевних непријатеља. И брак је Богом благословен: и благослови их Бог говорећи: растите и множите се. Само непријатељ све смућује.”

На моје питање о духу подозривости и хулним помислима он одговори: “Неверног ничим не можеш да убедиш. То је од себе. Купи Псалтир: тамо је све...”

Упитах га: може ли се јести мрсно кад је пост ако је неке посна храна штетна и ако су лекари наредили да се једе мрсно? Старац одговори: “Хлеб и вода никоме не шкоде. Како су људи живели по сто година? Не живи човек само о хлебу земаљском; већ од сваке речи која излази из уста Божјих. А оно што је Црква одредила на седам Васељенских Сабора испуњавај. Тешко ономе ко овоме дода или одузме једну реч. Шта лекари говоре о праведницима који су исцељивали људе од рана које су трулиле једним додиром, и о Мојсијевом штапу којим је Бог из камена извео воду? Каква је корист човеку ако читав свет стекне, а душу своју погуби? Господ нас зове: дођите к Мени сви обременени и уморни и наћи ћете мир душама својим: јарам је Мој лак - него ми сами то не желимо.”

За све време читаве наше беседе отац Серафим је био изузетно весело. Стајао је ослонивши се на ковчег од хрстовине који је припремио за себе и држао је у рукама упаљену воштану свећу.”

Али долазили су код старца Серафима и такви људи “који нису тражили поуку за себе, већ су долазили само да задовоље своју радозналост. Тако је један саровски брат помислио да је већ близу крај света и да наступа велики дан другог доласка Господњег. Он затражи мишљење оца Серафима о овоме. А старац је смирено одговарао: “Радости моја! Много високо мишљење имаш о убогом Серафиму. Зар ја да знам кад ће бити крај овога света и кад ће наступити велики дан кад ће Господ доћи да суди живима и мртвима и дати сваком по делима његовим? Не, није могуће да знам то...”

Господ је рекао Својим пречистим устима: “А о дану томе и о часу нико не зна, ни анђели небески, до Отац Мој сам. Јер како што је било у вријеме Нојево тако ће бити и долазак Сина Човјечијега. Јер како што пред потопом јеђаху и пијаху, жењаху се и удаваху до онога дана кад Ноје уђе у ковчег, и не осјетише док не дође потоп и однесе све; тако ће бити и долазак Сина Човјечијега.” (Мт. 24, 36-39). Притом је старац тешко уздахнуо и рекао: “Ми који живимо на земљи смо много скренули са спасоносног пута; гневимо Господа и непоштовањем светих постова; данас хришћани дозвољавају себи месо и у свети Велики пост и у сваки пост; среду и петак не поштују; а Црква има правило: они који не поштују свете постове и среду и петак читаве године много греше. Али се неће Господ до краја прогневити, опет ће се смилovati. Имамо веру православну, Цркву која нема никаквог порока.”

И “испуњење заповести Христових за сваког хришћанина је лако бреме, као што је рекао сам Спаситељ наш, само их увек треба имати на уму; а због тога увек у уму и на устима треба имати Исусову молитву, а пред очима живот и страдања Господа нашег Исуса Христа, Који је из љубави према људском роду пострадао до смрти на Крсту.

Истовремено треба чистити савест исповедањем грехова својих и причешћивањем Пречистим Тајнама Тела и Крви Христове.”

“Радости моја, молим те, стеци дух миран!” рекао је отац Серафим другом који је поставио питање и одмах објаснио: “...То значи да човек треба да буде као мртавац или потпуно глув или слеп у свим жалостима, клеветама, поругама и прогонима које неминовно морају да задесе све оне који желе да иду спасоносним стазама Христовим.”

А старчева беседа се готово увек завршавала речима о потреби да се човек брижно стара о свом спасењу док још није прошло повољно време.

Преподобни Серафим Саровски је још почетком прошлог века рекао: “Имамо веру Православну, Цркву без икакве мане. Због ових добродетељи Русија ће увек бити славна и страшна и непобедива за непријатеље, јер има веру и побожност... – то врата паклена неће надвладати.”

Из историје Русије се види да спољашња судбина наше домовине одговара унутрашњем стању народног духа. Због тога треба да схватимо да као што је грех довео до катастрофе, тако и покајање може да доведе до препорода Русије.

Догађаји XX века су показали да свет стоји на граници погибелји. Нека Господ свима вама да храбрости да се пробудите како бисте схватили да су се људи изгубили у мраку обмана. Управо тада ће свету бити потребно неугасиво кандило – Света Русија, јер се без ње неће извући из мочваре.

Русијо! Буди онаква каква си потребна Христу!

Драги моји, велика је срећа и утеха, али и страх је велик кад човек види како се остварују Божија обећања. Данас се остварују не само обећања Самог Спаситеља, остварују се и предказања светих угодника Божјих – Божјих људи.

Русија због многих сагрешења иде путем огњеног и мучног искушавања које чисти, и то осећа читава земља, сва Црква, сваки човек.

Нарочито су тешке муке оних којима је Господ дао да предвиде судбину народа Божијег. Туговао је због целог света, због Цркве и њених јерарха, због сваког човека који је долазио к њему преподобни Серафим Саровски. У молитви, на мразу, смрзавајући се приковани за земљу плакали су у судбоносним тренуцима Русије васпитаници преподобног – јуродиви Христа ради. Али су обећали да ће после суза наступити и олакшање које иде после несреће.

У своје време, кад је Дивејевска обитељ подигнута молитвама и трудом преподобног Серафима још цветала, њен велики покровитељ је једном у на први поглед безначајном разговору на празник Рођења Пресвете Богородице казао: “Доћи ће време и моје сиротице ће се кроз Госпојинска врата расути као грашак.” И нико није схватио његове речи. А 1927. године на дан Рођења Пресвете Богородице, тешка рука гонитеља се спустила на обитељ и задуго је умукла жива реч молитве Богу у његовим зидинама.

Али је исти овај преподобни Серафим тада изговорио – још за свог живота – и другу пророчанску реч о Дивејеву. Обећавајући препород обитељи говорио је: “Не брините и не покушавајте, и не молите за манастир – доћи ће време, без икаквих молби ће вам наредити да буде манастир, тада немојте да одбијете.”

И време је дошло. У априлу 1988. године светске власти су неочекивано наредиле верницима да приме манастирску цркву Свете Тројице.

А сада и сам преподобни жели да испуни своје пророчанство о свом провратку у Дивејево. Јер он за живота никад тамо није био, а својим моштима је обећао упокојење у

Дивејевској обитељи саграђеној његовим трудом, која се у наше дане препорађа његовим молитвама.

Драги моји, данас се дешавају значајни догађаји у духовном свету. Један од њих је дивно друго обретење светих моштију преподобног Серафима Саровског. Преподобни угодник Божји Серафим, који се равно седамдесет година мучио у заточењу својим нетрулежним моштима се вратио у Цркву. Године 1920. кад је Саровски манастир затваран његова рака је била отворена, и остаци великог старца земље руске су нестали и изгубио им се траг. Али се он није изгубио за нас, већ га је Господ сакрио и сачувао.

Његова Светост Патријарх Алексије II је у вези са овим значајним догађајем обраћајући се свима нама рекао да је преподобни Серафим у дане свог земаљског живота на почетку XIX века био она духовна ватрица крај које се грејала Русија већ више од једног века вођена насилно путем расцрквљавања и посветовњачења народног живота. Он је био општенародно прослављен првих година нашег века, уочи нових невиђено тешких искушења земље и Цркве.

И ево сад, кад поново улазимо у тешке године (премда се Црква данас не прогони она не може да не пати заједно са својим народом због свих његових недаћа), поново нам је јављен и ако тако може да се каже, видљиво нам приближен преподобни Серафим.

Данас сећајући се преподобног нарочито желимо да поменемо његово зачуђујуће, заиста благодатно умеће да се радује људима. “Радости моја!” овим речима је он дочекивао сваког госта. У наше дане, када су људи склони да у сваком непознатом човеку виде непријатеља, супарника, препреку, нам је толико потребно да се сетимо да се према ближњима можемо односити и на други начин.

Ниједан човек није одлазио неутешен из келије саровског старца. Надам се да ће он данас и наше молитве донети до Престола Свемилостивог Спаса, и да тада нећемо дуго чекати на наше духовно обновљење и оздрављење. Нека би дао Бог да сви ми постанемо причесници “Серафимове радости”.

Мошти преподобног, освећујући руску земљу ће се ради поклоњења многих људи до фебруара налазити у Александро-Невској Лаври, од фебруара до августа ће преподобни посетити Москву и биће у патријаршијској Јелоховској цркви. А до дана сећања на преподобног – 1. августа – његове мошти ће наћи мир и остаће да стално бораве у Дивејевској обитељи, коју је основао свети угодник.

И верујемо да ће преподобни Серафим који је за живота грејао љубављу људе, који су долазили код њега, и сад с некадашњом нежношћу згрејати изранављене душе. Само му приђи у мислима, обрати му се у молитви. И зачућеш срцем својим: “Радости моја, дођи, дођи код мене!”

Дирљиво је до суза срце које привлачи неизрецивом силом дивног старца Серафима. “Он је као свећа од једног пуда,” говорио је Вороњешки архиепископ Антоније, “увек гори пред Господом, како својим прошлим животом на земљи тако и садашњим својим дерзновењем пред Светом Тројицом.”

И управо у дане када је оскудица љубави у људима, када је у народу почела да се хлади вера, појавио се у блиставом ореолу љубави и светости преподобни отац Серафим Саровски чудотворац.

Радујемо се, пријатељи моји, што имамо међу нашим руским свецима тако дивног преподобног старца који је живео у славу Божију, чији смо се спомен данас окупили да молитвено прославимо. Из дубине срца наших ускликнимо: “Ублажајем, ублажајем тја,

преподобне отче Серафиме, и чтим свјатују памјат твоју, наставниче монахов и собеседниче Ангелов.” Амин.

2. (15.) јануар 1991. године

БЕСЕДА
у Недељу пред Божић, светих отаца

У име Оца и Сина и Светога Духа!

Пријатељи моји, проћи ће свега неколико дана и видећемо, осетићемо како дане нашег живота преображава светлост великог празника Христовог рођења. Црква ће објавити да се свету јавила светлост разума Христовим рођењем. Време и вечност, Бог и човек су се сјединили на дан Христовог рођења у јединствени животни ток ради човековог спасења.

Овај дан је толико велик да је Света Црква одредила дуготрајну припрему за њега четрдесетодневним постом и петодневним претпразновањем. Пет дана пре празника црквене песме су већ прожете предосећајем предстојећег празничног ликовања.

Овај дан је толико велик због тога што се у њему испунило највеће обећање Божије, дато људима о Спаситељу света који долази. А у претпразничне дане се помиње све што је претходило великом догађају појављивања Бога у телу на земљи.

Човечанство се припремало за рађање Спаситеља још од Адамових времена. Добивши у рају казну због преступа оно је у Адаму добило и обећање о великом догађају који ће се догодити једном кад “семе жене буде сатрло главу змије”, и кад човек поново пронађе изгубљени рај.

Две последње претпразничне недеље Света Црква молитвено помиње свете праоце и оце – праведнике Старог Завета, који су, добивши обећање о Искупитељу који долази, стрпљиво, марљиво и непрестано ишли Њему у сусрет постајући саучесници у великом делу спасења света. И нису случајно данас у Светом Јеванђељу била побројана имена која чине родослов Спаситеља света – Христа, а апостолска посланица је открила пред нама основу њиховог богоугодног живота – подвиг вере.

По речима апостола нећемо имати времена да наведемо све примере великих дела вере која су родила и одгајила једину Пресвету Мајку-Дјеву Која је примила у Себе Безграничног Христа Бога.

И нама је данас, пријатељи моји, нарочито важно не просто да чујемо списак имена која су се чула у Светом Јеванђељу, већ да иза сваког имена видимо живот човека са његовим добродетељима и подвизима, због којих је достојан нетрулежне славе и ушао у историју света као добри делатељ. Само ако то тако доживимо постаће нам очигледно да се величина људског живота одређује мером извршавања воље Божије.

Свет је величао много имена, али је протекло време и “нестаде сећање на њих”, потпуно су нестала из сећања нека имена као да их није било; а друга, некада велика, Бог данас ставља као пример великог и дубоког пада. А имена заборављена, некада исмејана, Бог васкрсава и ставља на свећњак како би њиховим светоносним животом обасјавао пут оних који путују житејским морем. И живи вечно сећање на оне који послужеше Богу вером, који послужеше делу спасења.

Данас ме, пријатељи моји, поука живота старозаветних праведника приморава да говорим са вама о вери. Јер се њихова величина одређује само вером, управо живом и делатном вером. Јер се без вере Богу не може угодити. А обратите на то пажњу, драги моји, да је њихова вера била неупоредиво тежа од наше, јер су се они хранили само обећањима Божијим, а нама светли велико дело искупљења које се ваћ остварило у свету.

Ако се пажљиво загледамо у живот и веру праведника Старог Завета неће нам бити тешко да оценимо себе и свој живот, да одговоримо на питање: “Јесмо ли у вери? Идемо ли за праведницима?” Нека нам њихов пример да мудрости на животном путу, нека и нас њихова вера научи вери у Бога.

Драги моји, откад је створен свет све остаје као што је било: човек обавезно треба да изабере једну од три воље – или вољу Божију, или вољу вражију или вољу своју. Искушења од света, плоти и ђавола прате сваког човека који се родио на свет. Ако будемо обратили пажњу на оно што је познато о праведницима схватићемо како су се и чиме они руководили у животу и моћи ћемо да спознамо чиме се ми руководимо у животу.

Пажљиво се загледајући у живот и историју народа обавезно ћемо, хтели ми то или не, морати да извучемо закључак: човек је био, јесте и биће гост, дошљак на земљи. Шта је то у овом животу што нам стално и неоспорно припада као наша својина? Па ми немамо ништа своје. Јер “лопови поткопавају и краду”, стихије владају над свим и над нама, ни у шта не можемо бити сигурни. Сутрашњи дан ће као лопов доћи и променити све на чему се данас темељимо. Будућност нам је тамна и непозната. Таква је судбина сваког човека на земљи.

Тако је било и с праведницима. Али је разлика у томе што су они непоколебљивом вером у Бога прихватили своју судбину као Божиј закон и прошли кроз живот предавши се у руке Божије, идући за Њим без размишљања, ма куда их Он водио, несумњиво верујући да за Бога не постоји ништа непознато, ништа тамно. Због тога су примили венце праведности, саткане од вере, страдања, несрећа и прогона и кроз сва искушења су прошли без противљења, без роптања. Навешћу неколико примера који потврђују моје речи.

“Вјером познајемо да је свијет ријечју Божијом свршен, да је све што видимо из ништа постало” (руски текст: да је видљиво настало из невидљивог) (Јевр. 11, 3). Велики праотац пророк Мојсије објављује целом човечанству велику тајну стварања света у својој богонадахнутој књизи Постања и објављује све као да је сам присуствовао његовом стварању и све видео својим очима. Чисти и праведници су беспоговорно примили откровење Божије, јер су имали јаку веру. А људском разуму су били потребни многи миленијуми да би разумео оно што је Мојсије видео очима вере и разумом боговидним. Кад човек чита књигу Постања диви се и клечи, поклања срце пред Богом који је вери слабог човека дао такву силу и власт.

И још један пример велике вере. Свети праведни Аврам је био славан и богат и земаљским богатством и вером. Он је живео у свом роду, на својој земљи у потпуном благостању. Али се јавио Господ и наредио му да оде из земље на којој је навикао да живи, где је све било добро, да остави све драго и рођено, да оде од онога у чему је Аврам био укоренен.

А куда? Господ то не говори, већ само обећава да ће показати обећану земљу и то не Авраму, него тек његовом семену, и да ће његовом потомству дати да њом влада. Није Аврам помислио своје, није пречуо, устао је и пошао незнано куда, не знајући шта га очекује у будућности. Није изнемогао Аврам у вери и као награда за верност чује се

обећање – реч Божија: “Учинићу од тебе велик народ... у теби ће бити благословена сва племена на земљи” (1 Мојс. 12, 2-3). И то је само један пример из Аврамовог живота.

А какву снагу вере и поверења у Бога је требало да има овај праведник да би на жртву принео сина свог Исака, у којем је Бог обећао њему величину читавог рода. Аврам је требало да принесе на жртву онога у којем је била скривена сва нада његовог живота и сав ослонац његове вере. Али он је био спреман да учини и то. Он није дао својим помислима и уму да устану против Божије наредбе. Подигао је руку на сина свога како би га принео на жртву Богу, и Господ је видећи верност слуге Својег, задржао његову руку.

И сва Божија обећања Авраму су се испунила. Његова вера није била посрамљена, иако он, живећи на земљи то и није видео. Господ га је назвао оцем свих верника. Сви истински верници су се зачињали у њему и постали његова деца по вери.

Али да ли ми тако верујемо? Да ли смо ми способни за веру када је “вера... тврдо чекање онога чему се надамо, и доказивање онога што не видимо” (Јевр. 11, 1)?

И колико се још примера може наћи у животу старозаветних праведника како бисмо их прихватили као пример за подражавање у нашем данашњем животу. Било је у њиховом животу дана процвата, када их је Господ обогатио земаљским благом, али су на смену тим данима долазили други кад је сјајније од злата у ватри огњеног испитивања блистала вера праведника. И као што је дане добробити, тако је и дане испитивања слала иста десница – десница Божија, праведна и непоколебљиво верна, која остварује спасење на земљи.

А то да се вера у Бога и они који верују у Бога увек подвргавају суровим прогонима и протеривањима, и то да је вера подвиг открили су нам старозаветни праведници и потврдили апостоли и сви свети хришћани свих времена. До дана данашњег верујући људи носе овај неоспорни доказ истинитости своје вере.

Подвргавани су прогонима и протеривањима истински праведници у старозаветна времена. Свети пророк Илија је снагом своје молитве васкрсао мртвог човека, а сам је био принуђен да се крије од прогонитеља и смрти у пећинама земаљским. Били су убијени због вере Јелеазар и седам младића Макавејаца са својом мајком Соломонијом који нису пожелели да се избаве од мучења и саме смрти по цену одрицања од вере.

Страх Божији је у истинским верницима био јачи од људског страха, надањивало их је обећање бољег – славног и блаженог васкрсења које води у Царство Небеско. И такви страдалници вере су у очима Божијим били вреднији од целог света.

Свети пророк Исаија, у чија је уста Господ ставио велика пророчанска обећања о рођењу Спаситеља Христа и Његовим крсним страдањима: “...Ето Дјевојка ће затрудњети и родиће Сина, и надјенуће Му име Емануило” (Ис. 7, 14), човек који је описао будућност тако да изгледа да не толико предсказује колико излаже историју минулих времена; пророк Исаија, овај велики од великих је показао подвиг страдања и вере, јер су га претестерисали дрвеном тестером зато што је разобличавао цара.

Друге праведнике вере је Бог чувао од несрећа, а некима је ради испитивања допустио да понесу различите несреће, патње и боли. По речима Јована Златоуста: “И једно и друго су чуда вере: и то што она (вера) чини велика дела; и то што трпи велике несреће.”

Ниједан старозаветни праведник који је послужио делу спасења света није добио обећано силазећи после смрти у провалију земаљску. Али су они учинили своје велико дело: припремили су свет за извршавање Божијег обећања, дали су Богу дар од људског рода – Мајку-Дјеву.

Сви су они живели великом вером очекујући спасење народа.
Ми живимо у време испуњених обећања.

Али једно обећање примамо на веру и ми – обећање да је Бог одредио за све земнородне људе и за читав свет једно време када ће праведници Старог и Новог Завета добити Царство Небеско које им је обећано – савршену награду за своју веру, за врлински живот, а грешници – муку вечну на дан великог Страшног Суда Господњег.

Дакле, драги моји, пријатељи моји, учимо се вери. Она нас учи да приносимо Богу жртву љубави, да сав живот и у радости и у несрећи предајемо Богу. Она нас учи да примимо и чувамо Божија откровења, Божија обећања. Страхом Божјим она ће нас оградити од потопа зла и непоштења које заплъскује свет. Вера ће постати наш спасоносни ковчег у којем ће крманош бити Сам Господ, Који ће нас довести до врата праведности. И несташе страх с којим гледамо на сутрашњи дан, јер шта је он - тај сутрашњи дан ако је ономе ко верује у Бога и живи у Богу обећана вечност.

Верујмо Богу вером живом и јаком, а Бог је Исти у сва времена. И као што није била узалудна вера старозаветних праведника, тако се утврђује и вера праведника Новог Завета од времена доласка Спаситеља до наших дана.

И Света Црква, узносећи молитвени помен старозаветним праведницима који су очекивали Рођење Христово и праведницима који су живели после испуњења обећања, нас који данас живимо по вери, зове: “Приидите вси, Христово Рождество верно предпразнуим... Гори и холми, взирајте, пророци богогласнији, ликујте, људије и јазници, восплесчите: всјех спасеније и просвјешченије близ наста, во градје Витлејемсте рождајемоје. Чистими очеси и чистими дејанији срести Јего потшчимсја” (канон претпразнества, песма 1).

“Тотовисја, Витлејеме, отверзисја всјем, Едеме, красујсја, Еврфато, јако Древо Живота в вертјепе процвјете от Дјеви: рај бо Оноја чрево јависја мислениј, в немже Божествениј сад, от његоже јадше, живи будем, не јакоже Адам умрем. Христос раждајетсја прежде падши возставити образ” (тропар претпразнества).

Амин.

21. децембар 1992. године (3. јануар 1993. године)

Б Е С Е Д А

у Недељу о митару и фарисеју и на дан
светитеља Григорија Богослова

У име Оца и Сина и Светога Духа!

Мили моји, пријатељи моји, три догађаја, сећања на три ствари треба истовремено да васкрснемо у свом срцу и уму. “Покајанија, отверзи ми двери, Жизнодавче...” се поново зачуло у храмовима Божјим. И осетио се тихи дах покајничког времена поста. Јеванђељски фарисеј и митар нагоне нас данас да завиримо у своје срце и у њему видимо или фарисејско: “...што нијесам као остали људи...” или да угледавши бездан греха у покајању у погнемо главу пред Богом с митаревим смирењем (Лк. 18, 11).

А зар дан упокојења великог васељенског учитеља и светитеља Григорија Богослова - 25. јануар 389. године, сећање које је преживело шеснаест векова, неће подсетити све нас на то да ће и за нас наступити час за који сви знамо да ће доћи, али не

знамо кад, који сви очекујемо, али га мало ко прижељкује – смртни час. И чиме ће се тада оправдати наша лукава савест пред Судијом Који све испитује? И кад упоредимо свој живот са животом Григорија Богослова и своју веру с његовом вером, зар се неће одмах из дубине нашег срца отети покајнички митарев уздах: “Боже! Милостив буди мени грјешноме” (Лк. 18, 13).

И како да се на данашњи дан не сетимо празновања иконе “Утоли моју тугу” у спомен на велико добро дело Мајке Божије у Русији 1771. године за време страшне недаће – куге, како да се не сетимо Оне Која и данас утољава нашу тугу?

Ова три догађаја су из разних времена, али сва три потврђују једно – да се људски живот одвија у оквиру Промисла Божијег и да се Творац дивно брине о Својој творевини. Господ учи, подучавајући нас и Својом јеванђељском речју и животима Својих изабраника, и одлучним упливом Божије благодати на људски живот снагом чуда.

Ево ми сад живимо непромишљено, немамо довољно пажње да у свом животу видимо трагове Божијег Промисла, не схватамо шта Господ хоће од нас у одређеним животним околностима. А све ово је због тога што заборављамо једини циљ боравка на земљи, то да је он – само пут у вечност. Заборављамо и често постајемо дрски богоборци, противници онога што нам је Бог одредио, не схватајући неоспорну истину да се једино крсним подвигом људског живота оцртава човеков пут у спасење – у блажену вечност. Само уска и тесна врата воде у Царство Небеско.

Али врата Божанственог милосрђа су отворена увек, од почетка до краја света. Само треба да се учимо и треба да размишљамо о томе како да отворимо врата окамењеног људског срца за сусрет са Богом.

Данас ћемо говорити о свему овом на примеру крсног пута живота великог васељенског учитеља и светитеља Григорија Богослова. И будимо пажљиви, драги моји, јер сам сигуран да ће богатство светитељевог живота сваком од нас открити управо оно што је потребно лично њему.

Будући светитељ Григорије се родио 328. године у Грчкој у племићкој породици: од православне хришћанке – мајке Ноне и оца незнабошца Григорија. Мајка, дубоко и искрено предана вољи Божијој, покорно је пролазила кроз искушење које јој је било послато – неверје супруга, и спојила је активан духовни живот с практичним, делатним животом. Молећи се за своје ближње она је поткрепљивала молитву снагом свога милосрђа и резултат њеног труда се убрзо појавио.

Светитељев отац не само да је просто поверовао у Христа и примио Свето Крштење, већ је ускоро постао прво презвитер, а касније и епископ Назијански. А колико суза и труда је такво преображење супруга коштало праведну Нону – зна само Бог.

Син је касније, сећајући се мајке са захвалном љубављу писао: “Мати моја, наследивши од оца свету веру, и на децу своју је метнула овај златни ланац. Носећи у женском телу мужествено срце, она се дотицала земље само ради тога... да би се кроз овдашњи живот припремила за живот небески...”

А венац Нониног живота јесте: њен супруг који је постао епископ, њен син Григорије – велики васељенски учитељ, светитељ и богослов, син њен Кесарије – лекар који је у лекарској науци достигао велике висине, али који је за своју највећу срећу и благо сматрао то што је православни хришћанин; а Нонина кћи Горгонија је у многим цртама свог живота поновила живот своје побожне мајке. Света Нона свету није оставила ништа осим живих споменика, деце своје, коју је носила у себи, а светитељ Григорије и дан-данас доноси свету њен мајчински труд за који нико није знао.

И зар пример живота богољубиве свете Ноне није упућен данашњим мајкама, јер главно дело жене-мајке, које јој је од Бога благословено и природно дато, јесте да буде заиста мајка-хришћанка зато што се у деци увек крије будућност света.

Кад је Григорије научио да чита из мајчиних руку је на поклон добио књигу живота – Свето Писмо. Притом мајка младићу открива тајну његовог рођења и истовремено му даје родитељско завештање за цео живот. “Испуни моју мајчинску жељу,” рече Нона, “не заборављај да сам те измолила од Господа, а сад се молим да будеш савршен...”

Касније се Григорије целог живота чудио свом изборању. “Христос ме је удостојио веома велике славе. Прво ме је даровао мајци која се молила из дубине срца, и сам (Господ) ме је примио на дар од родитеља, а затим је у ноћном виђењу уселио у мене љубав према целомудреном животу,” писао је светитељ Григорије.

Мајка је брижљиво гајила сина и у помоћ њеним настојањима чудо Божије је укрепило његову душу. Чудесан сан-виђење који је потресао његов дечији ум остао је у светитељевој свести као први значајан додир са светињом. У дубоком сну имао је виђење да поред њега стоје две предивне девојке у белим хаљинама. Дечак одмах осети да то нису обичне смртнице и на питање: “Ко су оне?” доби одговор: “Једна од нас је чистота, а друга целомудрије. Ми стојимо пред престолом Цара. Сине, сједини ум са нашим срцима да бисмо те узнеле на небеса и доведе те пред светлост Небеске Тројице.”

Чистота и целомудреност – ево пута ка Небеској Отаџбини, пута ка Богу.

И дечак ступајући у младост већ зна праву вредност врлине. Он зна да нису злато и богатство и сјај учености и премудрости истинско благо у животу, већ чистота срца и ума, целомудрије помисли и тела, и да само то треба чувати као зеницу ока. Григорије прима завет у детињству и проноси и чува га у младости. Управо због чистоте је Григорије могао од Бога да прими дар служитеља Речи.

Али вратимо се поново у наше дане, нама који желимо да будемо с Богом. Ко данас може да се усуди да каже да је и он сам сачувао ова велика блага у очима Божијим – чистоту и целомудреност и дао својој деци да то разумеју? А ако ове врлине нисмо сачували и ако их нисмо пренели на своју децу онда само митареву смирење, митарев покајнички глас могу да очисте душу заглибљену у прљавштину и да умију губаво тело.

Боже, милостив буди нама грешнима!

Обратимо се међутим, да бисмо се подучили, следећем периоду из живота будућег светитеља. Рано се завршило Григоријево домаће Григоријево. Богобојажљива мати, видећи чврстину синовљеве побожности, без страха пушта деветогодишњег дечака у далеке крајеве како би стекао потпуно и свестрано образовање.

Григорије се упућује у Кесарију, где је први пут срео младића Василија – такође будућег светитеља Цркве Христове. Из Кесарије одлази у Александрију, а затим у Атину. Свет је пред младићем распростро све своје богатство, али и све своје саблазни.

На прагу живота одраслог човека, на уласку у његов нови и пространи свет као Божије упозорење морем је почела да бесни страшна бура, праобраз будућих животних бура које су га очекивале. Двадесет дана, не надајући се да ће остати у животу лежао је на крми младић Григорије, молећи Бога да га “убиствене морске воде не лише вода Крштења које ће га очистити”. У то време он још није био крштен. Управо тада се младић заветовао Богу да ће цео свој живот посветити само Њему. И ако је прва његова тежња ка Богу била данак послушању у мајци, овај завет је већ свестан и добровољан избор уског и тешког пута за Господом.

Не можемо да прећутимо чудесно откровење које је Григорију било Богом дато у ово критично време његовог живота. Младићу је било откривено да га је управо мајчинска молитва спасила од погибије у воденој стихији. Један од Григоријевих сапутника је за време буре видео како је броду пришла Григоријева мати и како је чврстом и сигурном руком ухватила брод и повела га у тиху луку. Убрзо после тога невреме је престало.

А Григорије је, преживљавајући буру у души схватио да су његов живот и смрт у потпуности у Божјим рукама. И дошао је у престоницу империје, у бучни свет као човек скривеног срца. И живео је у њој потом као у пустињи. Његова храна је била пустињска храна, одећа – одећа крајње нужде. Живео је близу императорског двора, али од двора ништа није тражио. Касније се светитељ сећао: “Мени је пријатно парче хлеба, имам слadak зачин – со; и пиће трезвено – воду. Моје највеће богатство је Христос.”

А ако је Христос главни у човековом животу, онда је сав његов живот Њему потчињен. Због тога је, живећи у великом граду пуном саблазни Григорије знао за само два пута: први и бољи је водио у храм, други – учитељима светских наука.

Господ је послао младићу, како би га оснажио, истомишљеника и пријатеља са којим је заједно учио - Василија, који је касније назван Велики. Тако су они заједно почели да расту и да напредују учећи се да свој дух покоравају Богу, а тело – духу.

Можете ми се успротивити речима да су изузетно време и изузетне околности одгајиле ова два велика стуба Цркве. Али зар није у исто ово време и код истих учитеља учио и човек који је постао велики одступник и прогонитељ Цркве – Јулијан Одступник.

Да, њих тројица су такорећи седела у истој клупи и једно време се чак и дружила. Зашто се разилазе људски путеви?

То је сатанино дело. Широко је и простран пут који води у погибел, узак је пут који води у живот. Сваки човек сам бира.

Господе! Помози нам!

И данас, као у четвртном веку, светост и одступништво постоје једно поред другог у једном истом животу. Пазите како идете, све је једно поред другог – и спасење, и погибел.

Младићи Григорије и Василије су пример омладини нашег доба, они су чистотом живота стекли дубину разума. Завршивши школу са изузетним успехом обојица начинише још један важан корак ка Богу, ка светости. Заувек су умрли за свет и свет је умро за њих. Изучивши светске науке они се настанише у пустињи да би савршено изучавали главну науку живота – науку спознавања Бога – и да би се утврдили у свом знању и избору.

Тог времена светитељ Григорије се сећао са нарочитим осећањима. И он је тада, далеко од свих земаљских брига, далеко од светске буке желео да се чистим срцем и умом узноси ка Богу у току преосталог живота.

Међутим, други пут је за њега одредио Божански Промисао. Његова тежња ка личном подвигу била је принета на жртву Светој Цркви, коју су у то време раздирала многобројна јеретичка лажна учења. И због дара речи, који је Григорију био од Бога дат, он је био позван да служи Цркви. “Овај дар приносим Богу мом, овај дар Њему посвећујем – то је једино што ми је преостало и чиме сам богат; од свега осталог сам се одрекао по заповести Духа.”

Григорије је у тридесет трећој години био рукоположен за свештеника и за њега је завршено време учења. И изашао је будући светитељ на служење и проповед пратећи у свему вољеног Христа Спаситеља. Десет година је помагао свом оцу – епископу, пастирским служењем делећи с њим сав труд и тешкоће. По истеку ових десет година

светитељ Василије Велики, који је тада већ био архиепископ Кесаријски је рукоположио свештеника Григорија у епископа.

Какав епископ је Григорије могао бити? Он, који је од најранијег детињства прошао пут духовног узрастања у Богу, укључујући и пустиножителство, обогаћен свим знањима и спољашњег и унутрашњег, који је носио у себи светлост Божанственог знања – био је свет епископ. Епископ је био свет, али је свет грешан. А кнез овога света не подноси светост и на све начине се довија да је уништи. И лавина недаћа се обрушава на подвижника.

На катедру на коју је био постављен, епископа Григорија није га пустио да дође други архијереј којим је овладао дух супарништва. Једна за другом следи смрт светитељевих ближњих и само дубоки говори на гробу одају бол коју он носи у срцу. И само исцелитељски мелем молитве у самоћи даје снаге страдалнику. А ова тежњу ка пустињској осамљености светитеља Григорија не напушта у току целог живота: из пустиње је изашао само на позив Цркве, због дужности и послушања према њој.

У време када је светитељу било 50 година почиње његов најнапорији подвиг. У то време је Православна Црква у Константинопољу била у самртничкој агонији. Светлост истине треперила је само у катакомбама. Четрдесетогодишња владавина аријанства које је већ само по себи било страшна јерес, изнедрила је и друге многобројне секте. Заблудели народ који “сеђаше у тами и сенци смртној”, предавао се бесконачним “богословским” споровима и препиркама. Занатлије, продавци, трговци, сви су спорили о Божанствености Христа и ови спорови су рађали таква чудовишна богохулства да су људи неповратно пропадали. Оне, који су избегли ову напаст демон је држао у заробљеништву раскоши и мрских телесних страсти.

И у ово паклено гротло био је позван светитељ Григорије – смирени старац, погрбљен, изможден подвизима поста, молитве и суза. У Цариграду нико није озбиљно схватио његов долазак. У кући својих рођака светитељ је морао да уреди цркву коју је назвао “Анастасија”, што значи “васкрсење”. Светитељ је мислио да ту треба да васкрсне православно учење које је потпуно изгубило снагу у Константинопољу.

Његове прве службе и проповеди звучале су у празној домаћој цркви. Први, не баш пријатан, утисак који је старац и епископ оставио на народ убрзо је смењен дубоким чуђењем и поштовањем према њему. Гласно, убедљиво и сигурно звучале су његове речи.

Међутим, што се више људи окупљало око светитеља, прво слушалаца, а затим и молитвеника, то је већи био отпор ликујућег зла. Непријатељ рода људског којег је светитељ рађавао у главу устао је против њега са свом својом силом. И само је Бог чувао Свог изабраника. Архијереј је са паством више пута каменован и за време богослужења. Многи су се крстили у својој крви. Али обличје смрти није уплашило светитеља Божијег. И друге стреле је за његово срце спремао непријатељ сваке истине: клевету, мржњу, подсмех, издају оних које је привијао уз своје срце светитељ Григорије као рођену децу.

И ниједном архијереј није променио оружије Божије против непријатеља – трпљење, стрпљење, кротост. Дело Божије је сазревало његовом усрдношћу и доносило плодове. Светитељ Григорије је учио православне и смиривао јеретике силом Божанствене речи и све је једнако учио својим строгим и светим животом.

Тако се с непријатељем-ђаволом борио свети човек. Борио се за Цркву, за паству, за сваку заблуделу душу – борио се и побеђивао. Народ Божији је добио истинског пастира и препород Православља у Константинопољу је био завршен 380. године кад је император потврдио едикт против јеретика.

А последњу, најзначајнију победу велики васељенски светитељ и учитељ Цркве је извојевао 381. године на другом Васељенском Сабору којем је председавао светитељ Григорије лично. На овом Сабору је истина Божија однела коначну победу. Црква је добила до краја света непоколебљиви Символ вере – залог нашег спасења. Управо на Другом Васељенском Сабору је Дух Свети кроз свете оце допунио Символ наше вере, који је састављен у Nikeји. А светитеља Григорија је овај Сабор поставио за Константинопољског патријарха.

Међутим, Бог је одлучио да се љубитељ пустиње баш тада врати у пустињу. Ради мира у Цркви спречавајући несугласице на Сабору поводом свог избора за патријарха, светитељ је сам желео да се повуче у самоћу коју је волео од ране младости, за којом је и сад жудела његова душа.

Због труда који је уложио светитељ Григорије молио је Сабор да му допусти да се повуче. У опроштајној беседи он је свео све рачуне свог рада у славу Божију. Светитељ је говорио: “Опрости “Анастасија”, ти си добила име од побожности, јер си нам васкрсла учење које је до сада било презрено!

Опрости, место заједничке победе над јересју, Константинопоље, у којем постависмо скинију (Православну Цркву), која је четрдесет година лутала и путовала у пустињи!

Опрости, велики и славни храм, који си добио праву величину од Слова, храм који је преко мене постао Јерусалим!

Опрости, катедра – завидна и опасна висина.

Опрости, саборе архијереја, уважених по чину и годинама.

Опростите ми, ви који служите Богу пред свештеном трпезом!

Опростите, гостољубиви и христољубиви домови, помоћници моје немоћи!

Опростите, љубитељи мојих речи, опростите и парадни скупови...

Опростите, Источу и Западу!

За вас и од вас трпимо нападе: сведок овоме је Онај Ко нас помири. Изнад тога и више од свега ускликнућу:

Опростите, анђели, чувари и мог боравка овде и одласка мог одавде.

Опрости ми, Тројице, моје размишљање и укрепљење.

Децо, сачувајте предање.”

После овога се велики светитељ и учитељ Цркве удаљио у пустињу. Не напуштајући пустињу последње две године живота архијереј Божји, ревносан према истини Христовој, утврђивао је Православље својим писмима и стиховима. Светитељ је умро кад му је било шездесет две године. По смрти светитеља Григорија Црква му је наденула име Богослова, ученика Божијег, као светлом писцу и служитељу Свете Тројице.

А ево његове предсмртне песме: “Последњи подвиг живота је близу; тешка пловидба је завршена: већ видим казну за мрски грех, и видим мрачни тартар, пламен огњени, дубоку ноћ, срамоту разобличених дела, која су сада скривена. Али смилуј се, Блажени, и даруј ми макар вече добро гледајући милостиво на остатак живота мога!

Много сам патио и мисао моју обузима страх; да није можда већ почела да ме прати страшна вага правосуђа Твога, Царе? Нека сам понесем свој удео преселивши се одавде и радо уступивши срце напастима које ме изједају, али вама који будете живели после мене, дајем заповест: нема користи од садашњег живота, зато што овај живот има крај.”

Непознати су путеви Божији. “Много има мисли у срцу човјечијем, али што Господ науми оно ће остати,” – говори Свето Писмо (Прич.Сол. 19, 21). Пример светитељевог живота потврђује истинитост ових речи и његов пример је за нас потресан.

Цео светитељев живот је протекао у прогонима, сав у напорима, сав у великом трпљењу. Био је прогањан, а благосиљао је и самопожртвовано се трудио у славу Божију ради духовне користи света. Како је кратак био његов живот! Али за шездесет две године он је успео да учини толико да се и данас од његовог труда свет храни здравом храном духа.

Ево погледајте, драги моји, шта може да учини човек силом Духа, силом Божијом!

Испричао сам вам мало, али и ово нам омогућава да схватимо да немамо нимало основа да стојимо пред Богом као фарисеј. Погнувши своје главе треба да кажемо: “Да, Господе! Нисмо као остали људи који су умели да живе у Богу, који су умели са смирењем и потпуним поверењем да сматрају да су све недаће које си им Ти послао на животном путу на спасење.”

Да, ми нисмо такви, ми се не усуђујемо да се поредимо са њима. Ми смо слуге залудне.

Живот многих од нас је већ на заласку, а ми још увек нисмо ни почели да чинимо оно што нам је Бог наложио да учинимо на земљи. Боже, буди милостив нама, грешнима. Амин.

25. јануар (7. фебруар) 1993. године

Б Е С Е Д А
у Недељу о Страшном суду
ПОСТОЈЕ ЛИ ПАКЛЕНЕ МУКЕ?

По причи Н.А.Мотовилова из књиге
“Светило целог света преподобни Серафим”,
коју је саставио митрополит Венијамин (Федченков)
Париз, 1932. године

У име Оца и Сина и Светога Духа!

Пријатељи моји, данас, у Недељу сећања на Страшни Суд Божији, који ће доћи као лупеж, када ће се судити васцелој васељени, на дан када ће се коначно и неповратно решити судбина свих земнородних, оних који живе и оних које је смрт већ прогутала, кад ће свако од нас зачути или: “...Ходите благословени Оца Мојега; примите Царство које вам је приправљено од постања свијета”, или “Идите од мене проклету у огањ вјечни приправљени ђаволу и анђелима његовим” – желео бих да наведем сведочанство које је многим од вас непознато, сведочанство живог човека о истинитости адских мука које очекују оне који ће зачути страшну реч последње пресуде: “...идите од Мене...” (Мт. 25, 34, 41; 8, 23).

Да нешто кажем о овом сведочанству наводи ме бујица писама и лични разговори са многим људима који већ сад страдају од демонског насиља и бесомучности и који већ сада делимично долазе у додир са овим мукама. Веома-веома многи људи их сада осећају, али је врло мало оних који схватају шта се са њима дешава. И зато људи траже спасење и исцељење тамо где не могу да га добију.

Данашња прича ће свим страдалницима указати на једини истинити пут подвизавања и пут ка исцелењу – то је вера, молитве Цркве и Божија милост која се даје страдалницима у Тајнама Цркве.

Николај Александрович Мотовилов – “слуга Серафимов”, како је он сам себе волео да назива – јесте онај човек који је био удостојен чудесног исцелења по молитвама угодника Божијег, а касније и виђења сопственим очима сијања лика преподобног Серафима таворском светлошћу у благодати Светог Духа. Пошто је био човек ватреног и искреног срца он, како би заиста послужио сећању на оца Серафима, одлучи да лично отпутује у родни крај великог старца, у Курск и да сакупи податке о његовом детињству и раној младости, а такође да посети Кијево-Флоровски манастир. Ово путовање је имало веома тешке последице по Николаја Александровича: разболео се по Божијем допуштењу од непријатеља који је на њега излио своју освету због рада који је послужио прослављању угодника Божијег, оца Серафима. Околности које су претходиле болести Николаја Александровича Мотовилова и које објашњавају њен почетак су следеће.

Једном приликом у беседи с преподобним Серафимом разговор се дотакао непријатељских напада на човека. Светски образовани Мотовилов, наравно, није пропустио да посумња у постојање ове зле силе. Тада му преподобни исприча о својој страшној борби с демонима у току 1000 ноћи и 1000 дана. Ауторитетом своје светости, снагом своје речи у којој није могло бити чак ни труни лажи или преувеличавања старац је убедио Мотовилова у постојање демона не у привиђењима или маштањима, већ у правој и истинској горкој стварности.

Ватрени Мотовилов се тако одушевио старчевом причом да је од срца узвикнуо:

“Баћушка, како бих ја желео да се мало борим са демонима!”

Баћушка Серафим га уплашено прекину:

“Шта вам је, шта вам је, ваше Богољубље! Не знате шта говорите. Кад бисте знали да најмањи од њих својим ноктом може да преврне сву земљу не бисте се трсили да се борите с њима!”

“А, баћушка, зар демони имају нокте?”

“Ех, ваше Богољубље, веше Богољубље, и шта вас то уче на универзитету?! Не знате да демони немају ноктију. Приказују се са копитима, ноктима, роговима и реповима зато што људска уобразиља не може да замисли нешто одвратније. Они и јесу такви у својој гнусоби, јер их је њихово самовољно отпадање од Бога и њихово добровољно супротстављање благодати од анђела светлости, какви су били до пада, учинило анђелима такве таме и мрскости да се не могу приказати никаквом сличношћу са људима, а треба их приказати сличнима нечему – па се и приказују као црни и одвратни. Међутим, пошто су створени са силом и својствима анђела они поседују такве моћи које човек и све земаљско не могу да замисле, и најмањи од њих, као што сам вам рекао, својим ноктом може да преврне целу земљу. Само Божанствена благодат Свесветог Духа која се бесплатно даје нама, хришћанима за Божанствене заслуге Богочовека Господа нашег Исуса Христа, само она чини немоћним све сплетке и замке вражије.”

Тешко је тада било Мотовилову. Раније је, под заштитом преподобног могао да се не боји сатанске злобе. Међутим, лакомислени дрски изазов, по допуштењу Божијем није остао без последица – био је прихваћен.

Кад је Мотовилов после упокојења старца Серафима отпутовао у Курск није успео да сакупи овде много података о детињству и раној младости преподобног. Блиски рођаци који су се сећали оца Серафима у младости или беху умрли, или нису могли ничега да се

сете. Чак је и кућа у којој се преподобни родио и васпитавао била срушена, а на њеном месту су никле нове грађевине. Нашао се само један старац, баћушкин вршњак који је Мотовилову дао податке који су ушли у сва данашња издања житија преподобног Серафима.

Путовање у Курск и боравак у њему били су врло успешни. Олуја је Мотовилова чекала на путу кући у Вороњез. Мотовилов је на повратку из Курска морао да преноћи на једној од поштанских станица. Пошто је остао потпуно сам у соби за госте из кофера је извадио своје рукописе и почео да их прегледа при мутној светлости једне једине свеће која је осветљавала пространу собу. Један од првих записа који му је доспео у руке био је запис о исцељењу бесомучне девојке из племићке породице, Јеропкине, поред раке светитеља Митрофана Вороњешког.

“Замислио сам се,” пише Мотовилов, “како може да се деси да православну хришћанку која се причешћује Пречистим и Животворним Тајнама Господњим одједном може да обузме демон и то на тако дуго време као што је тридесет и нешто година. И помислио сам: глупости! Није могуће! Баш да видим како би се демон усудио да се усели у мене, кад често прибегавам Тајни Светог Причешћа!...”

У том тренутку окуружио га је страшан, хладан и смрдљив облак и почео да улази у његова грчевито стиснута уста. Ма како се несрећни Мотовилов одупирао, ма како да је покушавао да се заштити од леда и смрада облака који је улазио у њега, он је потпуно ушао на њега, без обзира на његове натчовечанске напоре. Руке као да су биле парализоване и нису могле да учине крсно знамење; мисао која се била заледила од ужаса није могла да се сети спасоносног Исусовог имена. Десило се нешто одвратно и ужасно, и за Николаја Александровича је наступио период најтежих мука.

Запис његовом сопственом руком даје овакав опис мука које је доживео: “Господ ме је удостојио да на себи самом, а не у сну или у привиђењу осетим три паклене муке. Прва је – од огња мрачног и неугасивог који се не може угасити ничим осим благодати Духа Светога. Ова мука је трајала три дана и три ноћи, тако да сам осећао да сам паљен, али нисам могао да изгорим. Са целог мене су по шеснаест или седамнаест пута у току дана скидали овај паклени пепео, што су сви могли да виде. Ове муке су прошле тек после исповести и причешћивања Светим Тајнама Господњим по молитвама архиепископа Антонија и по молитвама заказаним у свих четрдесет седам вороњешких цркава и манастира за здравље слуге Божијег Николаја са јектенијама.

Друга мука – у току два дана и две ноћи – љутог тартара пакленог, тако да огањ не само да није пекао, већ није могао ни да ме загреје. По жељи његовог високопреосвештенства (архиепископа Вороњешког Антонија) пола сата сам држао руку изнад свеће, и она је била потпуно изгорела, али се нимало није угрејала. Ово искуство је истинито и записао сам га на целом листу и потписао се својом руком, испрљаном пепелом од свеће.

Међутим, обе ове муке су ми, захваљујући причешћивању Светим Христовим Тајнама давале могућност барем да једем и да пијем и могао сам помало да спавам, и сви су их видели.

Али трећа мука паклена је била најгора, иако је трајала један дан мање од ових, јер је трајала само два дана и ноћ или нешто мало више, али је зато велик био ужас и патња неописивог и недокучивог. Како сам остао жив од ње! И она је нестала после исповести и причешћивања Светим Тајнама Господњим. Тог пута ме је њима причестио сам архиепископ Антоније из својих руку. Та мука је била – мука пакленог црва који не спава

и овог црва није видео нико осим мене самог и архиепископа Антонија; али сам ја читав био испуњен овим изузетно одвратним црвом који је пузао у мени целом и необјашњиво ужасно гризао сву моју унутрашњост, али се, излазећи кроз уста, уши и нос поново враћао у моју утробу. Бог ми је дао снагу против њега и могао сам да га узмем у руке и да га растргнем. Ово све изјављујем зато што је неопходно, јер ми је ово виђење дато одозго, од Бога, да не посмисли неко да се усуђујем да име Господње узалуд призивам. Не! На дан страшног Суда Господњег, Сам Он Бог, Помоћник и Покровитељ мој ће посведочити да нисам лагао против Њега, Господа и против Његовог Божанственог Промисла који је ово у мени учинио.”

Убрзо после овог страшног и за обичног човека несхватљивог доживљаја Мотовилову се јавио његов покровитељ, преподобни Серафим који је страдалника утешио обећањем да ће му исцељење бити дато приликом откривања моштију светитеља Тихона Задонског и да га демон који се уселио у њега неће више тако сурово мучити.

Заиста, овај догађај се одиграо након тридесет и нешто година и Мотовилов га је дочекао, дочекао је и исцељење по својој великој вери баш на дан обретења моштију Тихона Задонског 1861. године. Мотовилов је стајао у олтару, молио се и горко плакао што му Господ не шаље исцељење које је по обећању преподобног Серафима Саровског чекала његова измучена душа. За време певања Херувимске песме погледао је на горње место и видео на њему светитеља Тихона. Светитељ је благословио уплаканог Мотовилова и постао невидљив. Мотовилов је одмах осетио да је исцељен.

Дакле, драги моји, у многима се сада у недоумици рађа питање: “Како, зашто и због чега је тако страшна мука задесила верујућег човека?!”

Ми, драги моји, често заборављамо да је за Бога један дан као хиљаду година и хиљаду година као један дан. И да је наш земаљски живот време за куповину или вечних блага или вечних мука. Пошто је у земаљском животу био поред преподобног Серафима, Мотовилов је из љубави према њему желео да се од њега не одваја ни у вечности. И ето, по цену таквих страдања, трпљења и суза отишао је за преподобним, за његовом славом у вечност и човек-мирјанин.

Нека би дао Господ да нисмо узалуд чули данашњу причу. Нека Он једне надахне на стрпљење, у друге усели наду, треће заплаши реалношћу која нас очекује. И све нас надахне на очекивање доласка Господњег са трепетом и радошћу.

Господе, слава Теби за себе и за све, за све и сва. Слава Теби! Амин.

8. (21.) фебруар 1993. године

КРАТАК ПОЗДРАВ
у Прву Недељу Великог поста,
Победа Православља

Драги моји, пријатељи моји, чеда Божија, децо Свете Православне Цркве!

Данас је посебан дан – дан Победе Православља, дан победе Свете Православне, Саборне и Апостолске Цркве, победничке Цркве – Небеске и Цркве која војује – земаљске. И то је дан радости због оваплоћења Сина Божијег, због пуноће Божанства на земљи у Њему и због пуноће Божанства у телу Његовом – у Цркви Христовој.

А тело Његово су сви они који иду подвигом живота у вери и истини, наручју Цркве, то су сви почевши од светих апостола: сами апостоли и учитељи Цркве, њени патријарси, светитељи, свети оци и народ Божји – мирјани, који се придржавају истине вере, који су њоме живели, који њоме живе и сада. То смо сви ми, који смо се окупили после прве недеље постних подвига у цркви и који смо данас одевени у белу одежду оправдања, окусивши од божанственог живота, сједињујући се с Господом у Тајни Светог Причешћа.

Чули смо данас кад је читано Јеванђеље високу оцену и похвалу од Господа Који испитује срца дату будућем апостолу Натанаилу: “...Ево правога Израиљца у коме нема лукавства” (Јн. 1, 47). И то је похвала хришћанину, то је похвала оној Цркви за коју је Господ казао: ево Цркве у којој нема лукавства, нема празних људских измишљотина, која је сва истинита у свом свом учењу, тајнама, богослужењу, управљању, у свем свом устројству.

Управо та Црква је по речима апостола Павла – “... стуб и утврђење истине” (1 Тим. 3, 15), то је славна Црква која нема прљавштине или порока. Каквим крвавим подвизима, каквом борбом са непријатељима истине, каквим и коликим смртима ревнитеља чистоте, светости вере и Цркве је стечено, сачувано и нама предато Православље!

Данас видимо земаљску Цркву изранављену, оптерећену разноврсним несрећама и жалостима (а то је готово стално стање Цркве Православне од дана њеног оснивања) и питамо се: има ли човек чему да се радује? Али знајте, драги моји, да ће се Победа Православља у Цркви увек славити, јер то није славље због видљиве славе Православља, него због оног јединог што свету даје живот и што сада не могу да одузму више никакве спољашње несреће и никави непријатељи – то је победа Божанствене љубави према свету и вечни живот света у тој љубави, од те љубави.

А за нас, за сваког од нас остаје само појединачно питање – хоћемо ли ми бити учесници у овој Божанственој љубави? Хоћемо ли сачувати себе и хоћемо ли сачувати за своје потомство оно што нам је дао Сам Христос и што су предали у чистоти Његови верни следбеници у Цркви?

Дакле, запамтимо, драги моји, да бисмо заиста били православни хришћани треба да имамо живо и стално општење са Православном Црквом у њеним молитвама, учењу и Тајнама, треба да знамо своју веру, да је изучавамо, да будемо прожети и живимо њеним духом, да се руководимо њеним правилима, заповестима и уставима. А главно је – треба стално да поново успостављамо у себи дубоким покајањем обличје истинског православног хришћанина по примеру светих Божјих људи који су живели у сва времена.

Прва Победа Православља је била установљена када је Црква у борби са иконоборством одбранила своје право и дуг да се поклања иконама Христа, Мајке Божије и светаца, и самим тим одбранила и истину Богооваплоћења. А сада Црква наставља да слави и славиће до краја постојања света појаву у њему икона Живога Бога. Јер и сада Бог открива Себе у људима који су стекли и који показују ово драгоцену благо, овај једини бисер, којег није вредан читав свет – богоподобје човека у светости живота.

Дакле, помолимо се сад, драги моји, онима који су нам светашћу обасјали и обасјавају пут ка истини.

Помолимо се и за оне који својим трудом и болом чувају у наше дане верност истини Божијој.

Замолимо Господа да ни ми не будемо туђи овој верности и овом труду. Амин.

2. (15.) март 1992. године

БЕСЕДА
у Недељу 3. Великог поста

ПРИИДИТЕ ВЈЕРНИЈИ, ЖИВОТВОРЈАШЧЕМУ
ДРЕВУ ПОКЛОНИМСЈА

У име Оца и Сина и Светога Духа!

“Приидите вјернији, Животворјашчему Древу поклонимсја...” зове данас Света Црква децу своју ка подножју Часног и Животворног Крста Господњег. То нам се Голгота, прекорачивши време, приближила, проничући у нашу свест и подсећајући на себе. Јер се на њој вазнео Крст који је лествица ка небесима, и на Крсту Онај Ко је рекао: “...Ја сам пут и истина и живот...” (Јн. 14, 6).

Христов Крст је велика спасоносна сила свих земнородних. Он се простире и у дужину свих времена и у ширину по свим местима, његова висина је до неба, а дубина до бездана паклених.

А данас, на дан преполовења спасоносног посног подвига, Господ снисходи ка онима који су се уморили и изнемогли под бременом поста, дарујући им Своју љубав и снагу и кратко подсећање да се они још увек нису до крви борили са грехом. Господ нас данас подсећа и на искључивост, истинитост спасоносног пута – пута Крста и страдања – и надањује на њему надом. Светлост Христовог Васкрсења се види само са Крста.

Животворно Крсно Дрво – Крст Христов је одгајен на земљи Божијом љубављу према људима како би погибелни крст од дрва познања добра и зла, који је човек узео на себе самовољом и непослушањем према Богу претворио у спасоносни Крст, који поново отвара врата раја.

Христов Крст је узнет над светом од времена спасоносних страдања Господа. Али и сваки човек који је дошао на свет од рођења наслеђује крст својих прародитеља и стално га до краја дана својих носи у животу. А земља - долина плача и туге, место човека који је преступио Божију заповест – је пуна туге и патње. Чичак и трње греховних навика и страсти с којима смо се сродили и којима се наслађујемо истовремено рањава душу и распламсава живот.

Загледајте се, пријатељи моји, у живот људи ван Христа. Како се он често завршава духовном смрћу много пре физичке смрти. **Зло и грех прождиру у човеку све људско, зло је незасито, и незасит је човек у злу.** И то је такође страдање, али не спасоносно страдање; плата за ово страдање ће увек бити неминовна смрт и погибелъ душе. Испразан је и жалов животни крст без Христа, ма како тежак био.

Човеков крст може да се преобрази у спасоносни крст тек онда када људи са њим крену за Христом.

Христос Спаситељ наш “...гријехе наше Сам изнесе на Тијелу Својему на дрво, да за гријехе умремо, и за правду живимо...” (1 Петр. 2, 24).

Крст Христов је постао знамење славе Самог Христа и оружје Његове победе над грехом, проклетством, смрћу и ђаволом. И ми данас, стојећи пред Крстом Христовим, осећајући на раменима тежину својих животних крстова треба пажљиво да се загледамо у

једини спасоносни Крст Христов, како бисмо у Христу препознали истину живота, како бисмо схватили њен светли смисао.

И данас нам пред Крстом Господњим, Свето Јеванђеље чију благу вест чујемо и са Крста Господњег – слика Божанственог Страдалника, објављују за наше спасење свесвету заповест: **“... ако ко хоће за Мном ићи, нека се одрече себе, и узме крст свој и иде за Мном”** (Мт. 16, 24).

Пријатељи моји, отргнимо се од земље, погледајмо на Крст Христов, пред нама је пример потпуног и истинског самоодрицања. Он, Који је Син Божји, дошао је у свет у обличју слуге, понизио Се и био послушан чак до смрти и то смрти на крсту. Он се одрекао самог живота како би нас спасио. А нас зове Господ Спаситељ да се одрекнемо греха и смрти коју грех храни.

Дело нашег спасења почиње од одрицања од себе и своје греховности. Треба се одрећи свега онога што чини суштину наше пале природе и треба усвојити одрицање од самог живота, предавање живота вољи Божијој у потпуности.

Госпoде! Ти све знаш; чини са мном шта хоћеш.

Своју овоземаљску истину треба да признамо пред Богом као љуту неистину, свој разум, као потпуну неразумност.

Самоодрицање почиње борбом са собом. И победа над собом је најтежа од свих победа због снаге непријатеља, јер сам ја сам свој непријатељ. И ова борба је најдужа, јер се завршава тек са завршетком живота.

Борба са собом и борба са грехом ће увек остати подвиг, а то значи биће патња. И она, наша унутрашња борба, рађа и друго, још теже страдање, јер ће у свету зла и греха човек који иде путем праведности увек бити туђ у животу света и сретаће непријатељство према себи на сваком кораку. И са сваким даном ће подвижник све више и више осећати своју несродност са околином и доживљавати је са болом.

А самоодрицање неминовно даље захтева да ми у свој пуноћи почнемо да живимо за Бога, за људе, за ближње, да свесно и без роптања примимо и покоримо се свакој жалости, свакој душевној и телесној боли, да их прихватимо као допуштење Божије на корист и спасење душа наших. Самоодрицање постаје део нашег спасоносног крста. И само самоодрицањем можемо да подигнемо свој спасоносни животни крст.

Крст је оруђе погубљења. На њему су разапињани преступници. И ево правда Божија и мене зове на крст као преступника Закона Божијег, јер мој плотски човек који воли спокој и безбрижност, моја зла воља, моје преступно самољубље, моја гордост се до сада противе живоносном Закону Божијем. Ја се већ и сам спознавши силу греха који живи у мени и окривљујући себе, као за спасоносно средство хватам за муке мог животног крста. Свест да ће само муке које се трпе ради Господа учинити да постанем Христов, да ћу постати учесник у Његовој земаљској судбини, а значи и небеској, надахњује на подвиг, на трпљење.

Крст Христов, ексери, копље, трње, богоостављеност – то су непрекидне патње Голготе које се ничим не олакшавају. И сав земаљски живот Спаситеља од рођења до гроба јесте пут ка већем страдању, али с њим и прелазак у све већу силу, пут Његов до смрти, која је прогутала смрт. “Где је твој жалац смрти, где је пакле, твоја победа?”

Страшан је Христов Крст. Али ја га волим – он ми је родио ни са чим неупоредиву радост Светог Васкрса. Али овој радости могу да се приближим само са својим крстом. Морам добровољно да узмем свој крст, морам да га заволим, да признам да сам га потпуно достојан ма како тежак он био.

Узети крст значи великодушно подносити подсмех, ругања, прогоне, муке, којима ће греховни свет штедро обасути послушника Христовог.

Узети крст значи претрпети без роптања и жалби тешки, никоме невидљиви труд над собом, невидљиве муке и мучеништво душе ради испуњења јеванђељских истина. То је и борба са духовима злобе, који ће са јарошћу устати на онога ко пожели да збаци са себе јарам греха и да се потчини Христу.

Узети крст значи добровољно и усрдно се потчинити лишавањима и подвизима којима се обуздава плот. Живећи у телу морамо да научимо да живимо ради духа.

И нарочиту пажњу треба да обратимо на то да сваки човек на свом животном путу треба да подигне **баш свој крст**. Крстова има безбројно мноштво, али **само мој** лечи моје ране, **само ће ми мој** бити на спасење, и **само мој** ћу понети уз помоћ Божију, јер ми га је дао Сам Господ.

Како да не погрешим, како да не узем крст по својој вољи, по оној вољи која у првом реду и треба да буде разапета на крсту самоодрицања?! **Самовољни подвиг је крст који човек сам прави**, и ношење таквог крста се увек завршава великим падом.

А шта значи свој крст? То значи ићи у животу својим путем, који је за свакога одређен Промислом Божјим и на том путу поднети управо оне муке које Господ допусти. (Ако си дао завет да ћеш да се замонашиш – не тражи да се ожениш, ако си везан породицом немој да тежиш да се ослободиш деце и супруге.)

Не тражи веће муке и подвиге од оних које постоје на твом животном путу, - то те гордост скреће с пута. Не тражи да се ослободиш мука и труда који су ти послани, - то је самосажалевање које те скида са крста.

Твој крст значи бити задовољан оним што одговара твојим телесним снагама. Дух надмености и самообмане ће те звати на оно што не можеш да испуниш. Не веруј ласкавцу.

Како су у животу разноврсне муке и искушења, које нам шаље Господ како би нас излечио, како су различити код људи и са најснажнијим телесним снагама и здрављем, како су разноврсне и наше греховне немоћи.

Да, **сваки човек има свој крст**. И овај крст је сваком хришћанину заповеђено да прихвати са самоодрицањем и да иде за Христом. А ићи за Христом значи изучити Свето Јеванђеље тако да нам оно постане делатан водич у ношењу нашег животног крста. Ум, срце и тело свим својим покретима и поступцима, јавним и тајним морају да служе и да изражавају спасоносне истине Христовог учења. И све ово значи да сам дубоко и искрено свестан лековите силе крста и да оправдавам суд Божји нада мнош. И тада мој крст постаје Крст Господњи.

“Госпode, у ношењу крста мога, који ми посла десница Твоја укрепи мене чије су снаге на измаку,” моли срце. Срце моли и тугује, али како се оно већ и радује слатком покорношћу Богу и свом учествовању у страдањима Христовим. И ово ношење свог крста без роптања са покајањем и славословљењем Господа је велика сила тајанственог исповедања Христа не само умом и срцем, него самим делом и животом.

И драги моји, тако неприметно у нама почиње нови живот, када више “... не живим ја, него живи у мени Христос” (Гал. 2, 20). Чудо несхватљиво телесном уму се дешава у свету – спокојство и рајско блаженство се настањује тамо где су очекивани само јецаји и сузе. Живот испуњен највећом тескобом славослови Господа и одбацује од себе сваку помисао на жалбу и роптање.

Сам крст, који се прихвата као дар Божји рађа захвалност због драгоцене судбине да будемо Христови подражавајући Његовим патњама, родиће и нетрулежну радост за тело које страда, за срце које се мучи, за душу која тражи и која је нашла.

Крст је најкраћи пут ка небу. Христос је сам прошао њиме.

Крст је потпуно поуздан пут, јер су њиме прошли сви свети.

Крст је најистинитији пут, јер су крст и страдања – удео изабраних, то су она тесна врата којима се улази у Царство Небеско.

Драги моји, поклањајући се данас Крсту Господњем телом и духом, привијмо и ми наше мале крстове уз Његов велики Крст како би нас Његове живоносне силе нахраниле својим соковима да наставимо подвиге Великог поста како би испуњавање заповести Христових постало једини циљ и радост нашег живота.

Поштујући данас Часни крст Христов с покорношћу вољи Божијој заблагодаримо Му за наше мале крстове и ускликнимо: “Сети ме се, Господе, у Царству Твојем.” Амин.

13. (26.) март 1995. године

БЕСЕДА

у Недељу 4. Великог поста о преподобном
Јовану Лествичнику и његовој “Лествици” и
о преношењу моштију светитеља
Тихона Патријарха Московског и целе Русије

У име Оца и Сина и Светога Духа!

Четврту недељу Великог Поста Црква Христова посвећује сећању на преподобног Јована Лествичника, или како га још називају, писца “Лествице”. У овој одредби Цркве види се дубоки смисао. Јер је пост у потпуности везан за покајање.

Али шта значи покајати се? Зар то значи само побројати своје грехове и рећи – грешан сам? Не! То је премало за покајање. Покајати се значи променити грешне мисли и осећања, исправити се, постати другачији. Постати добро свестан својих грехова, осетити тежину пада у грех. Али уместо оскрнављеног живота, који брише Господ Исус Христос у покајању треба почети стварање новог живота, живота по духу Христовом. Потребно је напредовање, духовно усхођење “у све већу снагу” као по степеницама лествице.

Преподобни Јован Лествичник нам је оставио дивно дело под називом “Лествица” у којем се садржи учење о усхођењу ка Господу. По саветима “Лествице” се хришћанско узрастање и напредовање постиже кроз подвиге. Господ човеку даје благодат на путу ка Царству Божијем, али се од човека захтева самоодрицање и труд.

“Лествица” се састоји од тридесет беседа (глава), као степеница – по броју година Господа Исуса Христа до Његовог ступања на проповед.

Првом степеницом преподобни сматра одрицање од земаљских пристрасности. Затим следе: непристрасност, живот без крова над главом, послушање, покајање, сећање на смрт, плач, кротост. Даље се откривају страсти и остала греховна стања, дају се упутства за борбу са њима. Затим се приказује пут добродетељи, чија је мајка “свештена и блажена” молитва. А крунише се “Лествица” савезом три добродетељи – вере, наде и љубави.

Осврнимо се укратко на живот преподобног писца.

Свети Јован Лествичник је живео у VI веку. Стекао је добро образовање, али је оставио свет и као шеснаестогодишњи младић ступио у Синајску обитељ где га је у двадесетој години у монаштво постригао старац Мартирије. Свети Јован је деветнаест година живео са својим старцем у потпуном послушању. Животописац преподобног Јована раифски Монах Данило, каже да се свети Јован који је био шеснаестогодишњи младић телом попео на Синајску гору, а душом – на гору небеску.

После старчеве смрти свети Јован се удаљио у Синајску пустињу Фола и овде се у великим подвизима, у непрестаној молитви подвизавао четрдесет година у дубокој скрушености срца и плачу. Место његових подвига је била тесна пећина коју су људи звали сузоточна. Овде се преподобни повукао из општежитија како монаси не би чули његове јецаје, а његово ридане и јецаји су били веома јаки. Пост, молитва, сузе, тиховање, писање књига – ево од чега се састојао подвижнички живот светог Јована. Сваке суботе и недеље је долазио у обитељ ради молитве на богослужењу, причешћивања Светим Тајнама и беседе са оцима.

После четрдесетогодишњег живота у подвизима преподобни Јован је изабран за игумана Синајске обитељи. Овај избор је одозго био већ одавно предвиђен. Кад је старац Мартирије једном са својим учеником Јованом, тада још младићем дошао код Анастасија Великог зачуо је од аве Анастасија питање: “Одакле је овај младић и ко је извршио постриг.” Мартирије одговори: “Он је слуга твој, оче и ја сам га постригао.” Тада Анастасије рече: “Ко би могао да помисли да си ти постригао игумана синајског?”

Други пут су се ава Мартирије и Јован упутили код великог Јована Саваита. Овај устаде, нали воде, опра ноге Јовану и целива му руку. Када је ученик Саваита Стефан упитао свог старца зашто је тако урадио он одговори: “Веруј ми, чедо, не знам ко је овај младић, али сам ја примио игумана синајског и опрао ноге игуману.”

Живот самог преподобног Јована је заиста био лествица. Преподобни је из искуства знао истински духовни живот и зато је на молбу раифског игумана Јована написао “Лествицу”.

Зар није тачно, браћо и сестре, да дело у којем се садрже тако ретка духовна искуства и тако дивни душеспаситељни савети завређује да обратимо на њега пажњу и да га прочитамо макар из радозналости у ове дане поста и покајања? Ко може то да учини и не учини, казниће сам себе, јер ће лишити своју душу веома здраве и слатке хране. А онима који немају Јованову “Лествицу” ми ћемо се потрудити да позајмимо, показујући је с времена на време и нудећи је на општу употребу са свештеног амвона.

Драги моји, у данашњу недељу у престоном граду Русије – Москви дешава се још једно велико славље и велики догађај у духовном животу наше многострадалне домовине.

Дате су Православној Русији на свеопште поклоњење, као живи пример верности Богу до полагања живота, мошти Његове Светости Патријарха Московског и целе Русије Тихона. Његов животни пут се завршио пре шездесет седам година на дан Благовести Пресветој Богородици. Навршио се седмогодишњи период откако је светитељ Тихон постао патријарх, што је у суштини за њега било непрекидни крсни пут и Голгота и што је данас заблистало светошћу очигледном читавом свету.

Данас се у Москви, завршавајући Сабор руских епископа, преносе мошти светог патријарха Тихона од места где су биле закопане и скривене, из мале цркве у велику цркву Донског манастира.

Дођи, Русе, и види и поклони се и поучи се и оснажи се од силе духа онога ко је у гробу добио од Бога силу и власт да помаже живима! Поучимо се посредством данашњег догађаја закону Божијем, како бисмо вечно живели у Богу и с Богом.

“Ако Господ неће градити дома, узалуд се муче који га граде; ако неће Господ чувати града, узалуд не спава стражар” (Пс. 126, 1).

Узалуд су се седамдесет пет година трудили градитељи нове Русије кренувши путем богоборства (градитељи Вавилонске куле им нису били довољан пример). Узалуд су уништавали сваку појаву духовности и светости носилаца ових Божјих дарова, кријући је под земљом и у водама, у клевети и у лажи, и у свакој неистини.

И као што се сунце, пролазећи кроз прљава места не испрља, тако и ова светила Божија излазе чиста и одражавају сјај Вечног Сунца – Бога. Испод сасуда у одговарајуће време Господ извлачи ове чисте миомирисне свеће и пали их на црквеном свећњаку Русије.

Једанаести сверуски патријарх Тихон је у тешке, смутне дане муке примио на себе од Бога подвиг да објављује руским људима речи истине и љубави. Заједно са свим народом патио је и плакао патријарх над пониженом домовином. “Одрецимо се старог света и изградимо рај на земљи – без Бога, без хришћанске савести, без послушања завета предака – објављивали су нови владари, - а ко не буде желео наш земаљски рај, ко не поверује у нас, ко не прими нашу веру – њега ћемо убити.” И таквом страшном програму се супротставио свети патријарх Тихон. Седам и по година је он творио дело Божије, трпећи поруге и насиље, не једном спреман да прими мученичку смрт од злочиначке руке.

Свети патријарх је за разлику од злобног духа времена који је владао у те дане остао олицетворење кротости, доброте и срдчности. Савременици су га једнодушно признавали за народног молитвеника и старца целе Русије. Још тада, за живота патријарха они су у њему налазили истинску “светост велику у својој једноставности”.

У делима Цркве патријарх Тихон је био непоколебљив и чврст, нарочито приликом заштите Цркве од непријатеља. Његове речи нам могу користити и сада у наше дане када Црква поново доживљава мноштво мука и недаћа. “Нека погине моје име у историји, само нека то буде на корист Цркви.”

И као што је патријарх Тихон чувао Цркву у чистоти Православља за време црквеног хаоса, прогона и раскола, тако нас и данас позива да следимо његов пример, да идемо његовим путем.

“Трех је развратио нашу земљу, очистимо срца покајањем и молитвом,” проповедао је светитељ Тихон нашим бакама и декама. Зар његов глас неће доћи и до нас, њихових унука, данас када страшни ветар несрећа улеће без изузетка на свака врата? Ми већ видимо како су се остварила многа пророчанства светих људи, и чаша Божијег гнева се и даље излива на богоборачки свет. А Бог се не да ружити. И сви смо ми сведоци томе. Трпе поругу пастири и овце стада Христовог, али они који трпе и у трпљењу славе Бога устају у слави и сили. И после смрти они настављају своје дело – носе своју веру, своју проповед о Богу и животу у Богу свим људима.

Желео бих да вас подсетим на речи смиреног патријарха-мученика, које је он изговорио после једног од многобројних атентата на њега. Овим речима светитељ се захвалио народу за љубав и молитве: “Покоран вољи Божијој, остајем спокојан за своју судбину... и ако ми Господ пошаље мирну смрт... нека је благословено име Господње. Али ако ми је суђено да проживим мало дана и да умрем или од ножа или од метка, или неком другом насилном смрћу, и ако се не буде знало место где будем сахрањен – нека буде

воља Божија; ја нисам бољи од сабраће моје, која су тако већ умирала. Желео бих само да таква смрт послужи на очишћење многих грехова мојих и да је Господ прими као жртву миомирисну за људе...”

Господ је примио молитве-размишљања Свог угодника и ми смо сада томе сведоци.

25. марта 1925. године на дан Благовести Пресветој Богородици, на дан почетка спасења човечанства починуо је у Богу Његова Светост Патријарх Московски и целе Русије Тихон. Починуо је и Бог га је сакрио за неко време, јер је само Господ могао да сачува његове мошти од свепристуног духа злобе, који уништава сваку појаву светости у наше време.

Године 1989. по Божијој вољи је прослављен Његова Светост Патријарх Тихон. То се догодило 26. септембра, на дан сећања на светог апостола и јеванђелисту Јована Богослова – апостола љубави, што је врло значајно и има тајанствени смисао. У животу Божјих људи, као у животу сваког човека, ништа се не дешава случајно, јер светом управља Бог, код Којег све постоји у хармонији, уређује се са смислом. Само човек треба да има очи да види.

Основно знамење целог живота патријарха Тихона, по његовим речима биле су речи светог Јеванђеља по Јовану које је духовним слухом зачуо на дан свој архијерејске хиротоније: “Симоне Јонин! Љубиш ли Ме?” обраћа се Господ ученику (Јн. 21, 15). И ове речи Господа су звучале за Патријарха као питање увек, читавог његовог живота: “Тихоне! Волиш ли Ме?” И он је увек одговарао: “Да, Господе, Ти знаш да Те волим!” Он Га је волео чак до смрти, свим животом својим, свим делима својим.

И исто ово питање је Његова Светост Патријарх немо постављао свакоме кога би срео на свом животном путу. И ове речи је упућивао и руској пастви: “Русијо, волиш ли ти Господа?” И многи, многи подвижници његови су му одговарали верношћу љубави идући за својим патријархом и оцем чак до крсне смрти, до светости своје.

А у наше дане Русија чује ово питање сада већ од моштију светитеља Тихона. Јер нам сада само речи: “Да, Господе, волимо Те,” оваплоћене у живот обећавају живот. А неодлучност, колебљивост и равнодушност нам обећавају смрт и то не само духовну, већ и телесну смрт.

Живот Његове Светости Патријарха Тихона нас подсећа на Бога. Живот Његове Светости Патријарха Тихона сведочи о Богу. Његов живот, смрт и упокојење са светима позивају Русију да се пробуди од духовног сна, како би оживела у Богу.

22. фебруара 1992. године догодило се чудо обретења моштију Његове Светости Патријарха Тихона. А сасвим недавно нико није ни размишљао о томе; знало се да су одмах после погребења патријарха Русију преплавиле гласине да су његови остаци уништени. Ко је ширио ове гласине? Неко ко је мислио зло или ко је мислио добро? Бог зна. Ко се усуђује да оцењује оно што се тада десило! Тек сада ћемо схватити и заблагодарити Богу, јер је и то дело руку Божјих. Он је чувао.

Али ево, настало је време и поново је Русији потребна проповед вере, а ко ће је изговорити боље од оног чији је живот живо сведочанство вере. И опет се дешава чудо – зловна рука, желећи да причини несрећу поново отвореном дому Божијем – Донском манастиру, пали злочиначки пожар. Али је из овог злог огња засијала светлост благодатна – свете мошти.

Управо у вез са пожаром и опоравком храма који су уследили појавила се мисао да се провери истинитост гласина. И показао је Господ свету мошти Свог угодника.

Патријарх је био духовни вођа руског народа у тешко време. Он је то и даље и у данашња за Русију тешка времена раскола, подела и падова.

И дело Цркве у таквим искушењима је да надањује, да обједињава народ ради спасења домовине, вером и истином служећи јединству под духовним вођством Његове Светости Патријарха Московског и целе Русије. И управо ради тога се окупио претходних дана у Москви Сабор руског епископата у ширем саставу како би укрепио оне који се колебају, охрабрио малодушне, разобличио заблуделе, како би помогао свима којима је помоћ потребна.

И значајно да ће Архијерејски Сабор завршити дела своја крај кивота с моштима светитеља Тихона узносећи захвалност за Сабор који је одржан и молећи за молитве светог Патријарха пред Престолом Господњим.

Ми ћемо присајединити своје молбе и молитве молитви патријарха-мученика за Цркву нашу, за Отаџбину нашу и изговорићемо предиван тропар који је написан за светитеља Тихона. Ево га, чујте га!

Тропар, глас 1

Апостолских преданиј ревнитеља и Христовој Цркве пастирја доброга, душу своју за овци положившаго, жребијем Божијим избранога Всеросијскога Патријарха Тихона восхвалим и к њему с вјероју и упованијем возопиим: предстателством свјатителским ко Господу Церков Рускују в тишиње собљуди, расточенаја чада јеја во једино стадо собери, отступившија от правија вјери к покајанију обрати, страну нашу от междоусобнија брани сохрани и мир Божиј људем испроси.

(Апостолских предања ревнитеља и Христовој Цркви пастира доброга, који душу своју за овце положи, жребом Божјим избраног Сверуског Патријарха Тихона усхвалимо и њему са вером и уздањем ускликнимо: заступништвом светитељским пред Господом Цркву Руску у тишини сачувај, расута чеда њена у једно стадо окупи, оне који одступише од праве вере покајањ у обрати, земљу нашу од међусобних борби сачувај и мир Божји људима измоли.)

Амин.

23. март (5. април) 1992. године

БЕСЕДА

на дан интронизације Његове Светости Патријарха
Московског и целе Русије Алексија II

У име Оца и Сина и Светога Духа!

Драги моји, пријатељи моји, данас је дан сећања на Све свете, који су од века Богу угодили. И овај дан је за све нас посебан и празничан, јер сви наши небески покровитељи данас у радосној слави, пред Престолом Божјим, узносе молитве за народе у којима су живели; за царства где су носили своје земаљске подвиге и које је ради њих обасјала небеска милост; за људе који су поверени њиховој бризи на тајни светог Крштења. Сваком верујућем срцу је посебно драг, јер је он свакоме постао имендан.

Али ове године је дан сећања на Све свете посебан. Под њиховим молитвеним покровитељством и нарочитом бригом код нас у Русији у саборној патријаршијској цркви у Москви обавља се интронизација новог Анђела Руске Православне Цркве, њеног првојерарха, оца-патријарха. И први пут је земаљска Црква Руска узнела молитву за Великог Господина и оца нашег Најсветијег Патријарха Московског и целе Русије Алексија II. И молитву нашу данас прихватише зборови светаца и Црква Небеска и земаљска запалише ново име на свећњаку Руске Цркве, име петнаестог Руског Патријарха Алексија II.

Његов видљиви избор се одвијао на Архијерејском Сабору свом пуноћом Руске Цркве уз учествовање светитеља, клирика, мирјана. А невидљиви је обављен одавно када је по Промислу Божијем у недрима Цркве духовно сазревао наследник патријарха Пимена, који је придржавао жезал патријарха у руци старца чија је рука постала слаба због болести, спреман да га прихвати из његове скоро већ хладне руке.

И ево Црква данас слави дан интронизације новог патријарха. Црква слави, али сенка сумње мало-мало па помрачи данас душе и умове неких људи: зашто је тако мало ио у удравишту партијархов престо? Зашто је жреб пао баш на ово лице, а не на друго? Зашто?.. Зашто?..

И о ономе што у се Цркви чује шапатам и стидљиво, напољу се расправља на свим доступним информативним средствима. И верујући човек често заборављајући да је његов пут познања живота сасвим другачији од неверујућег придодаје свој глас радозналом уму, који међутим нема благодати и који може да спозна само понешто, а и то делимично.

А светом управља Господ. И воља Божија царује над васељеном и Бог се ни са ким не саветује и никоме не подноси рапорт. И Господ стално подсећа владаре и народе, подсећа нас: "...Ја сам и нема Бога осим Мене. Ја убијам и оживљујем, рађавам и исцјељујем, и нема никога ко би избавио из Моје руке" (5 Мојс. 32, 39).

"О дубино богатства и премудрости и разума Божијега! Како су неиспитљиви Његови судови и непојамни Његови путови" (Рим. 11, 33).

Не заборавимо на Промисао Божји ни данас у наше дане, драги моји, не удаљимо се од јединог правилног схватања живота и тада ће се у срца наша уселити спокој, и наш унутрашњи човек ће увек и у свему бити покоран вољи Божијој. Не заборавите да "срце човјечије измишља себи пут, али Господ управља кораке његове" (Прич. Сол. 16, 9).

А ја ћу данас, жалећи због оних чије срце нагриса сумња отшкринути врата неке тајне одавно дате светим људима, коју и ви знате, али сте на њу данас заборавили. У осмишљавању догађаја који се дешавају у свету треба полазити из поимања Божанствене Промисли и светих сакралних датума који су познати само Богу, Који са временом открива Своје тајне људима.

У животу нема ничег случајног. Смућујући се данас брзином изабрања новог патријарха људи се сећају прошлости, почевши од смрти, данас светог патријарха Тихона и његових следбеника. Мирно, спокојно, полако. Али ко се од оних који су посумњали сетио и читавог устројства оног живота, оног времена када се то дешавало. А ево ми, људи старије генерације треба на то да подсетимо и да посведочимо да се од тада изменио и начин живота и његов ритам. Веома многи од нас се сећају како су пре шездесет година постојале границе у времену: било је јутро, подне, дан, вече. Свему је било своје време, као да је неко лагано, тихо, са страхопоштовањем окретао казаљку на часовнику. Где је све то сада? Сада тога нема. Устајемо чим сване, у поноћ одлазимо на починак – и увек остајемо дужници зато што нисмо испунили оно што је требало да испунимо.

Ко је за то крив, на кога да се жалимо? На себе? Али ми се трудимо без предаха. На сат? Али и његове казальке нико видљиво не помера. Зашто оне онда журе?

А зар не треба ми данас, драги моји, да се сетимо о обећаној пред крај времена брзини времена, када ће ради изабраних бити скраћени дани земаљског путовања живих. И година ће тада бити као месец, месец као недеља, недеља као дан, дан као сат и сат као минут. Речи о томе су биле изречене давно као пророчанство о последњим временима (в. Мт. 24, 22). Зар се нисмо уверили у истинитост сваке речи Светог Писма данас када су ове речи већ постале живот.

После смрти патријарха Алексија I до избора патријарха Пимена прошло је годину дана. А данас је четрдесет дана после смрти Његове Светости Патријарха Пимена што је у новом времену постало година.

Не тражите кривце за то што се данас не дешава све онако како ви мислите да треба, већ се бојте да не постанете судије Промислу Божијем. Смирите се, јер ми не знамо скривене тајне и чак оне које су већ очигледне, не знамо скривене и веома важне разлоге који су учинили да се ствар убрза. Само Бог зна, и тако је Бог благословио.

И као што је све у животу Цркве сакрално тако је и у животу њених првосветитеља – патријараха – од почетка до краја, јер су они изабраници Божији.

А ево сада, драги моји, желим да вам откријем моју скривену тајну, која ће много шта расветлити у вашој свести. И изгладиће се смућења, и показаће се да су бриге празне и ви ћете постати свесни да не треба роптати и не треба постављати питања, већ се треба молити усрдно и живо и свим срцем за новог патријарха, зато што је жезал патријарха, који је четрдесет дана био усамљен у новом времену постао неизрециво тежак. И само заједнички труд, хармонична љубав и верност светитеља, клира и пастве ће помоћи новом патријарху да га носи.

На дан свог избора на Архијерејском сабору новог поглавара Цркве у мојој келији се јавио светитељ патријарх целе Русије Тихон. Он је стајао ћукке, али је поред њега, а да га нико није држао висок до плафона стајао гвоздени жезал патријарха који се користи приликом путовања и осећало се да га је једноставно немогуће померити с места људском снагом. Жезал патријарха! Немогуће га је било подићи и он се одшрафљивао. Ево шта се на овај дан интронизације уручује петнаестом Најсветијем патријарху Руском!

И нека му да Бог снаге и мудрости и нека га прате молитве и помоћ Свих светих који су данас дошли као кумови на његовом венчању на празник Руске Цркве. И крст патријарха, који данас иде пред новим патријархом од овога дана није само символ, већ и живо олицетворење оног унутрашњег крста који је изабраник прихватио.

И заједно са жезлом патријарха новом патријарху се уручује и завет његових претходника и завети које Црква чува већ у току хиљада година. И тако се десило, драги моји, да могу да кажем да ови завети нису из књига, већ сам их чуо лично из уста патријарха Пимена. Чуо сам их у приватном разговору са патријархом, али су они били изречени са таквим значајем, тако категорично и снажно.

Ево шта је по милости Божијој рекао Његова Светост Патријарх Руски Пимен.

Прво. Руска Православна Црква обавезно мора да сачува стари календар – јулијански календар, по којем се наследно хиљаду година молила Руска Црква.

Друго. Русија је позвана да као зеницу ока чува свето православље у свој чистоти, коју су нам завештали наши преци.

Треће. Треба свето чувати црквено-словенски језик – свети језик молитвеног обраћања Богу.

Четврто. Црква се темељи на седам стубова – седам Васељенских Сабора. Осми Сабор који ће доћи плаши многе, али нека нас ово не смућује, него само мирно верујмо у Бога. И ако буде на њему било шта што није у складу са седам претходних Васељенских Сабора имамо право да не примимо његове одредбе.

И због тога, пријатељи моји, нека нас ништа не смућује: ни брзина времена, ни неред, смућења и збрка нама савременог Вавилона у животу земаља и народа који су већ запљуснули свет. Јер се све ово уопштава једним појмом – ми живимо у апокалиптичка времена. Свима ће бити тешко: и мирјанима, који истинито верују, и свештенослужитељима који са вером и истином служе Богу. Али је неупоредиво теже онима који данас стоје на кормилу црквеног брода и носе на себи сву одговорност пред Богом за садашњост и будућност Цркве и народа Божијег.

Ево о чему би сада требало да размислимо, пријатељи моји, како би својим молитвама, не само оне које су формално предвиђене, него и молитвама срца молили Господа да у данашње сложене и многосложене дане чува Сам Господ нашу веру, нашу Мајку-Цркву, нашу Отаџбину и Првосветитеља са збором архијереја и клиром у спасоносном послушању Богу и Цркви.

И љубав Христова рођена нашим послушањем према Богу испуниће наше душе и срца крепошћу и разумевањем, како бисмо до последњег откуцаја срца, до последњег даха исповедали да смо Руси, да смо крштени и да верно идемо путем који је Господ указао и наша чедољубива Мајка-Црква. И нека сада као снажна звона звуче за вас речи: “Пазите, стојте у вјери, мушки се држите, утврђујте се” (1 Кор. 16, 13).

Молитвено пожелимо онда данас, драги наши, крманошу на црквеном Руском броду, новоизабраном и интронизованом патријарху Алексију многе и дуге године живота. И сећајући се да је прва плејада десеторице патријараха руских почела од светог патријарха Јова, друга после прекида од двеста година такође светим патријархом Тихоном, пожелимо и Њговој Светости Патријарху Алексију да чврсто и верно иде стазом ка светости коју у оцртали његови претходници.

Нека буде, Господе! Нека буде! Амин.

28. маја (10. јуна) 1990. године

БЕСЕДА

на прву годишњицу смрти Његове Светости Патријарха Пимена

Христос воскрес!

Пријатељи моји, данас је 3. мај (20. април) и да ли се многи од нас сећају, да је управо на овај дан пре годину дана отишао у живот вечни ка Господу четрнаести првосветитељ Руске Православне Цркве Његова Светост, Патријарх Московски и целе Русије Пимен.

Пре годину дана, као и сада, Црква се огласила песмама васкршње радости – радости због победе живота над смрћу.

И над ковчегом почившег патријарха као одлучна тврдња звучале су речи пасхалног канона: “Смрти празнујем умершчвленије... инаго житија вјечног начало!.. Христос воскрес!” Туга због смрти, због растанка растворила се и била је побеђена васкршњом радошћу. А чудан спој двеју песама – васкршње и погребне испунио је срца

размишљањем о смислу живота: како завршетак земаљског живота истовремено постаје и почетак новог живота. Живот се завршио, нека ликује живот!

За ову протеклу годину више пута су се наше сећање и љубав враћали успоменама на делатни живот и лик првосветитеља. Сећали смо га се нарочито у његове значајне дане још и због тога што удаљавајући се временом од последњих дана његовог живота сад тачније и дубље видимо ко је био поред нас, ко је он био за нас, какво велико дело је учинио и колико га је труда и подвига све то коштало.

Много смо већ говорили о значају његовог живота и труда, али се још ниједном нисмо дотакли скривеног, последњег подвига Најсветијег Патријарха – његовог умирања у Господу. А управо смрт је логичан завршетак читавог проживљеног живота, његов одраз. И ако је смрт грешника љута за праведника је “...живот Христос а смрт добитак” (Фил. 1, 21). Јер он постаје причесник последње велике тајне и види Бога не мутно, већ лицем у лице и чује: “...Ходите благословени Оца Мојега; примите Царство које вам је приправљено од постања свијета...” (Мт. 25, 34).

И ми треба да говоримо о смрти Божјих људи, и треба да знамо и да се сећамо њихове блажене кончине. Јер ни ми нисмо тако далеко од великог и страшног последњег дана нашег живота – дана преласка у вечност. И не може човек да се не боји овог дана, јер је за сваког од нас “смрт – дело невиђено”. И једног дана ће нам она доћи и неће нас питати да ли смо спремни за сусрет са њом. Јер не говори тек тако апостол Павле речи које треба да урежемо у срца своја: “Опомињите се својијех учитеља који вам казиваше ријеч Божију; гледајте на свршетак њихова живљења, и угледајте се на вјеру њихову. Исус Христос јуче је и данас Онај исти и вавијек” (Јевр. 13, 7-8). И погледајмо какав је био крај њиховог живота – он ће нас обогатити искуством, припремиће нас и за нашу мирну хришћанску смрт.

Његова Светост Патријарх Пимен је умро у осамдесетој години живота. И његова мирна хришћанска кончина није била ни изненадна, ни превремена: дуге године болести и немоћи су лишиле патријарха могућности да се самостално креће, да много говори, да видљиво учествује у друштвеном животу, па чак и у богослужењима. Болест га је наизглед учинила затворником. Али да ли је то тако? Погледајмо изблиза живот Његове Светости у овом последњем периоду.

Од јесени 1985. године су се у здрављу Његове Светости појавили први знаци надоласеће немоћи – ноге су одбиле послушност. Морао је видно да промени уобичајени ритам и начин живота прилагођавајући се својим могућностима. Раније је много служио и посећивао многе храмове о храмовним славама: московске светиње су му биле драге, оне су му давале снагу у време док је ишао да им се поклони. И ево много чега је морао да се одрекне. Али је зато Крстовска црква у част Владимирске иконе Божије Мајке која се налази поред собе Патријарха постала место сталних богослужења на којима се он молио.

У време Великог поста 1988. године последњи пут је дубоко звучала у олтару Богојављенске цркве молитва Првосветитеља нашег: “Да исправитсја молитва моја...” И у време истог овог поста на Благовести арханђелски поздрав је он узнео Пресветој Владичици нашој Богородици: “Арханђелски глас вопијет Ти, Чистаја...”. И по гласу нико од присутних још није могао да претпостави да је то његов последњи соло, последњи дар Богу његовог појачког талента. Његова болест је стално напредовала и тако брзо нападала, а Његова Светост се и даље трудио са истом оном изузетном одговорношћу као и раније, само преневши труд својих молитвених подвига у затвору и на писаћи сто за којим је неуморно сам решавао све послове. Његову снагу је хранило Свето Причешће.

У октобру 1988. године лекари дају мрачне прогнозе о прогресивној болести и обећавају му полугодишње мучно умирање. Предложеној операцији је Најсветији одбио кратким: “Нека у свему буде воља Божија. Не, категорично не!” И наставио је да се труди као да му није изречена коначна пресуда.

Неколико пута је приступао тајни Јелеосвећења (Миропомазања) у дане када су сви – и он сам, и околина видели да је његов живот готов да се прекине. Лекари су се повукли, њихова средства су била немоћна, како они кажу, Најсветији је живео само од молитве.

У току Великог поста је Његова светост наставио да се труди: потписивао је многобројне посланице за дан Светог Васкрса, прегледао мноштво докумената. председавао је седницом Светог Синода на којој се завршио рад на припреми канонизације оца Јована Кронштатског. Живео је и трудио се већ читаву годину после рока који су му дали лекари.

У току Страсне седмице, у уторак је Његова Светост замолио да се изврши јелеосвећење и код њега је био позван да дође духовник Тројице-Сергијеве Лавре архимандрит Кирил који га је исповедио. Тајна Јелеосвећења је обављена саборно на челу са архиепископом зарајским Алексијем.

На Велики четвртак после канона Евхаристије Најсветији Патријарх је сам прочитао молитве на освећење светог мира и благословио мали сасуд са ново вареним миром, закрстивши га три пута. После тога је архиепископ Алексије причестио Његову Светост Светим Христовим Тајнама.

Свечано је прошло ноћно васкршње богослужење. Звонки дечји гласови ученика веронауке Богојављенске цркве радосно су клицали: “Ваистину васкрсе!”

А Најсветији се, већ сасвим слаб, молио лежећи у постељи у последње васкршње јутро у свом животу; у његовим очима су биле сузе.

Другог маја увече Најсветији је замолио да га причесте Светим Тајнама. И у 8 сати ујуро 3. маја владика Алексије је почео последњу у животу Најсветијег Патријарха Пимена Свету литургију. Најсветији се причешћивао некако нарочито сабрано.

После литургије је Најсветији благословио седницу која је раније била заказана за 10 сати ујутро тог дана. И окупише се “наследници апостола са свих страна”, благословени на рад последњим његовим првосветитељским благословом, благословом Божјим окупише се око самртничког одра онога ко је деветанаест година био отац отаца и благосиљао њихова дела и рад.

У 3 сата тог дана је Најсветији устао, помогли су му да седне у фотељу која је стајала поред кревета. Три пута је дубоко уздахнуо и утихнуо. Тако је мирно отишао Господу четрнаести патријарх Московски и све Русије Пимен у деветнаестој години свог првосветитељског служења.

Крсни пут је завршен и Васкрсли Христос је примио његову душу од великог труда и подвига у вечну радост.

“...Благо мртвима који умиру у Господу” (Откр. 14, 13).

Погледајте, драги мој, рођени, децо Божија и децо Цркве, кончину живота наших првосветитеља почевши од данас канонизованог Најсветијег Патријарха Тихона, његових наследника најсветијих патријараха Сергија и Алексија до данас помињаног Најсветијег Патријарха Пимена. Зар њихов праведни живот у Богу неће открити пред нашим очима чудо дејства Промисла и руке Божије, која почива на нашим првосветитељима, а кроз њих на нашој Цркви и на нама.

Најсветији Патријарх Тихон је, чији су венац од трња били и клевета и отворена лаж, и заточење на дан радосних Благовести Пресвете Богородице завршио свој крсни пут. Одслуживши своју последњу Свету литургију пред престолом Божјим он је истог дана с речима: “Слава Теби, Боже, слава Теби Боже, слава Теби, Боже!” – предао своју многострадалну праведну душу у руке Божије.

Није прошао ни век, а цео свет и верујући и неверујући га је признао за изабраника Божијег и светог угодника.

Његова Светост Патријарх Сергије... Још Господ није објавио свету у потпуности његов скривени подвиг. Он и после смрти и даље носи тежину несхватања од стране многих, а често и отворене лажи. Али његова смрт? Зар нам она ништа неће рећи? Па она је Божије сведочанство о њему. На дан смрти он служи своју последњу Свету литургију, причешћује се Светим Христовим Тајнама, врши својим рукама последњу архијерејску хиротонију, како би истог дана рекао Господу: “Ниће отпушћајеш раба Твојего, Владико...”

Његова Светост Патријарх Алексије... Труд и труд, и рад који превазилази моћ деведесетогодишњег старца. Службе Великог поста и очекивање великог празника. “Обшчеје воскресеније преже Твојеја страсти увјерјаја...” жељом да служи тог дана Свету литургију и да чита Јеванђеље лицем окренут према народу.

Али народ је дочекао свог патријарха тог празничног дана врбама и упаљеним свећима које сведоче о васкрснућу друга Божијег Лазара и о васкрсењу Патријарха, који је сав живот од младости предао Богу.

“...И, гледајући на крај њиховог живота, угледајте се на веру њихову...”

Такви су наши патријарси, наши пастири, наши оци. Таква је наша Црква!

И сећање на њих, сећање на незаборавног Најсветијег Патријарха Пимена за нас, драги моји, треба да буде нарочито живо. Јер су се они трудили и уносили за нас и за Цркву нашу своје првосветитељске молитве Господу за живота, а њихова блажена кончина сведочи о томе да они сада имају власт да се смело моле за нас пред Престолом Божјим.

Уносимо и ми, драги моји, стално Господу срдачна мољења за упокојење у рајским обитељима оних који су сав живот дали Руској Православној Цркви, поднели тежину, врелину и мраз, и муке труда, и који су смирено кроз монашко послушање изнели оно што није могло да се изнесе људским снагама.

Али је сила Божија водила Своју Цркву и сила Божија је поверавала кормило Цркве ономе ко је самопожртвовано чинио Божија дела, ко је водио народ Божји ка вечности путем заповести Господњих кроз страдања.

Вјечнаја им памјат!

Душа његова, у Богу почившег Најсветијег Патријарха Московског и целе Русије Пимена, којег данас помињемо, нека почива са блаженима и сећање на њега нека траје из нараштаја у нараштај.

Воистину воскресе Христос!

20. април (3. мај) 1991. године

БЕСЕДА

на дан преношења моштију светитеља и чудотворца Николаја

У име Оца и Сина и Светог Духа!

Праведник ће се спомињати увијек... (Пс. 112, 6)

Вољени моји, пријатељи моји, данас је празник великог праведника и угодника Божијег светитеља Николаја у част преношења његових часних моштију из града Мира у Бари.

Он је велик у свету. Он је велик у Цркви Христовој! И сећање на њега почевши од дана његове смрти 6. децембра 342. године које траје кроз столећа и које је дошло до наших дана најбоље сведочи о томе.

А многи од нас из свог религиозног искуства знају за њега не само по сведочанству Цркве, не само по предању, већ и по његовом живом учествовању у нашем животу. И у збору светаца које поштујемо нема много оних које тако живо доживљавамо у својој свести.

Зар није дивно, драги моји, што нас недостижна висина живота светитеља Николаја и његовог служења Богу не раздвајају од њега, већ чине да нам он буде изузетно близак и драг. А с њим у додир долазе многи и то веома многи: и верујући и неверници, и православни и инославни – и некад, и сад.

Шта је разлог за тако свеобухватну моћ светитеља над људима? Па у томе што се он у свој пуноћи која је за човека могућа уподобио Подвигоположнику свом Христу, испуњавајући заповести Његове. А Господ је рекао: "...Ја љубим оне који Мене љубе, и који Ме добро траже налазе ме" (Прич. Сол. 8, 17).

Од младости је светитељ Николај заволео Бога и Бог је заволео њега. А Својим изабраницима Господ даје тако велику благодат да они љубављу обухватају сву земљу, сав свет и душа њихова гори од жеље да се сви људи спасу и виде славу Господњу. Сопствено својство свете душе светитеља Николаја је било умеће да воли, умеће да приђе сваком човеку, разним људима и да свакоме да управо оно што му је потребно.

О светитељу Николају, архиепископу малог малоазијског града Мира Ликијских готово да нема поузданих писаних сведочанстава, али је "диван Бог у светима Својим", и Он је испунио свет великом славом делима Свог изабраника до данас. Приче и предања су много сачували из живота светитеља, а још више података се чува о његовим посмртним чудима.

Православна Црква слави спомен светитеља Николаја сваког четвртка једнако као и спомен светих дванаест апостола. Она свечано слави дан његове смрти 6. децембра, а такође брижљиво чува празнично сећање на преношење његових светих моштију из Мира Ликијских у град Бари на југу Италије, где оне почивају и дан-данас.

Животна дела чувају предања, Господ је сачувао за нас неоспорни доказ величине живота светитеља Николаја у његовим светим и нетрулежним мошћима, које точе свето миро као сведочанство да је наш земаљски живот безгранично проживљен у Богу, бесмртан.

Преко седамсто година после своје кончине почивао је угодник Божји у граду у којем је некада служио. Али када су Ликијску земљу разрушили Сарацени и када су храм и сама гробница светитеља били запуштени он се у сну јавио свештенику града Барија у јужној Италији и наредио му да пренесе његове мошти у тај град. Светитељ Николај – велики ревнитељ и поборник Христове вере није хтео да својим мошћима почива међу Христовим непријатељима – мухамеданцима.

Тајно, без помпе и раскоши, али с ватреном вером и љубављу, уз помоћ самог угодника Барани су украли мошти и бродом их донели у Бари, где су драгоцено благо дочекали клир и верни народ. И оживело је сећање на свеца у том тренутку обилним изливањем његових безбројних добрих дела у чудима исцељења.

Значајно је то што је светитељ стигао у Бари 9. маја 1087. године у недељу, на дан када се помињу свети оци Првог Васељенског Сабора, оног сабора на којем се светитељ Николај храбро борио против јереси безумног Арија упућујући Свету Цркву на истинску веру.

И опет у ове дане преношења светих моштију као пре 762 године светитељ Николај даје земаљској војинствујућој Цркви неоспоран доказ и сведочанство силе Божије која се излива у Православној Цркви кроз њене верне служитеље. Прве ноћи по преношењу светих моштију догодило се четрдесет седам исцељења, следећег дана – двадесет два, у среду – двадесет девет, у четвртак је био исцељен слеп и глувонем младић, који је пет година патио од болести, у суботу се исцелило једанаест болесника... Исцељења су се наставила. Настављају се и до данас. Исцељивао је светитељ Божји Николај тела и душе својих савременика за свога живота, лечи он и сада све који у помоћ дозивају његово свето име.

Већ хиљаду година Русија исповеда веру у Христа и хиљаду година се у Русији поштује име светитеља Божијег Николаја. Код нас је он дошао истовремено с Православљем, његова света ревност за веру и побожност је васпитивала руски народ. Мноштво храмова је грађено његовом молитвом и са његовим именом, свака црква, сваки дом је као светињу чувао икону светитеља имајући га за свог помоћника и покровитеља.

Није лак историјски пут Цркве, трагичан је пут и Руске Православне Цркве. Али ми, драги моји, не можемо да заборавимо да је пут Христове Цркве почео управо у Сионској горњој одаји благословом њеног оснивача Христа и да је готово одмах са Њим она кренула путем страдања. И већ се више пута пела на свом путу на Голготу. И по томе колико је смрти Црква преживела требало би да је одавно не буде на лицу земље.

Али она је жива! “...Сазидаћу Цркву Своју, и врата паклена неће је надвладати”, рекао је Господ (Мт. 16, 18). Жива је Црква Господом и молитвама светих својих, који су прошавши крсним путем живота и све претрпевши добили силу због своје верности да уђу у Небеску победничку Цркву и да постану стубови Цркве земаљске.

Светитељу оче Николаје, помажи нам, јер си ти стуб и наше Цркве! Помажи нам, јер као раније, дух века, дух света овог дува на нас, и на Цркву својим смрадним дахом, рањавајући нас маловерјем, малодушним неверјем и убиственом хладноћом према вери.

Колико недаћа носи у себи наше непознавање вере, наша лењост и немар у делу њеног познања. “Како и у шта верујемо?” – то је с једне стране. С друге стране су лажни учитељи и варалице, који ће нас као грабљиви вукови уловити ласкањем и обманом долазећи у овчијој кожи, доносећи учења која ласкају слуху, али су у супротности са духом истине.

А лажним учитељима се сада дају све могуће привилегије и помаже им се у делу ширења њихових јереси. У Русији, која није знала за другу веру осим Православља сад су се појавили новопридошли просветитељи-католици. Њима се сада дају високе говорнице, они говоре на телевизији и на радију, они не знају за оскудицу у материјалним средствима. Они покушавају да се у намученој атеизмом Руској земљи покажу као истински проповедници Христовог учења и истински ревнитељи за славу Божију.

Међутим, да ли је тако? “По плодовима ћете их познати,” каже Свето Писмо (Мт. 7, 16). А плодови су дела живота. Лажна учења не могу да доведу човека до истински добродетелног живота. И ево ми видимо како они који себе називају хришћанима устају на православне светиње, како наоружаном руком заузимају православне храмове и по цену неправедне награде купују себи саучеснике, оне за које нема ничег светог и који уопште не верују ни у шта осим новца.

А ако се загледамо у дубину историје, ако погледамо на дела новопридошлих спасилаца Русије – Римску католичку цркву видећемо да се она појављивала код нас сваки пут када су почињала смутна времена. Њен циљ је увек био један – да потчини Русију власти Рима.

Још је свеже сећање на унију у Русији у XVII веку, а ево већ опет наступају времена нове уније у XX веку. Опет православна Русија на западу грца од несреће, а римски мисионари ласкаво проповедају у Сибиру, римски папа се спрема да дође у посету у исконски православну земљу.

Шта ће они донети са собом, са чиме ће доћи у нашу земљу?

У XVII веку је мач, који је Рим ставио у руку лажног Димитрија прошао Русијом, свргао цара захтевајући да се Русија преда “на вољу” пољског краља, а тајне инструкције Рима су наређивале да се опрезно, али неуморно ради на потчињавању Руске Цркве римском папи, односно унији. И у том страшном тренутку је Русију спасио њен патријарх. Он не само да није потписао повеље о капитулацији, већ је по читавој Русији разаслао своје повеље, које су откривале Русима суштину догађаја, подижући и надахњујући на борбу руско оружје. А сам патријарх Јермоген је примио мученичку смрт и био прибројан лику светих.

Као да доноси закључак на основу историје Русије овог периода следећи руски патријарх Филарет је говорио: “Латињани-паписти су најподмуклији и најгори од свих јеретика, јер су они у свој закон примили проклете јереси свих древних јелинских, јеврејских, агарјанских и јеретичких вера и потпали под део 95. правила у којем се говори о јеретицима.

XVII и XX векови су разна времена, а дела су иста. И дела откривају и позивају на сведочење сваку католичку неправду, коју они чине са фанатичном мржњом, којом помрачени католици-унијати истребљују православне храмове, православне људе, подвргавајући их бруци и ужасним насиљима укључујући и насилну смрт.

Драги моји, до 1051. године није било поделе у Христовој Цркви, већ је била јединствена Васељенска Православна Саборна и Апостолска Црква која се састојала од пет помесних Цркава међу којима је била и Римска Црква. И било је “једно тијело, један дух... један Господ, једна вјера, једно крштење, један Господ и Отац свију, Који је над свима, и кроза све...” (Еф. 4, 4-6).

Али како се то десило? Ко је изашао и ко је остао? Ко је прав, ко је крив?

Удаљавање од истине у Западној Цркви се десило још у VII веку када се појавило нетачно мудровање о томе да Дух Свети не исходи од Оца, него од Сина. И ово мишљење које је у супротности са речима Самог Христа, када је Он рекао Својим ученицима: “...Ја ћу умолити Оца, и даће вам другога Утјешитеља да буде с вама вавијек, Духа истине...” – родило је грех, израсло је у јерес (Јн. 14, 16).

За поуку себи, дајте да погледамо како разорно делује грех када се једном роди.

Прво су против новог умовања устали неки епископи Римске Цркве називајући га јеретичким. “Ко о Оцу и Сину мисли тачно, а о Духу Светом нетачно он је јеретик” – тако је ово мудровање дефинисао папа Дамас у својој окружној посланици.

Али су људске страсти разједале душе његових следећих наследника, светска корист, а најпре гордост, и били су извор тврдоглавости која је довела до побуне против одлуке Сабора светих отаца. Никаква убеђивања Васељенске Саборне Православне Апостолске Цркве нису деловала на помесну Римску Цркву, биле су погажене одредбе Васељенских Сабора, на којима су богоносни људи саставили Божанствени Символ православне вере.

Преовладао је дух злобе и лажи. Светитељ Василије Велики је разобличавајући епископа Римске цркве писао: “Они истину не знају и не желе да знају; с онима који им објављују истину они споре, а сами тврде јерес.”

По заповести апостола Павла: “Човјека јеретика по првome и другом свјетовању клони се, знајући да се такoви изопачио и гријeши, и сам је себе осудио” (Тит. 3, 10-11).

Римска црква је због своје јереси отпала од јединствене Васељенске Цркве. Одбацивши правослану догму о исхођењу Светог Духа од Оца они су тиме одбацили и дела седам Васељенских Сабора, одбацили су речи Самог Господа. И огрезнувши у јереси они су за злом рађали још веће зло. Они су од мирјана одузели Божанствену Чашу причешћујући их само хлебом; уместо хлеба уквашеног они на литургији употребљавају пресан, сматрајући ни за шта речи апостола Павла: “Јер кад год једете овај хљеб и чашу ову пијете, смрт Господњу обзњањујете” (1 Кор. 11, 26).

Они су искључили из Свете литургије призивање Свесветог, Животворног, Свесавршавајућег Духа, Оног Духа, Којег је Господ послао Својим ученицима и Који је Дух Живота. “Кад дође Он, Дух истине, упутиће вас на сваку истину...” рекао је Господ (Јн. 16, 13). Римска црква је одбацивши Духа Божијег примила духа обмане. Много и друго је измислило људско мудровање вођено духом таме.

Уставши једном на Светог Духа они су доследно устали и на Главу Цркве – Христа, Који је обећао свој верној деци Своје Цркве: “...Ја сам с вама у све дане до свршетка вијека” (Мт. 28, 20). Католици ради светске превласти изнад браће стављају свог папу као намесника Божијег на земљи, прогласивши га за непогрешивог заборавивши да нема човека “иже жив будет и не согрешит”.

Тако се удаљио од католичке цркве Христос, Онај, Који ратује с начелима, властима и миродршцима таме света овог, са духовима злобе под небесима. И отпали су остали без силе Божије, и остали су без Главе – Христа. А велијар војује с њима свом силом своје подмуклости и држи их у својој прелести и погибелји.

Католици су измислили нову главу цркве, понизивши јединог истинског Главу Цркве – Христа. И код њих нема Цркве, јер је прекинут савез са Главом. Римски епископи су започели гордо и са гордошћу и завршавају.

Ево куда ће одвести католици своје следбенике – треба заборавити Христа и истину Његовог учења, треба заборавити свете оце који су се подвизавали за веру: оце древне – светитеља Николаја, светитеља Спиридона, светитеља патријарха Јермогена и мноштво других; треба заборавити свете оце из нашег доба – светог праведног Јована Кронштатског, Најсветијег Патријарха и исповедника Тихона; треба заборавити Свету Православну Цркву, која је од Христовог времена Њиме живела, која је преживела због Њега, и по Његовом обећању ће постојати до краја века.

Не дај, Боже, да се то с нама деси!

Не заборавимо и увек се сећајмо потресних речи светог праведног Јована Кронштатског упућених нама: “Постоји мноштво појединачних вероисповедања хришћанства са различитим устројством спољашњим и унутрашњим, с различитим мишљењима и учењима, често противним Божанственој истини Јеванђеља и учењима светих апостола, Васељенских и Помесних Сабора и светих отаца. Не могу се сва она сматрати за истинита и спасоносна: равнодушност према вери или признавање сваке вере за подједнако спасоносну води ка неверју или хлађењу у вери, ка лењости за испуњење правила и прописа вере, ка хлађењу у хришћана једних према другима.

“...Симоне! Симоне! Ево вас иште сотона да би вас чинио као пшеницу” (руски текст: сејао) (Лк. 22, 31). То је он, сатана и учинио, и чини односно, родио је расколе и јереси. Строго се држи једине, истинске вере и Цркве: “...једна је вјера, једно крштење: један Бог и Отац свију” (Еф. 4, 5-6). А за то се бори са сваким злом, под хитно га гаси, ратуј са њим од Бога ти датим оружјем свете вере, Божанствене мудрости и истине, молитвом, побожношћу, крстом и храброшћу, преданошћу и верношћу.

Увек се сећајмо и свесно исповедајмо Символ свете Православне вере, будимо у Богу и са Богом.

Ми смо, драги моји – деца Свете Православне Цркве не по нашем праву, него због љубави Божије према нама. И ова љубав је безгранична, она не зависи од времена, већ увек има моћ. И ова љубав ће нас сачувати у све дане до свршетка века.

Светитељу оче Николаје, моли Бога за нас! Амин.

9. (22.) мај 1991. године

Б Е С Е Д А у Недељу 6. по Васкрсу, о слепом

Христос Воскресе!

Пријатељи моји, ближи се дан када ће радосно васкршње “Христос васкрсе” којим се сада поздрављамо уступити место свакодневном поздраву. И само једном недељно црквене службе и календар ће све што живи подсећати на Христово Васкрсење, на смисао и циљ живота, на васкрсење душе у Богу.

А шест недеља по Васкрсу су недељна Јеванђеља нашој пажњи и размишљањима давала дубоко поучне приче о утврђивању душе на путу спасења.

“...Господ мој и Бог мој!” клицао је свети апостол Тома учећи нас да само у Спаситељу видимо своје лично спасење и још нас учећи да осећамо своју погибел из које нас Спаситељ избавља (Јн. 20, 28).

Свете жене-мироносице нису давале сна очима својим ни веђама својим да заспу служећи Спаситељу до дана када су виделе да је васкрсао. И оне, нису попут Томе језиком, већ срцем исповедале љубав према Христу, према спасењу.

“...Ето си здрав, више не гријеши, да ти не буде горе”, - говори Господ ослабљеном, говори и нама о страшном и разорном утицају греха на душу и тело (Јн. 5, 14). Грех – мрак и туга – нас раздвајају од Извора живота – од Бога. И само нас милост Божија, која очекује наше покајање и обраћење трпи и помаже нам да се обратимо из смрти у живот.

Беседа Спаситеља са Самарјанком нас учи да од спољашње пажње према речи Божијој пређемо на унутрашњи напор, на стајање у истини.

И ево, данашњи недељни дан који се зове Недеља о слепом је последња недеља пред оданије Свете Пасхе.

На први поглед једноставан и истовремено чудесан догађај: даровање прозрења човеку који је рођен слеп, даровање прозрења ономе ко никада није видео сунчеву светлост, ко није видео лепоту Божијег света. По нашем схватању – најнесрећнијег човека и страдалника безнадежног.

Међутим, судећи по ономе што је у Јеванђељу написано о том човеку на којем се јавило чудо Божије, он је био снажан и храбар, своју несрећу и тугу је подносио без роптања. Јер Сам Спаситељ сведочи о њему да његово слепило није последица греха: “...ни он сагријеша ни родитељи његови,” да затим следе предивне речи: “него да се јаве дјела Божија на њему” (Јн. 9, 3).

И сила Божија у једноставним дејствима која ничим нису наговештавала чудо чини чудо. “Где хоће Бог побеђује се природе чин”.

Исус Христос је учинио оно што ниједан земнородни није могао да учини, - прогледао је човек који је био слеп од рођења, отворише се очи затворене од рођења. Али страдалник се није исцелио само телесно: прогледаше очи његове, а духовни вид истог трена у Исусу Христу угледа Сина Божијег. Вест о овом догађају је у трен ока обишла град, узбуркавши умове.

Ко је Тај, Који учини нечувено? И народ се поделио. За једне, који су у Исцелитељу видели човека Божијег, јер грешник не може да учини ништа слично, “јер грешника Бог неће послушати”, наступило је духовно прозрење и ослободивши се од духовног слепила они чују зов Божји. Други, пак, они који нису хтели да виде чудо, су у Господу видели само човека који нарушава суботу. Лицемерна лажна побожност и гордост устадоше против очигледног и они који су видели ослепеше; духовно слепило је за њих изобличило свет, онемогућило им да виде светлост истине.

Грех гордости и задовољства собом, грех лукавог неверја устаде на простоту вере, која јасно види истину. Фарисеји истерују човека који је прогледао. Књишка ученост истерује истину вере.

А Господ изговара речи: “Ја дођох на суд на овај свијет, да виде који не виде, и који виде да постану слијепи” (Јн. 9, 39). Од тада се суд Божји стално одвија – и у наше дане, и над нама.

Ми понекад прогледамо духовно, али колико често, заслепљени грехом, губимо зрак светлости – светлости Христове – и лутамо у животу у тами, умишљајући да видимо.

Главна несрећа нашег времена се управо и састоји у изузетном духовном слепилу људи. Духовни разум, који јасно може да види светлост истине сада постаје крајње ретка појава. Плотски разум који је огрезао у стварима овога живота, који воли само земаљско, увек води борбу са Божанственим учењем и открочењем. За стицање духовног разума је пре свега потребна послушност према разуму Васељенске Православне Цркве.

“Не престај,” каже преподобни Јефрем Сирин, “да истражујеш Божанствено Писмо, не престај да питаш Мати своју – Цркву.” Светлост Христовог учења, светлост Његове љубави просвећује сваког човека у свету. И љубав је онај узорак на којем се проверава да ли смо слепи или видимо, јесмо ли болесни или здрави?

Сетимо се Спаситељевих речи: “...Кад бисте били слијепи, не бисте имали гријеха, а сад говорите да видите, тако да ваш гријех остаје” (Јн. 9, 41).

Духовно слепило рађа грех, и духовно слепило човека укоренује у греху. И срце људско постаје сурово и грубо. И човек ушима чује, и очима види, али не обраћа пажњу ни на једно ни на друго. И грех окамењености, тврдоглавости против истине и супротстављање истини чине човека учесником у јаловим делима таме. И слаби глас срца, и хладни горди ум расуђивања гази хришћанску љубав. И човек дефинитивно ослепљује. И Бог се повлачи. Тако се над тврдоглавим “паметњаковићем” одвија суд Божји. “Даде им Бог духа неосјетљивога, очи да не виде, и уши да не чују до самога данашњег дана” (Рим. 11, 8).

Ево данас, као и увек Јеванђеље овог дана поставља пред нас питања: А ко смо ми? Јесмо ли здрави или болесни? Видимо ли или смо слепи? Јесмо ли у Богу или нас је дух овога света одвео од Њега у далеку земљу?

Наша преданост Христу и Његовим заветима се проверава у све дане нашега живота – и у дане спољашњег успеха, а чешће у дане прогона и искушења. Треба да знамо напамет спасоносну азбуку како бисмо и ми и други јасно знали, а када је потребно и давали одговор са увереношћу у истину и без колебања.

Света Православна Црква је стуб и утврђење истине!

Већ сада одређене снаге покушавају да пољуљају ову тврђаву видећи у њој последњу препреку за своје рушилачке планове. Они продиру у њу, колебају њена света начела уносећи дух неповерења, раздора и деобе. Оно што у своје време није могло да учини ратоборно богоборство сада чине они који себе називају чуварима вере и канона.

Погледајмо пажљиво шта је Христос заповедио и на шта позивају новојављени ревнитељи.

Расколи су у супротности са јединством у Христу. А на месту освећеном многомученичком крвљу православних за веру већ се рађају нови престоли – и Руска загранична црква и Аутокефална украјинска црква. Они унију и католичанство позивају на борбу са Православљем. И јерес Богородичног центра изјављује да поседује истину..

Али, “еда ли се Христос раздијели” (1 Кор. 1, 13)?

“Молим вас пак, браћо, именом Господа нашега Исуса Христа да сви једно говорите, и да не буду међу вама распре...” (1 Кор. 1, 10).

Где је та љубав која све опрашта на коју су позвани Христови следбеници? Где је дух првобитне Цркве када “у народа који вјерова бјеше једно срце и једна душа...” (Дап. 4, 32)? Где је дух Христов који са најтежег крста страдања позива да се не опрости само онима који су били у заблуди већ и самим непријатељима?

Ево провере – јесмо ли Христови, јесмо ли прави хришћани, да ли нас је обузела светска сила, и сила освете, и сила борбе без Бога.

Године 1920. године када се лила крв мученика и када се у венцу од трња Руска Црква пела на своју Голготу кротки и верни Најсветији Патријарх њен Тихон преостала жива чеда Цркве позива да се не гневе, да не падају у очај, већ да без страха носе свој крст, да се љубављу и покајањем бране од прогонитеља. И онај у чију светост данас нико не сумња и за чије заступништво пред Богом данас молимо говори: “Нека као слабост изгледа ова света незлобивост Цркве, и ови позиви на стрпљиво подношење антихришћанског непријатељства и злобе... Преклињемо све вас да не напуштате ово једино спасоносно расположење хришћанина – да не силазите са крсног пута, који нам је Бог послао.” “Задатак хришћанина је тежак, али узвишен – сачувати у себи велику срећу незлобивости и љубави.”

Ево још речи светог патријарха у ово време које је све живо газило пред собом: “Данас није тешко умрети. Данас је теже да човек научи како да живи.”

Руски народ и Руска Православна Црква уче. Уче и до дана данашњег жртвујући много да би сачували главно – Цркву, без чега се не може живети.

Још је 1927. године мислилац Николај Берђајев анализирајући догађаје у Русији и живот Цркве у том периоду декларацију митрополита Сергија, који је тада стајао на челу Руске Православне Цркве оценио као вапај православног срца које вапије у помоћ. Овај вапај је био упућен Православној Цркви у иностранству: “Учините, на крају, нешто за нас, за Цркву-Мајку, помислите и на нас, олакшајте нашу муку, жртвујте бар нешто за Руску Цркву. До сада су нас неодговорне речи ваших јерарха водиле у затвор, на стрељање, на мучеништво, подвргавале опасности Православну Цркву у Русији – опасности потпуног гажења и уништења...”

Вапај страдалнице-Цркве није био услишен. У емиграцији није била схваћена ова нова најтежа врста страдања – морално мучеништво.

Православна Црква у Русији, предвођена јерарсима у име спасења Православне Цркве и црквеног народа, у име свог очувања је тих година принела страшну жртву – жртву своје видљиве лепоте и чистоте. Она силази у свет који се налази у стању смртног греха. Још је пре митрополита Сергија Најсветији Патријарх Тихон подигао крајичак завесе за оне који су могли да виде и да чују: “Нека пропадне моје име у историји, само нека то буде на корист Цркве.”

У то време је свакодневни рад ратоборних безбожника који није успео да разбије јединство Цркве и народа имао великог успеха у физичком уништавању клира и многих верника. Њихово мучеништво је било испољавање лепоте и чистоте њиховог људског лика. А Патријарх Тихон и митрополит Сергије су, заборављајући на себе, на своју чистоту и лепоту морали да говоре само оно што је спасоносно за Цркву. И то је оргмна лична жртва.

Тако су људи који размишљају и виде оцењивали делатност јерарха Руске Православне Цркве, тако ју је оцењивао верни руски православни народ који је у простоти вере видео истину и категорички одбио свако општење са живоцрковницима, који су у то време цепали ризу Цркве-мученице.

На стотине мученика је засијало у Цркви. И сваки посебно, приносећи себе као крваву, или још тежу, бескрвну моралну жртву бејашу нераздељиво сједињени духом, вером и љубављу, следећи жеље и намере Господа: “...Да сви једно буду, као Ти, Оче, што си у Мени и Ја у Теби, да и они (*хришћани*) у Нама Једно буду...” (Јн. 17, 21). Таква је Христова молитва за све оне који су Му верни.

И ево, после седамдесет година наша Света Православна Црква треба да прихвати нову врсту мучеништва. Православни верници у иностранству суде онима који су у Русији већ принели Богу плодове своје црвене сетве и који су стали на суд Божји. Суде и онима који су по прејемству (наслеђивању) примили и до данас чувају дар вере у Цркву, у Бога.

И поново Црква бива оптужена да не управља Бог њоме. У наше духовно смутно време устају пастири-вуци, лажни учитељи који не штеде стадо Христово – православни народ.

Сви ми, пријатељи моји, треба да памтимо, и другима који се колебају да саветујемо учење светих отаца: “Ван Цркве се може имати све осим спасења. Ван Цркве се може имати и звање духовника, тајне, алилуја. И литургија, Јеванђеље, вера, проповед у име Тројичног Бога, али се спасење може стећи само у Католичанској Цркви.”

И нека не звуче узалуд за све нас речи са црквеног амвона: “Молим вас пак, браћо, чувајте се од онијех који чине распре и раздоре на штету науке коју ви научисте, и уклоните се од њих” (Рим. 16, 17). Бог је Судија свима који свесно или несвесно крену путем богоборства.

Ми пак, треба да живимо и да се молимо да наш подвиг Христа ради у данашње лукаве дане предамо у наслеђе и за наук следећим покољењима као најбољи завет и благослов. Само на овом камену – лечењу зла добром – се гради несавладива величина наше Свете Православне Цркве у Руској земљи. Такво је завештање нама најсветијег Патријарха – мученка и исповедника Тихона.

“По томе ће сви познати да сте Моји ученици ако узимате љубав међу собом” (Јн. 13, 35). То је оно главно што треба да сачувамо у свим околностима. Ево мере нашег духовног вида.

То је све, драги моји, оно што сам данас хтео да вам кажем. Бол срца данас говори мојим устима. Дуго сам живео, својим очима сам видео историју Цркве због које је данас осуђују. Видео сам и познавао њене јерархе, одрастао сам крај њихових ногу. И не могу да заборавим темеље који су они полагали у нама и како су они сами живели.

А суд Божји се одвија на земљи. И једно је суд људски, а друго је суд Божји. Дај Боже да не будемо духовно слепи и да се не удаљимо од истине у Христу.

Догађаје црквеног живота, догађаје у животу наше земље у садашње време и у недавној прошлости видећемо духовним видом. И видећемо многобројне примере како су се рушили људски планови, као се показивало да су немоћни пред Промислом Божјим и дугогодишња мудрост и искуство, и ученост, па чак и духовност, када се схватају с човекове тачке гледишта.

Да, много тога се потреса у ове наше лукаве дане развејавши у прах све људско. Руши се људско мудровање и постаје јасно да иде суд Божји, одбацује се људско и даје се Божије. И данас је вера наша, и задатак наш – да стално будемо на путу Божанственог Промисла, да му се препустимо безрезервно, без расуђивања.

“Да, дођи, Господе, Исусе, дођи благодаћу Духа Твога Светог да би се у немоћи нашој и кроз њу извршили путеви Твоји”. Амин.

29. април (12. мај) 1991. године

БЕСЕДА
у Недељу 7. по Васкрсу
светих отаца Првог Васељенског Сабора

У име Оца и Сина и Светога Духа!

Драги моји данас нам Света Црква заповеда да говоримо о Првом Васељенском Сабору светих отаца који је одржан 325. године у граду Никеји. И то је због тога што се у суштини ради о вери нашој, о нашој Цркви, о нашем спасењу. Јер је основни плод рада Првог Васељенског Сабора, Символ вере који ми до дана данашњег исповедамо.

Седам његових првих чланова који утврђују веру у Јединог Бога Оца и Јединог Господа Исуса Христа као Сина Божијег први пут су се зачули и били максимално јасно изражени управо на овом Сабору светих отаца.

Једина Света, Саборна и Апостолска Црква – стуб и утврђење истине је онај спасоносни ковчег у којем хранећи се Божанственом благодаћу зри семе за Живот Вечни. И показала је Света Црква пророке и апостоле, одгајила је и одгаја од свог рођења до дана данашњег оца – учитеље Цркве, и одгаја народ Божји. И све – све што је потребно за живот постоји у овом ковчегу: и мудраци-научници, и простодушни-премудри – у Бога ни у чему нема недостатака. Бог уразумљава и простодушне у време када је то потребно. И Бог послушањем Мајци-Цркви чува мудраце од семена трулежности, од гордости. Док је човек у недрима Цркве он је спасен. Дух Свети чува Божанственим разумом Цркве и њу саму и нас у њој.

И чува Света Црква историју своју од дана оснивања, њено сећање чува имена и дела отаца, који су од апостола примили и као догме формулисали и животом својим проповедали оно што је за сва времена утврдило васељену у истини. У оној јединој истини која човека чини слободним и дарује му Живот Вечни.

Седам Васељенских Сабора светих отаца јесу седам стубова Цркве Христове. И сваком од њих Црква указује своју почаст, своје сећање. Јер су они у разна времена и у разним околностима у току читаве историје Цркве чинили велико Божије дело, градећи непогрешиви саборни разум Цркве.

Данас је дан прослављања сећања на богоносне оца Првог Васељенског Сабора.

После прогона и мучеништва првих векова хришћанства кад је непријатељ сваке истине ђаво, који увек устаје против истине, нападао да уништи Цркву страхом од смрти и мучења, Црква не само да није погинула, већ је оснажена у страдањима, родила читав збор светих мученика и исповедника вере Христове који постадоше семе нових хришћана.

Почевши од IV века непријатељ смишља нови, страшнији начин да победи веру и Цркву изврћући истину и раскидајући јединство вере у Христу – појавиле су се јереси и расколи. Служитељи таме почеше да објављују вероломство под маском вере, антихриста под Христовим именом, прикривајући лаж нечим што наликује на истину они су покушавали да униште веру. Вуци у овчијој кожи уђоше у ограду Цркве, прикривајући своју грабљиву суштину цитатима из Светог Писма.

Једна од првих јереси која је потресла Цркву и задуго је ранила била је јерес Арија, црквеног презвитера. Горди људски ум је први пут предузео покушај да учини страшан фалсификат: да прогласи Богочовека Христа – Човеком Исусом из Назарета. А признавање Божанства Христа Спаситеља је нераскидиво повезано са вером у Цркву и Црква је са особитим напором свих својих снага бранила ову истину једносушности оваплоћеног Сина Божијег са Богом Оцем. Јер је разум Цркве Духом Светим увек тврдио да Христос није само Велики Учитељ; Он је Спаситељ света, Који је човечанству дао нове снаге, Који је обновио човечанство.

Ми смо од Христа, Спаситеља нашег, добили не само учење, већ сам живот – живот не по стихијама света овог где владају гордост и самољубље, него живот по Христу са примером Његовог самоодрицања и љубави.

Вера у Спаситеља Бога је нераскидиво повезана са вером у спасоносност Цркве, и ову веру је дао Сам Христос. “Сазидаћу цркву Своју, и врата паклена неће је надвладати” (Мт. 16, 18).

Из речи Самог Исуса Христа види се нераскидива веза између истине Цркве и истине Његовог Богосиновства. “...По том се показа љубав Божија к нама што Бог Сина Својега Јединороднога посла на свијет да живимо кроза Њ” (1 Јн. 4, 9). Христос,

оваплоћени Син Божји је обновио људску природу, створио је Цркву и послао Духа Светога и тиме утемељио нови живот.

Светитељи Божји су једним устима, једним срцем објавили истину коју су безумници газили и утврдили је као догму Цркве за сва времена.

Испричаћу неколико живих примера из дела великог Првог Васељенског Сабора. Триста осамнаест духоносних отаца је на њему било присутно. Било је на том Сабору мудраца богослова, били су и духоносни простодушни људи, али су они свима нама показали идеал јединственог црквеног друштва – Цркву Христову, где је један дух, једна вера, један ум Христов. “...Да буду једно као Ми што смо једно,” говорио је Христос о Цркви (Јн. 17, 22).

Светитељ Атанасије Александријски је бранио истину богословским трактатима. Силом своје живе вере бранио је истину светитељ Спиридон Тримитунтски. Доказујући јединство три ипостаси Божанства он узе у руке циглу и згњечи је тако да потече вода, појави се огањ, а у руци његовој остаде прах земаљски.

“Ево три стихије, а ћерпич (цигла) је један,” рече тада светитељ Божји. “Тако је и у Пресветој Тројици: три су Лица, а Божанство је Једно.” Просто и убедљиво је премудрост Божија посрамила људске заблуде.

Али је и даље наставио своју реч светитељ обраћајући се противнику. Слушајте, драги моји, и ви, слушајте и пазите, јер су нама убогим вером, данас упућене речи светог Божијег човека из IV века. “Слушај, философе, шта ћу ти рећи: ми верујемо да је Свемогући Бог ни из чега створио Својом Речју и Духом небо и земљу, човека и сав видљиви и невидљиви свет. Реч ова јесте Син Божји, Који је сишао ради наших грехова на земљу, родио се од Дјеве, живео са људима, пострадао, умро за наше спасење и затим васкрсао искупивши Својим страдањима првородни грех и саваскрсао са Собом људски род. Ми верујемо да је Он Једносуштан и Равночастан са Оцем и верујемо у то без икаквих лукавих измишљања, јер је немогуће појмити ову тајну људским разумом.”

И чуо је философ-аријанац, а пре ће бити да је не чуо него осетио величанствену истину која се садржи у простоти једноставних речи, и ускликнуо запањен: “Слушајте! Док се борба са мном водила путем доказа, ја сам против једних доказа давао друге и својом умешношћу спорења одбијао све што сте ми износили. Али када уместо доказа разума из уста овог старца поче да излази нека нарочита сила докази постадоше немоћни против ње, јер човек не може да се противи Богу. Ако неко може да мисли исто као ја нека поверује у Христа и заједно са мном крене за овим старцем чијим је устима говорио Сам Бог.”

Делатни ревнитељ за истину Божију на овом Васељенском Сабору био је Николај Мирликијски којег сви ми нарочито волимо и поштујемо. Његова света рука се подигла да ошамари богохулника-јеретика Арија.

Оци Сабора казнише светитеља Николаја за сувишак ревности лишивши га светитељског чина и затворивши га у тамницу. Али је Господ Који је Духом Светим присуствовао на делима овог Сабора одмах вратио заточеника у његову првобитну славу. Многи учесници Сабора су истовремено сањали како Сам Господ уручује светитељу Николају Свето Јеванђеље, а Мати Божија ставља на њега светитељски омофор.

А каква је даља судбина јересијараха и његове јереси?

Још је дуго боловала Црква од ове болести. Премда је Арије био побеђен на Сабору по дуготрпљењу и милости Божијој Господ му је оставио још десет година живота за покајање. Али он не промени своју злу вољу, остајући упоран у јереси. Приволео је своје

истомишљенике да се одвоје од Цркве. Они у сазивали своје самосталне саборе, своје исповедање вере. Имали су јеретици и високе покровитеље међу властодршцима, али више ништа није могло да врати јереси живот – она се распадала и у њеној средини су се појавиле нове секте.

То је била предсмртна агонија; Црква је на Сабору одсекла неизлечиво болесну грану. Она је умирала отргнута од Цркве не хранећи се живим соковима Божанствене истине. Умро је срамном смрћу и њен оснивач Арије 336. године, и савременици су, запањени очигледном Божијом казном која се показала у његовој смрти поредили његову смрт са смрћу Јуде. Очигледно је да је таква судбина свих издајница истине, јуда свих времена, укључујући и наше.

“Безбожника убиће зло...” (Пс. 34, 2). “...Бог се не да ружити” (Гал. 6, 7).

Арије је умро. Али није умро онај ко је убацио у ум, и срце и уста несрећног одступника зло. Није умро ђаво – неуморни отац лажи и сваке неистине. И до дана данашњег он ради свој посао. Недоступно је његовом утицају небо с Небеском Црквом и он покушава да рани на земљи, прогонећи Цркву земаљску.

Није лако наговорити људе на потпуну безбожност и богохулство, прави изглед демона је одвратан човеку. Али је и овај пут непријатељ људског рода успешно испробао. Седамдесет је година безбожништва у Русији и његове плодове ми сада жањемо. О њима не треба много говорити. Видимо их својим очима и осећамо на себи.

Непријатељ иде околним путевима усмеравајући све своје снаге управо на уништавање истинске Цркве Божије, путем одвајања хришћанства од Цркве. Зна он да ће људи без Цркве свеједно доћи до безбожништва, да ће изгубити спасење и да ће смрт земаљска родити вечне муке.

Погледајмо, драги моји, данашње стање Цркве и духовно стање људи нашег доба. Оценимо данашњи дан и рецимо себи да ли се свет спасава или му се спрема погибељ? Јесмо ли ми у Цркви Божијој истином или има у нама духа обмане? Јер погледајте каква је поплава данас задесила свет. Црква једна, друга, трећа, ни броја им се не зна. И све су истините, и свака је најправија.

Али како то? Јер нема две истине. И Христос је сведочио о Себи: “Ја Сам пут и истина и живот” (Јн. 14, 6).

Али у којој је Цркви Христос? Или се Он поделио? Коју Цркву би Он сад највише волео? Па ниједну! Он је једном створио јединствену и неразделиву у данима Свог живота на земљи, створио ју је за сва времена до краја века. И само у њој Он почива, живи и делује. И друге Цркве не може бити.

Па која је то онда?

Пријатељи моји, **ова једина Црква је она која чува чисто и истинито хришћанско учење.** Човек је лош чувар. Веран је и постојан само Бог и само Он у бурном житејском мору вековима може да сачува истину. И само нашу Цркву која право слави Правду и Истину сви у свету и хришћанске и друге исповести ипак називају Православном. Сами непријатељи Цркве који шкргућу на њу зубима и који покушавају да је униште такође сведоче о њој називајући је Црквом Православном. Сетите се како Пилат, који је осудио Христа сведочи о Њему истину да је Он Цар Јудејски; и првосвештеник, који предводи преступни синедрион пророкује истине Божије: “...боље је да један човјек умре за народ” (Јн. 18, 144).

И тако је увек и у свему. Истина се не може сахранити. Бог је чува и сведочи свету чак и устима противника истине.

Апостолско наследство, које Свети Дух чува у Цркви, које показује наследну благодат и силу Божију у тајнама Цркве је још један поуздан знак истинитости наше Цркве.

Све су то апостоли добили од Христа и полагањем својих руку предали ученицима. И сви су до данас јединствени. У Православној Цркви видимо данас испуњење речи првосвештеничке Христове молитве: “Да сви једно буду, као Ти, Оче, што си у Мени и Ја у Теби, да и они у нама једно буду...” (Јн. 17, 21).

И последњи нама најјаснији **знак истинитости наше Свете Православне Саборне и Апостолске Цркве јесу њена страдања.** Њих је Цркви даровао Христос, Он јој их је заповедио: “Ко иде за Мном нека се одрекне себе, нека узме крст свој и нека за Мном иде” (уп.: Мт. 16, 4).

Одрекне ли се човек земаљских блага и прими ли батине, бијење, поругу и пљување, прими ли прогоне не само на један дан, него колико да Господ – он је Божији.

Одрећиће се краткорочног људског мудровања, примиће саборни разум Цркве и постаће он ум који Бога види и тада ће саме од себе отпасти, неће моћи чак ни да му приђу, јереси. И Божанствена љубав ће га сачувати од раскола – и он је несумњиво Божји.

И још је једно важно питање, драги моји, децо Божија. Можда је човеку тешко да се разабере – која је то Црква истинска? Немамо довољно ни знања, ни разума, а некад ни вере.

Шта је истина, где је она, у чему? Како да је човек види ако сада у свету као на бувљој пијаци сви хвале своје узвикујући и то ко ће гласније, ко ће боље? Тешко је човеку, али није ђаволу. Он је непријатељ истине, он увек непогрешиво зна где је она, проналази је и прогони. Погледајте, која се Црква може поредити у томе са Црквом Православном?

Прогоне су смењивали напади јереси, јереси су рађале расколе, расколи су одгајали потпуно безверје, безбожност. А Света Православна Црква је и даље жива, понекад на неко време потпуно губи снагу и бива мучена, непријатељ је прогони, али је Бог не оставља, и она Њиме живи, Њиме ће и живети до краја дана света.

Нећемо завиривати у далеку прошлост, узмимо данашњи дан и недавни јучерашни дан Цркве наше.

“Кад Му се (Христу) наругаше, свукоше с њега скерлетну кабаницу, и обукоше Га у Његове хаљине и изведоше Га да Га разапну” (Мк. 15, 20).

Зар нећемо видети у овим речима како наша Црква верно иде за својим Христом Спаситељем?

Прогони у XX веку од стране богоборца су превазишли све раније прогоне по својој суровости. У њима је убијено више хришћана него што су их убили сви ранији прогонитељи хришћана заједно. Они су се ругали Цркви као што су се људи у своје време ругали Христу чинећи насиље над савешћу њених јерарха, над савешћу народа Божијег.

А сада, када се и без тога “мало стадо” још више смањило, а наш народ више и није Божји, дошавши у атеизму и негирању сваке духовности до крајњих граница, када се уплашио смрада трулежи и смрти који се осећа из будућности, и када је кренуо назад ка вери, ка Богу исти онај човекоубица ђаво стоји на стражи. По његовој заповести читав букет свакаквих вера и разноврсност свакаквих цркви и секти су спремни да приме оне који жуде за спасењем.

Овде су и римокатолици, богати новцем и похлепом. Хоће ли се они који дођу код њих потрудити да сазнају ко су они. Хоће ли нас учинити опрезнима чињеница да су до XI века они били наши, али су изашли од нас, и по томе су сви сазнали да они нису наши.

“...Јер да су били наши остали би са нама...” (1 Јн. 2, 19). Да, они се називају хришћанима, али нису сачували верност, нарушили су догме. И одсекла их је Црква, и оставио их је Бог. Отпавши од Цркве латинство је отпало од љубави Божије.

Овде је и протестантска црква, која се родила у XVI веку од раскола са Римом. За протестанта је истина само оно што му се свиђа и што он сам сматра истином.

Овде су и унијати, који се маскирају у Православље.

И хришћанске секте: баптисти, педесетници и други који мудрују о Христу, али који су отишли од Његове Цркве.

А руски људи који су се у току дугих година одвикли да мисле црквено сад су изгубили мисао о Цркви као новом животу. Њихов поглед на веру само као на учење, које се прихвата разумом супротставља Јеванђеље и Христа – Цркви и чини веру беживотном.

Ако постоји Јеванђеље и постоји Христос, али нема Цркве – то значи да нема ни спасења.

Поново се смеје непријатељ Цркве као што се смејао исмејаном Христу, и **пут Цркве на њену Голготу се наставља.**

Онемоћалој, обескрвљеној, обезљуђеној Руској Православној Цркви се на плећа товари и онај крст на којем ће је даље разапињати. Враћају јој, и још тако да не може ни да одбије до темеља разрушена здања храмова, заборављених манастира до којих су путеви зарасли у коров. А непријатељ у међувремену и у јединству православних хришћана сеје свој коров – распре и раздор. И погубан пример свима даје брат који пије из једне Чаше са братом и окуша на једној Трпези Господњој захтевајући свој удео у наслеђу Божијем.

Плачемо пред Господом због суровости наше браће у иностранству, плачемо због помрачености наше старије и рођене и увек нарочито вољене цркве Православне у Украјини. Јер је тамо на Дњепру упаљена прва свећа Православља. Воде Дњепра су за нас постале јорданске воде. И труд и молитве Кијево-Печерских подвижника су просветили Православљем сву тада паганску Русију.

А данас “...брат се с братом суди, и то пред неврјерима,” звучи као прекор нам Свето Јеванђеље (1 Кор. 6, 6).

Али ко ће чути?

Ђаво чини безакоња, сада већ рукама верујућих, рукама православних.

А како онда да духовно подивљали човек не прими још саблажњивија учења: “Бог је један, дођи код Њега и сутра ћеш ти сам постати Бог.”

А омладина хоће да буде Бог, омладина хоће да господари и да влада. И ево је већ код хиндуиста, код будиста, код кришнаита како се учи духовности и источњачки култови иду да освоје Православну Русију.

Непромишљено бављење окултизмом јесте добровољно радознало обраћање демонима, оно прво постаје трагедија, а касније се завршава погубљено по оне који су се саблазнили.

Колико је таквих живих по телу, али душом мртвих, унакажених живота сада ушло у ограду Цркве; колико људи лежи пред прагом Цркве немајући снаге да уђе у њу с разумом, јер је за многе већ наступила духовна смрт. И демони, који се маскирају у Анђеле светлости шапућу помислима, говоре са говорница, вичу у свим средствима информација: “Човек је наш бог”, “Бићете као богови! Бићете изнад Бога.” И опет се понавља историја пада. Прародитељи су из раја пали на земљу, савремени богови са земље падају у пакао.

Узалуд се данас чује упозорење: **“Браћо! чувајте се да вас ко не зароби филозофијом и празном пријеваром, по казивању човјечијему, по науци свијета, а не по Христу...”** (Кол. 2, 8).

“Зато се јави Син Божиј да раскопа дјела ђавоља” (1 Јн. 3, 8).

Али ко ће их уништити сада, ова страшна дела, ако људи прогоне, ако заборављају Сина Божијег? Уместо поклоњења и захвалности за Његову велику жртву, поново долази идолопоклонство које служи телу и демонима.

Драги моји, не сме се у наше време живети непромишљено.

Сви ми, чак и они који су одавно у Црквеној огради, осећамо сада силу свакаквих саблазни, укључујући и снагу нове религиозне свести лажне хришћанске духовности. И у свему овоме се показује апокалиптични лик “великог одступања” које ће обузети људски род пред крај света на који нас Господ сада свакодневно подсећа.

Мислите ли да је Господ случајно дозволио да се оскрнавe велике светиње на Голготи у храму Гроба Господњег? Зар нам ово не говори да је близу одлучни последњи период борбе ђавола са Богом и са Христом Његовим?

Чувајте се, драги, да вас неко не превари! Чврсто се држите Православља. Брижљиво чувајте благодат, од Бога нам даровану! Стражите и молите се. У тишини се трудите на спасење своје по заветима Господа руководством и науком светих отаца. Не заборављајте, већ осмишљавајте речи Господње: “...Ако вас дакле Син избави, заиста ћете бити избављени” (Јн. 8, 36) (руски текст: Ако вас Син ослободи бићете слободни). Ево где је слобода! Ево где је спасење!

Ум је везан оковима незнања, заблуда, сујеверја и недоумица. Он покушава, али не може да се истргне из њих. Прилепи се уз Господа и Он ће просветлити таму твоју и раскинуће све окове у којима се мучи ум твој.

Вољу вежу страсти и не дају јој простора за деловање; она се кобела као неко чије су руке и ноге везане, а не може да се ишчупа. Али прилепи се за Господа и Он ће ти дати Самсонову снагу и покидаће све окове неистине који те везују.

Срце нападају сталне бриге и не дају му одмора. Али прилепи се за Господа и Он ће те успокојити; и будући миран у себи и видећи све светло око себе неометано ћеш корачати с Господом кроз мрак и таму живота овог ка блаженим просторима вечности, пуним утехе.

Слава Бесмртном Богу Оцу Невидљивом!

Слава Бесмртном Богу Сину Који Се јавио у плоти!

Слава бесмртном Богу Духу, Који је говорио кроз пророке, апостоле и свете оце!

Пресвета Тројице слава Теби!

Амин.

25. мај (7. јуни) 1992. године

БЕСЕДА
у Недељу 26. по Духовима,
о сећању на смрт

“Помени и оплачи сам себе за живота, говори сећање на смрт: а ја дођох да те учвелим благодетелно и донела сам са собом мноштво мисли изузетно корисних за душу. Продај све што је сувишно и подели сиротима, пошаљи на небо блага своја по завештању

Спаситеља... Зашто да јуриш за трулежним кад ће ти смрт сигурно одузети све трулежно? Она испуњава наредбе Свесветог Бога. Чим зачује наредбу – одмах се брзином муње устремљује да испуни. Неће се она постидети ни богаташа... ни хероја, ни генија, неће поштедети ни младост, ни лепоту, ни земаљску срећу: преселиће човека у вечност. И са смрћу слуга Божји ступа у блаженство вечности, а непријатељ Божји у вечну муку” (светитељ Игњатије Брјанчанинов).

О њему, о сећању на смрт нам говори наша данашња јеванђељска беседа, пријатељи моји.

“...Безумниче, ове ноћи тражиће душу твоју од тебе...” (Лк. 12, 20).

Ко од нас са сигурношћу може да тврди да ова реч Божија није данас њему упућена, и ко од нас зна да ли већ сада секира смрти лежи близу корена дрвета његовог живота?

Један тренутак – и одузима нам се све богатство живота које нам је Бог даровао, сва богатства, које смо сакупили својим трудом остаће ко зна коме. Све ће остати, а нас више неће бити. И све ће остати другим људима, који се нису трудили. А ми ћемо отићи у вечност!

Речи данашње јеванђељске приче су упућене сваком од нас. Не неким скоројевићима-богаташима и милионерима, већ свакоме: мени, теби, нама. Јер су њиве живота свих нас по Божијој вољи веома богате, и богатства, дата човеку су тако разноврсна и многобројна да сваком човеку прети опасност да постане богаташ из приче.

Многи ми сада у мислима неће дати за право, и рећи ће да немају новца, да немају земље, да немају оно што се уобичајено сматра богатством. Али драги моји, зар сав наш живот и здравље нису дар Божји и богатство, зар различити таленти – блага дубоког и осетљивог људског срца и великог људског ума, таланти, које човек поседује нису богатство? А материјални иметак и животна блага?

Бог је човеку много поверио и свакоме је дат његов талент. Бог никога није заобишао. Али сама по себи сва ова блага, богатство и драгоцености, драги моји, не представљају нашу вредност, јер то није наше – то је Божји дар. “Шта ли имаш што ниси примио?” каже апостол Павле (1 Кор. 4, 7).

Један тренутак, и смрт ће нам одузети све – и даровано и стечено. Само док смо живи, док су нашој слободи, срцу и душим поверена блага, и земаљска богатства у нашим рукама ће се за нас претворити у вечне вредности, постајући за једне лествица ка небу, а за друге – пут у вечност пакла.

Само плодови духа који су никли на њивама нашег живота које нам је Бог даровао представљају наше истинско богатство ако се састоје од сваке доброте, праведности и истине. Само оно што је донело плодове љубави на земљи ће нас повести у вечност радости идући пред нама.

Родише њиве живота нашег! Али зар нисам ја онај богаташ из приче, који рече себи: “...Имаш многа добра сабрана за многе године; почивај, једи, пиј, весели се” (Лк. 12, 19). Зар нисам ја затворио амбаре својих богатстава сматрајући да то представља смисао мог живота?

“...Једи, пиј, весели се”. Ум се труди само да стекне. Да стекне по сваку цену: на превару, притиском, неправдом. Још, још, и још! Мало је, све је мало, мени и само за мене, за црне дане...

Расте богатство, расту потребе. Срце је затворено за милосрђе, за љубав, у њему има места само за пословне људе и односе из којих могу да извучем неку корист. Ти – мени, ја – теби.

И заборављено је главно: заборављена је душа – рајска птица која живи у нашем пролазном телу. Она, душа наша, умире од глади коју не могу да утоле сва привидна блага нашег иметка. И стење душа наша, и плаче и боли све док је коначно не сахранимо, док не сахранимо своју бесмртну у душу испод ђубрета својих страсти и док не замукне.

А о каквим плодовима духа уопште може бити речи? Сва брига је како да више уштедимо да бисмо слађе појели. И јело изједа човека, и пиће не просто весели срце, већ се човек у њему дави заборављајући на ближње, па чак и на себе самог. И бесмртна душа се удавила! И опила се Русија-мајчица вином, и утопила се у несрећи и сузама. И ум јој је покраден, јер је Бог заборављен. И угроба постаде бог.

“...Једи, пиј, весели се!” Данашње разуздано весеље, презасићено и пијано, увлачи човека у оно о чему је срамота и причати. Тежина телесних грехова који прате весеље изобличава цело животно устројство претварајући га у пакао већ овде, на земљи.

И заборављен је Бог!

Међутим, нећу ли опет чути примедбе на своје речи – зар је Бог заборављен?! Унаоколо се само и прича о отварању манастира, црквама, о благодати, о Богу. Да, драги моји, прича је много, али је мешање људског са Божанским данас просто чудовишно. У незамисливој унутрашњој хармонији се данас слаже побожност на речима и одлазак у цркву са цинизмом изопачености. Ужасавајуће празнословље, клевета, лукавство, лаж, претворност, самољубље и безакоње блуда у савести многих људи слажу се са уздасима, плачем и примањем Светих Тајни.

И човек мисли да је са Богом. Али не, погрешно мисли. То није хришћанство, то је његово цинично уништавање. И оно је већ продрло у саму Цркву, када многи, називајући себе хришћанима прилагођавају узвишене Божије истине својим потребама увијајући истине у прљавштину свог земаљског схватања и осећања.

То није препород хришћанског духа у нашем свету – то је његово уништавање. И какав одговор ће дати светогрдници који су помешали истину са лажју, чинећи ђаволска дела и газећи њима светиње Божије којих се усуђују да се дотичу! А секира смрти већ лежи близу дрвета живота. И Бог чека покајање!

Бог још увек чека!

Али зар неће ускоро – данас, сада – онај ко “сабирајући себи, а не богатећи се у Бога” зачути: “Безумниче, ове ноћи тражиће душу твоју од тебе; а оно што си припремио чије ће бити?” (Лк. 12, 21, 20).

Коме ће остати живот, дела којима је уништано дело Божије, Његова Света Црква и само хришћанство?

И зар “онај ко сабира за себе” не осећа већ сад Божију казну за своје одступништво и оштећивање умних и психичких способности и зар сада нема безбројних, бесмислених самоубистава?

“Тражиће душу твоју од тебе” – звучи пресуда ономе ко је презрео заповести Божије и погазио истину лажју. Неће Бог тихо и радосно позвати душу путника из живота који се ради Њега потрудио, већ ће са бољу и нужношћу митари-анђели таме ишчупати душу човека који је огрезао у свој иметак и страсти и повући га у жалосну вечност.

А време живота, пријатељи наши је наша житница у којој чувамо своја блага. Али ко од нас размишља о времену? Човек се мислима готово увек простире у будућност

заборављајући да реално поседује само садашњи тренутак, већ следећи није у његовој власти. И пропуштајући у нераду садашње време или га трошећи на грех ми убијамо време, губимо вредност људског живота.

Како се често у тренуцима гриже савести спремамо да сутра почнемо да чинимо добра дела, у будућности – да оставимо грех, на крају живота – да се покајемо. Али сутра бива сваки дан, а крај живота је још даље и својим добрим намерама поплочавамо себи пут у пакао. Али, авај, будућност за нас може и да не наступи, већ да се одмах, заобишавши садашњот, отвори као вечност. Вечност је неизбежна! И каква ће бити?

Не заборавимо, пријатељи моји, да нико од оних који су живели пре нас и нико од нас није и неће моћи да каже смрти када она дође по њега: “Причекај! Удаљи се, још не желим да умрем! Још нисам спреман да умрем.” Нико није могао да је заустави или да јој се супротстави. Строга и неумољива и најчешће нежељена, она ради свој посао откривајући истинску вредност нашег живота и нашег иметка који смо у њој стекли.

Ево о чему нас сећање на смрт данас приморава да размислимо.

Привид пролазног блага који обмањује људе који кратко време живе у земаљској гостионици устукнуће у тренутку смрти и преварни сан ће се завршити. И видеће се да је богат само онај ко се данас, сад, овог тренутка богати у Бога.

А данашња апостолска посланица допуњује смисао јеванђељске приче и учи нас шта је истинско, богатство за човека, које се не може украсти.

И прво на шта нас Господ одмах позива јесте стремљење ка истини, жеђ за истином и познањем шта је воља Божија о нама. Деца светлости су рођена од духа и испуњена њиме, и зато она и морају да доносе плод духа – да живе у благости, у љубави, у праведности и истини. Пробуди се из греховног сна, васкрсни свој дух из дела која убијају и са вером приступи Господу, и Он ће оживети твоју душу и просветиће је светлошћу истине.

Заиста се само живот у Богу наставља и после граница гроба.

Драги, живимо у Богу! Треба живети у Богу! И ми морамо ради тога да постанемо савршени хришћани, онакви каквима Бог жели да нас види, и какви нам Свето Писмо заповеда да будемо.

И главно, што нам заповеда апостол Павле: “И немојте узимати учешћа у бесплодним дјелима таме” (уп. Еф. 5, 1), будите ви, хришћани, светлост свету својим праведним животом. Својим праведним животом разобличавајте свет и све зло света. Светлост нашег живота је призвана да просвети таму, али не речју, не претњом, као што то неки покушавају да учине, па направе веће зло, већ својом праведношћу.

Али како човек треба да бди над својим животом, како треба да буде разуман, како брз на покајање? Праведни, чини правду, сабирај плодове заиста благочестивог живота за вечни живот, скупљај, умножавај ово једино богатство, просвећуј друге – ближње, теши, храни. Нека сваки човек којег ти Господ данас пошље на животном путу постане за тебе најважнији, најдражи и најближи. Загреј његову душу топлином своје љубави – и то је жетва, која рађа плодове за вечност. И нама су људи давали нежност, љубав и пажњу. Чувај све ово у души захвалним молитвеним сећањем на оне који су ти учинили добро – и то је плод духа, и то је жетва за живот.

Дакле, пријатељи моји, оперимо се благовремено, очистимо се сузама и исповедањем својих грехова. Стецимо животним трудом благодат Светог Духа која нам отвара врата небеске обитељи. И свако своје земаљско имање употребимо за стицање небеског блага делећи милостињу од срца које милује и воли. Употребимо свој земаљски

живот на познање Бога, на познање себе самих, на устројство своје вечне судбине. Не губимо време.

И завршићу своју беседу речима светитеља Игњатија: “Прогнаници раја! Не налазимо се на земљи ради веселја, ради славља, ради играња, већ за то да бисмо вером, покајањем и крстом убили смрт која нас убија и повратили изгубљени рај.”

Господе! Дометни нам вере!

Нека буде, Господе, нека буде!

22. новембар (5. децембар) 1993. године

БЕСЕДА
у Недељу 20. по Духовима
на причу о Богаташу и Лазару
ПРЕДСТОЈИ НАМ ВЕЧНИ ЖИВОТ

У име Оца и Сина и Светога Духа!

Дани теку и лете; сати лете и не заустављају се, у силовитом току времена свет се ближи свом крају.

Дани и сати те поткрадају и плачкају као лопови и грабљивци – нит твог живота се постепено кида и скраћује.

Дани предају погребену твој живот, сати га терају у гроб, а заједно са данима и сатима нестаје на земљи и живот твој (преподобни Јефрем Сириј).

Драги моји! Нестаје на земљи живот земнородних, “...неће бити нигда да ко довијека живи, и не види гроба” (Пс. 49, 8-9). И “свима бива једнако: праведнику бива као безбожнику... они потом умиру” (Проп. 9, 2-3). И ниједан човек не зна ни дан ни час када ће једини пут у животу спознати, окусити тајну смрти. И ова тајна је непромењиви и истинити глас вечности.

А у свету се стално чује глас вечности. И онда кад га ми у свом детињству не схватамо, и када у метежу живота заборављамо на њега, док нас овај грозни изасланик не подсети на себе смрћу блиских.

Осврнимо се око себе: колико је наших рођака, пријатеља и познаника смрт већ узела? Узела их је и они су отишли тајну недокучиву за живе. А једном, у тренутку који не знамо, она ће позвати и нас на послушање гласу вечности.

Ући ће смрт и у наш живот. Душу – дах живота, Дух Божји, Који живи у нама – позваће Господ к Себи, а пролазно тело, које душа оставља – “... јесте земља и у земљу ће отићи.” Један трен и граница која дели земаљски живот од тајне живота после смрти ће пасти за онога ко је окусио смрт, а живи ће се опет поклонити пред непојамном тајном и многобројна “зашто?” ће остати без одговора.

Смрт! Зашто је она завирила у колевку новорођенчета? И као рајска птица прхнула је душа која тек што је дошла на свет. Зашто је у цвету младости покошен живот здравог, снажног и на земљи још увек потребног човека? А трошна, немоћна старост се мучи у очекивању смрти, а ње нема па нема и живот држи изнемоглу, душу уморну од живота. И нема снаге горди људски ум и повлачи се пред тајном смрти, јер је то тајна Божија.

Зар то није тајна? “Ко има уши да чује нека чује!” (Мт. 13, 9).

Зар није Бог благоизволео да објави по васељени Своју вољу у светим и строгим одредбама вечности – блаженој за послушне и страшној за непокорне. Господ није оставио Своју творевину у незнању већ је дао Цркви Свето Писмо и Своје откровење. И како је Он открио тајну стварања света и тајну његовог краја тако је и знање о људском животу и коначном његовом циљу даровао човеку на поуку за спасење од смрти.

“...Не бојте се онијех који убијају тијело а душе не могу убити; него се бојте онога који може и душу и тијело погубити у паклу” (Мт. 10, 28).

Грех је једини стварни страх и то страх ужасан, јер “...гријех учињен рађа смрт”, разрушавајући тело болешћу, а бесмртну душу свезујући пакленим оковима (Јак. 1, 15). Ево оног страха на који нас упозорава Спаситељ.

Не бој се смрти која одваја душу од тела, то је прва смрт. Она ти је страшна, човече, зато што ти је непозната, али не одређује она твој живот у вечности. Иза ње стоји друга смрт, одгајена грехом, која своју жртву одваја од Бога и шаље је у вечни живот у мукама. А земаљски живот је само почетак вечности за човека.

Није било смрти на земљи приликом стварања живота, али је кроз грех смрт ушла у свет и у првом Адаму умиру његови потомци, а у другом Адаму – у Христу – ће сви оживети по обећању Божијем. И настаће време када ће Христос коначно уништити смрт.

“...И смрти више неће бити...” каже Господ у Откровењу датом светом апостолу Јовану Богослову (Откр. 21, 4). Али ће ова жељена и радосна вест о вечном животу истовремено за многе постати и страшна вест.

“...Мртви ће чути глас Сина Божијега, и чувши оживљети... И изићи ће који су чинили добро у васкрсеније живота, а који су чинили зло у васкрсеније суда” (Јн. 5, 25, 29). И смрти више неће бити, већ ће све обухватити вечни живот, све ће обухватити васкрсење. За једне – васкрсење живота у светлости Божије љубави, очекивано, дуг очекивано, одстрадано и радосно; за друге – такође васкрсење, али у тами пакленој, нежељено, неочекивано, непотребно и страшно.

Божанствено Писмо нам не осветљава случајно људски живот у светлости истине Божије. Јер су правда људска и правда Божија далеко једна од друге, али ће само правдом Божијом живима васкрсење бити на радост. Ево и у данашњој јеванђељској причи су максимално јасно, на примеру двојице људи приказана два пута земаљског живота и два васкрсења.

Лазар и безимени Богаташ су два човека, творевине Божије, Промислом Божјим невидљивим нитима везани у животу. Живот обојице пролази у видном пољу оног другог, али како је он различит. “...Човјек неки пак бјеше богат, који се облачаше у скерлет и у свилу, и живљаше сваки дан господски и веселаше се” (Лк. 16, 9). А поред, крај ногу овог човека који је пиновао, крај његових врата је у ранама лежао сиромаш. И максимум његових жеља је било да утоли глад мрвицама које падају са стола Богаташа. Јеванђеље не каже колико је месеци, колико година лежао у глади. Оно не говори ништа ни о душевном стању страдалника. А поглед Богаташа, и погледи оних који су пиновали с њим само би окрзнули несрећника и можда би се увредили његовим сиромаштвом и неумесношћу боравка на празнику њиховог живота. Али Лазар овде није случајно лежао. Бог га је довео овде и он чак није ни могао да оде по својој жељи, тако је био слаб и немоћан. “...Још и пси долажаху и лизаху гној његов” (Лк. 16, 21).

Сиромаштво и бол Лазара су вапили пред људима и небом. Али није чуо Богаташ, није видео и срце његово, препуно земаљских радости и наслада је умрло за саосећање, за сажалење, умрло је пре смрти.

Срце је умрло за Бога.

Провалија безосећања, несхватања и немилости је настала између ова два човека и продубљујући се свакодневно у земаљском животу ископала провалију између њих и у вечности и постала непремостива.

“Кад умрије сиромаш, однесоше га анђели у наручје Аврамово,” – ево када се тек открила вредност Лазаревог страдалничког живота (Лк. 16, 22). Непознат свету, тајно од њега и у великом трпљењу он је творио вољу Божију, зарађујући себи лишавањем, болом и молбама за милостињу Царство Небеско. Он је и Богаташа звао да кроз милосрђе постане учесник у овом великом стицању, али узалуд.

“...Умрије и богати и закопаше га” – последњи погребни пир, као данак сећању на некадашње весеље (Лк. 16, 22). И његово име је било предато заборау, а Лазарево име је Господ сачувао у људском сећању подсећајући нас на њега свако године Светим Јеванђељем као потврду да је његов свакодневни вапај ка небу био услышен.

“Који сије у тијело своје, од тијела ће пожњети погибао; а који сије у дух, од духа ће пожњети живот вјечни” (Гал. 6, 8). Лазар је у наручју Аврамовом у рајском блаженству, а Богаташ у паклу. И пошто је био у мукама по први пут осиромашени Богаташ подиже очи ка небу и угледа праведног Аврама и с њим Лазара којег је гледао за живота, али га није видео. Сад је Богаташ увидео правду Божију, која негира његову земаљску и себичну правду којом је живео.

Страшан тренутак! Прогледати тек тада када више ништа не може да се промени!

А праведни Аврам на вапај богаташа за помоћ овако дефинише непристрасну правду живота: “...Синко! Опомени се да си ти примио добра своја у животу своме, и Лазар опет зла, а сад се он тјешти, а ти се мучиш” (Лк. 16, 25).

И кад је Богаташ стао пред лице страшне реалности своје вечне судбине у његовој души се пробудило до тада му непознато осећање сажаљења према ближњима, према петорици браће, која су на земљи наставили “сјајан пир” живота без Бога. “Молим те, дакле, оче, да га пошаљеш кући оца мојега... нека им посвједочи да не би и они дошли на ово мјесто мучења...”

Овај вапај Богаташа, ову бол из вечности чујемо и ми данас као упозорење на опасност која прети свима који су у свом животу изгубили руководство Божанственим законом, - опасности да у својој духовној опустошености постанемо јадни заробљеници греха, када вечна ноћ душе буде неизбежна.

“...Ако не слушају Мојсија и пророка, да ко из мртвијех устане неће вјеровати,” чује се одговор праведног Аврама оца свих верујућих (Лк. 16, 31). И у овом одговору се опет садржи сва истина живота.

За оне који желе да знају истину откровење Господње је поуздан, неоспорив и несумњив доказ. За оне који су огрезли у греху, спутани његовом лепљивом лажју, који не воле истину ни најочигледнији доказ није убедљив.

Да ли многи верују Божанственом откровењу датом кроз пророке, да ли је много оних који се покоравају Божанственој истини светог Јеванђеља, која нам је откривена и као пут живота и као суд над оним како живимо? Да ли многи заиста верују у своје будуће васкрсење у вечност?

Христос је Својом влашћу васкрсао из гроба, “смрћу смрт уништивши”. Васкрсао је и жив ходао по земљи после Своје смрти.

Васкрсао је по Његовој заповести и као доказ свим живима друг Божји Лазар, који је четири дана провео у гробу и већ почео да смрди. Васкрсао је Лазар и после смрти своје

био епископ Кипарски, а неверје је дуго тражило да га убије, не могавши никако другачије да оповргне истину његовог васкрсења.

Васкрсла је Христовим додиром млада кћи Јаирова, дванаестогодишња девојчица, на радост ближњима и на смућење неверујућем злу.

Васкрсао је због Христовог сажалења син-јединац удовице Наинске којег су носили ка гробу. Али да ли су поверовали у вечност они који су ишли за његовим сандуком? Да ли су многи због овог очигледног чуда избегли жалосну судбину Богаташа из приче?

А ми, драги моји, који имамо пред нашим верујућим погледом такав облак сведочанстава, зар нећемо пожурити да својим животом покажемо своју веру, јер "...је вјера без дјела мртва" (Јак. 2, 20). Оне који не верују Божијем откровењу послаћемо, а и сами ћемо кренути за њима како бисмо оживели своју веру ка одру онога ко се спрема да окуси велику тајну смрти, јер то увек помало открива и тајну будућег живота човека на умору.

"Безбожника убиће зло" (руски текст: љута је смрт грешника), каже Свето Писмо (Пс. 34, 21). И као илустрација ове Божанствене истине послужиће смрт богоборца.

Умирао је слободоумник, који је посејао семена лажи против Бога у многим генерацијама. Умирао је Волтер који је ошпроумно и гласно исмевао истине вере, који није допустио да дође свештеник како би га помирио с правосуђем Божјим. У страшним духовним мукама он је преклињао за помоћ и сведочио исту ону истину коју је читавог живота одбацивао: "...Преклињем вас, спасите ме, сачувајте ми живот макар на неколико месеци, а ако не знајте да силазим у пакао куда ћете и ви доћи за мном." Али спасење више није било могуће зато што је знање о паклу, о вечности, већ постало његов удео.

"Благо мртвима који умиру у Господу" (Откр. 14, 13).

Умирао је при потпуној и јасној свести професор Петроградске Духовне Академије Василије Васиљевич Болотов, познати научник, човек колосалних знања и са смиреном вером у срцу. Умирао је праћен у вечност Исповењу и Причешћем, и његове последње речи на земљи су биле усхићење његове душе пред блаженством које се открило његовом духовном погледу: "Како су предивни последњи тренуци... како је лепо умирати... идем према Крсту... Христос иде... Бог иде..."

Суд Божји је већ у тренутку смрти за првог одредио мучења после смрти, а за другог блаженство после смрти и она су почела већ на земљи.

И ми, драги моји, пажљиво слушајући речи откровења Божијег треба да запамтимо да ће брзо, врло брзо за нас проћи људско време и да ће се отворити вечност. И ми сада треба да видимо себе у својој личној, ситној и често себичној правди поред велике Божије правде. Треба да видимо и да плачемо, покајањем надомештајући оно што не можемо да остваримо у свом животу, јер се помрачише очи наше и окамењена постадоше срца наша.

И сада, пред вратима вечности, треба да постанемо свесни да су се душе наше прилепиле за земљу, да се дух вуче по земљи, треба да постанемо свесни и тога да ће нас само покајање подићи са земље.

Запамтимо, пријатељи моји, овакав очигледан и једноставан закључак из данашње јеванђељске приче. **Предстоји нам, драги моји, вечни живот.** Запамтимо и то да нас ни богатство, ни сиромаштво, ни болести саме по себи не упропаштавају и не спасавају, него усмереност душа наших од земље ка небу, ка Богу, и да је љубав Божија према људима оно што несумњиво даје човеку вечну радост.

Ако си богат – спасавај се милосрђем, сажаљењем и смерном милостињом, богати се у Бога. Ако си сиромашан и болестан – спасавај се трпљењем и покорном кротошћу пред Божијом вољом. Не тражи своју већ Божију корист оних које Господ ставља на твом животном путу. У Бога нема неправде, нема ничег случајног и сваки човек на нашем животном путу је наш путеводитељ у Живот Вечни, само треба да схватимо чиме можемо да му будемо од користи. Не закључавајмо своје срце немилосрђем и суровошћу, јер само то може пред нама да закључа жељени светли рај.

Управи своју жељу у тамо где цвета младост без старости, живот без смрти, радост без туге, сласт без горчине, свако добро без и најмањег зла.

Сећај се часа смртнога и суда Владике непоткупљивога. Амин.

24. октобар (6. новембар) 1994. године

БЕСЕДА

у недељу 30. по Духовима пред Божић,
светих отаца

У име Оца и Сина и Светога Духа!

“Предпразнујем људије Христово Рождество и, вознесше ум, к Витлејему вознесемсја мислију...” – чујемо ми, пријатељи моји у последњу недељу пред Божић позив Свете Цркве на дубоко размишљање о суштини великог празника који се приближава.

Догађај који се десио пре двадесет столећа је толико велик да му није било равног у историји земље. “Велија благочестија тајна, Бог јависја во плоти.”

Мали непознати Витлејем и у њему, у убогој пећини, убоге “јасле за стоку” постадоше центар пажње читавог света и тачка за мерење новог времена јер је у њима лежао Безгранични Христос Бог.

Бог – Владар света, је дошао као смирени Младенац у Којем је мало ко у тренутку рођења видео Божију величину, и славу, и силу. А овог Младенца је свет чекао од почетка своје историје, примивши у пророчанствима обећање Божије о доласку Спаситеља и Искупитеља човечанства на земљу. “И ти Витлејеме, земљо Јудина! Ни по чем нијеси најмањи у држави Јудиној, јер ће из тебе изићи Человођа Који ће пасти народ Мој Израилља” (Мт. 2, 6). И ево Христовим Рођењем је дошао крај свим пророчанствима о Њему. И оно што је у Старом Завету било скривено и магловито обасјано је доласком Божанственог Младенца и постало је очигледно.

Много деце се рађало у Витлејему и познате и знамените, али ни за једно од њих свет није помислио да је Онај једини Који је требало да га спаси и у очекивању Којег се он мучио.

Све у свету се изменило тек са рођењем Исуса Христа, јер је Њиме завршено време закона и благодат је моћно преобразила све живо и отрла сузе незнања.

Навешћу веома далеку аналогију: сви ми непогрешиво препознајемо дејство Божије благодати на наше душе, на наша срца. Све се мења у нама – светле лица, радошћу и светлошћу зраче очи, благодатна тишина почива на срцу. И то се не дешава само у нама. Благодат, дотакнувши нас, преображава и све око нас – природа се, упркос природним законима одазива на оно што се с нама дешава.

Исто то је, чак неупоредиво очигледније, свет осетио са рођењем Богомладенца Христа. И није могло бити другачије, драги моји, јер се Вечни јавио у времену и Бестелесни – у плоти и са Њим је у свет ушла вечност. И све живо је обасјала нетварна светлост Божанства и вечности. И Црква поје: “Тајно родилоја јеси в вертјепе, но небо Тја всјем проповједа, јакоже уста...”

Родио се Христос – Бог и Човек и са рођењем је почео Његов крсни пут – труд на спасењу света и стварању новог човека – чеда Божијег.

А Витлејемска пећина која је примила у себе смирену величину Сина Божијег и Сина људског и постала праобраз Свете Православне Цркве где свакодневно на служењу литургије, на проскомидији, као у јаслама на жртвенику лежи Богомладенац Христос Који садржи у Себи сав живот од рођења до велике жртве на Голготи – “...гле Јагње Божије, Које узео на Се гријехе свијета” (Јн. 1, 29).

И сваке године и свакога дана свет доживљава Тајну Христовог Живота на земљи. Свакога дана Христос се и рађа, и служи, и умире, и васкрсава и саваскрсава свет Собом. И пред лицем вечности сви “дани плоти” Господа Исуса Христа представљају један тренутак у којем су оваплоћење, крсна смрт и васкрсење повезани у једно.

За Бога је један дан као хиљаду година и хиљаду година као један дан и то и јесте вечност која је продрла у земаљско време. И наши животи су такође пример за то, јер и они теку у вечност, бришући време. Осврните се на свој живот. Тек што је почео, а већ се силовито креће ка свом крају, и безгранични океан вечности је спреман да нас прогута.

И људско срце у тренутку свог живота такође треба да постане налик на Витлејемску пећину, где се рађа, расте, живи и царује Христос – Бог и Човек. И, откривајући се у сусрет Христу Спаситељу оно, наше срце ће бити обасјано Његовом Божанственом светлошћу и оно ће постати јако од Његове Божанствене силе. И “животиње” – наше људске страсти, које у њему живе, - ће побећи из њега у спољашњу таму и ми ћемо моћи да принесемо од чиста срца дар Богу – своју љубав, владајући захваљујући њој са Христом и Богом.

Данас, пред вратима Божића, кад се земаљско време поделило напола, као црквена завеса, и када је свет постао “пре” и “после” Рођења Христовог, Света Црква са захвалним сећањем помиње оне који су живели верујући и очекујући, и који су својим телом постали сродници Богочовека Христа Који се јавио у телу.

Јер Христос – Бог, Који је постао заједничар у човечанству није Човек Којег Бог није створио, већ и као Човек улази у историју човечанства, које је пре Христовог Рођења живело на земљи.

Човечанство је у својим бедрима, у својим недрима створило Ону Која је постала Мајка Божија, Часнија од Херувима и неупоредиво славнија од серафима.

И ево данас се у Цркви узноси молитвено сећање на оне који су послужили за стварање људске природе Христа: “Плеће (руски текст: родослов) Исуса Христа, сина Давида Аврамова сина. Аврам роди Исака; Исак роди Јакова...” чујемо данас речи светог Јеванђеља (Мт. 1, 1-2). И даље следи дугачак списак имена и имена. И иза сваког имена је конкретан човек који је својим животом учествовао у рођењу Христа Спаситеља. Из миленијума у миленијум ткани су Христови плот и људска природа.

И не можемо, пријатељи моји, да не приметимо једну за нас утешну мисао.

У овој лествици људских имена није сачувано сећање само на оне који су у свом животу достигли светост, већ и оних који су ишли кроз грех, пробијали се кроз људску немоћ из мрака и тражили светлост, правду и светост. И није човек увек у животу

остваривао своја тражења и снове, али је живео вером, ишао је ка Богу, желео је да живи с Богом.

И Христос се сјединио с људским родом, не изабравши у њему само праведне и само свете. Пошто је Сам био искушаван грехом, Он је знао меру људске немоћи и слабости и пошто је у свему био сличан човеку осим греха Својом Божанственом љубављу је све оваплотио у Себе и све искупио Собом.

Својом људском светошћу Христос је оправдао све: и оне који су били Његова плот и крв, и оне који су се родили од Њега духом. И Стари Израил који је живео пре Христовог Рођења, и ми, Нови Израил, који је дошао на свет заједно са Рођењем Христовим под сенком Божије благодати, сједињујемо се једним осећањима која су у Исусу Христу. И вера, нада и љубав су главна међу њима. И управо ова осећања све нас чине рођенима и блиским упркос простору и времену који деле људе. Ова осећања се могу назвати једном речју – жудњом за Богом.

Старозаветни свети оци, “који су седели у тами и у сенци смртној” који су вером у остварење очекиваног живели и чинили чудеса: “...који побједише царства, учинише правду... затворише уста лавовима, угасише силу огњену... камењем побијени бише... којијех не бијаше достојан свијет, по пустињама потуцаше се и по горама... и по рупама змаљскијем” (Јевр. 11, 33-34, 37, 38). Само је вера у обећање Божије рађала наду и нада се хранила вером и трпељивим чекањем.

Нећу помињати подвиге вере старозаветних светих отаца. Само ћу подсетити, драги моји, да они нису изнемогли у очекивању и да су живели трпећи и надајући се не дан, и не годину, и не 100 година, него 5508 година, колико је покољења кануло у вечност за ове миленијуме.

Али ово очекивање је била њихова унутрашња потреба, јер је са њима био Бог. И “у вјери помријеше сви ови не примивши обећања, него га видјевши из далека, и поклонивши му се, и признавши да су гости и дошљаци на земљи” (Јевр. 11, 13). Сведочећи животом истинитост своје вере, они су тражили и тежили ка бољем, односно ка Небеској Отацбини, чији је Уметник и Градитељ Бог.

И ево, навршило се време – родио се Христос Бог и Он започиње Собом нови низ светих Божјих људи, и ми, грешни, по благодати Господа стојимо у овом низу.

Свети апостол Павле назива Исуса Христа новим Адамом, од Којег је потекло ново свето потомство, украшено Његовим именом и предвиђено за вечно спасење. Ово велико потомство сачињавају сви хришћани, који су примили Његово учење, рођени водом и Духом у Његово име, који се хране Божанственим Телом Његовим и Крвљу у тајни Светог Причешћа, који су однеговани и живе у наручју Његове Цркве.

Наше сродство са Христом није телесно већ духовно и оно захтева стално сродство у мислима, осећањима, жељама, стремљењима. И имајући у поређењу са старозаветним човечанством веће предности – синовску блискост у односу на Бога, дарове Божије благодати, који укрепљују, и освећују и просвећују васцелог човека, и несумњиву веру у будући живот сви ми морамо да пазимо на себе како бисмо били јединствени духом са Христом не само по рођењу, него и по животу. Јер немоћ пале људске природе и ми носимо у себи, као и наши старозаветни преци. Али се више не осврћемо са стране, ми знамо да је с нама Бог!

С нама су живи примери многих и многих светаца Божјих који нас зову са собом на пут спасења.

Ево и данас се не може прећутати о двојници од њих чији спомен славимо овог дана.

Један је свети епископ који је васпитан “крај ногу” ученика Христовог светог апостола и јеванђелисте Јован Богослова. То је светитељ Игњатије Богоносац који је живео у првом веку хришћанства. Други је свети праведни баћушка Јован Кронштатски, чудотворац, прослављен у XX веку, пре свега три године. И обојица су са таквом пуноћом показали своју љубав према Богу да су се растворили у њој.

Игњатије Богоносац је био дете за живота Христа Спаситеља, и предање каже да је он био онај кога је Господ Исус Христос загрлио за време беседе с ученицима говорећи: “...Ако се не повратите и не будете као дјеца, нећете ући у Царство Небеско” (Мт. 18, 3). И Божија благодат је почивала на дечаку Игњатију и повела га путем спасења, поверивши га прво на школовање Јовану Богослову, а касније му уручивши епископски жезал, како би управљао речју истине у тек рођеном народу Божијем. И она га је, Божија благодат, венчала за Христово име мученичким венцем.

И име Богоносац, које је добио због тога што га је Господ Исус Христос, још као дете држао на Својим рукама остало му је и због његове ревносне љубави према Богу, жудње за Богом свим животом.

За време паганског цара Трајана свети епископ је био доведен на суд због проповеди Христовог имена и осуђен на страшну казну – да га поједу дивље звери.

Док је путовао из Антиохије у Рим, до места погубљења, светитељ Игњатије пише седам посланица својој пастви, које откривају његову душу, обузету пламеном љубави према Христу: “Сад пишем, пун живота, обузет жељом љубави да умрем за Христа. Ја сам пшеница Божија; нека ме самељу зубима звери како бих био чист хлеб за Бога. Данас почињем да бивам Христов ученик, - данас кад не желим ништа ни видљиво ни невидљиво, већ само да стигнем до Христа.”

Слушајући како он непрекидно понавља име Исуса Христа они који су га водили на погубљење упиташе га за шта то ради. И светитељ Игњатије одговори да је у његовом срцу написано име Исуса и због тога његова уста стално исповедају Онога Кога он увек носи у срцу.

Бог је даровао светитељу Игњатију да без страха дочека страшну смрт. А на срцу светог мученика, које је остало цело, видела су се урезана почетна слова имена Исуса Христа Којег је волео.

Храбра смрт мученика и сила његове молитве прекинули су за неко време прогоне хришћана. Император Трајан је издао нарочит декрет да се прекину сви прогони хришћана.

И ми, који болујемо од греха, који сами немамо храбрости и снаге, али уз помоћ светаца идемо према Христу.

Ево и великог, живог стуба нашег времена, који сједињује небо и земљу, светог праведног Јована Кронштатског – јарког сведочанства истинитости православног хришћанства. Диван молитвеник пред Престолом Божјим је за живота добио венац светости много пре свог прослављања од стране људи због блистања Божије благодати којим је зрачио, због безбројних чуда, која је јављао и показује до дана данашњег.

Свети праведни Јован Кронштатски нас примером свог живота учи како треба да живимо вечним истинама у наше време достижући духовно савршенство горењем духа према Заступнику Новог Завета Исусу.

Он се наизглед нарочито није подвизавао, он је једноставно живео као сви људи, али је живео у Богу и све чинио ради Њега и у име Његово. Главно дело живота светог праведног Јована Кронштатског – доброг пастира је било пламено служење литургије и

иста таква пламена молитва. И сав његов живот и делатност су се у потпуности хранили и надахњивали свештеничким заступањем пред светим престолом у олтару. Његова молитва је била овенчана многобројним чудесним исцељењима, и он није крио ова чуда, али је указивао на Свете Тајне као извор своје молитвене снаге.

Свети праведни Јован нам је показао савршен живот, он је принео свој живот на жртву Богу и људима. И свемоћ Божије љубави се моћно показивала кроз њега, претварајући га у жртву живу, Богу пријатну. Христос га је, ушавши у његово срце од дечачких година одгајио у пуну меру узраста Христовог, и он се сада заступа за нас и за Русију пред лицем Божјим у Царству Небеском. И отуда нас зове: “Русијо, буди онаква каква си потребна Христу!”

“Приидите же, вси, пријатељи моји, Христово Рождество вјерно предпразнујем ниње.” Угледајмо се на новозаветне свеце и старозаветне праведнике у њиховој јакој жудњи да сретну, виде и приме Исуса Христа рођеног, и као и он, принесимо Му своју љубав и смирење како би убоге јасле наших срца постале омиљене јасле Богомладенца Христа на земљи.

И не заборавите, децо Божија, немоћно је зло, ми смо вечни, с нама је Бог! Амин.

20. децембар 1993. године (2. јануар 1994. године)

БЕСЕДА на други дан Божића

Христос раждајетсја! Славите!

Видјев Зиждитељ гибљема человјека... јегоже созда, приклонив небеса, сходит...

Годишњи круг спокојно и неумољиво по Божијој заповести иде животом и као јарке звезде светле у њему подсећања на Божанствену љубав – празници Господњи. И данас је Божић! И на овај велики празник ми се у име оца намесника и свих становника наше древне свете обитељи обраћамо речима срдачног честитања и поздрава драгом владици и архипастиру нашем, драгим оцима и свима вама, деци Божијој, која се окупиште да укажете поштовање према овом дану.

Ходите данас сви погнимо се пред смиреним јаслама обасјаним Божанственом славом, јер Младенац Христос овде почиње Свој крсни пут на лицу земље. Погнимо се, јер је овде почетак нашег спасења, почетак наше вечности.

Пут, Истина и Живот – Христос Бог је дошао у свет. И мир Свој је донео Богомладенац на земљу, и Божји мир је даровао људима Христос Спаситељ Својим подвигом кратког земаљског живота. Али подвигом вере наше улази у живот наш овај Божји мир – Божанствена љубав и Божанствено милосрђе.

И зар се због тога што се умањила наша вера не дешава да се данас у сметеном свету који очекује недаће, помаљају два супротстављена лика – лик исмејане Божије љубави и ликујући смех ђаволске злобе? И зар није тачно да ова вражија злоба сада отрже из Цркве људе у којима је љубав постала оскудна, и да брат престаје да разуме брата, и син заборавља оца и лик поругане Божије љубави објављује смрт?

Пријатељи моји, уплашимо се онога што видимо, притецимо Богомладенцу Христу у покајању и молби изливајући пред Њим тихе молитве. И Он ће нас, Господ наш и Бог уразумити, обновити, и сачуваће све нас, који у Му у несрећи прибегавамо.

Данас је Божић, дан почетка подвига Спаситеља света. Данас је дан испитивања наше љубави и верности према Њему. И нека чује свет како својим животом објављујемо истину: “С нами Бог, разумјете јазици... јако с нами Бог!”

Свима вама честитамо велики празник Рођења Христовог!

Бог Господ Христос се као Младенац повијен пеленама јавио у свет. И Мати-Дјева се нагла над Њим у задивљености пред непојамношћу тајне јављене свету. И Непорочна Дјева Марија Мати, Која је послужила “великој благочестија тајни” је у том тренутку спознала сву величину радости зато што је Човек и Бог дошао у свет. И то је у том тренутку знала само Она. И Она сама је истог тренутка предосетила и сву дубину тешкоће крсног пута којим је сада кретала са Младенцем на рукама.

И данас је дан достојног поштовања Мајке Божије, Непорочне Дјеве Марије, Која је послужила тајни оваплоћења Сина Божијег.

Мало је речи о Њој казано у Светом Писму, мало је догађаја из Њеног личног живота сачувало Предање. Али иза сваког корака Њеног Божанственог Сина видљиво стоји Она, почевши од Његовог рођења и завршавајући Крстом на Голготи. И нама није тешко да замислимо величину Њеног изузетног материнског подвига по људској природи, али нам је теже да појмимо онај највиши степен чистоте и светости, потпуне преданости Себе вољи Божијој, који су Је учинили “зором тајанственог дана” и којима је Она ушла у блискост са Самом Пресуштаственом Тројицом, поставши Кћи Бога Оца, Мати Сина Божијег и Невеста Духа Светог.

Божије обећање, дато још првим људима да ће доћи време и да ће се родити на земљи Спаситељ света и да ће “семе жене сатрти главу змије” – ђавола, није се одмах испунило. Човечанство је прошло дуг пут припремног очишћења и освећења, док се на крају није појавила Богоизабрана Отроковица, и док анђели нису запевали Оваплоћеном божанственој химну, док небеса нису објавила велики догађај чудесном звездом кад је земља дала пећину, а људски род Мајку-Дјеву, Која је испунила Божанствени Савет Свевишњег Бога.

И ова слобода од греха, коју је достигла Приснодјева је пре свега била велики дар Божји и Њен лични подвиг љубави према Богу. Јер је срце Њено од најранијег детињства увек било окренуто Богу. И завет Њених родитеља дат на рођењу Кћерке да ће Је посветити Богу постао је и завет Њеног срца. И подвиг Њеног живота хранио се молитвама Њених родитеља, молитвама и надањима свег старозаветног човечанства, свег збора патријараха и праведника.

И циљ оваплоћења Сина Божијег је препород и обнављање света, отклањање из њега свих последица грехопада, поновно успостављање првосазданог Царства Божијег. И овом великом циљу послужила је Пресвета Дјева.

Њеним подвигом живота, молитве и љубави ми смо стекли вечно спасење. и “Бог (се сада) назива нашим Оцем, зато што је Реч постала учесник у нашој Плоти, јер Син чини тако да Његов Отац постаје и наш Отац,” како каже свети Атанасије Александријски. А воља Њеног Божанственог Сина и Спаситеља света је учинила да читав род људски постане дете Мајке Божије.

Такво заиста безмерно богатство стичемо вером, такав драгоцен дар добијамо – Оца и Мајку. И како да не кличемо из дубине верујућих срца похвалне песме и химне Мајци Божијој, Пресветој и Пренепорочној Дјеви Марији: “Радуј се, светлости људског спасења, јутро благодати, вечери греха, првородни зраче срећнога дана, зрцало светости,

скривени образе савршенства, потпуни идеале девствености. Радуј се, испуњење пророчанстава, опште надање људи, којима си Ти донела радост.”

О, Богомајко! О, Свеопевана! О, Владичице! Дај свима који Те зову да достигну Тобом вечни дан и да Ти се поклоне пред лицем Твојим. Амин.

Молитва Мајци Божијој

За шта да Те молим, шта да тражим од Тебе? Јер, Ти све видиш, све знаш. Сама погледај у душу моју и дај јој оно што јој је потребно.

Ти, која си све претрпела, све победила – све ћеш схватити. Ти, Која си повила Младенца у јаслама и примила Га Својим рукама са Крста, само Ти знаш сву висину радости и све бреме несреће.

Ти, Која си усвојила сав род људски, погледај и мене с материнском бригом. Из замки греха доведи ме код Сина Твога.

Видим сузу, што лик Твој окваси. То си је нада мном пролила, и нека омије она трагове сагрешења мојих. Ево дошао сам, стојим и чекам да се одазовеш.

О, Богомати! О, Свеопевана! О, Владичице! Ништа не тражим, само стојим пред Тобом. Само срце моје, јадно људско срце, изнемогло у чежњи за истином, бацам пред пречисте ноге Твоје, Владарко!

Дај свима, који Те зову, да достигну Тобом превечни дан и да Ти се пред лицем Твојим поклоне.

БЕСЕДА

на погребу митрополита Јована (Разумова)

У име Оца и Сина и Светога Духа!

Благо мртвима који умиру у Господу одсад. Да, говори Дух, да почину од трудова својих; јер дјела њихова иду за њима (Откр. 14, 13).

Драги моји! Високопреосвећени архиепископе Владимире, оче намесниче са у Христу братијом, парохијани и ходочасници обитељи наше!

Данас смо се окупили да се помолимо, да оплачемо и сахранимо многима од овде присутних драгог човека – архипастира и оца, старца, нашег руководиоца и молитвеника у току дугих и тешких година живота – монаха Јована, милошћу Божијом митрополита. Његов снежно бели омофор нас је покривао током тридесет три године. И у току тако дугог времена он је носио нас, овце стада Христовог, на својим плећима ка Богу. С ретком самопожртвованошћу, неуморном ревносту носио је нас, носио је бреме свог многотешког служења.

Он је живео и радио, и светлео, и грејао дуго-дуго и одавно-одавно. Уморио се од труда, уморио се од болести и од бремена година. Уморном је потребан починак и дугогодишњем неуморном путнику – стално пристаниште. И данас је Господ упокојио његову душу. Он стоји пред вратима вечности, на крају гроба, спреман да сиђе у њега. И овај последњи тренутак његовог боравка с нама, и ова његова заиста блажена хришћанска кончина изразитије од свих дела упокојеног и красноречивије од свих речи проповедају о величини његове душе и о истини његовог живота.

Митрополит Јован је изабрањем Божјим монах од осамнаесте године. Родио се 1898. године у подмосковском градићу Коломни и већ је 1916. године Димитрије Разумов (такво је било његово име у свету) по заповести срца предао себе на послушање Богу кроз старце Смоленске Зосимове пустиње при Свето-Тројицкој Сергијевој Лаври. Осам година искушеништва – и 1924. године је искушеник пострижен у мантију и рукоположен у јерођакона.

Какав труд и зној, какву школу крије ово набрајање чињеница и сувопарних датума? Живи монах је трудбеник на њиви душе своје и на њиви Христовој пред Богом, и само Господ зна његов пут.

Од 1942. године он постаје јеромонах, а 1946. године тамо где је он почео свој пут послушања уручују му жезал управљања намесника Тројице-Сергијеве Лавре. А 1953. године по изузетном Промишљању Божијем врши се његова хиротонија у епископа. Он је светитељ, јерарх Руске Цркве, прво епископ, а затим и митрополит наше велике и древне епархије. А последње три године – затворник-монах.

Труд и труд у свој разноврсности. У њему су и тешкоће, и радости и свечане службе. Последњу Свету литургију владика митрополит је служио у манастиру 1987. године на дан празника Сретења Господњег, обавивши на њој тајинско епископско рукополагање у презвитера. Сила и угацај и висина положаја живели су у њему у складу с отвореним срцем у којем је постојало обиље љубави и које је волелео свакога ко је код њега долазио. Милошћу својом према сваком потребитом он као да је тежио да оправда име дато му у монаштву – у част светитеља Јована Милостивог.

Тако је кроз живот ишао монах Јован, послушан заповестима Божјим. Ишао је кроз труд, болести и жалости у сусрет Богу током деведесет и једне године.

Од младости је волео монаштво, али оно као да му је измицало због високог архијерејског служења. И ми не бисмо ни знали да је главно његово дело и једина љубав и брига – истинско монашко служење у смирењу и послушању Богу. Али Господ није сакрио овај велики циљ живота митрополита Јована од нас. Пре три године неочекивана заповест Божија је склонила знаменитог јерарха од дела управљања епархијом. Изгледало је да је на самртном одру и нико није очекивао да се врати у живот. И управо у том тренутку владика митрополит се пење на за нас невидљиву висину духовног познања живота. Од овог тренутка он не теоретски, већ самим животом и срцем својим остаје насамом са Богом. И као резултат новог доживљаја света звучи његово завештање, дато у том тренутку: “Сахраните ме по монашком чину на братском гробљу. Сахраните ме у монашком гробу и упалите кандило на њему. И дајте ми љубав вашу, вашу молитву за монаха Јована, по милости Божијој митрополита.” То су његове речи, његова жеља. “Мени припада монашки гроб, то су врата која воде у вечност.” А све прво, сва службена делатност је драгоценост само као рад ради вечности. А без тога је само таштина.

И од овог тренутка се његова душа потпуно предала Богу, а Господ је учинио чудо. Смрт се погледавши у очи и душу владике, удаљила од њега, спаливши све оно што му је сметало да буде само монах. И он је кренуо ка вечности својим нама невидљивим монашким делањем: и сталним сећањем на смрт, која је у његовом дому ставила ковчег -- место његовог будућег упокојења; и сталним сећањем на Бога у молитви; и сталним сједињењем са Христом у Тајнама. Владика се свакодневно спремао за крај живота. Обавезно је обављао монашко келијно правило са читањем седмичних акатиста. И нарочито усрдно се молио Благој Вратарници, Која двери рајске вернима отвара. Миропомазивао се на дан светог великомученика Димитрија Солунског, свог првог

небеског покровитеља, и пред Божић је поново прибегао Христу у тајнама Покајања, Јелеосвећења и Причешћа.

Ове три године је он ишао ка вечности оставивши све овоземаљске бриге, оставивши све осим молитве и љубави. Али поставши у последњим годинама само монах владика није заборавио оне због којих се трудио и за које се и сада молио. И као јерерх владика би желео да остане и после упокојења са паством својом на земљи где се дуго трудио, а као монах би хтео код својих, под кров Мајке Божије, тамо одакле је почео свој дуги пут – у манастир. Али последњу реч је ипак рекао јерарх и монах, навикнут на послушање и покорио се. И ево последње молбе-завештања: да се сахрани на Дмитријевском гробљу у Пскову код олтара цркве у част светог великомученика Димитрија, где је често служио и где ће моћи да му дођу сви са којима се заједно молио и живео дуго година.

А манастир је са братском љубављу дочекао драгог архипастира, како би с њим и њему одслужио последњу службу и рекао своје последње “опрости”, пратећи га молитвом на последњи пут и одајући му дужне и заслужене почести. Дакле, Бог је сада испунио обе жеље владике.

Није Господ од слуге Свог сакрио ни час одласка његовог. Владика је унапред прикривено говорио присутнима да ће та година за њега бити последња, а то су били последњи дани године. Претпоследњег дана његовог живота, у четвртак, братска љубав владике Јована нас је позвала да се окупимо око њега. Ми смо са наследником владике митрополита, садашњим архиепископом Владимиром и оцем намесником дошли код владике да му честитамо велики празник. Дочекаше нас жив поглед и опхођење препуно љубави и радости. Славили смо Рођеног Богомладенца Христа црквеним песмама, изговарали јектенију за здравље владике и отпевали “многаја лета”, а он је благосиљао све нас присутне обема рукама. Опростисмо се од владике радосна срца. А у петак увече, за разлику од свог обичног молитвеног правила јерарх-старац се већ припрема за одлазак. Пипајући он нађе књигу која му је била потребна и у монашкој келији се зачуло, иако није било време за то, радосно читање васкршњег канона, као да је његов поглед већ видео зору Васкрсења. Затим акатист Гробу Господњем и за њим молитва Васкрсом Христу.

Владика дуго није спавао те ноћи, а ујутру, на дан одданија Божића његов живот се завршио. У 8 часова и 10 минута његов дух и душа се упокојише у Богу.

Слава Васкрсењу Твоме, Христe!

Да, веома много можемо да говоримо данас, испраћајући на пут васцеле земље нама свима драгог човека, владика и архипастира нашег у току три деценије. Потпуно је очигледно да се данас опраштамо од оног ко је имао велику душу, ко је умео да хришћански и филозофски осмисли живот, ко је схватио да је земаљски живот ван идеала вечног живота – ништа. И нашем драгом владики истину вечности нису заградиле ни речи, ни поштовање, ни његови таленти. И схвативши истину живота, и он је уложио све снаге у друштвени живот како би достигао славље вечности. Он нам је проповедао истине Божије свим својим животом, проповеда нам их и сада својом смрћу.

Испуњавајући последњу молбу владике и дуг наше љубави према њему: узнесимо и сада Господу, и увек узносимо своја срдачна мољења да упокоји Господ у обитељима Својим душу уснулог слуге Свога, а живот његов и заиста блажену смрт учини и за нас источником поуке која би и нас повела кроз смирење и послушање Богу према срећној вечности и бесконачном Царству Оца Небеског. “Опомињите се својих учитеља који вам

казиваше ријеч Божију; гледајте на свршетак њихова живљења, и угледајте се на вјеру њихову.” (Јевр. 13, 7). Амин.

2. (15.) јануар 1990. године

БЕСЕДА
на дан сећања на преподобномученика Корнелија

У име Оца и Сина и Светога Духа!

Данас смо се, вољени моји, окупили овде како бисмо заједничком молитвом прославили дивног подвижника ове древне свете обитељи – преподобномученика Корнелија. Он је био најистакнутији игуман Псково-Печерског манастира. Много се преподобни потрудио на уређивању своје вољене обитељи, како у погледу њене спољашње лепоте, тако и на устројству заиста монашког живота њених становника. У његово време је обитељ постала бакља хришћанске вере. И његово име је златним словима уписано у историју овог места.

Ове године, драги моји, наш празник је двострук. Као прво, то је дан прослављања преподобног Корнелија који се слави сваке године, а као друго, данас се, по милости Божијој, испунио давнашњи сан становника обитељи – саграђен је и освештан храм у част онога кога данас прослављамо, у част преподобномученика Корнелија.

Готово триста година је прошло откако су његове нетрулежне мошти биле пренете из манастирских пештера, где су почивале сто двадесет година у Успенски храм и смештене у посебну раку ради молитвеног поклоњења. Али храма у част преподобномученика Корнелија није било. И ево сада је по благослову постављен престо и трудом населника манастира изграђен је храм. Због тога је овај дан, који је сачувао жалосну успомену на трагичну смрт преподобног за нас постао и дан велике радости.

Храм, освешћен у част преподобног је мали данак наших благодарних срца његовом великом труду.

Јер овде сваки камен подсећа на славног игумана, подсећа на његову мудру бригу о што је могуће потпунијем украшавању манастира. Јер своју лепоту обитељ дугује његовом неуморном труду и старањима.

И шта је дивно! Престо који је постављен у Никољском храму и је исти онај који је 1565. године (пре 421. године) био саграђен трудом преподобног Корнелија по његовом личном пројекту. Сачували су се подаци да је помоливши се, игуман својим рукама поставио темељ за будући олтар. У ранија времена овде су се завршавале зидине. Храм је био изграђен изнад свете капије која је водила у обитељ. По предању, управо иза ових врата је преподобни Корнелије примио мученичку смрт. Тако нас Никољски храм ћутке поучава подсећајући на његов земаљски подвиг, - подвиг молитве, труда и мучеништва.

Данас као да су се у овом храму сјединила два угодника Божија: Николај, светитељ древне Источне цркве и наш руски монах-подвижник Корнелије. Ми верујемо у њихово тврдо молитвено заступништво за нас и за нашу свету обитељ.

Преподобни Корнелије је много напора улагао у изградњу храмова. Он их је подигао и у самој обитељи и у Пскову, у различитим крајевима псковске земље и на местима своје мисионарске делатности. Добро схватајући какав значај храм има за верујућег човека, пошто је сам на себи осетио његов благодатни утицај, он се ватреном душом предавао градњи храмова.

А шта је храм за верујућег човека?

Храм је место нарочитог присуства благодати Божије. Управо овде осећамо свом душом присуство руке Бога који нас воли. Управо у храму се дешава духовни препород човека. У храму се дешава сусрет и беседа наше душе са Христом. Овде невидљиво делује спасоносна благодат Духа Светог. Овде, кроз од проповедника чувену реч Божију пламти у нама жеља да постанемо чистији, бољи, ближи Богу, рађа се жеља да променимо свој живот.

У нашим храмовима се верне душе не орошавају капљицама благодати Божије, већ њеним обилним даждом. Управо у нашим православним храмовима се на свакој Божанственој литургији дешава чудо претварања хлеба и вина у Тело и Крв Христову. А ми се, приневши покајање, причешћујемо овим Животворним Тајнама Христовим.

У храму нас окружују свете иконе, пред којима се молимо и које са страхопоштовањем целивамо. Овде нас често окропљују светом водицом. На свеноћном бденију наше чело помазују освећеним уљем. И кроз ове свештене обреде даје нам се благослов нашег Оца Небеског. И ако је наша молитва искрена и дубока, ми осећамо како нам је Бог близак, осећамо Христово присуство међу нама.

Али узвишен значај храма, његова светост захтева од нас и нарочиту љубав и то да се према њему односимо са страхопоштовањем. И преподобни Корнелије је овога био дубоко свестан. Он је увео строго уставно богослужење, тражећи упутства у богослужбеној пракси Истока како би се манастирским службама придодала складност и свечаност.

Широка је и разграната делатност преподобног Корнелија. Али је видљивији траг који је он оставио у отаџбинској историји – његова мисионарско-просветитељска делатност. Он припада оним људима које је Бог обдарио огромном снагом духа. Такви људи су светила делатне љубави и они траже могућност да помогну ближњима, пре свега ширењем хришћанства. Преподобни је био пример савршеног монаха који се испуњавајући Христове заповести пре свега бринуо за спасење својих ближњих.

Земље око псковског краја су одавно биле насељене паганским племенима која су имала заједнички назив “Чуди”. Међу њима се насилно ширило католичанство и лутеранство. Преподобни Корнелије је, показујући “начин спасења” ватреном љубављу према људима и животом својим смело ишао у ове земље. Путовао је и ишао по забаченим местима, проповедао, организовао свечане литије, помагао новим верницима да уреде живот.

Идући са проповеђу Православља он је умео да нађе људске, просте и убедљиве речи које су у простодушним срцима обичних људи будиле веру у Истинитог Бога. Пагани су почињали да схватају предност Православља у односу на своја несавршена веровања и радо су примали Крштење.

Несумњиво је да су благородни лик преподобног који је зрачио топлином и светлошћу, примерни поредак његове обитељи и лепота црквених служби благотворно деловали на нове вернике. Савременици су о преподобном Корнелију говорили као о човеку строгог, примерног живота, јаке воље, неуморне ревности за добробит обитељи и славу Христовог имена.

Био је то човек који је поседовао необичну привлачност дату од Бога. Висок, згодан, благ и спокојан у опхођењу, с необично проницљивим погледом плавих очију. Овим је такође привлачио људе. Волели су га. Био је познат далеко ван граница манастира.

Није само сам он испољавао тако делатну љубав према ближњима, већ је и манастирску братију учио овоме. Нарочито се то показивало за време страшних помора у Псковском крају. Недаће су пустошећи све пред собом тада посећивале псковску земљу. Градови су затварали своје капије за улазак. Читава насеља су била пуста. Куће су биле закључане. Гомиле мртвих тела су лежале несахрањене. А преподобни је са својим монасима излазио из манастира и ишао да посети страдалнике, да помогне и причести смртно болесне, да нахрани оне који су оздрављивали, да опоје и сахрани умрле.

Истинско хришћанско милосрђе је испољавао према околним становницима. Становници псковске земље су га награђивали узвраћајући му љубав. Када би пролазио помор људи преостали у животу су у колонама долазили у манастир како би изразили своју захвалност монасима. Игуман их је благосиљао и давао им свету водицу да окропе домове.

Погледајте, драги моји, како је поучан за нас живот преподобног Корнелија. Како много, много корисног може свако од нас да захвати из њега.

Веома обдарен, он није закопавао своје таленте, већ је потпуно предавао своја знања и своје духовно искуство ради прослављања имена Божијег, ради помоћи ближњима.

Од раног детињства волећи молитву и укрепљујући се у молитвеном подвигу у годинама свог учења у Мирошком манастиру, касније се успешно потрудио на устројству истинског монашког начина живота у својој обитељи. И у томе му је несумњиво помогла његова унутрашња побожност, све духовно унутрашње устројство, његов однос пун страхопоштовања према свему светом.

На њему, на свим његовим делима је без сумње почивао нарочит благослов Божји. А он се даје само људима са чистим срцем. Онима, који свом својом душом и свим срцем воле Бога, воле молитву.

Како, нажалост, мало тога има у нама. И како то треба да стекнемо!

Преподобни Корнелије је градио храмове како би људи имали могућност да се окупљају у њима на заједничку молитву.

А како се, драги моји, ми понашамо, имајући предивне храмове са свечаним богослужењем, лепим појањем? Умемо ли ми да се молимо? Волимо ли? Журимо ли у храм управо ради молитве, ради беседе са Богом? Или само присуствујемо богослужењу не учествујући у њему ни срцем, ни душом?

Рећи ћете ми: па ми не умемо да се молимо! То је тешко! То превазилази наше снаге! Да, драги моји, тешко је молити се! Не упозоравају случајно богомудри оци: “Молитва је најтежи подвиг.”

Али ми сами треба да се навикавамо на њу. И у томе нам помажу наши храмове. Овде се окупљају људи различите духовне зрелости. Поред човека који још увек има мало искуства у духовном животу стоје људи, чија је молитва већ силна и храбра. Њихова молитва помаже слабијима. Помаже им да буду усредсређени у молитви.

Ево и преподобни Корнелије је храмове градио како би људи имали где да се помоле и да се науче молитви.

А на молитву се треба навикавати од детињства. На то треба да обрате пажњу родитељи, они који имају децу.

Предаће нам је сачувало неке детаље из живота младог Корнелија у Спасо-Мирошком манастиру где се налазио на школовању. Живео је са својим старцем-наставником у једној келији. “...Постове су поштовали строго и много се молили. Ујутру

је сунце, излазећи осветљивало кроз прозорече приљубљену за под главу младића риђе коврцаве косе...” Ево како је молитву волео још сасвим млад дечко.

Није попустио у свом подвигу налазећи се у Печерском манастиру, ни након што је постао игуман. Летопис нам говори: “Са сунцем је устајао преподобни Корнелије, вршио службу и одлазио на манастирски посао. Овим је инспирисао своје потчињене на ревностно поштовање манастирског устава, смирење, труд, молитву и пост...”

Поучан је за нас живот преподобног Корнелија! Поучан и достојан подражавања!

Али је поучна за нас и његова мученичка смрт.

Пламен царевог гнева, који је поверовао клевети на блаженог игумана, прекинуо је прекрасан живот човека који је уз Божију помоћ успео да учини много дивнога и да није било овог трагичног догађаја несумњиво је да би учинио много више. Како казујелетопис, цар се одмах покајао за свој безумни поступак. Али више није могао да врати живот преподобном. Подигао је беживотно тело и на рукама га донео до Успенске цркве. Крв је, капајући из ране, падала на земљу. И као сећање на овај догађај алеја од светих врата до цркве и данас носи назив “крвава стазица”.

Шта је овде поучно за нас, драги моји? Цар се покајао – а живот је прекинут. Размислите како често и ми не убијајући физички наносимо смртоносни ударац ближњем, понекад потпуно невином. И још се правдамо тиме да смо врло раздражљиви и да не можемо да се савладамо. Не, драги моји, то није оправдање за верујућег човека.

Верујући човек мора да се понаша тако да не причињава непријатности другима. Да не изазива својим понашањем ни увреду, ни сузе оних с којима мора да општи.

Верујући човек мора да се уздржава од напраситости и раздражљивости. Напрасити обавезно изазива раздор у средини у којој се налази – код куће или на послу. Јер су и напраситост и раздражљивост разноврсне манифестације гнева који се уселио у нас. А гнев је, драги моји, погубљена болест наше душе против које треба да се боримо свим силама.

Дакле, нека нас, вољени моји, предиван живот преподобномученика Корнелија подстакне да му подражавамо у добродетелима, а његова трагична смрт нека нас упозори на могуће непоправљиве грешке. Амин.

20. фебруар (5. март) 1986. године

БЕСЕДА

на освећење храма у име преподобномученика Корнелија

У име Оца и Сина и Светога Духа!

Велиј Господ и хвален зјело, и величију Јего њест конца. Род и род восхваљат дјела Твоја и силу Твоју возвјестјат. Великољепије слави свјатињи Твојеја возглагољут и чудеса Твоја поведјат. Памјат множества блакости Твојеја отригнут и правдоју Твојеју возрадујутсја. Шчедар и Милостив Господ, Долготјерпелив и Многомилостив.

(Велик је Господ, и ваља Га славити, и величанство Његово не може се досегнути. Од кољена до кољена хвалиће дјела Твоја, и силу Твоју казивати. О високој слави Твојеја величанства, и о дивним дјелима Твојим размишљам. Приповиједаће силу чудеса Твојих, и ја ћу величанство Твоје казивати. Хвалиће велику доброту Твоју и правду Твоју пјеваће. Податљив је и милосрдан Господ, дуго трпи и велике је милости.) (Пс. 144, 3-8).

Пријатељи моји, браћо и сестре!

Данас се у нашој светој обитељи догодила неизрецива радост! Господ нас је видљиво посетио Својом милошћу и радости због Васкрслог Господа присајединила се радост Његовог Божанственог дара у ове дане: благодаћу Господа Бога освештао се данас храм овај, саграђен у славу Пресветога имена Божијег и у славу угодника Божијег првог игумана и градитеља обитељи – преподобномученика Корнелија.

Давнашња жеља и молитва житеља обитељи је била услишена. Господ је изабрао Својим свевидећим оком место за храм и благодаћу Божијом по благослову Његове Светости Патријарха Московског и целе Русије Пимена и оца нашег и архипастира високопреосвећеног митрополита Псковског и Порховског Јована десило се ово дивно и славно дело. Кула на капији која је сазидана по благослову игумана и која се налази тик уз цркву светитеља Николаја, подигнуту његовим рукама коју је он освештао пре више од четири стотине двадесет година, кула, која је била сведок његовог труда и која је прва видела његову мученичку смрт постала је црква Божија у име угодника Божијег и “испуни се славе храм Господњи”.

И како се ово догодило, и у чему се састоји преображај куле коју одавно знамо? Као прво, Господ је у тајинском освећењу обичног здања послао на њега Духа Светог. Заједничком молитвом народа и свештенослужитеља, миропомазањем престола и зидова заувек Он на њему и у њему остаје. “...Дух Свети доћи ће на Тебе, и сила Највишега осјениће Те...” (Лк. 1, 35). Данас се то десило!

А даље, очигледан знак славе Господње био је улазак Самог Цара Славе кад су биле унете овамо свете мошти, јер су силом Христовом непобедиви били свети мученици, трпељиви свети подвижници и у нетрулежним моштима почива Сам Христос Својом благодаћу. Честице светих моштију, које се стављају на престо означавају да се овде налази Сам Господ Славе: “...и седе на престолу светом Својем!”

И Спаситељ не само да се налази овде Својим тајанственим присуством, већ се и материјално јавља у Светим Даровима Пречистог Тела и Крви Своје.

О, дивото снисходљивости Божије љубави према нама!

Свети игуман је сопственом руком пре четири стотине двадесет година оцртао контуре храма призивајући светитеља Николаја да буде помоћник и покровитељ свете обитељи. Својим рукама он је положио први камен у његов темељ. Овде се трудио свети старац, овде је узносио своје ватрене молитве, овде је покрај зидина храма невино пострадао и пролио своју мученичку крв и свим овим већ осветио и утврдио творевину својих руку у векове.

А нови престо Божји у нашој светој обитељи, који није знао њен први игуман биће од данас освећен у част и спомен на светог преподобномученика Корнелија.

И то је наш труд, и наше сећање пуно страхопоштовања и молба преподобном да буде покровитељ и заштитник наш, и то је наша захвалност према њему.

И свети није одбио нашу жељу и нашу молбу, јер се освећење догодило. И какво је у томе утврђење храма! Каква помоћ нама, немоћним и недостојним служитељима! Каква утеха народу који се моли!

Свети праведник и мученик Христов Корнелије и светитељ и чудотворац Николај су невидљиво настојатељи овде међу нама, они нам отварају благодатне струје, покривају наше немоћно служење и допуњују његове недостатке. Због тога, браћо, пријатељи, захвално благословимо Бога за овај нови храм, јер “ако Господ неће градити... узалуд се муче који га граде” (Пс. 126, 1). Он је благословио почетак, Он је даровао и свршетак.

Заблагодаримо онда Богу и Пречистој Мајци Његовој такође за ону ревност коју су Они дали свима који су радили у овом храму: оцу намеснику, братији, ходочасницима – јер су се сви они трудили по слободној усрдности и љубави према Богу и Његовој светињи.

А у овај дан двоструког славља преподобномученика Корнелија желео бих још и да се подсетимо на њега и да кажем нешто о ономе кога је тако штедро славом овенчао Господ.

Преподобни Корнелије је рођен 1501. године у благочестивој породици псковских бојара Стефана и Марије. Летопис нам није сачувао име младића у свету, јер почиње да говори о њему када је напунио двадесет осам година. “Доба старости – живот чист”, и преподобни, који је одавно заборавио на свет већ тада је био изузетно богат високим монашким животом.

Његова мајка је прва у сину учила изабраника Божијег и имала је обичај да каже: “Мој син као да није од овога света.” И осетљиво мајчинско срце се није преварило. Дечака су дали да се учи наукама у Спасо-Мирошком манастиру кад му је било петнаест година. Али игуман је одредио младићу да се не учи само писмености, већ и узвишеној и светој уметности, делу које му је Бог дао – сликању икона. И знали су сви у стара времена, шта је значило сликати иконе, јер је у основи овог делања био живот у Христу, учење духовном знању, стицање Духа Божијег. “Уметност иконописа,” каже летописац “основао је Сам Господ, Који небо украси звездама и земљу цвећем да буду лепи...”

Све је младић радио у манастиру: цепао је дрва, ложио пећ, учио се писмености, Светом Писму... И у свим делима се подвизавао са љубављу у срцу. Учио је под руководством старца да слика иконе, пошговао је постове, много и строго се молио, учио је да звони. И између старца и његовог послушника је постојала нераскидива веза и радост у раду и духовном општењу. И волео је старац да понавља речи Спаситеља: “Чисти срцем ће Бога видети.” И дубоко су у душу младићеву урастале речи и начин живота његовог учитеља. И семе је пало на благодатну земљу и донело много плода и то за кратко време.

По завршетку образовања он се вратио у родитељски дом, али се пример монашког живота већ дотакао његове душе, проникао у срце и он поче да моли родитеље да га одведу у Псково-Печерски манастир, о којем је много слушао док је био у Спасо-Мирошком манастиру. А кад се младић поклонил пред иконом Успења Пречисте Богородице истог тренутка је схватио да не може да оде од пештерске цркве, у планини ископане, и од звезданог неба изнад ње и од видљиве радости Божијег присуства на овом светом месту. Тако се једноставно и моћно десило призивање младића на велики монашки подвиг који му је предстојао.

Летопис и предање не говоре о младом монаху Корнелију, али чињеница да га 1529. године, када је млади подвижник имао свега двадесет осам година, братија једнодушно бира за свог настојатеља и игумана надомешта нам недостатак летописних казивања, јер је био за братију којом је управљао: “образац спасења,” “муж свет, преподобан много и славан, који од младости своје у мноштву труда заблиста” – тако су о њему говорили савременици.

У време када се и у његовој души још увек одвија непомирљиви духовни рат са светом, телом и ђаволом, он је морао, ради послушања да прими још и бригу за спасење своје сабраће. И ово служење је он схватао као позив да положи душу за другове своје. Немогуће је дотаћи се унутрашњег живота подвижника пред Богом са поузданом тачношћу, јер свако иде својим, само њему и Богу познатим путем, али плодови ових подвига одједном постају видљиви и венчава их венац љубави, бестрасности и

хришћанског савршенства. И љубав игумана, и молитва, и лепота духовних савршенстава привлаче до сто људи васпитавајући у својим зидинама истинске Божије служитеље и духовне војнике. Многе заблуделе овце – Естонце, Чухонце – довео је пример високог моралног и духовног живота монаха и њиховог игумана до Православља и познања Јединог Истинитог Бога.

Много покољења је од тада минуло, али и данас живи сећање на ова времена. “Зајсао си као светилник, оче Корнелије, обитељи твоје, а такође и људима у околини, земљу Ливонску вером хришћанском си просветио...” читамо у акатисту преподобном.

По благослову игумана-подвижника граде се храмови, иду да служе тамо свештеници, манастирски иконописци се непрестано труде за храмове који се граде. Ревност игумана је ишла дотле да је лично учествовао у сваком манастирском послу.

“Диван је Бог у светима Својим...” Изузетан је игуман Псково-Печерске обитељи у историји псковске земље – носилац културе, уметник-иконописац, књижевник, градитељ Божјих храмова и људских душа. Живот преподобног Корнелија, од Бога обдареног огромном енергијом духа служи као образац делатне љубави према Богу и човеку. И пре свега и у свим околностима он тражи могућност да помаже људима.

Он унутар зидина обитељ гради Благовештенску цркву, Никољски храм, нерушиве зидине и куле манастира; он гради и ван граница обитељи, у Пскову и на другим местима; он украшава храмове иконама, свештеним сасудима, одеждама. Он неуморно шири славу вољеног манастира, а тиме и славу Божију на земљи. Он пише манастирски летопис – “Повест о настанку Псково-Печерског манастира”, који сад има огромну вредност, он описује чуда од иконе Мајке Божије – сведочанства очевидаца. Године 1558. преподобни игуман предводи делегацију са пскоовским и печерским светињама у Москву. Богомолници, који су долазили у обитељ, шире вести о обитељи и славу њену у све крајеве земље Руске.

Господ је благословио његов труд тако да слава Божија дође у векове, а сећање на преподобног остане у срцима свих који су видели резултате његовог рада.

20. фебруара 1570. године живот преподобног игумана је овенчан мученичким венцем и цар земаљски га је послао код Цара Небеског, где је венчан венцем победничким у Царству Славе. О чему јасније од свега нама говори наше данашње славље.

И данас видимо каква су чуда творили наши преци својим рукама, с љубављу према Богу у срцу, како су они умели да украшавају овај свет не губећи наду и не очајавајући због тога што свет у злу лежи, како се они нису затварали у себе, већ су шпедно давали себе људима. И плод њиховог труда и на земљи и на небу и сада наставља да преображава и лечи болесне душе. И преподобномученик Корнелије, игуман наше обитељи и увек будан стражар пред Престолом Божјим учи нас не само свим својим животом, већ и самом својом смрћу и зове нас да се само усрдно трудимо у делу свога спасења, да увек украшавамо, увек стварамо, а не да рушимо оно што нам је Бог дао. Да не тражимо за себе ни земаљску славу, ни мучеништво, већ само да идемо путем којим нас позове Господ, али да идемо одлучно и верно за вољом Божијом.

Да живимо за Бога!

Да живимо ради Бога!

И да живимо у славу Божију!

И ми чврсто верујемо, и не можемо да живимо без ове вере да ће овде увек горети кандила и свеће и да ће се чути молитвене песме, да ће увек овде верујући људи повијати главе и чинити метаније. Преподобни Корнелије види нашу веру и нашу наду, он види

нашу верност његовом сећању, и по његовом затупништву Господ ће услишити наше молитве.

“Утеши и умири нас, сироте и врлинама убоге, преподобномучениче, житејску гордост одбацујући и молитви истинској учећи! Нека не буде мало, оче, по твојим молитвама, истинских подвижника благочестија у обитељи твојој! Већ заједно са светим чудотворцем Николајем, којем си поверио заштиту, до трубе арханђелске је сачувај!”
Амин.

23. април (6. мај) 1986. године

БЕСЕДА на Воздвижење Крста Господњег

У име Оца и Сина и Светога Духа!

О многопјетоје Древо Крста! О живоносноје Древо Крста! О треблаженоје Древо Крста! О честниј Кресте, всерадостноје знаменије нашег искупленија! Укажи нам, грјешним, пут жизни спасителној!

(О, многоопевано Дрво Крста! О животворно Дрво Крста! О треблажено Дрво Крста! О часни Крсте сверадосно знамење нашег искупљење! Укажи нама грешним пут живота спасоносног.)

Пријатељи моји! “...Јер је ријеч о крсту лудост онима који гину; а нама који се спасавамо сила Божија” (1 Кор. 1, 18). И јуче смо видљиво долазили у додир са овом силом поставши учесници у Воздвижењу Крста Господњег. Поред сваког од нас прошло је Животворно Дрво, изнето из Светиње над Светињама, из земаљског неба, из олтара Господњег. Прошло је оно, подигло се на висину, и спустило се до земље како би се поново подигло осењујући све стране света, како би свако видео, разумео и осетио силу и власт овог великог знамења победе.

Није преко људских измишљања ушао у свет овај дивни празник, који је скупио у себе три догађаја из разних времена историје Животворног Дрвета, и не чува се он људским напорима у свету већ седамнаест столећа.

Јеванђељски одломак који се чита на празник указује на ону силу која стално и моћно влада променљивим и непостојаним светом. Силу и власт Крста чини велика жртва – крсна страдања Спаситеља, почевши од неправедног осуђивања Његовог на смрт до пробадања ребра Његовог пречистог тела из којег су истекли крв и вода, који хране свет и Живот Вечни. И завршава се Јеванђеље тврдњом да је истина ове страшне приче посведочена од стране очевица голготске жртве и преноси се како би слушаоци поверовали.

А Православна Црква, рођена у предворје јављања Живоносног Крста Господњег свету, која је имала апостола као очевица великог подвига љубави – чак до смрти и то смрти на Крсту – је тада прихватила знамење Крста као спасоносни символ верујућих, и то не само као символ, већ као спасоносну силу, којом се побеђују непријатељи.

Сведочасство о поштовању Крста Господњег се сачувало у делима апостолским и делима учитеља Цркве која су до нас дошла. А живи пример ове силе, која се јавља у сва времена, родили су нарочито правило поштовања Крста, установљено на Шестом Васељенском Сабору, који је одржан 680. године у Цариграду.

Његово 73. правило гласи: “Пошто нам је Животворни Крст донео спасење: треба свако старање употребљавати да се ода част ономе кроз шта смо спасени од древног грехопада.”

Први крст је страшни славни Крст Господњи, који је од оруђа погубљења постао оруђе силе и славе. То је Крст, који је вазнео од земље на небо невиног и добровољног Страдалника Христа Спаситеља и са Њим прикуцао грехе читавог света. Крст, поквашен Његовом чистом крвљу који је њом омио сваку греховну нечистоту. Крст, који је скупио у себе мноштво злобних погледа, поруга и хуле. Крст, у подножју којег је плакало свега двоје људи: Мати Разапетог, Којој је Самој кроз срце прошло оружје Крста, и једини ученик, чију љубав није уплашио ужас страдања.

Овај Крст се вазнео над светом на кратко време како би се због злобе људске потом задуго сакрио у земљу. Али ово мало време је било довољно Животворном Крсту да покори свет себи и да га оживотвори.

Дугим и тешким путем смирења је ушао у Своју славу Господ Исус Христос, али је неупоредиво дуже трајало понижење Животворног Дрвета, на којем је Он принео Себе као жртву за грехове света. Слава Распетог је већ испунила све крајеве васељене, а Животворно Дрво Крста је у незнању и срамоти скривено још три столећа чекало да дође његов час.

Већ је Крст овенчавао Цркву Христову, већ је крсно знамење силом на њему распетог Христа укрепљивало људску немоћ првих хришћана који су ишли на мучења за своју веру, а једино Животворно и Спасоносно Дрво се још увек крило од погледа људских.

Хришћанство се ширило и јачало. Већ су силни света овог размишљали о Божанственом пореклу Разапетог и Вазнетог на Крст. Цар Константин Велики се удостојио да са свом војском види Божије знамење Крста од звезда које су блистале на небу и сијање натписа око њего: “Овим ћеш победити.” И знамење Крста му је отворило пут ка многим победама у биткама.

Таквим појавама оживљавало је у свести хришћана сећање на први Крст Господњи, а с њим и вера да ова велика светиња није могла да пропадне. Црква је до тада били пуна већ многих живих сведочанстава подвига крстоношења, и тако јој је недостајао за ликоване и славу и радост онај јединствени Крст, са којег је засјала победа над смрћу.

И труд на трагању за Крстом Господњим је на себе преузела осамдесетогодишња Јелена, мати првог цара-хришћанина Константина. Дух Свети је казао овој царици (касније названој равноапостолна) да на славу Разапетог и радост православних хришћана уложи много труда и напора како би пронашла светињу.

Цареви-пагани и злоба Јевреја су се трудили да у потпуности униште у човеку успомену на свете догађаје и света места где је пострадао за људе и васкрсао Господ наш Исус Христос. Гроб Господњи и Голгота су били засути земљом, и на месту вешгачког брда постављена паганска богомоља.

И ево сад је царица-хришћанка трагала за изгубљеним благом међу према хришћанству непријатељски расположеним Јеврејима. И како је велика сила и власт Божија можете да просудите сами: на царичино питање, упућено најстаријим Јеврејима: “Где су преци ваши сакрили Крст Христов?” они јој указаше на неког старог Јеврејина Јуду који ју је на поновљено питање, очигледно упркос својој жељи довео на место Венерине богомоље и рекао: “На овом месту ћете наћи Крст Вашег Христа.”

Јуда је издао Христа на Крст, а триста година касније други Јуда помаже да се покаже слава Христова.

После уклањања богомоље још су дуго трајала трагања и наду је смењивало незнање док Сам Господ није изволео да покаже људима светињу која је почивала у земљи. Миомирис Светог Духа који је исходио из земље учинио је крај трагањима.

Али поново су благочестиви трагаоци били у недоумици. Уместо једног жељеног Крста нашли су три, потпуно једнака. Дашчица с натписом, која се својевремено налазила на Спаситељевом Крсту нађена је касније и то на другом месту.

Светитељ Макарије, који је заједно са царицом Јеленом предводио трагање ускликнуо је: “Ако Промисао Божји није хтео да заувек остави Крст Господњи у земљи, хоће ли да допусти да остане непознат? Хоће ли допустити да ми уместо Крсту Господњем одајемо част крсту разбојника? Бог ће нам Сам указати Крст нашег Спаситеља.”

Сва три крста су била унета у дом благочестиве жене, која је лежала на самртном одру. После ватрене молитве светитељ је један за другим ставио крстове на умирућу. И сила живота је ушла у болесницу тек када ју је додирнуо последњим Крстом. Присутни су приликом чуда једнодушно прославили Крст Господњи. Али испоставило се да је за славу Животворног Крсног Дрвета и овај доказ мало. Промислу Божијем је било угодно да слава Крста Господњег засија и онима који нису хтели да је признају, како би силом Часног Дрвета било побеђено неверје и непријатеља Крста Господњег.

Враћајући се из куће исцељене жене на Голготу хришћани су срели погребну поворку. Испуњен вером благочестиви светитељ Макарије је смело ставио Крст Господњи на покојника, и Крст Победника смрти и пакла раскинувши поново окове смрти оживео је умрлог.

Вест о учињеном чуду, која је потресла присутне у трен ока се раширила по Јерусалиму и окупила верујуће и неверујуће у подножје Крста на Голготу. И безбројно мноштво људи је желело да макар из даљине види чудесно Дрво.

Светитељ Макарије и царица Јелена су ставши на узвишење подизали Часни Крст колико је год било могуће високо на све четири стране, како би сви могли да му се поклоне. А мноштво народа обузетог трепетом пуним страхопоштовања је клицало: “Господи, помилуј!”

Сила дејства Животворног Дрвета је била тако велика да се много Јевреја крстило, укључујући и старца Јуду, који је показао место где је био сакривен Крст Господњи, који је на крштењу добио име Киријак и по милости Божијој постао на крају живота Јерусалимски епископ, и који је за кратко време живота у хришћанству сам узнет на свој мученички крст за време владавине Јулијана Одступника.

Тако се догодило обретење Крста Господњег. Триста двадесет шест година након распећа Спаситеља Животворно Дрво Крста Господњег је опет постало проповедник Христове силе и Божанства.

“Достојно је и праведно клањати се Крсту Христовом,” каже у својој беседи на Ваздвижење светитељ Ростовски Димитрије, руски Златоуст, “јер је овим благословеним Дрветом била убијена смрт и дарован живот. Дрвом рајским смо били убијени, а Дрвом Крсним оживотворени; првим изгнани из раја, другим усходимо на небо; првим нас је победио непријатељ, другим ми побеђујемо непријатеље.”

После обретења Животворног Крста Господњег равноапостолни цар Константин је наредио да се у Јерусалиму подигне величанствени и велики храм у част васкрсења

Христовог у чији састав су улазили и Гроб Господњи, и Голгота. Храм је грађен десет година и био је освећен 13. септембра 335. године, а следећег дана је Крст Господњи био подигнут у храму, и тог дана је било установљено да се слави Ваздвижење Часног и Животворног Крста Господњег. А Црква је први пут тог дана запевала: “Крсту Твоме клањамо се, Владико, и свето Васкрсење Твоје славимо!”

И тог дана се сећамо још једног, трећег догађаја везаног за живот Крста Господњег.

Од 614. до 628. године Часно Дрво су били заробили Персијанци. Промисао Божји је чувао Дрво и тамо у туђини. Пагани, запањени чудима која су пратила ковчег са Крстом се нису усуђивали да додирну хришћанску светињу. Победа грчког цара Ираклија над Персијанцима је вратила Крст у Јерусалим. Повратак Крста и његово Ваздвижење над Гробом Господњим догодило се управо на празник Воздвижења Животворног Дрвета Крста Господњег.

Дакле, драги моји, три догађаја из разних времена из живота Крста Господњег објасњавају овај дан. И понављам како бих вас подсетио - то је обретење Крсног Дрвета и изградња храма Васкрсења Господњег на Голготи и уношење Животворног Крста у овај храм, и последње је враћање Животворног Дрвета из заробљеништва и његов долазак на Голготу, на његово првобитно место.

Двадесет векова је прошло од највећег догађаја голготске крсне жртве Спаситеља, кад се Христос у слави вазнео на небо. А Крст је остао на земљи чинећи и даље велико дело започето на Голготи. И до дан-данас Крст живи као жива личност, као човек, примајући и безграничну љубав и исто тако безграничну мржњу.

И као што су се покрај првог Спасоносног Крста Господњег у своје време борили љубав и злоба, верност и издаја, - тако је суђено да у сва времена живота света Крст буде камен спотицања. За једне – богоборце – он је сурово и омрзнуто попреште страдања, које води у смрт. Жалости и страдања земаљског живота су судбина свих земнородних. За друге – следбенике Христове – крст истих таквих жалости и страдања постаје омиљено попреште духовне насладе, пут корачања за вољеним Христом и у живот вечни и славу.

Крст и даље живи у свету, једнима на спасење, - другима на још већу погубељ. Борба зла и добра у подножју Крста се наставља због љубави или мржње према Ономе Ко је осветио Дрво Крста.

Нећемо ићи далеко у историју да узмемо пример, узмемо живе примере наших дана. Какву злобу и неприхватање крста показују данас сви који су отишли од Православне Цркве Христове, нарочито протестанти и секташи који хуле на Крст Христов, наше крсно знамење и који оптужују православне за идолопоклонство због поштовања Крста. Крст - чувар читаве васељене, Крст - чувар и утврђење сваког човека за њих не постоји. А одбацујући Крст они одбацују и сам пут спасења, пут корачања за Христом. И они постају играчка демона на путу у погубељ.

А ево још једног примера. Године 1992. љубав према Христу је окупила ходочаснике из читавог света у Јерусалиму на празник Светлог Христовог Васкрсења. И није се још угасио благодатни огањ у кандилима, а у срцима је трепетно, тек доживљено чудо силаска Божије благодати и пасхалне васкршње радости, и Васкршња недеља је као један дан ликовала у Цркви Божијој, а богохулно, дрско срце, које је бљувало злобу, већ је припремало акт страшног богохуљства. У суботу Светле седмице преступна рука је из корена ишчупала Свети Крст који је вековима стајао на Голготи.

Али, Бог се не да ружити. Хулници се ругају себи. А Господ види са висине Своје славе ову борбу и непобедива победа – Крст Христов – је дат вернима до последњег дана

света, до дана славног и страшног другог доласка Господњег као оружје против непријатеља, видљивих и невидљивих.

И долазак Господа Славе на земљу ће се открити не другачије до великим знамењем на небу Крста Господњег, који ће видети сви народи земаљски, које ће видети свако. Видеће и заплакаће и устрептаће. И то ће бити треће највеће јављање Крста у предворје доласка Спаситеља на Страшни Суд.

Учврстимо, драги мој, наше помисли животворном силом Крста Христовог, управимо према њему своју пажњу са страхопоштовањем, и то најпре у данашњи дан његовог празника узнесимо и прославимо га у душама и телима нашим; поклонимо се пред Крстом у умиљењу срца и скрушености духа, јер је немогуће достојно прославити и непојамну силу и величину Крста Господњег.

И да бисмо макар у малој мери били спремни да доживимо ову непојамну појаву Света Црква нам својим Уставом заповеда: “На Крстовдан сира, и јаја, и рибе да се не дрземо дотакнути се,” јер се поштовање Крста састоји у умртвљавању плоти.

Милосрдни Господе, непобедивом и Божанственом силом Крста Твојег сачувај, благослови и спаси нас! Амин.

14. (27.) септембар 1993. године

БЕСЕДА
у Недељу сиропусну,
сећање на Адамово изгнање

У име Оца и Сина и Светога Духа!

Брзо тече река времена и као снажна бујица јури у вечност и само Света Црква и празници Божји на неки тренутак заустављају ово кретање, као да успоравају време. И сав наш живот, од рођења до изласка из њега се одражава у овом годишњем кругу, подсећа и зове: “Спознај себе, загледај се у себе, човече, ко си, како живиш и шта те очекује у будућности. Јер ти заједно са овом бујицом времена јуриш према вечности, када времена више неће бити.” И тако је свакога дана, сваке године.

И зар се давно по први пут зачуо у Цркви вапај људског срца, измученог гресима: “Покајанија отверзи ми двери, Жизнодавче!” И пренула су се срца – почео је да допире дах поста. Али већ су минуле припремне недеље за покајничко поприсште Великог поста, када

- су фарисеј и митар били огледало душа наших;
- смо гласом блудног сина вапили Небеском Оцу, осмишљавајући своје отпадање од истине, и одлазак у земљу далеку: “Боже, сагрехих на небо и пред Тобом, учини ме једним од најамника Твојих”;
- подсећање на Страшни и славни Суд Господњи, када ће се открити књиге и јавно показати оно што је било тајно, што нас је звало да спознамо себе, да се покајемо.

И ево, данас је већ последњи дан у предворје Великог поста. Овог дана Црква се сећа страшне трагедије, која се догодила човечанству у зору његове историје – његово изгнање које је представљао наш свима заједнички праотац Адам, изгнање од лица Божијег, изгнање Адама из раја.

Долина плача и туге – земља је примила изгнаника, да би по заповести Божијој рађала преступнику чичак и трње, да би он у зноју лица јео хлеб свој, да би у боли, сузама и жалости родио и одгајао децу своју, како би пожњео све горке плодове свог непослушања Оцу Небеском.

Плакао је Адам након свог изгнања, седео је “прјамо раја”, плакао је сећајући се ко је био, шта је поседовао и Кога се лишио. И после Адама првог читаво човечанство до дана данашњег плаче и уздише због сада неухватљивог привиђења среће. А свет, сав измучен, уморан, плаче због беспућа, због тога што је обнажена душа, што је бесциљан и тужан живот. И ништа не може да испуни наш живот тако да човек у потпуности осети неоспорну пуноћу стварне, а не привидне среће, јер је она, ова пуноћа, само у Богу.

Али ми смо изгнаници. Рај је далеко, и што даље живи човечанство од времена пада то магловитија у њему постаје предивна слика раја, то су дубљи бол и патња човечанства и тим више се брише образ и подобје Божије из човекове душе. И свет би одавно пропао да није другог Адама – Христа, Који је поново отворио закључани рај и дао човеку могућност да се врати у њега.

И сви ми носимо у себи тугу и тежину живота прогнаника. Али и ми, они који живимо животом Цркве, знамо и рајску радост отворених Царских двери и животворних ликујућих речи: “Христос васкрсе!” и у њима – исконску блискост Божанствене љубави према човеку. Али овој рајској радости на земљи предстоји Велики пост, и Црква стално учи да оно што смо изгубили грехом, можемо да нађемо, да обретемо, да вратимо само покајањем, подвигом и трудом великог уздржања.

Проћи ће свега неколико часова и сви ми ћемо са запрепашћењем приметити како се у нама и око нас нешто променило; догодиће се нешто што ће на све ставити печат нарочите усредсређености и пажње. Наступиће Велики пост. И ми ћемо заједно са Црквом од призива на покајање морати да пређемо на сам покајнички труд, на дело покајања.

Света Мати-Црква је примила заповест Господа о спасоносном посту, која се чула још у старозаветна времена народу Божијем кроз пророка Јоила: “...Обратите се к Мени свијем срцем својим и постетећи се и плачући и тужећи... наредите пост, прогласите светковину, саберите... старце” и све житеље у дом Господа “нека плачу свештеници, слуге Господње, и нека реку: прости, Господе, народу Својему и не дај нашљедства Својега под срамоту...” (Јоил. 2, 12, 15, 17).

Поприштем Великог четрдесетодневног поста започео је пут Свог подвига други Адам – Исус Христос, како би Својом Божанственом љубављу према палом човеку поново отворио закључани рај и указао пут којим човек може да се врати у њега.

Свето Јеванђеље сведочи: “Исуса одведе Дух у пустињу... и постивши се дана четрдесет и ноћи четрдесет, напошњетку огладње” (Мт. 4, 1-2). И приступи Му ђаво искушавајући Га. Велика је дрскост и слепило мрачне силе. Успевши да искуша човека у рају, она је усвојила богоборство до ослепљења, не препознавши у Христу Спаситељу Сина Божијег, она приступи Његовој кротости, смирењу, трпљењу, чистоти и светости мраком саблазни, сплетених од гордости, издаја, себичности и лажи. А безгрешни Христос Бог, Којем није требало очишћење, супротставио се искушитељу постом и молитвом, указујући свима нама који за Њим идемо пут борбе са грехом. И потврдио је Господ речју и делом да се “род овај (*ђаво*) изгони само молитвом и постом” (Мт. 17, 21).

Постом и молитвом хришћанин прима силу Духа од Господа за борбу са непријатељем; постом и молитвом он добија дар расуђивања и ум Христов; пост и

молитва пале светлост која разгони таму греховног живота, јер “...видјело се свијетли у тами, и тама га не обузе” (Јн. 1, 5).

А човек по својој жељи бира пут између трулежности и нетрулежности, бира добро или зло. И ако су кроз грех непослушања према Богу ушли у живот несрећа, страдање и смрт, онда се само послушањем, постом и молитвом – овом нашом живом жртвом љубави према Богу враћа у живот светлост највише правде, мир и радост. И то је, драги моји, већ рај на земљи.

Али љубав према Богу се на земљи по заповести Божијој показује само љубављу према људима. Срце хришћанина може да се греје и да гори само двоструком љубављу према Богу и према људима истовремено. Ако је наше срце камено и сурово према брату – човеку, онда оно помрачено нељубазношћу, хладноћом и суровошћу, остаје равнодушно или лицемерно и према Богу. И рај, који би могао да буде тако близу – у нашем срцу, одлази, бледи, и грех нељубави рађа непослушање, себичност и самољубље.

Али како волети грешника, како волети онога ко нас не воли, како волети непријатеља? И Господ нам притиче у помоћ. Он нам даје молитву Господњу, и ми свакога дана чујемо: “...и остави нам дугове наше, као што и ми остављамо дужницима нашим...”

Овом молитвом нам Господ говори: **погледај на себе,**

- јер си управо ти онај дужник, којем треба опростити дуг;

- упрво у теби нема љубави – ти волиш по избору;

- управо си ти нечији непријатељ: ти си некога увредио, некога презрео, некога понизио.

Теби самом је потребан опроштај, теби самом је потребна снисходљива љубав.

И чују се речи данашњег Јеванђеља: “...ако опраштате људима гријехе њихове, опростиће и вама Отац ваш Небески. Ако ли не опраштате људима гријехе њиховијех, ни Отац ваш неће опростити вама гријехе ваших” (Мт. 6, 14-15). Опростите свима све и биће вам опроштено. Опростите и бићете спасени, и наследићете рај.

А сада одмах за овим речима Господа о опроштају звуче и друге речи: “Не судите да вам се не суди...” (Мк. 7, 1).

И у овим речима Господ указује **најкраћи и најпоузданији пут ка спасењу**, који пред нама отвара врата Царства Небеског. Господ указује на оно без чега ће сви наши подвизи и напори у животу уопште, и на попришту Великог поста посебно бити узалудни. И овај пут је један – пут љубави према људима, који почиње од неосуђивања.

“Не судите да вам се не суди...” Господ је дошао у првом Свом доласку не да суди свету, већ да спаси свет, Он је дошао да отвори свету за њега затворени рај. А сав суд је Бог дао Сину Свом у другом доласку, а засад “...хвали се милост суду” (јак. 2, 13).

Сада је још увек време милости Божије. Бог је још увек милостив према нама, а ми судимо, ми осуђујемо. Ми, нимало не сумњајући доносимо своје мишљење и суд над ближњима и над даљњима и над малима и над великима. Ми судимо када знамо много; судимо и онда када ништа не знамо; судимо и по речима других.

И замислите се драги моји, јер се наш суд, као и суд вражји већ простире и на Самог Спаситеља. Згрешио је човек пред Богом, пред људима, ми смо томе сведоци. Али ми нисмо видели како се он кајао, и нисмо учили како су над главом грешника звучале утешне речи јереја: “...Влашћу мени датом, опраштам и разрешавам све грехове твоје, у име Оца и Сина и Светога Духа.” Милост Божија је већ избрисала рукопис грехова, а ми и

даље памтимо и судимо. Али то више није суд над човеком, већ над Богом, Који се смиловао и опростио.

Дакле, ми пропадамо због суда. Јер где је суд нема љубави. Само је љубав способна да у свако време буде адвокат, и само љубав скрива наготу брата свог.

А ми судимо! И овај суд се за нас претвара у нашу осуду и звучи: “Јер ће ономе бити суд без милости који не чини милости” (Јак. 2, 13)! **И рај не може да нас прими, јер у нама нема љубави.** Где нема љубави нема ни спасења.

Данас, почињући подвиг Великог поста, почнимо, пријатељи моји, да решавамо два најважнија задатка: да не судимо и да не саблажњавамо! А да бисмо се утврдили у спасоносном блаженом неосуђивању, ударили темељ за овај подвиг од првих великоспосних дана треба да учимо да видимо, да судимо и осуђујемо само себе самог – оног јединог човека, којег заиста познајемо, са свих страна и дубоко. Ево где ће суд без милости бити на спасење. Јер ће нас овај једини суд довести у разум истине. Он нам дарује да видимо ону провалију на ивици које стојимо и коју копамо својим гресима, својим дуговима према Богу и људима, својим осуђивањем других.

И овај наш суд над собом ће ишчупати из срца нашег живи спасоносни вапај, који стиже до неба: “Господе! Помилуј ме, Боже, милостив буди мени грешном! И почеће чудо нашег спасења. Миром, тишином и љубављу утешиће Господ наше покајничке душе и срца. По речима свима нама драгог старца, преподобног Серафима Саровског: “Стеци дух миран и хиљаде око тебе ће се спасити” – почеће преображај живота око нас.

“Данас је пролеће душама!” Свет Велики пост је пред вратима. Њиме нека никне семе нашег покајања и молитве и нека да спасоносни плод васкрсења душа у Богу.

Чедо Божије!

“Нека пости ум твој од сујетних помисли;

нека пости воља твоја од зле жеље;

нека посте очи твоје да не виде лоше;

нека посте уши твоје од нечистих песама и шапата клеветничких;

нека пости језик твој од клевете, осуђивања, лажи, ласкања и псовки;

нека посте руке твоје од туче и присвајања туђег добра;

нека посте ноге твоје, нека не иду на зло дело.”

Управо ово је хришћански пост, који од нас очекује Господ.

Уђимо, пријатељи моји, у Велики пост, станимо на поприште његових подвига – покајања, уздржања и смирења – и утврдимо се у њима, како бисмо добивши опроштај дочекали Васкрсење Христово, Свету Пасху – рајско блистање на земљи. Амин.

28. фебруар (13. март) 1994. године

Б Е С Е Д А

у Недељу 5. по Васкрсу

о Самарјанки

У име Оца и Сина и Светога Духа!

Христос васкрсе!

Пријатељи моји, ево већ је Преполовљење празника Свете Пасхе (Васкрса) и он полако иде ка свом Оданију. А Црква Христова, која нас води ка спасењу, снисходећи

према немоћи наших ослабелих душа поново нас води на извор живе воде, ка речи Божијој која једина може да оживотвори нашу душу, дух и тело.

Ево и данас, као и сваке недеље загледамо се у неизмерну и бездану дубину овога кладенца да би из њега свако захватао, по својој снази и могућности, воду живота.

Данас смо чули свето Јеванђеље како приповеда о беседи Христа Спаситеља са Самарјанком Фотинијом крај древног кладенца, који је у пустињи ископао још праотац Јаков. Нема потребе да још једном понављамо сиже јеванђељске приче. Међутим, загледајући се умом у дубину догађаја који се десио крај Јаковљевог извора, с трепетом видимо да и дан-данас, и у наше време и даље делују ови извори живота.

Колико је путника прошло кроз пустињу и жедних устију се нагињало над извор да пије како би ишло даље до следећег извора? Колико пута дневно се Самарјанка враћала на овај кладенац да би утолила потребу за водом – и своју и својих ближњих? Пио је из њега и сам праотац Јаков, пила су његова деца и његова стока, захватили су из кладенца, одржавајући живот, његови потомци и потомци његових потомака. Међутим, он (ни тада ни сада) није могао да уголи сталну жеђ оних који су на њега долазили, јер "...сваки који пије од ове воде опет ће ожедњети..." - по речима Спаситеља (Јн. 4, 13). Међутим, овај једини сусрет Христа и Самарјанке се за жену-грешницу и за цео свет претвара у сусрет са Живим Богом, јер овде, крај кладенца пролазног живота први пут поче да избија, свету до тада непознати, извор Вечног Живота.

Овде Христос по први пут открива да је Он нови непресушни кладенац живе воде која тече у Живот Вечни. И неће пресушити овај извор, и неће се умањити, јер он није ископан људским напорима и ништа људско не може да замути његову кристалну чистоту и да затрује његова животворна својства.

И овај извор на земљи јесте Света Црква Божија, а његова жива вода је сила Божије благодати, која опрашта, просвећује и освећује сваког човека који му прибегава.

И данас ћемо, пријатељи моји, говорити о ономе што је главно. Јер, први пут је у том сусрету, на почетку Свог друштвеног служења, Христос отворено исповедао да је Он Месија – Спаситељ света. "Аз јесам" Спаситељ света – Христос.

Христос – Бог и Човек је дошао у свет да пронађе и спаси пропале. А прво семе јеванђељске речи Он сеје у народу који по свом веровању није припадао ни Јудејима, премда је чекао Месију, ни незнабошцима. Христос не открива себе пред злобним Јеврејима, него пред женом која није знала истину, али беше незлобива.

Самарјани нису знали Истинитог Бога, али је њихова вера била жива, иако неука и несвесна. А питање где и како се треба поклањати Богу живело је чак и у срцу просте жене-Самарјанке. Јевреји и Самарјани који су живели у блиском суседству нису међусобно општили. Али за Христа Спаситеља, за Његово учење, које је даровано земљи нема ни Јелина ни Јудеја, нема ни роба, ни слободног, већ постоји човек, ка чијем срцу је усмерена Његова љубав. А Христова љубав је толико очигледна да осваја упркос вековном непријатељству њихових племена.

"...Жено! Вјеруј Ми да иде вријеме... и већ је настало, када ће се прави богомољци молити Оцу духом и истином..." – добија она одговор од Христа (Јн. 4, 21, 23). Од данас ће свако живо људско срце које мори духовна жеђ, које жуди за истином, које је жедно Бога срести Бога и поклонити Му се у духу и истини на сваком месту, а не у Јерусалиму, где су се молили Јудеји, или на гори Хоразин, где су се на молитву окупљали Самарјани, и не у Атини, где је стајао жртвеник непознатом Богу. И жеђ духа неће утолити ниједан

земаљски извор, већ само жива вода проповеди Христовог учења и вера у Њега као Искупителја света.

И жена је поверовала, а њена вера је одмах постала извор живе воде и за друге. Оставивши своје свакодневне бриге, заборавивши на своје судове и своју потребу за водом понела је живо сведочанство чуда које јој се десило у град и његови житељи изађоше на Извор живе воде – ка Христу. И такође су срели Живога Бога и поверовали, а жени рекоше: “...Сад не вјерујемо више за твоју бесједу, јер сами чусмо и познасмо”, “да је овај заиста Спас свијету, Христос” (Јн. 4, 42).

А сведочанство Самарјанке о Богу узрасло је у њој до светости. Она је примила мученичку смрт због своје проповеди Христа, била је бачена у бунар.

А Спас света – Христос – је и јуче и данас, и занавек Исти.

Али због чега овај по времену древни Извор Живота многи сада заборављају, а многи и одбацују? И речи Спаситеља: “Ја сам Пут и Истина и Живот...” остају пречувене, несхваћене и неприхваћене (Јн. 14, 6). Христос је својевремено и ово објаснио Јеврејима, и Његово објашњење важи у сва времена. Они нису могли да поверују зато што им је Он говорио истину. Међутим, лаж се већ била претворила у плот и крв њихову и учинила да истина постане неспојива с њима, неприхватљива за њих.

Лаж! – Зар то није и сад за нас она страшна болест која свет данас доводи на ивицу катастрофе?! Зар лаж неће потиснути истину из живота и зар она и поред кладенца живота – Цркве Божије – не рађа многобројне секте, јереси и поделе?! И неподударност речи и дела – пород исте ове лажи – убија дух живота у нама.

Пријатељи моји, није нимало случајно што се данас поставља питање о страшној болести у човеку – о духу лажи, који је њиме завладао, а чији је отац ђаво.

“...Истински богомољци се поклањају Оцу духом и истином...”

Истински богомољци се поклањају Истини. Можемо бити лоши, можемо бити много грешнији од жене-Самарјанке, али не можемо бити лажљиви, не смемо бити лажљиви. Бог има моћ да спаси сваког човека, али је немоћан пред нашом лажју, када се задевамо у лаж, кад лажемо пред људима, кад лажемо пред Богом. Христос може да спаси грешника који се каје, али не може да помогне умишљеном праведнику каквим ми себе замишљамо.

И ево сада, када људи изнемогли од духовне жеђи, болесни и затровани муљем отровних безбожних учења, савремени Самарјани и пагани, траже истинску воду живота да би оживели умирући дух и окрепили онемоћало тело, свако треба да нађе у себи искреност и снагу да себе види без улепшавања и лажи. Јер само тада Господ – Истина, Правда и Живот – може да се одазове на нашу горку истину и да нас научи да Му се клањамо у духу и истини.

Жеђ за истином је први услов који је неопходан да бисмо, као Самарјанка, могли да сретнемо у животу Живога Бога. И истина неспознатљивости светости Божије и Његово милосрђе изненадиће наше срце, и у светлости ове истине видећемо и истину свог пада, истину своје греховности. И живо осећање несреће довешће нас на Извор живе воде, а Божија благодат ће нас животворном силом подићи из пада, даће уму духовну слободу, ослободиће нас од окова греха.

Пријатељи моји, ми данас живимо у тако засићено време, кад се искуство човековог духовног рађања и узрастања одвија видљиво, не протежући се на деценије. Међутим, ево овде, сад, оно – то рађање, дешава се и у нама. Човек “мртав бјеше, и оживље, и изгубљен бјеше и нађе се” (Лк. 15, 32). Колико је таквих живих мртваца данас

дошло у Цркву са животних распућа, вођених једним осећањем – жудњом за истином. И Господ чини чудо враћајући мртве у живот.

Заједно с жудњом за истином убрзо, врло брзо у човеку жедном истине почиње да се појављује и познање истине, јер Се Господ открива ономе ко жуди за Њим.

Истина и јесте Сам Господ. “Ја сам Пут и Истина и Живот,” говори он о Себи у Светом Писму. А сила Божија се обавезно јавља заједно са Богом у нашем животу у Тајнама Цркве постајући у нама извор живе воде, која тече у Живот Вечни. Истина – то је и реч Божија – жива, увек делатна, која жедног путника води животним путем. “...Ријеч је Твоја истина,” сведочи Свето Писмо (Јн. 17, 17). Истина је и Дух Истине, Дух Свети, Дух Божји, Који од Оца исходи, Којег Син јавља. “Дух Свети научиће нас свакој истини.” То су три животворне струје Једног Извора – Извора Живота Духа. Али само вера у Христа дарује познање ове живоносне истине.

А ево још и последњег услова, без којег ће изданак оживелог духа увенути. Треба да живимо истинито сваког тренутка, треба стално да осећамо присуство Живог Бога у свом животу. Дакле, Он је овде, са мном. Он види моје поступке, Он унапред зна осећаје мога срца, Он види кретање мог ума.

“Господ мој и Бог мој!” Мој Господ! И зар нам свеприсуство Божије не доказује очевидна чињеница коју нам историја данас показује. “...Јер ништа није сакривено што се неће открити,” сведочи Свето Писмо (Лк. 12, 2).

Учињено у тами ноћној – обнародовано је дању; сахрањено временом (седамдесетогодишња историја Русије) – показало се са свом очигледношћу као да је данас учињено; тајно се појавило кад га нико није очекивао, кад су на њега сви заборавили, јавило се и објавило истину. “И видјело (*истине*) се свијетли у тами, и тама га не обузе.” (Јн. 1, 5). И истина Божија нам се показала сад у збору светих, који су раније били исмејани, понижени, и оклеветани објављујући свету своју истину. А тама је прогутала оне који су устали на истину и сећање на њих је нестало.

Желим да вам наведем још један пример из живота прошлог века, на први поглед безначајан, који, међутим, јасно показује шта и како значи ићи пред Богом у животу.

Кад спахији, привученом младошћу и свежином младе собарице, није успело да ову девојку наговори на преступно дело он одлучи да у ту сврху искористи своју снагу и власт. И у тренутку кад је голубица већ била у власти овог јастреба, а ниоткуда није могла да очекује помоћ, девојчин поглед паде на икону Спаситеља и њено срце устрепери ка Богу, и она узвикну: “Господине, а Он гледа!” И гле чуда! Преступничке руке ослабише стисак и пустише жртву, а сузе покајања потекоше из очију које нису ни знале за сузе.

Овај пример ће код многих наших савременика изазвати подсмех, али, драги моји, Бог и на нас гледа, и Живи Бог чека да Му се и ми живо обратимо.

Међутим, дар Божији – чудесна човекова слобода – увек нас ставља пред избор: кроз све догађаје, све туге и радости, ићи или не ићи ка Божијој истини и бескрајној љубави.

Господ је увек с нама, али ми не идемо увек ка Богу. Управо због тога и постоји за нас увек реална опасност: да налазећи се крај студенца живота останемо мртви, и поред живе воде жедни, и поред благодати – без благодати.

И нема, драги моји, за богопоштовање и живот у Богу ни посебног времена, ни посебних околности, већ се увек и у свему истински живот у Богу састоји у томе да наша брига за спасење осветљава светлошћу Истине сваки тренутак живота.

Напајајте се, пријатељи моји, водом живота. Приђите Христу – Извору њеном, приђите у “духу и истини”. И извор живе воде ће кроз вас потећи и онима који још нису нашли животворни Извор и које мучи жеђ у пустињи живота.

И речима Херсонеског архиепископа Димитрија завршићу наш данашњи одлазак на извор живе воде да би се његове богонадахнуте речи утиснуле на таблице срдаца ваших, поставши важеће руководство за живот у “духу и истини”.

“Ко се Богу моли духом?

- онај ко речи молитве не изговара само устима већ свом својом душом и срцем;
- онај ко крстећи се знамењем Крста Господњег духом гледа на Самог Господа распетог на Крсту;
- онај ко погињући главу погиње пред Богом и срце и душу своју;
- онај ко падајући на земљу целог себе предаје у руке Божије у најдубљем смирењу са скрушеношћу срца и са потпуном преданошћу вољи Божијој.

Ко се Богу моли истином?

- онај чији су душа и срце оживљени вером и љубављу, оживљени мислима, осећањима, надама и жељама којима одишу молитве светих;
- онај ко се поклањајући се Богу у храму не поклања кумирима својих страсти ван храма;
- онај ко служећи Богу учествовањем у црквеном богослужењу служи Богу и самим животом и делима својим;
- онај ко молећи Бога да му да хлеб насушни дели тај хлеб са другима, који га немају, а још мање га отима од других;
- онај ко молећи Бога за опроштај грехова својих и сам од свег срца прашта свакоме ко је према њему згрешио;
- онај ко молећи се за избављење од искушења и клевета лукавог ни сам своме брату не даје повода за саблажњавање и спотицање;
- онај ко је изговарајући у молитви свете речи: “...нека буде воља Твоја!” искрено спреман да изврши и претрпи све што налаже ова најсветија воља.

Да истрпи све по вољи Божијој и у славу Пресветог имена Његовог – до крста, до смрти.

Ето такве поклонике тражи Бог Отац.”

“Господе! Душу моју жедну благочестија напој водама!”

Вистину Христос васкрсе! Амин!

16. (29.) мај 1994. године

БЕСЕДА

на усековање главе пророка,
Претече и Крститеља Господњег Јована

У име Оца и Сина и Светога Духа!

Претечу Јована и Крститеља Христова приидите... сви вјернији достојно почтим прилежно. Данас се Света Црква сећа и слави спомен на трагични завршетак животног подвига једног од највећих људи који су икада живели на земљи, по речима Самог Христа Спаситеља – усековање главе светог славног пророка и апостола, Претече и Крститеља

Господњег Јована. Служитељ и очевидац неизречених Христових чуда Јован је био толико велик да Црква чува сећање на све главне догађаје из његовог живота: и његово зачеће, и рођење, и сећање на његову мисију Спасовог Крститеља (Сабор Јована Претече – следећег дана по Крштењу Господњем), и његову мученички смрт – усековање главе, и три обретења ове часне главе – велике светиње за свет, и преношење деснице Јованове с Малте у Русију (1799. године). И читаве године сваког уторка Црква се моли и и моли Јована Претечу и Крститеља Господњег за молитвено заступање пред Богом.

Све је у његовом животу необично, све је обрис нових духовних вредности, које превазилазе границе Старог Завета. Он је сав и у свему Претеча Онога Ко је Пут, Истина и Живот за вечност – Христа Спаситеља, Сина Божијег.

Велики задатак Богом дарованог младенца Јована, и само име, били су одређени у Предвечном Савету, много пре његовог доласка на свет, кад је Промисао Божји жалостима и подсмесима припремао родитеље да дају свету онога ко ће објавити да се навршило време, да је дошао Син Божји. И задатак овог живота у зачетку Анђео је открио његовом оцу, јереју Захарији, још пре него што је син зачет. “...Жена твоја Јелисавета родиће ти сина, и надјени му име Јован... он ће бити велики пред Богом... и напуниће се Духа Светога још у утроби матере своје; и многе ће синове Израилеве обратити ка Господу Богу њиховоме: и он ће напријед доћи пред Њим у духу и сили Илијној...” (Лк. 1, 13-17).

И Јованово сведочанство о доласку Спаситеља Христа у свет такође почиње пре његовог рођења, када он, који је још био у утроби мајке своје, “заигра (он) дијете у утроби њезиној” и њеним устима јави свету о догађају невиђеном, али очекиваном од древних времена: “...откуд мени ово да дође Мати Господа мојега к мени...” (Лк. 1, 43).

То је био први сусрет Сина и Речи Божије, Који је дошао на свет ради испуњења воље Божије о спасењу света, оваплоћеног у човечанству, и Гласа Господњег Јована, земаљског анђела и небеског човека од самог свог рођења, који је објављивао Истину Која је дошла.

Срели су се – Реч и Глас – на прагу живота и разишли да се не познају до одређеног времена, како би сваки растао ради испуњења мисије која им је одозго одређена. Они се разиђоше да би се у своје време поново срели. Јован Претеча ће увек јављати Спаситеља свету и сведочити о Њему смелим гласом пророка и апостола. Јован Претеча ће увек објављивати свету Његово учење, како би затим отишао у непознатост мученичком смрћу за Истину до дна пакленог, како би и тамо постао Претеча Христов.

Свето Јеванђеље је о животу Јована Крститеља сачувало само оно што је било непосредно везано за живот Христа Спаситеља, и због тога су подаци о њему оскудни.

Под кровом мајчинске љубави узрастао је за служење Своје Христос. Пустиња постаде мати и отац онеме ко је требало да постане служитељ Речи. И у ћутању пустиње он се спремао да проговори гласом Истине у људској пустињи. И ко га је ако не Бог анђеоским старањем одгајио, дао му силу, мудрост и храброст Илијину?

“А Јован имаше хаљину од длаке камиље... а храна његова бијаше скакавци и мед дивљи,” сведочи Свето Јеванђеље о Претечи по његовом изласку на служење људима (Мт. 3, 4).

И као гром се зачуше прве речи Јованове проповеди: “...Покајте се, јер се приближи Царство Небеско” (Мт. 3, 2). Строго, али и утешно обраћа се Јован својим сународницима: “...Породи аспидини!.. Родите дакле род достојан покајања...” (Мт. 3, 7, 8. Најгрешније од грешних и вама се данас отвара пут ка спасењу, ка животу. Покајте се, само се покајте! И животворним водама Јордана први пут су омивени људи покајници за грехе.

И како је заиграло Јованово срце приликом првог сусрета с Господом. С трепетом је Јован пао пред ноге Спаситеља који је дошао на Јордан захтевајући крштење. И његова вера се потврдила одозго и постала је знање – спознаја, јер је Јован угледао како се отварају небеса и видео је Духа Светог у виду голуба како силази на Христа.

Он – Јован у моменту Крштења је спознао Бога Оца, Који је сведочио о Сину, зачуо је Његов глас. Спознао је Бога Сина, Који се јавио у плоти и видевши и дотакнувши Га, приклонивши Христову главу својом руком. Спознао је Духа Светог “в видје голубине”, видевши Њега, који је сишао са неба. Јован Претеча доби пуноћу познања Бога. Срцем је осетио, умом спознао и гласом објавио да сви чују: “...Ја видјех и засвједочих да је Овај Син Божиј” (Јн. 1, 34). “Гле, Јагње Божије, Које узео на Се гријехе свијета” (Јн. 1, 29) – дарујући свету нови живот. “...Он ће вас крстити Духом Светијем...” (Мт. 3, 11)

Јован Претеча је гласник, пророк Триипостасног Бога, Тријединог Божанства. И његова мисија је овиме била испуњена. Христос ступа на Своје служење, проповеда, чини чуда и тек започиње свој пут ка Голготи, према Крсту. А Јован Претеча, је у међувремену заробљен због разобличавања нечастивог цара Ирода, који је свом брату узео жену, спрема се за свој одлазак и његови дани су избројани. Он и у смрти поново треба да иде пред Христом.

Али због чега, ради чега таква трагична смрт, апсурдна и бесмислена са људске тачке гледишта?

Нечастиви цар је у окружењу још нечастивијих жена – ђавољи пород, где се лаж и лицемерје, разврат и злоба – све испреплело у борби против истине, против чистоте, против Бога. Испреплело се и излило у пир, који се прво загрцнуо од вина, а затим од праведне крви. И сам против читавог океана овог зла је праведник – пророк чије је “житије непорочно и предизшествије чесно”, Јован – проповедник покајања и разобличитељ саблазни.

“Не треба да имаш жену Филипа, брата твојега,” чује се страшно разобличавање из уста пустињака, поштованог пророка, упућено развратном властелину и његовој још грешнијој љубавници.

Ово “не треба” чуло се из пустиње, где се подвизавао пророк, оно се чуло из људске гомиле када је Јован изашао на проповед и људска гомила је за њим понављала: “Не сме, не сме да нарушава Закон Божји онај ко је позван да га чува.” Ово “не сме се” нису могли да задрже ни тамничке браве, ни окови. “Не сме се” – тако је заповедио Бог. “Сваки да има своју жену, и свака жена да има својега мужа...” (1 Кор. 7, 2). И ово “не сме се убијати пророк” звучало је у савести царевој када се злобна крвопија, развратна Иродијада опијала својом крвавом осветом праведнику и пророку.

Али шта је коштало Јована само да ућуги, да затвори очи на царева безакоња, као што су то урадили законоучитељи народа – мудраци века овог? Зашто је Јован био упоран у својој проповеди-разобличавању приближавајући тако час своје изненадне смрти, кад ће бестидне руке девојке-блуднице донети његову свету главу, која се још димила од крви, на тацни посред мрског пира, помаме свакаких страсти и сулудог пијанства, када ђаво у лику жене у ликовању победе своје над правдом буде убадао иглом језик који је објављивао истине Божије?

Зашто Јован није пожалио свој живот? Па зато што је он Глас Божји, Глас Истине. Зато што је он “правди собљул јеси закон”. Зато што је он морао да пресече саблазан који је развраћао оне ради којих је на земљу дошао Син Божји. Ревност по Богу гризла га је и

није му давала да ћути. И Бог је трпео грешно убиство Свог пророка, као што је претрпео и смрт Сина како би спасио свет.

Нека буде воља Божија!

А Божји људи – светила у свету иду кроз “сенку и таму” смртну за Богом носећи собом светлост истине у мраку света који је прогутало безакоње. И истина њихових пророчанстава која су испунила у свету укрепљује веру једних људи рађа веру у другима. А истина њиховог живота и смрти, која објављује небеске истине даје силу и обилну утеху онима који убудуће крену за Богом у трпљењу неправди, зала и боли, од оних који устају на истину Божију.

И може ли сада страдање Јована Претече да се упореди с оном славом која га је обасјала с оне стране гроба. “Земљани сасуд Јован би бачен на земљу,” каже Златоуст, “али неугасиво светило његовог духа је блистало јарком светлосту вере и онима који су се налазили у аду.” Светило његовог духа сија и нама који смо у мраку земаљског живота.

Јован Претеча је по упокојењу, сишавши у пакао проповедао старозаветним праведницима њихово ослобађање од окова које долази појавом Христа Спаситеља. Он је изашао из пакла са Христом по Христовом Васкрсењу и удостојио се многих венаца на небу као девственик, као пустињак, као проповедник покајања, као пророк, као Христов Претеча, и на крају као мученик.

Обезглављено тело праведника његови ученици с почастима су сахранили недалеко од Самарије заједно с пророцима Јелисејем и Авдејем. А његова блажена глава, претрпевши поругу од безумне Иродијаде се после неког времена јавила у слави, и светлост ове славе више ништа на свету не може да помрачи. И Црква поје: “Ирод безумниј отсјекајет главу Предтечи, Христос же содјевајет јего, јако Крститеља главу Цркви, вјери сијанијем и проповедију о јавшемсја в мир Спаситеље...”

А нечастива породица је пожњела плодове свог грешног живота и гнусног свог злодела над праведником Божјим. Ирод, мучен преступном савешћу својом је у све дане преосталог живота видео на својим трпезама главу Јована Претече и чуо његов страшни разобличавајући глас: “Не треба да имаш жену Филипа брата твојега.” Убрзо су га рођаци оклеветали пред римским императором и прогнан је у Шпанију изгубивши притом све своје царство, а не само половину коју је обећао играцици.

Саломија, која је по наговору своје мајке затражила награду за себе – убиство пророка, погинула је у водама река проваливши се под лед. Врат су јој притом пресекли комади леда, на којем је висила, играјући ногама у води страшну игру, започету на безумном пиру.

Ирода и Иродијаду је према предању земља живе прогутала. Зинула је земља и ад се раширио примивши њихове душе. И горко сећање на њих као на безаконике и убице чува се само у вези са вечним сећањем направедника које живи до дана данашњег.

А пример живота светог Пророка, Претече и Крститеља Господњег нас учи како да живимо угађајући Богу, како да се спасавамо у свету греха. Он нас учи да у свом личном животу увек жудимо за доласком Господа и Спаситеља. Он нас учи да увек и у свему желимо да спознамо која је Божија воља о нама.

Јован Претеча нам до дана данашњег проповеда да је први корак на путу нашег сусрета са Господом покајање и очишћење од нечистоте греха. Кајмо се и чинимо плодове достојне покајања.

У сећање на светог пророка и Претечу Јована, у сећање на његову мученичку смрт Црква је од првих времена хришћанства овај дан прибројала великим празницима, јер је

мученичка смрт праведника постала врата ка вечној слави и радости. Црква је одредила да се овај дан обележава строгим постом ради обуздавања људских страсти које су послужиле као узрок за тако тешке грехове, и још као сећање на великог посника, који је постио читавог живота.

И друга особеност данашњег дана јесте нарочито помињање свих војника који су свој живот положили за веру и отаџбину, свих убијених на бојном пољу, који су на известана начин следбеници мученичког подвига светог пророка Јована, који је живот свој сав без остатка дао за Реч Истине, за веру, за људе.

И последње, што нам говори данашњи празник и што треба да урежемо на таблицама својих срца. Човека који одлази са земље Божанствена правда води на “његово место”, на место, које одговара његовим јавним жељама и тајним чежњама. После смрти човек се сједињује с оним вредностима које је његово срце на земљи изабрало и заволело. Још на земљи у човеку почињу и рај и пакао. Молимо Претечу Христовог Јована да нам постане Претеча на путу према Христу молитвом својом избављајући нас од страшне авети зла, која нас често подсећа на себе гресима који упадају у наш живот.

“Умолимо Претечу да се заступи да се Тројица смилује и да нас од страсти бешчашћа избави.” Амин.

29. август (11. септембар) 1994. године

БЕСЕДА

на празник Ваведење у храм Пресвете Владичице
наше Богородице и Приснодјеве Марије

ДАН ПОЧЕТКА НОВОГ ЗАВЕТА СА БОГОМ НА ЗЕМЉИ

У име Оца и Сина и Светога Духа!

Днес в храмје Божији јасно Дјева јављајетсја и Христа вјсем предвозвјешчајет...

Анђели вхожденије Пречистија зрјашче удивљашасја: како Дјева входит во Свјатаја Свјатих.

Чистота и светост, светлост и радост – ево неухватљивог даха данашњег празника и службе.

Степеницама старозаветне светиње Јерусалимског храма пење се трогодишња Девојчица, већа од Светиње над светињама, озбиљна и радосна. А стари праведни родитељи Њени Јоаким, и Ана, и хор девојака са упаљеним свећама “појући, играјући и радујући се” прате Ону Која се приноси на дар Богу. Обузет свештеним усхићењем првосвештеник Захарија – старац, родитељ Претече, “благословивши прими” Свету Отроковицу и по нарочитом откровењу Божијем уведе Је у Светињу над Светињама.

Догађаја је мало, али због чега је тако радосно, тако битно и значајно постало ово славље? Зашто је овај празник постао један од дванаест највећих празника? Па због тога, драги моји, што је Ваведење у храм Пресвете Дјеве постало неопходна карика у ланцу спасоносног Божијег промишљања о свету.

Овај догађај је завршио петомиленијумско отуђење човека од Бога и његов боравак у ропству греху.

Светилиште Јерусалимског храма, где је обитавао Бог и где се осећало Његово присуство, недоступно никоме осим првосвештеника и то једном годишње, у које је он улазио са жртвеном крвљу приносећи молитву за грехове народа, Божијом благодаћу се открива Богоизабраној Отроковици – Кћери људској. И Пресвета Дјева се уводи у Светињу над светињама, коју свет није могао да види, носећи у Себи велику жртву, нову живу жртву – Христа – Бога и Човека.

Старозаветни Божји храм је примио у себе семе новог живота – Богоотроковицу, у Којој духовно зри и ниче Нови, спасоносни Завет човечанства с Богом. Старозаветни Божји храм је примио у себе свештени ковчег Новог Завета, живи Спаситељев храм, драгоцену палату и Дјеву – свештену ризницу славе Божије.

С уласком Богоизабране Отроковице у храм наступило је време кад се Божија наклоност враћа људима, и они се приближавају Богу као свом Небеском Оцу, јер Син Божји – Син Дјеве бива и благодат благовестује помирење с Богом, и врата неба се отварају свима који желе небо.

И на овом уласку су се први пут могле изговорити речи: “Твоје од Твојих, Теби приносећи...”

Дар Божји људима – Пресвету Дјеву – плод молитве старих родитеља, и кроз Њу – Христа, људи враћају Богу, као дар Њему од људи, као жртва благопријатна, миомирисна.

И с овим уласком, уз предосећање промена у свету први пут су се могле запевати речи радости и наде: “Христос раждајетсја, славите; Христос с небес, срјашчите!”

С уласком Пресвете Богородице у храм догодило се чудо. Небо се сјединило са земљом и вечност је ушла у време освећујући га за вечност. “Днес благоволенија Божија предображеније, и человјеком спасенија проповједаније...”

Тако је велик овај дан, тако је он јединствен и непоновљив – дан почетка Новог Завета са Богом на земљи.

До доласка Христа Спаситеља у свет остало је још веома мало година и храм Божји је био позван да у највећој светости, чистоти и уз Божанствену силу одгаји и васпита у овим годинама осетљиву, дечје чисту душу Богоотроковице, испуњавајући Је Божанством и припремајући у Њој само Богооваплоћење.

Из дана у дан расла је телесним и духовним снагама Пресвета Дјева у храму Божијем. Силе духа Пресвете Дјеве су се формирале, расле и укрепљивале анђеоском беседом и молитвом, управљеном ка Богу, и радом ради Бога. Њена телесна снага је подржавана небеском храном, коју Јој је доносио Арханђео. И првосвештеник Захарија, који сам није могао свакодневно да улази у Светињу над Светињама је са запрепашћењем, недоумицом и страхом слушао беседе Дјеве са арханђелом у Светилишту. И не налазећи ништа слично у јављању анђела другим људима првосвештеник је постајао све сигурнији да је дошло време да се испуни свеопште очекивање и да ће од Благословене доћи спасење, од Жене – Обећани, од Дјеве – Бог.

А Марија, храњена Божијом благодаћу, изгубивши у последњим годинама Свог живота при храму једину везу са земљом – праведне родитеље, дала је завет Богу да ће до краја живота сачувати девственост и остати слушкиња Господа, Њему Једином служећи и предајући се у свему и увек Његовој Светој вољи.

“...Ево слушкиње Господње, нека ми буде по речи Твојој” (Лк. 1, 38).

И Њено срце, предато Богу постаде нерукотворни храм, обитавалиште Бога. И ускоро, веома убрзо после тога Христос – Њен Син и Син Божји – ће доћи и утврдити истинитост овог новог нерукотворног храма, чија ће основа постати Он Сам.

“Не знате ли да сте ви црква Божија, и Дух Божиј живи у вама? Ако поквари ко цркву Божију, поквариће њега Бог: јер је црква Божија света, а то сте ви” (1 Кор. 3, 16-17). И с тим обнављањем храма Божијег неће се само у Јерусалиму људи Богу поклањати, већ ће Му се у Духу и истинити поклањати на сваком месту где Он влада, где се нађе верно људско срце које воли Бога.

И сви ми у овај велики дан данашњег празника не можемо да се не замислимо и да не будемо свесни да је пут према Небу откривен људима у ова времена која су далеко од нас, исти и да почиње на прагу рукотвореног храма Божијег, када се човек кршењем приноси на дар Богу и постаје нерукотворни храм, и Дух Божји се настањује у њему. И наш пут у животу мора да прође кроз храм, како бисмо се васпитали и порасли у њему, како би се овај пут завршио у светилишту Божијем, на небу, где је ушао сада са Својом жртвеном Крвљу за нас Сам Христос – Првосвештеник будућих блага.

Драги моји, храм Божји је увек у сва времена био жртвеник Богу, који освећује и жртве и оне који их доносе. Још је у старозаветна времена Господ Сам благословио храм као место Свог боравка: “...небо је пријесто Мој и земља подножје ногама мојим: гдје је дом који бисте Ми сазидали, и гдје је мјесто за Моје почивање?” (Ис. 66, 1).

И први храм Божји – рукотворно светилиште на земљи, који је изградио син цара и пророка Давида Соломон 1033. године пре Рођења Христовог био је саздан непосредно по Божијој заповести. “Посветио сам дом овај... да ту намјестим име Своје довијека; и очи ће Моје и срце Моје бити ондје вазда”, рече Господ (3 Цар. 9, 3). И диван, и свет и велелепан је био први храм Господњи у Јерусалиму, и Ковчег завета, од Бога дат преко Мојсија био је у њему.

Храм Божији је увек и у сва времена вечност, у њему живи и борави све што је било од почетка, од стварања света, и што ће још бити до самог другог и славног доласка Господњег. У Храму Божијем је све и свагда живо – и прошлост, и садашњост и будућност. И нема у животу тајни које не би знао Храм Божји – Света Црква.

Али зашто живи не знају ове тајне, зашто чак и они који бораве у храму остају глуви и слепи за њих, зашто је тако мало оних који виде и који чују?

Зашто је пропао први Јерусалимски храм заједно са великом својом светињом – Ковчегом Старог Завета? Зашто нам је велика светиња другог Јерусалимског храма, освећена боравком Ковчегу Новог Завета – Пресвете Богоотроковице – и доласком у њега Спаситеља и Бога – Христа оставила као успомену на себе само Зид плача? Зашто је “Нови Израил” – Велика Русија, која је у току девет столећа градила у себи Дом Божји требало да као старозаветни Израил, доживи седамдесетогодишње ропство од својих и мрзост пустошења на светом месту – многе и многе разрушене храмове Божије и манастире?

Одговоре на сва наша горка: “Зашто?” треба опет да тражимо у Храму и у Светом Писму које Храм чува. Он чува светиње, он чува истине, али тешко нама, живима, јер се испоставља да су ове отворене ризнице, ова пророчанства која су се на нама испунила, за нас - због наше лењости, суровости и неверја тајна иза седам печата.

Ево шта је рекао Господ Саваот у време када се први старозаветни храм тек освећивао и ликовоа од светиње.

Саслушајте пажљиво ове речи, драги моји, њих је Господ рекао свом роду људском као упозорење: “Ако се ви и синови ваши одвратите од Мене и не уздржите заповијести Мојих и уредаба Мојих које сам вам дао, и отидете и станете служити другим боговима и клањати им се, тада ћу истријебити Израиља са земље, коју сам вам дао, и овај дом, који

сам посветио имену Својему, одбацићу од себе... ко год прође мимо њ, зачудиће се и запитаће, и рећи ће: зашто учини Господ ово од ове земље и од овога дома? И одговараће се: јер одусташе од Господа Бога својега... и узеше друге богове, и клањаше им се и служише им; зато пусти на њих Господ све ово зло.” (3 Царств. 9, 6-9).

Нису чули ове речи они којима су оне биле упућене. Зар нећемо чути ни ми видећи да су се испуниле?

Одступање од Бога – ево разлога свих несрећа и у сва времена.

Јеврејски цареви и народ су одступили од Бога, поклонили су се туђим боговима. Господ је казнио Израил ратом и у очекивању покајања послао одступницима пророка Јеремију с проповеђу покајања ради исправљења. Али они нису послушали пророка, као што нису послушали ни Самог Господа. И Јерусалим је био разорен, пао је Соломонов хем и нестао је Ковчег Завета. И седамдесетогодишње вавилонско ропство је задесило Израил који је сагрешио.

Други Јерусалимски храм, саграђен после повратка из вавилонског ропства био је мањи и не тако велелепан, али су му пророци Агеј и Захарија предсказали славу већу од славе првог, јер ће у њему узрости Ковчег Новог Завета. И судбину овог храма и престанак старозаветне жртве пророк Данило је предсказао много пре него што се ово десило. И последње пророчанство о другом Јерусалимском храму се зачуло из уста Самог Спаситеља. Заплакао се Господ Исус Христос на дан Свог уласка у Јерусалим, и видећи да је Голгота близу, предсказао је храму погибел: “...И разбиће тебе и дјецу твоју у теби, и неће оставити у теби камена на камену, зато што нијеси познао времена у којему си похођен” (Лк. 19, 44).

Одбацио је, опет је одбацио Израил Божије и примио људско, одбацио је Христа Спаситеља осудивши Га на смрт и измоливши себи Вараву-убицу. И свет чује последњи плач, јецај због слепила изабраног народа: “Јерусалиме, Јерусалиме, који убијаш пророке и засипаш камењем послане к себи! Колико пута хтјех да скупим чеда твоја, као што кокош скупља пилиће своје под крила, и не хтјесте! Ето ће вам се оставити ваша кућа пуста” (Мт. 23, 37-38).

“Ево ће вам се оставити ваша кућа пуста” – страшне речи су се оствариле, зато што људи опет нису желели да буду Божији.

У исто време је Јерусалимски храм васпитао Ону Која је већа од Светиње над светињама, и следбенике Христа, али су у њему живели својим од Бога далеким животом и они који су убили првосвештеника Захарију између храма и жртвеника, који су убили Претечу Христовог Јована, који су разапели Христа Спаситеља.

Зар не видимо да човек постаје или сарадник Божји или рушитељ онога што Господ зида. Погледајте, драги моји, куда идемо. Може се бити у храму, али без Бога. И Бог кажњава људе зато што Га не поштују, зато што одбацују храм.

Деценијама трају спасоносне Божије казне према људима позивајући људско срце да се врати Богу. И као последње упозорење нама звуче речи приче о виноградарима: “...Узеће се од вас Царство Божије, и даће се народу који његове родове доноси...” (Мт. 21, 43).

Будимо нарочито опрезни сада, драги моји, зидајући и поправљајући мноштво рукотворених храмова, не заборавимо главни новозаветни храм Божији – своје срце које је позвано да служи Богу у Духу и истини. Не заборавимо да се враћамо из заробљеништва туђинских племена и нашег народа, који заједно нападају нас и нашу православну веру, да смо болесни, угрувани, духовно изнемогли. Да смо дуго, веома дуго били без Бога и да

сада тек стојимо на прагу Храма који ће нас осветити, али само под једним условом: ако ми то сами пожелимо.

И навешћу вам, драги моји, Господње речи, које данас нарочито треба да нам помогну да постанемо свесни критичног момента нашег садашњег живота. "...Зато сада овако вели Господ над војскама: узмите на ум путове своје. Сијете много, а увозите мало; једете, а не бивате сити; пијете, а не напијате се; одијевате се, а ниједан не може да се згрије; и који заслужује новце, меће их у продрт тоболац. Овако вели Господ над војскама... Идите на гору, и донесите дрва, те зидајте дом; и биће Ми мило, и прославићу се, вели Господ. Изгледате много, а ето мало; и што унесете у кућу, Ја раздухам.

Зашто?

Вели Господ над војскама; зато што је дом Мој пуст, а ви сваки трчите за свој дом. Зато се затвори небо над вама да нема росе, и земља се затвори да нема рода њезина" (Аг. 1, 5-10).

Ми стојимо на прагу Храма, и треба да уђемо у њега, ожививши у себи знање закона Божијег, да уђемо испуњењем обећања која смо већ дали Богу. И не заборавимо да не одлучују само владари о судбини земаља и народа, већ одговорност за живот света пред Богом лежи на свима, на сваком живом, ма како мали био.

Драги моји! Милост Божија нам данас даје време за покајање. Љубав Божија трпи болест нашег неверја. Господ чека да нас скупи под крила Своја. Пожелимо онда спасење, вратимо се у Храм Божији с љубављу и жељом према њему и вратимо Богу храм нашег срца. И отвориће се обиље милости Божије, коју смо ми затворили нашим гресима, отвориће се небо.

А Пресвета Дјева, Богоизабрана Отроковица, Кћи људска, Која нам је прва отворила небо и постала Мати страдалничког и болесног човечанства је увек спремна да Својом благодаћу подржи, укрепи и проведе кроз живот, путем спасења све оне који Јој прибегавају с вером и љубављу.

"Величајем Тја, Пресвјатаја Дјево, Богоизбранаја Отроковице, и чтим јеже в храм Господењ вхожденије Твоје." Амин.

21. новембар (4. децембар) 1994. године

БЕСЕДА

на освећење храма у име Сабора Псково-Печерских светаца

У име Оца и Сина и Светога Духа!

Днес обитељ Псково-Печерска свјетло празнујет, проподобних својих собор почитајуици...

(Данас обитељ Псково-Печерска светло празнује поштујући сабор светих својих.)

И њихово поштовање данас је нарочито, и велики је празник у светој обитељи. Анђео Руске Цркве данас стоји покрај новог престола Божијег и небески огањ се налази у његовој руци и пун силе и славе Божије он је спреман да освети ново место обитавалишта Божијег. А поред анђела Цркве пред новим престолом сада стоје и од данас ће увек стајати они чије молитве низведоше на нас милост Божију с неба - нови храм Божји.

Преподобни псково-печерски – некада земаљски људи, а данас небески анђели – света војска - дар Богу од обитељи, који је израстао у њој за петсто двадесет година њеног постојања.

Нама су они своји и Богу су рођени. И сад ће у току сваке службе која се буде служила у новом храму они бити први заступници пред Престолом Божијим у Царству Небеском и заступници пред престолом у храму на Светој гори родне Псково-Печерске Свето-Успенске обитељи.

И данашњи дан није просто дан сећања на богоносне оце, као што се то празновало од времена њиховог прослављања као светаца. Данас је дан њихове очигледне славе, дан очигледне снаге њихове молитве, дан уверавања у њихово живо покровитељство над обитељи у којој су учинили свој животни подвиг који је венчан небеском славом.

“Праведници живе у векове...” (Пс. 5, 15).

Већ пет векова стоји на стражи духовних граница Православне Русије света обитељ. Она је видела тешкоће и радости њеног народа, време духовног узлета и време оскудице духа.

Много монаха је прошло школу живота у обитељи, хранећи се духовном мудрошћу и силом и налик на трудољубиве пчеле, скупљајући у ризницу њено неисцрпно духовно богатство које је одгајило рајске цветове на нашој родној Руској земљи.

И миомирис ових цветова осећамо данас, драги моји, ми који смо се окупили у храму, саграђеном у њихову част. Преподобни оци Марко, Јона, преподобна мати Васа, преподобномученик Корнелије, преподобни Васијан и Доротеј, Лазар прозорљиви, који су живели у разном време јесу нераскидиве карице у ланцу благодатног наслеђа духовне снаге обитељи.

Историја није сачувала тајну рођења обитељи, колико времена је у недрима земље живео свету непознати први пештерни манастир и колико је у њему зрила монашка молитва, скупљајући снагу да узрaste у векове као Псково-Печерски Свето-Успенски манастир. Али сачувеле су се и оне Богом зидане пећине у којима је подвиг првих монаха родио монашки дух који је дошао до нас.

Уђите, пријатељи моји, у тишину пештера сами, и тишина ће оживети испуњавајући срце ваше неземаљским осећањима.

Колико је било подвижника-пустиножитеља у пећинама потомцима није познато, предање је сачувало име само једног, Марка подвижника. А и да ли га је предање сачувало? Зар није Бог открио и њега и зар нису саме мошти Маркове посведочиле нарочиту Божију вољу о њему – да Марко буде први чувар и покровитељ будуће обитељи у векове.

Његово име је у манастирски синодик записао преподобни Јона, први градитељ који је изашао из пештера и саздао манастир на земљи, преподобни Корнелије је у своје време због недостатка података о њему наредио да се он избаци из списка. И тада се на делу показало сведочанство Маркове светости. Преподобног Корнелија је одмах задесила болест – слепило и парализа. Духом је овај праведник који беше згрешио обавештен о узроку болести. Пошто је принет гробу преподобног Марка Корнелије и у покајању целивао његове мошти добио је исцељење.

И од тада се ово сведочанство о преподобном Марку чува као неоспориво и преподобни Марко је постао олицетворење првог – пустиножитељског периода живота будућег Псково-Печерског манастира.

С горчином срца, на покајање, на страдање пустињског живота у Печерске пешпере је дошао преподобни Јона, тада још увек свештеник Јован са својом породицом побегавши од крсног подвига који је понео његов друг презвитер Исидор Јурјевски, рањен помислима о својој малодушности, он је чезнуо за другим подвигом.

“Дошавши на ово место поче копати заједно с попадијом својом Маријом у брду цркву иза Богом дате пешпере на западу” – казује летопис. А ми својим очима видимо да се остварио подвиг његовог живота и знамо да га је Бог овенчао преподобношћу и даром да буде оснивач Псково-Печерског Свето-Успенског манастира.

Кратко време је преподобни Јона живео у манастиру, од 1472. до 1480. године, до блаженог упокојења; кратак је овај период, али врло плодан и значајан за будући манастир.

Освећење прве манастирске цркве Господ је уредио о празнику Успења Божије Мајке 1473. године и сведочанство милости и покровитељства Мајке Божије према овом месту подарило је манастиру појаву Њене чудотворне иконе.

Подвиг преподобне матере Васе није описан, али је судећи по венцу који је од Бога добила савршен. Она је у свој пуноћи испунила заповест Божију о жени “да му начиним друга према њему” (1 Мојс. 2, 18 – руски текст “помоћницу”). Жена-хришћанка, мати, попадија, на крају живота – монахиња. Како сведочи летопис мати Марија је следила сурови подвиг живота супруга-свештеника. Њен труд на изградњи Успенског храма, њен монашки постриг, први у обитељи, и њен гроб који по Божијој вољи није знао за погребене, већ је био постављен ради поклоњења од времена њеног упокојења на улазу у пешперу сведочи о вредности живота преподобне.

Прва чуда у обитељи десила су се од гроба преподобне матере Васе. Одмах после смрти њен ковчег је био погребен у пешпери, али је ујутру пронађен на на улазу. Поново је извршено опело и поново је ковчег погребен у земљи Богом зиданих пећина. Али у мраку земље и у времену није се могло сакрити светило духа које је засјало у слабој женској природи. И до дана данашњег стоји кивот с моштима преподобне матере Васе која наставља свој молитвени подвиг, започет још за живота, на месту које је Бог одредио – на улазу у пећину.

Ко ће израчунати меру труда и подвига подвижника свете Псково-Печерске обитељи у делу њеног оснивања, раста и чувања? Они су се трудили Бога ради, у славу Божију су стварали, Бога ради су живели. И Бог их прослави “и памјат их в род и род”.

Преподобномученик Корнелије постаде свети игуман обитељи за сва времена њеног живота. Он је био и градитељ, и мисионар, и летописац и живот његов је крунисан подвигом мучеништва.

Освртите се унаоколо, драги моји, 16. век гледа на нас манастирским зидинама и куполама. Трудом светог игумана и братије коју је он васпитао биле су подигнуте и њиховим молитвеним подвигом ове зидине истрајаше четири столећа суровог живота, и напада од непријатеља видљивих и невидљивих. И од 16. века цркве које је преподобни саградио игуман не знају за умор.

Градећи цркву светитеља Николаја Корнелије је позвао молитвеника који брзо долази у помоћ да чува обитељ. И он није мислио да ће доћи време да и њега самог позову на исти овај подвиг. Купола, коју је саградио постала је црква, и престо у име преподобномученика Корнелија постао је десети Божји престо у обитељи, сада већ у 20. веку. У освећењу те цркве учествовали смо и ми 1986. године уочи великог славља Руске Цркве – 1000-годишњице Крштења Русије.

Посебним животом Црква живи у свету. Над славом Божијом немају власти ни земаљско време ни вражија сила. Труд и зној, и крв, проливени у 16. веку израсли су у 20. веку у цркву Божију.

Четрдесет и једну годину је преподобни мученик Корнелије био игуман, четири столећа је невидљиво присуствовао у животу манастира, а колико векова ће стајати на стражи манастира до арханђелове трубе – само Бог зна.

Заједно са светим игуманом у обитељи се трудио и саподвижник и друг преподобномученика Корнелија, старац Васијан – учен човек. Каквим подвизима је он за себе од Бога измолио мученички венац, не знамо. Кратко је сећање на њега у летопису. Очигледно је да је подвигом свог живота он постао нераздвојан са светим игуманом у вечности примивши мученичку смрт 20. фебруара 1570. године, у исти дан кад и преподобномученик Корнелије.

Преподобни Доротеј је васпитан у Псково-Печерском манастиру. Пошто је био схимник већ 1615. године изашао је из обитељи по позиву Божијем, да би на новом месту, на јарославској земљи посејао драгоцену семе истинске духовности, које је добио у родном манастиру и основао нови манастир - Југско-Доротејевску обитељ – духовно чедо Псково-Печерског Свето-Успенског манастира. Господ је пак прославио Доротеја Југског преподобношћу као плод Псково-Печерске обитељи.

Свети преподобни јеросхимонах Лазар прозорљиви монашки постриг је примио у Псково-Печерском манастиру 1785. године и подвизавао се у њему не излазећи из њега до самог свог упокојења. Строги подвижнички живот старца под покровом смирења потпуно је познат само Богу, али дар прозорљивости није могао да сакрије од људи. Слава Божија се показивала у читавом животу преподобног Лазара. И угасио се у деведесет првој години живота, 1824. године с “уздањем пуним бесмртности”. Живео је за Бога, умро је радећи за Бога, оставивши потомцима пример монашког живота који је овенчан преподобношћу. И подвиг његовог живота је одредио да његова гробница буде поред гробница преподобних оснивача манастира. Живот преподобног Лазара наставио се после његове смрти учинивши да смирени јеросхимонах постане небески покровитељ обитељи у којој се подвизавао.

Пријатељи моји, тешко нам је сад да замислимо како је ово место изгледало у време преподобних Јоне и Васе, тешко нам је да замислимо обитељ у доба њеног настанка, ону првостворену дивљу лепоту када је човек тек улазио у њу, као са-творца свом Творцу и молитвенику Богу.

Али ево сада је подвиг труда и молитве – света обитељ пред нашим очима и у њој је сваки храм, свако дрво, сваки цвет – плод, Богом благословен и освећен. Радници и молитвеници који су све ово створили до дана данашњег се налазе овде с нама у Богом изграђеним пештерама. А они од њих који су се потрудили више од свих, сада помажу живима својим моштима које почивају у гробовима. И живи погињу своје главе своје чудотворним кивотима, црпећи из њих благодатну силу у надахнуће да живе у Богу и да са захвалним сећањем на подвижнике носе њима од својих трудова мали дар – цркву која се поверава њиховом покровитељству.

1988. године у време јубилеја 1000-годишњице Крштења Русије на Светом брду је био ударен темељ у сећање на збор светих псково-печерских преподобних. Брзо је израсла, као да је из земље изникла мала дрвена црква, али је она стално нешто разгледала и чекала, навикавајући се на манастир.

Дуго времена се сећање на преподобне Псково-Печерске обележавало за сваког посебно. Али недуго пре свог упокојења Његова Светост Патријарх Пимен, који је својевремено био игуман наше обитељи благословио је да се одреди дан празновања Сабора свих псково-печерских светих и из нарочите љубави према светим покровитељима псково-печерске обитељи лично је написао акатист у њихову част. Тада је поче и рад на састављању службе преподобнима. И ево 1993. године први пут се у цркви узнела заједничка молитва и служба свим псково-печерским свецима.

Али тек је данас прослављање ових угодника Божјих достигло своју пуноћу. Подигнут је храм у њихову част и освећен први и засад једини престо посвећен њиховом молитвеном покровитељству.

И то се поклопило са 425-годишњицом од дана упокојења преподобномученика Корнелија и догодило се у години када је свети игуман својим моштима први пут изашао из храма, где је он “као драгоцену благо” чуван од 1690. године. Изашао је и прошао по обитељи путем, који је некада био натопљен његовом крвљу, освећујући земљу и ваздух благодатном силом која му је дарована.

И данас је оживело Свето брдо. На њему се окупио збор светих, и њихово славље гледају стари храстови и древни облаци – чувари вековних тајни, сећајући се подвига људских и радују се њиховој данашњој небеској слави. А Корнелијево звоно беспристрасно звони објављујући радост велику у Псково-Печерској Свето-Успенској обитељи.

“Данас верни ликују, сећајући се преподобних Псково-Печерских, данас се преподобни у дворцима Цара Славе моле, помињући наше немоћи и туге, непрестано моле да нам дарује мир и велику милост”.

Амин.

19. јуни (2. јули) 1995. године

БЕСЕДА

у Недељу 16. по Духовима,
на дан сећања на апостола и јеванђелисту
Јована Богослова и светитеља Тихона,
Патријарха Московског и целе Русије

У име Оца и Сина и Светога Духа!

Што бјеше испочетка, што чусмо, што видјесмо очима својима, што размотрисмо и руке наше опипаше, о Ријечи живота: и живот се јави, и видјесмо, и свједочимо, и јављамо вам живот вјечни... (1 Јн. 1-2)

Букет од три празника је сакупио данашњи дан. Али сва три су доследан наставак, откривење и сведочење о једном, о главном: о речи живота, о јављању Христа Спаситеља и васкрсавању света у Њему.

Сваке недеље нам читање Јеванђеља показује тајне Небеског Царства и учи нас да корачамо ка њему, а живот оних људи, чији спомен слави и чува Света Црква заиста потврђује истинитост учења Јеванђеља, које су ови људи оваплотили у живот.

Ево и данас је недеља, Недеља 16. по Духовима, сећање на упокојење апостола и јеванђелисту Јована Богослова који је видео Христа, који је живео у I веку хришћанства, и

сећање на светитеља Тихона, Сверуског Патријарха, који је по наследству следио пут апостолског служења у XX веку. А данашње читање Јеванђеља је извор ова два живота.

Пред нашим погледима је Генисаретско језеро које представља овоземаљско море. Рано је јутро, свет је још увек на прагу новог живота. Свет још не зна да то за њега није обично јутро, већ јутро буђења за живот у Богу, у Новом Завету. Народ се тиска око Човека Чији се глас пролама над гомилом са необичном снагом и влашћу. То је Христос. Он је сам. Он је засад сам у овом свету, али реч Божија, која је оштрија од мача са две ошприце већ расеца свест и осећања слушалаца, припремајући Му следбенике-ученике.

Међу слушаоцима су и они који ће већ после ове проповеди оставити све овоземаљске бриге и кренути за Речју Божијом, за Христом. Овде је и младић Јован, којег ће свет у своје време назвати Богословом, апостолом љубави и Христовим учеником. А тог јутра је Јован заједно са својим братом Јаковом и Симоном, будућим апостолом Петром још увек рибар, уморан од непродаване ноћи и неуспелог лова, који испирајући празне мреже пажљиво слуша Христове речи.

Јеванђеље је прећутало о чему је Спаситељ говорио, али о свештеном смислу беседе можемо да закључимо нешто на основу њеног завршетка. “А кад преста говорити (*Христос*), рече Симону: хајде на дубину, и баците мреже своје те ловите” (Лк. 5, 4). И по Христовом благослову мреже се напунише рибом, а реч и дело Господње уловише у ово рано јутро срца оних који ће касније постати апостоли и ловци људи. И чудесан улов рибе, који је претходио Христовим речима открива дубоки смисао свега што се дешавало на језеру. “Не бој се (*свако кога је Христос позвао на апостолско служење*); отселе ћеш (*ти*) људе ловити.” (Лк. 5, 10)

И колико је људи у свету од тада, пре свог преображаја у апостола у људском страху и трепету падајући пред Христовим ногама, одговарало на зов Спаситеља речима Симона-Петра: Изиђи од мене, Господе! Ја сам човјек гријешан” (Лк. 5, 8) И колико је њих, оставивши све, кренуло за Христом?!

Много је, веома је много званих, прошло за два миленијума путем апостолског служења, носећи свету реч живота – учење о искупљењу. И ако прва дванаесторица још нису знала куда их је Христос позвао, каснији пут апостолског служења је био већ потпуно оцртан примером живота оних који су лично видели Христа и њихове благодатне речи. И овај пут се састоји у ношењу крста и идењу за Христом.

Први су се учили свему, зријући у топлоти Божанствене љубави Спаситеља и у светлости Његових Божанствених дела. И они су говорили свету: “Видели смо и сведочимо.” Они каснији су, укрепљујући се примером својих претходника и речима Спаситеља “благо онима који не видеше, али вероваше”, објављивали: “Ми верујемо и исповедамо.” Али и први и потоњи, и последњи су достигали и достижу до данас пуноћу знања тајна Божијих силаском Светога Духа, Утешитеља, Који увек немоћне лечи и онима који оскудевају додаје и обасјава мрак људске свести Божанственом светлошћу и даје силу за тако велико служење.

И пут апостолства и светитељства је заиста славан и страхан у сва времена. Он је славан због свог великог циља: да се Богу врати венац творевине – човек, а да се човеку врати рај који је изгубљен падом у грех. Страхан је, јер све зло света у свим својим облицима и сам пакао устају на Божије служитеље – домостроитеље тајни Божијих.

Данас два Божија угодника, које је Христос позвао на ово служење, свакога у своје време и који су беспрекорно прошли овим светим и славним путем до светости, заједно

стоје пред Престолом Божјим, заступајући се за све оне чијих се срца дотакла њихова апостолска реч, пример њиховог живота и топлина њихових молитава.

Свети апостол јеванђелиста Јован Богослов и светитељ и исповедник Руски патријарх Тихон. I и XX век. Они не стоје случајно данас у једнакој слави, јер су обојица кроз зло света који је непријатељ Божји, пронели реч истине, реч љубави, реч спасења – реч живота.

Јован се трудио у освит хришћанства у мраку и тами света који је још увек био непробуђен за светлост истине, Тихон – усред страха насиља, уништавања последњег времена, света који одступа од Бога у бездан погубељи. А то значи да су они обојица ишла путем пожртвоване љубави, сведочећи о Богу по цену свог живота и смрти. Један – откривајући свету тајну Спасења, други – утврђујући је, као подвиг живота у Христу у лукаве дане одступништва, разобличавајући тајну безакоња, која је устала на Спасење. И оно што је заједничко њиховом подвигу љубави и свецеле преданости Богу учинило их је децом Божијом и светилима свету. И то што им је заједничко сведочи нама на утеху да је Бог и јуче, и данас, и заувек Исти, и да Он воли свакога ко чини правду у свако време.

Свети апостол Јован Богослов којег је Сам Христос обасјао светлошћу Божанствене истине и који се на Његовим грудима препородио у Духу Божанствене благодати од младића-рибара у апостола љубави, оставио је свету Христово учење у свој могућој пуности. Због своје љубави Јован је остао са Христом не одвајајући се од њега од првих дана Његовог служења до последњег уздаха на Крсту: “Сврши се,” када се потресе васељена до основе у величанствености тајне Искупљења света.

Непорочна чистота Јовановог срца учинила је да се он удостоји тајанствених откровења Господњих и он их је проповедао свету својим Светим Јеванђељем, трима посланицама и Откровењем о будућој судбини света и Цркве Христове пред крај времена. Свети апостол љубави је слично као што је велики Мојсије видео рођење земље и човечанства на њој, видео последње дане света и победу Онога Ко је победио свет. Јован је посведочио речи Божије, “јер су ове ријечи истините и вјерне” (Откр. 21, 5) “Сврши се! Ја сам Алфа и Омега, почетак и свршетак. Ја ћу жедноме дати из извора живе воде забадава. Који побиједи, добиће све, и бићу му Бог, и он ће бити Мој син...” (Откр. 21, 6-7).

Дакле, проповед речи Божије и дела њиховог живота чине да су они један поред другог – два сина Божија, која победише свет. За њих је победа већ наступила. И цена њихове победе је стајање у истини до смрти. Обојица су – и Јован и Тихон – на путу свог служења искушавана страшним душевним и физичким мукама, али попут Многострадалног Јова, нису роптали на Бога, благосиљајући Промисао Божији, у доброту и миру су носили свој животни крст. А он се састојао: за Јована – од мука света који се рађао за хришћанство, за Тихона – од патњи Руског народа и Свете Православне Цркве, који су насилно и злочиначки одвајани од свог спасоносног пута. Сам светитељ Тихон је о себи сведочио: “Спреман сам на сваку патњу, чак и на смрт у име вере Христове.”

Смрт је у својим различитим облицима вребала и апостола и светитеља. Јован је четрнаест дана провео на морској пучини, за време прогона је од императора Доменцијана претрпео страшне муке, ударце, потапање у врели котао. А Тихон је, ступајући на првосветитељски престо изговорио пророчанске речи: “Од данас се мени поверава брига о свим црквама руским и предстоји ми умирање за њих у све дане. Али нека буде воља Божија!”

И умирање је почело, и брутална насилна смрт од ножа или метка није тако плашила подвижника као многобројне паклене мреже које су богоборци плели за његову душу, како би га поколебали у стајању у Богу, у чистоти Православља. Јер се борба против вере и Бога за њих претворила у борбу против Тихона. Али ни овде ништа није поколебало смирење, кротост и тихост патријарха. “Уздам се да ће ми Господ, Који ме је позвао Сам и помоћи Својом свесилном благодаћу да носим бреме које ми је дато.” И смирење и љубав према Богу, као верни крманоши, проведоше патријарха-мученика и исповедника кроз живот у блажени мир вечности и славе неземаљске.

Свети Јован Богослов је знао Бога, био је Његов ученик. Он је видео Његово Васкрсење и у Његовом Васкрсењу је видео своје. Његова Светост Патријарх Тихон је веровао у Бога, веровао је безгранично, и само је у вери црпео снагу да живи у ватри страдања дугих седам година. И Царство Божије, које је дошло у сили било му је награда и утеха.

И пријатељи моји, погледајмо и послушајмо пажљиво шта нам проповедају свети апостол Јован Богослов и патријарх Сверуски Тихон својим речима и животом, јер нам они откривају тајну живота.

“Бог је љубав, и који стоји у љубави, у Богу стоји и Бог у њему стоји” (1 Јн. 4, 16). Само се љубављу венчава пут духовног усавршавања који води ка обожењу. “У љубави нема страха, него савршена љубав изгони страх напоље; јер страх има муку” (1 Јн. 4, 18).

“Децо Божија!”

“Вољени!”

“...Да се не љубимо ријечју ни језиком, него дјелом и истином,” нежним, препуним љубави речима обраћа нам се апостол љубави (1 Јн. 3, 18).

“Дечице моја”...” понавља за апостолом кротки Тихон, “преклињемо вас, преклињемо сву нашу православну децу да не одступају од једино спасоносног пута хришћанина, да не силазе са крсног пута, који нам је Бог послао...”

Пријатељи моји, будимо пажљиви према ономе што нам свеци проповедају. Јер и ми видимо да су моралне и физичке муке неизбежне за грешни свет и да се временом не смањују, већ расту и да ће расти, јер због “мноштва безакоња пресушиће љубав у свету” (уп. Мт. 24, 12).

Сваки човек мора да прође кроз пакао искушења и мука. И већ сад је очигледно да ма куда да се човек окрене свуда му предстоје бол и патња. И једино што нам преостаје у овом животу јесте да узмемо крст свој и да га носимо следећи за Христом. И у овом ношењу у крста по вољи Божијој стећи ћемо рајско блаженство – да будемо деца Божија.

А апостолске мреже, које су у житејско море бацили они који су Христа видели својим очима по Његовим речима и до дана данашњег чине своје велико дело. И нас су они уловили, драги моји. И мреже су исте. Прошавши двадесет векова оне су стигле и до нас, вукле су их неке друге руке, али исто тако верне и чисте. И ове мреже представља Црква Христова, Света и Православна. И њена глава је од првог века до краја дана света – Христос, који је испуњава славом, спасењем и непобедивом силом Својом. И реч живота се као и раније чује у њој. И она стоји у свету, окружена апостолима, пророцима, васељенским учитељима и светитељима – збором ових славних сведока њене истинитости и правде, њене чудотворне животворне силе и спасоносности.

Држимо се и ми, пријатељи моји, чврсто своје Свете Цркве и своје православне вере, призивајући у помоћ немоћи нашој оне који су својим животом победили мрак света овог и ђавола. И постаћемо уз њихову помоћ снажни у вери и страшни непријатељима

истине. И молитвама апостола љубави Јована Богослова и светитеља Тихона, патријарха Московског и целе Русије нека нас сачува Господ од међусобне борбе, нека укрепи нашу Свету Православну Цркву, да не оскудева у истинским архипастирима и пастирима, добрим делатељима, који право управљају речју јеванђељске истине. Амин.

26. септембар (9. октобар) 1994. године